BIBLIOTEKA VJEVERICA

felix salten

bambijeva djeca

MAJI OD
GOGICE

FELIX SALTEN

BAMBIJEVA DJECA

BIBLIOTEKA VJEVERICA

UREDNIK ANA KULUŠIĆ

Naslov originala
BAMBIS KINDER
EINE FAMILIE IM WALDE

Copyright 1973 by Albert Müller
Verlag A. G. Rüschlikon – Zürich

*

Preveo
DRAGUTIN PERKOVIĆ

*

Ilustrirao
BRANKO VUJANOVIĆ

FELIX SALTEN

BAMBIJEVA DJECA

JEDNA OBITELJ U ŠUMI

Treće izdanje

IZDAVAČKO KNJIŽARSKO PODUZEĆE
mladost
ZAGREB 1974

Štamparija »Vjesnik«, Zagreb — 1974.

Vladala je svečana tišina.

Šuma je spavala, drveće i džbunje drijemalo, ptice posakrivale glave pod krila; počivao je i sam topli zrak rane ljetne noći.

Tiho i puna mirisa disala je šuma, sanjajući kako cvjeta.

Koji put javio bi se tugaljivo lijepi pjev soje, ili bi jeknuli kratki krikovi, kojima se kadikad oglasio ćuk. Poslije toga nastala bi još dublja tišina.

Jeleni, srne, zečevi — divljač, koju je čovjek od pradavnih vremena nagnao da se preko dana krije, krstarila je za mraka po livadama, goleti, i po šumskim stazama i mirno uživala pašu.

Lisica i kuna, tvor i lasica poduzimali su svoje pljačkaške pohode, ali su manje straha ulijevali nego čovjek, čije su se blizine i sami klonili.

Na nebu su još treperile zvijezde, ali su bivale sve bljeđe i bljeđe. Prvi, blijedi sjaj najranijeg svitanja rastresao je noćnu tamu, a da je nije baš ublažio.

— Tko to ide? — zakriješti, budeći se, svraka.

Njen drug podigne glavu ispod krila, kamo ju je sklonio dok je drijemao, i reče: — Nitko! Ta tko bi već sada dolazio? Jedva što sviće. A ja i ne čujem ništa. Ni glasa!

Odozdo iz grmlja šaptale su sjenice: — Ipak! Sasvim sigurno! Netko ide! Neobično! Čudno!

Sanjivim glasom zacvrkuće kos: — I ja se čudim. Tako rano! Tako rano!

Onda zakriješti šojka: — Falina! Ha! Falina i njezina djeca!

Tad zabubnja žuna: — Dobra Falina! — Ona se nasmija da je odjeknulo: — Glupa Falina! Vrlo smiješno! — Ona je glu-

pim držala svako stvorenje, osim sebe same, i bubnjaše bučno; zvonilo je kao na uzbunu.

U gnijezdima zamlataše krilima vrane. — Falina! — zagrakću s negodovanjem — Falina radi, što zapovjede djeca. To mi je odgoj! Baš nečuveno! — i razlete se lepećući krilima.

U vršcima drveća uzmeškolje se golubovi. — Sjedi mirno! — opominjali su jedan drugoga — sjedi i ne miči se dok ne svane. Još vreba sova! Još lovi ćuk.

Sada svi začuše tihe korake oklijevanja.

Na uskoj stazi savijale su se grane u stranu; visile su teške od rose, a krupne su kapi vlažile krzno srna, koje su svakoga dana ovuda prolazile.

— Čudan si, Geno — reče Falina svom sinu — zašto uvijek toliko žuriš da legneš?

— Jer sam umoran — kratko odgovori Geno.

— Nije on nimalo umoran — začu se glas Gurin, koja se uvijek držala tijesno uz bok Falinin. — Ja bih se još od srca rado igrala na livadi.

— Samo ti trči napolje! — povikne Geno — samo ti trči! Ja sam pospan i umoran.

— Nisi, nisi! — usprotivi se sestra — ja ti ne vjerujem.

— Neka ti bude — zagunđa Geno mrzovoljno.

— Djeco . . . djeco . . . — umirivaše ih Falina.

Braća su se međusobno zadirkivala. Bili su sasvim mladi; jedva da su im počele iščezavati pjegice, koje su pri porodu donijeli sa sobom na svijet. Njihovi su crveni kaputići poprimali za sjenku tamniju boju.

— Boso i Lana su još sigurno napolju — jadala se Guri — oni čekaju, dok im majka ne da znak da krenu kući. Samo ti ne čekaš nikad! No tako rano, kao danas . . . !

Geno je šutio.

— Teta Rola sigurno već ide s njima na počinak — reče Falina.

— Ah, ima još dosta vremena — brbljala je Guri — a meni su oboje tako dragi, i Boso i Lana.

— Meni baš nimalo nije do njih stalo — izjavi Geno.

— Oni su tako veseli — prigovori Guri.

— Glupi su! — ustraja Geno.

— Dakako! Samo si ti pametan!

— Ja? Ja sam dijete!

— Svi smo mi djeca. A Boso je dražestan.

— Neka ti bude.

— A Lana? Ima na njoj nešto što osvaja . . . ona je divna.

— Lana? — Geno htjede biti podrugljiv, no uto mu se otme krik straha: — Ba-a! — On poskoči na sve četiri uvis.

Nešto je šuškalo kroz bujad i loćiku.

— Tko je to bio? — Geno je drhtao čitavim tijelom.

— Samo tvor — obavijesti ga Falina — on ti neće ništa učiniti. Ne boj se!

No Geno se teškom mukom opet umiri; udišući vonj promuca: — Taj tvor . . . strašno smrdi.

Guri objasni: — Geno se uvijek boji. Uvijek on strepi. Zato moramo mi tako rano . . .

— Ne brbljaj — prekide je Geno — sigurno je sigurno. Ti ćeš jednoga dana zbog svoje lakoumnosti zapasti u nesreću. Sigurnost je najbolja.

— On još dršće — smijala se Guri. — I tamo na livadi bili smo sigurni.

— Ovdje smo još sigurniji.

— Kao da nam se ovdje u šikari ne bi moglo štogod desiti! — Guri se smijala. — Sav se uznemiriš, ako se i tvor kraj tebe prošulja.

— Ja sam se, eto, prepao — pravdao se Geno — a taj svat još i strašno smrdi.

— Ostavi brata na miru — umiješa se Falina u dječje čarkanje — Geno ima pravo. Mi se bez opreznosti ne možemo održati. Budnost je nama potrebna. Neka je svijet divan, koliko mu drago, on ipak u sebi krije mnoge opasnosti. Tko od nas želi dugo poživjeti, tko želi da uživa radosti svijeta, ne smije nikad, ni u najživljem veselju zaboraviti, kolike opasnosti vrebaju na nas; moramo neprestano biti na oprezu i sve će biti dobro. Mi se, svako za se, ne možemo braniti. Naše je oružje pažnja, skrivanje i bijeg, dok još ima vremena. Bolje je ukloniti se s livade prerano, negoli prekasno. Geno je mudar i on će, nadam se, dugo poživjeti.

Djeca su pažljivo slušala.

Geno je ponosno koracao, ljuljajući se lako u hodu, kako to čine sasvim mlade srne.

Guri propusti majčine opomene kroz uši; ona je olako primala riječi što ih je već često slušala. Majčin je glas zvučio ugodno i nježno, no ono što bi rekla, primalo se male tek površno. Guri ostade i nadalje vesela.

Eto, stigoše.

Dom im je bio uzani prostor, ograđen guštarom grmlja, zasjenjen visokim, starim jasenima, bukvama i hrastovima. Osiguravao im je dobar zaklon, da se bolji jedva mogao i poželjeti. Tu je visoka topola vitko stršila iznad ostalog drveća. Poput zida stajalo je ljeskovo grmlje, bazgovo džbunje, rastao drijenak i svibovina, i meka je mirisna mahovina gotovo sasvim prekrila crno šumsko tlo. Tu je Falina rodila svoju djecu. Mala joj je vjeverica u tom teškom času došla u pohode, radoznala i sućutna, i otada je ostala i Falini i djeci prijateljski sklona. Ovdje su se dolje u grmlju i gore u vršcima drveća gnijezdili još i drugi prijatelji: svraka, šojka, žuna, jato sjenica, i svi su bdjeli nad snom srna, svi su davali znakove opomene, ako se približavao netko tko je možda imao zle namjere.

Falina udobno legne: Geno i Guri priljube se uz njeno toplo tijelo. Geno zamoli: — Majko, pričaj nam nešto.

— Što da vam pričam? — upita Falina.

— Pričaj nam o svom bratu Gobu — predloži Geno.

— Da, da! — pridruži se Guri — o Gobu, o Gobu!

— Ta, tu ste priču često slušali.

— Ništa zato — reče Geno — ona je tako zanimljiva.

A Guri doda žurno: — Ovu bih priču uvijek slušala, uvijek! Kod toga se tako lijepo bojim.

— Jadni Gobo — uzdahne Falina — bio je vrlo slab kao dijete i zimu nije mogao podnijeti.

— Što je to zima? — zahtijevao je Geno da mu se kaže.

— Opet on pita — ljutila se Guri. — Koliko će ti puta mama morati reći što je to zima?

— A znaš li ti to tako dobro? — odgovori Geno.

Guri mu odgovori: — Zima je kada smo gladni.

— Onda je za mene svaki dan zima — objasni Geno i zamoli majku: — Reci nam, dakle, što je to zima — to ide uz priču.

— Da — progovori Falina — doista je tako kako kaže Guri. Zimi zavlada glad, hrane se nađe vrlo malo, često baš ništa. Drveće i grmlje stoji golo, njihovo lišće trune na zemlji, sasuši se trava i sve drugo bilje; ono je mrtvo, okus mu je sve kiseliji i gorči. Smrzavamo se od hladnoće i sretni smo ako nam snijeg do krvi ne odere noge.

— Odmah će pitati što je to snijeg — javi se Guri.

— Dakako da pitam — potvrdi Geno — zbog snijega i jest priča tako strašna.

— Snijeg — protumači majka — pada s neba, bijel i hladan. On leži dugo na zemlji i katkad bude tako dubok, da treba mnogo muke, pa je čak i nemoguće da se iskopa malo hrane. Hodati, a pogotovu trčati i skakati, može se samo uz mnogo truda. To troši snage.

— Sada dalje o Gobu — zamoli Geno. I Falina je pričala: — Jadni Gobo nije imao snage. Kada je divlja strava bjesnjela šumom, svi smo morali bježati. Mnogi su bili pogođeni od ruke što sipa gromove. I ne samo srne. Mnogi fazani, zečevi, pa i lisice. I otac je toga strašnoga dana izgubio svoju majku. Gobo je obnemogao i pao u snijeg. Otac je tada bio dijete, ništa stariji od Goba, ali zdrav i snažan. Prošao je kraj Goba; vidio ga, govorio s njim, nagovarao ga, molio da se pridigne, no moj nesretni brat nije to mogao, i oni se oprostiše; mislili su zauvijek. Svi smo vjerovali da je svršeno, da je Gobu kraj.

— A zatim? — požurivala su djeca.

— Zatim je Gobo opet došao. Odjednom se pojavio, velik, zdrav i lijep. Naša se majka silno obradovala i Gobo se radovao, svi smo se mi radovali. Samo mu je naš starješina rekao »nesretniče!« Bili smo zbog toga kivni na njega, ali, na žalost, Stari je imao pravo. Zato je i bio starješina i mudriji od sviju drugih. Gobo se nije mogao dosta napričati kako mu je On bio dobar, kako ga je digao iz snijega, kako ga je njegovao i hranio. Gobo je čvrsto vjerovao da mu je On prijatelj ...

Falinu prekine glasan udarac groma. Ona se malo trgne. I djeca poskoče i stanu drščući.

Na kraju promuca Geno: — Ako je... sada... otac pogođen...

Guri stade jecati.

— Budite mirni, djeco — umirivala ih je Falina — ne vodite brige o ocu; njega neće On dostići! Sada je otac ovdje u šumi starješina... — Svud naokolo vladala je iza kratke grmljavine duboka tišina. Djeca su opet polegla kraj majke. Ona su vrlo brzo zaboravila na strah.

Odnekle dojuri vjeverica s veselim poklicima: — On je tvora skinuo s debla! Tvora, krvoločnog, nesmiljenog tvora!

Djeca su to čula tonući u san, a Falina prošapće: — Dobro da to nije bio koji od naše svojte.

Svjetlost je nadolazila i nastade dan. S praskavim krikom, lepećući krilima sletješe na tle fazani sa svojih noćišta. Na najvišim vršcima drveća zviždali su i ćurlikali kosovi svoju jutarnju pjesmu. Kukavica je stala dozivati izbliza i izdaleka i smijala se tihim, grlenim smijehom. Golubovi započeše svoj jednolični, milozvučni ljubavni pjev. Vuga se otiskivala s drveta na drvo kao zlatna lopta i ponavljala svoj poklik: »Ja sam tako sretna!« Sjenice su u grmlju vodile živahan, nježan razgovor. Šojka je od vremena do vremena zakrištala, kao da se ljuti. Ona je zapravo uvijek bila ljuta. Veselo se orio pjev zeba i crvendaća. Žuna je kuckala po deblima i često hihotala svojim zvonkim smijehom. Poslovno su kričale svrake. Na tlu su šuštali miševi. Visoko u zraku odjekivalo je smiono kliktanje sokola, šumio zviždavi let pataka. Falina i djeca spavahu smireno.

Šuma se probudila.

Laki je vjetar dahnuo kroz granje da je tiho zašuštalo. Žarko se sunce diglo uvis kao buktavi, ali blagotvorni nježni plamen.

U večernje sate pođoše djeca s majkom na livadu. Guri htjede potrčati naprijed, ali je majka zovne i vrati. — Ja sam ti strogo zabranila da tako sama izlijećeš napolje! Moraš čekati dok ja izađem. Drži se brata, on je poslušan i on ostaje iza mene, kako se pristoji. Ta misli na opasnost!

— Jako sam gladna — ispriča se Guri.

— Oh, kad je gladna, zaboravlja na sve — rugao se Geno — onda moja sestra postaje čak hrabra.

— Jedina hrabrost, koja nam priliči, budni je strah — pouči ih Falina.

Stajala je i ispitivala mirise, njuškajući nozdrvama. Očima je obišla svuda naokolo; upitala je svraku, dok je letjela u svoje gnijezdo da li se sprema kakva opasnost.

— Ništa! Na daleko i široko, ništa — odgovori svraka, pa iščezne.

— Na daleko i široko ništa — ponovi vjeverica, koja se odozgo, s najvišeg vrška stabla bila spustila u vratolomnim skokovima i sjela na lepezastu, široku granu, digla uvis svoju zastavu i uvjeravajući pritisnula prednje šape na bijele grudi. — Ja sam sve točno razgledala — nema opasnosti!

Ipak Falina ostade na mjestu gdje je zastala, ne mičući se. Samo su joj uši igrale i nos neprestano njuškao. U zasvođenom pleteru jedva joj se razabiralo lice.

Kos je dovršio svoju večernju pjesmu; kukavica se oglasila svojim posljednjim zovom, a zatim je napadno promijenila mjesto da zavara noćne progonitelje, letjela čas amo, čas tamo, i na kraju sjela negdje na počinak, prislonjena uz deblo. Žuna, je već spavala. I sama sumnjičava šojka sklonila je glavu pod krilo. Sjenice i golubovi zanijemješe. Kroz zrak čuo se šum pataka u letu. Jedna je čaplja pod izblijedjelim nebeskim svodom nekud letjela raširenih krila, oštro natrag ispruženih, dugačkih i tankih nogu. Bila je nalik na plivača; ljude je podsjećala na avion. Iz gustog je bazgova grma sada odzvanjala zanosna pjesma slavuja.

— Je li teta Rola s djecom već napolju? — raspitivala se Guri nestrpljivo.

— Nije — reče Falina.

— No eto — progovori Guri — mi se uvijek prerano vraćamo s livade, a katkad opet prekasno izlazimo.

— A ti govoriš mnogo i premnogo — prigovori Geno.

Falina se prokrade korak po korak na livadu, obazre se još jednom, a zatim se okrene zelenom zidu guštika i zovne tiho: — Sada dođite!

Djeca izlete napolje.

Geno odmah započne pasti.

Odjednom podigne glavu, poleti k majci i upita: — Jesi li doista sasvim sigurna da ne prijeti nikakva opasnost?

Prije nego što je Falina mogla odgovoriti, dojavi Guri: — Eno ih! Teta Rola i Boso i Lana!

Ono je troje išlo šećući posred livade. Rola je bezbrižno uživala pašu, dok su se djeca zajedno igrala i kadikad pomalo sladila.

Guri im poleti u susret; smiješno nesigurno, no ipak ljupko, kao sva srneća djeca.

Nešto polakše pođe za njom Geno; njegovi plahi skokovi, često postajkivanje i njegovo naglo dizanje i uzbacivanje glave zbog straha, još je smješnije padalo u oči. Njegova nedužnost podavala mu je savršenu ljupkost.

Boso i Lana dojure do njih silnom brzinom, i morali su se oduprijeti nogama, da bi se zaustavili.

— Tamo je neki čudnovati svat — obavijesti ih Boso bez daha.

— Morate ga vidjeti — pridoda Lana — povest ćemo vas k njemu.

— On je već sigurno pobjegao — nećkao se Geno.

Ali ga je Lana uvjeravala: — Oh, taj se ne kreće tako brzo.

— Nije li to neki neprijatelj? — raspitao se Geno.

— Prijatelj baš nije — reče Boso veselo.

Lana zaključi u smijehu: — Bio prijatelj ili neprijatelj, to je kod takvog švrće svejedno.

Guri požuri: — Ja bih ga htjela vidjeti.

Troje djece prečulo je Genovu primjedbu: — Ako nije prijatelj, ne zanima me nimalo. — Oni naprosto potrče onamo. Pri tom su poskakivali uzduž i upoprijeko i nikako nisu mogli održati pravac, takvi, kakvi su bili, razigrani i nespretni.

Geno pođe za njima, oprezan, ali i znatiželjan.

— Ta dođi! — zovne ga Boso.

A Guri ga umiri: — Ništa se ne trebaš bojati!

Zatim sve četvero opkoli ježa, koji je tu mrzovoljno čučao i na njih poglédao zrncima svojih očiju.

Boso ga htjede onjušiti, ali se prestrašen trgne natrag i potuži: — On bode!

Jež srdito nakostriješi svoje bodlje.

Nešto je Guri i Lanu nagnalo da i one to isto pokušaju. Oprezno onjuše stranca i odskoče s veselim vriskom: — Doista! — potvrde — on bode!

— Slušaj, dobričino — progovori mu Guri — vrlo je mudro od tebe, što si se tako naoružao, ali nas ne moraš bosti. Mi ti nećemo ništa učiniti!

— Mi nikome ne činimo ništa — razjasni Geno.

Jež zagunđa: — Ja i ne dopuštam da mi se išta učini!!

— Kako bi to lijepo bilo — uzdahne Lana — kad bi i mi imali takvo oružje! Dugačko, oštro, šiljato!

— Po čitavom tijelu! — zanijela se Guri.

Geno pomisli s čežnjom: — Mnogošta bi za nas lakše bilo! — i upita: — A tko si ti zapravo?

Jež se otrese: — Tko sam ja, tebe se ama baš ništa ne tiče. Ni mene se ne tiče, tko si ti.

— Kakav grubijan — snebi se Guri.

Fina crna njuška ježeva stala se micati; on pridigne kutove usana, kao da se pakosno smješka: — Ne vidim razloga da s vama budem učtiv. Vi mene smetate. Pustite me da idem svojim putem.

— Da — odluči Geno popustljivo — pustimo ga, nek ide.

Ostali se pridružiše: — Pustimo ga nek ide.

Okrenuše se da pođu. Samo se Geno još jednom vrati. — Oprosti — reče on

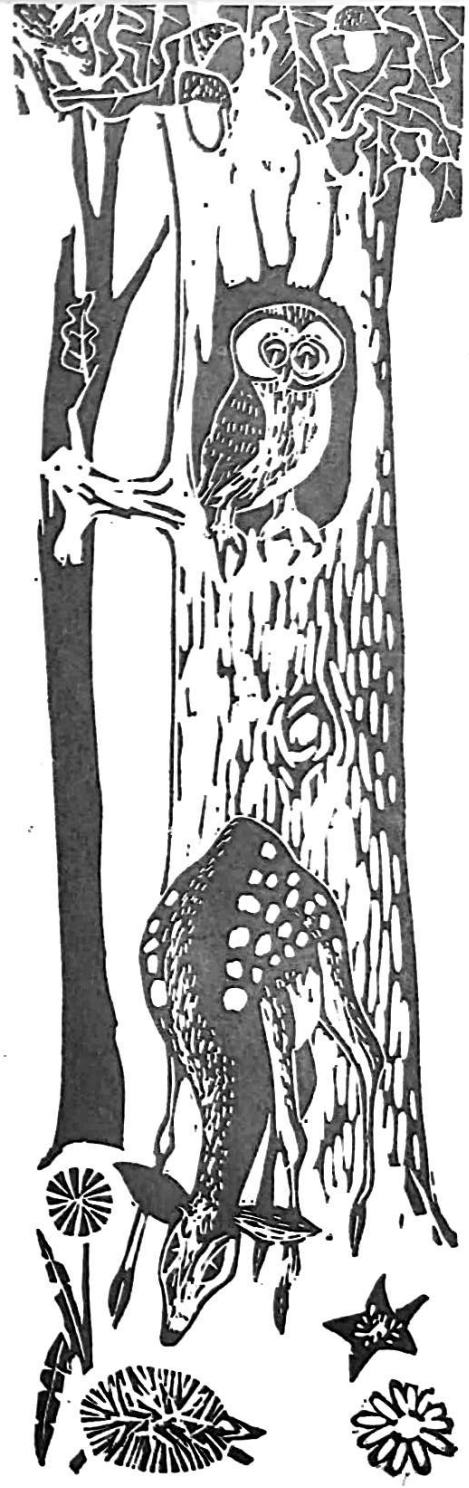

blago, i kad nije bilo odgovora, ponovi: — Oprosti, mi te nismo htjeli uvrijediti.

Jež je prezirno šutio, ispunjen srdžbom, tromo odgegao dalje, marljivo tražeći nešto.

Djeca su se neko vrijeme obijesno naokolo ganjala; kad bi travom projurila, trava bi svileno zašuštila.

— Boso najbrže trči — reče Guri s priznanjem. Ona ga je voljela i htjela ohrabriti.

— Opasnost! Opasnost! — krikne Lana iznebuha.

Geno se smjesta dao u silan bijeg. Nitko ga nije mogao stići.

— To je bila samo šala — viknu svi za njim.

Njemu ponestade daha i još se nekoliko koraka klizao, prije no što je stao.

— Geno je ipak najbrži — ustanovi Lana.

Dobrodušno i ponešto stenjući upita Geno: — Zašto si me tako prestrašila?

— Jer sam htjela pokazati da si ti taj, koji od nas sviju najbrže trčiš — odgovori Lana.

Guri pomisli: — Da smo povjerovali u opasnost, svi bismo bili brži.

— Pogledajte naše majke — ubaci Boso — one su sasvim mirne jedna kraj druge.

Falina i Rola su za vrijeme paše tiho razgovarale.

— Teško je — jadala se Rola — ja ne znam što bih učinila...

— A o čemu misliš? — raspita se Falina.

— Blizu je vrijeme, kad nas okrunjeni traže; od njih nam neće biti mira.

— No... i...?

— Hoću li se opet s nekim od njih vezati...

— Morat ćeš — zaključi Falina.

— Tebi je dobro — prošapće Rola — ti si sretna. Ti imaš Bambija!

— Da — nasmiješi se Falina — imaš pravo, ja sam sretna.

— Da li je on već bio kod djece? — radoznalo će Rola.

— Jedan jedini put. No djeca ga nisu opazila.

S poštovanjem prošapće Rola: — Svakome od nas rijetko se desi da vidi starješinu. Uvijek je to svečanost.

— I ja ga često ne viđam dugo — prizna Falina — ali uvijek osjećam njegovu blizinu.

— Zašto ga onda ne zovneš?

— Ne. Ni onda kad me na to sili čežnja. Ti poznaješ vrijeme čežnje. Ni onda ga ja ne zovem. On mi je to jednom zabranio. Ja i ne slutim, zašto. Ne stavljam pitanja, slušam. Tako je i nikako drukčije. Ja moram Bambija slijepo slušati.

Tiho, sasvim tiho reče Rola: — Ja neću nikoga zvati.

Smračilo se. Na noćnom nebu blistale su zvijezde. U izlomljenom letu šuštali su šišmiši, i bacali se loveći, sad više sad niže. Bez ćuha dolebdi odnekle sova i s drveta, na kojem je zatim nekoliko trenutaka otpočinula, začu se njezin tugaljiv glas, otegnut i bolan, gotovo lijep: »Haah-ah-hahaha-haa-ah!« Na rubu šume pojavi se snažni srndać i započne marljivo pasti, ali je neprestano dizao glavu i pazio. I djeca ga opaze i postade im tjeskobno pri duši.

Guri dotrči. — Je li to otac? — upita usplahirena srca.

— Ni govora! Ovaj pripada slabije okrunjenima — glasio je prezirni odgovor.

Uto pokaže Geno na srndaća i upita Bosu: — Je li onaj tamo okrunjeni vaš otac?

Boso odgovori žalosno: — Mi nemamo oca. Otkad pamtimo, mi smo bez oca.

Lana pridoda važno: — Našeg je oca pogodila gromovita ruka.

— Mi ga nismo nikad vidjeli — doda Boso — nama je majka o njemu pričala.

Lana se pridruži ozbiljno: — To se dogodilo prije nego što smo bili na svijetu.

— Majka je zastala kraj palog oca i ostala kraj njega — objašnjavao je Boso — on je jako krvario i nije više bio živ, a ipak ga majka nije htjela ostaviti. — Ali — dovrši Lana — ona nije smjela ostati kraj njega jer ju je potjerao On.

Guri se vratila od majke; čula je svršetak priče i primijetila olako: — Može se i bez oca živjeti.

Lana uzdahne kratko: — Ipak je bolje imati oca.

Okašnjele krijesnice poigravale su gore-dolje iznad livade i lutale kroz grmlje, kao svijetle točke.

— Što bi to moglo biti — čudila se djeca i otrčala k majkama.

— Ta gledaj, kako je lijepo! — klikne Lana. A Boso prošapće uzbuđeno: — Prekrasno!

Mrtvog oca zaboraviše.

— Majko! Majko — navali Guri pitanjem — odakle dolaze ta svjetla?

— Pogledaj onamo gore — pokaže Falina na nebo.

Četvero djece podigne oči prema zvijezdama.

— Tamo se krijese nebrojena svjetla — reče Falina — veća i sasvim sićušna, a sva su živa. Neka bi htjela znati: šta se ovdje dolje zbiva. U svojoj se velikoj radoznalosti ne zadovoljavaju s tim da nas, kao i ostala svjetla, promatraju izdaleka. Zato slijeću ovamo dolje. No to je velika smjelost.

— Zašto smjelost? — ispitivao je živo Geno, koga je ova riječ uznemirila.

— Eh, to su najmanje i najmlađe, koje to čine — nastavila je Falina — to je neizmjerna udaljenost; one se često vrlo umore i sasvim iznemognu. Jer slijetanje je lako, ali je silno naporno kad uzlijeću.

— A što se onda s njima zbiva? — upita Guri.

— One se gase i umiru.

— To je žalosno — primijeti Geno — njihovi bi ih roditelji morali opomenuti, zabraniti im da slijeću.

— Znatiželjna i tvrdoglava djeca ne primaju opomene a još manje slušaju zabrane — reče Falina.

— Čuješ li, Guri — opomene je Geno.

No Guri bukne: — Ja im se svima divim! One su hrabre!

— Kakva je korist od hrabrosti, ako se od toga mora umrijeti? — razmišljaše Geno.

— Lijepo je — zanese se Guri — lijepo da zavidiš!

— Sigurnost i život — ostade uporan Geno — to je uvijek najljepše.

Djeca su ganjala krijesnice, koje su lebdeći poigravale u zraku; čarolijom zaluđeno, svako je lane lutalo u svome pravcu.

Opet su majke ostale same.

— Odakle to znaš? — raspita se Rola.

— Što to?

— Ta ovo o krijesnicama.

— To mi je pričala majka dok sam još bila mala — odgovori Falina — bila sam začuđena upravo tako, kao što su začuđena naša djeca sada. Mene i danas još dira pogled na ova izgubljena svjetla.

— Jesi li opazila da ona dolaze samo jedanput — reče Rola — samo jednom, kad se posvuda sve zazeleni, kad trave zamirišu, kad ptice propjevaju i kukavica stane dozivati.

— Tako?

— Da, Falina! I čitavo vrijeme nakon odlaska tih svjetala — ja osjećam dobro, kako dugo traje to vrijeme — muči nas čežnja, koja je tako neodoljiva. I onda nas okrunjeni nježno maze. Ova su mi svjetla uvijek prvi glasnici.

— Meni to nikad nije palo u oči — odgovori Falina — a ti uvijek misliš na to?

Rola uvjeravaše: — Ovaj put me sigurno neće zahvatiti čežnja.

— Tko zna? — posumnja Falina.

— Ne vjerujem — reče Rola preda se — otkad je On gromkom rukom umorio mog druga — oh! nikad neću zaboraviti, kako je ondje ležao u krvi nepomičan i tih — od tog se jutra uvijek bojim čežnje.

— Kažeš i sama — produži Falina — da je čežnja neodoljiva.

— Upravo zato — prizna Rola vrlo stidljivo . . .

Tu iz blizine vikne Geno klikćući od radosti: — Evo! Jedno se svjetlo spustilo!

Ostali pritrčaše i puni oduševljenja opkole krijesnicu, koja je ležala u travi i iznemoglo svjetlucala.

— Vidiš li, ludo dijete — progovori joj Geno — zašto si se dala na veliku smjelost?

— Hrabri, mali, nebeski glasniče — prošapće Guri — odmori se! Dobro se odmori! Tvoj povratak kući dalek je i težak.

— Ona neće stići do kuće — mišljaše Lana, a Boso reče: — Ona je odviše umorna.

— Neka se zato odmori, jadna mala — usprotivi se Guri — pa će opet pribrati snage.

Krijesnica začas utrne svoje primamljivo svjetlo.

— Ugasila se! — reče ganuto Guri.

— Gotovo! — Boso htjede da ode.

— Šteta! — Lana korakne da pođe za bratom.

— Uvijek je tako! — pouči Geno — da, uvijek je tako. Nikad ne treba prezreti opomene. — I on se okrene. Za njega je ta stvar bila dovršena.

Samo Guri ostade čekajući.

Tada krijesnica poče žmirkati i doskora je opet svijetlila punim svojim sjajem.

— Ona živi! — kliktala je Guri — opet se oporavila! Živi! Živi!

Kad je jednoga dana Falina s djecom opet išla na počinak, sjedio je zec na jednoj maloj čistini, koja se otvarala u guštari. Uspravio se, nakrivio glavu, a dlake u brkovima treperile su mu neprestano, tako je snažno i ustrajno onjuškivao zrak.

— Zdravo, prijatelju zeče — prozbori mu Falina.

On naglo uspravi oba uha. — Zdravo! Zdravo! — otpozdravi zeko tihim, prigušenim glasom. Izgledalo je kao da se trgnuo iz svojih brižnih misli. Pokušao je da se sabere.

— Jesu li to tvoja djeca? — upita on s dubokom smjernošću. Zatim produži još uvijek tihim glasom: — Lijepa, zdrava djeca.

— Zar ti se sviđaju! — Falinu je obradovala ova pohvala.

— Svakome se mora sviđati ta ljupka mladost. — Zec opet spusti svoja ušesa.

Geno i Guri stajahu blizu i pažljivo promatrahu zeca.

On im prozbori: — Samo se čuvajte, poštovani moji, da vam se ne dogodi kakva nesreća. I vi pripadate dobrima, plemenitima i nedužnima, a upravo takve najradije i progone. Najviše se čuvajte okrutne lisice. — Zec bijaše uzbuđen. — Neka vas ne vrijeđa, što vas opominjem. Danas vas vidim prvi put.

— Zar ti nikad ne ideš na livadu? — umiješa se Falina.

— Vidiš li — odgovori zec — ja sjedim ovdje sasvim na rubu guštika. Jedan skok i mene više nema. Nema ništa od livade. Ja se više ne usuđujem izići.

— Zato te i nisam odavno srela.

— Ah — jadao se zec — kad bi ti znala, što sam ja proživio!

Odjednom trgne ušesa uvis, uspravi se da su mu kratke prednje noge tapale po zraku, i otkrije bijelovunasti trbuh? — Zar ništa ne čuješ? — njuškao je strasno, a brci su mu živo treperili.

Falina je podigla glavu, raširila uške i ispitujući uvlačila zrak: — Sve je mirno. Ti si odviše plašljiv, prijatelj zeko.

Geno je, kao i majka, osluškivao i njuškao, jer se i on bio prepao. Zatim progovori plaho: — Nikad nismo dovoljno plašljivi.

— To si rekao mudro, mladi moj srndaćiću, vrlo mudro — odobri mu zec. — Pričat ću ti, Falina, što se meni dogodilo. Nešto strašno! Napala me lisica! Doista, više i ne znaš gdje da sjedneš, gdje da jedeš, da li uz rub grmlja ili usred livade. Ti me poznaješ, ti znaš kako sam oprezan; u svakom slučaju bio sam svega dva skoka do guštare. Tada odjednom izleti ona hajdučica, upravo na mjestu, gdje sam izišao. Ona je sigurno išla mojim tragom.

— Zar ne bi bilo bolje da si zašao dalje u livadu? — upita Falina.

— To sam prije uvijek činio — izjavi zec — no i s tim sam imao loša iskustva. Jednom, već se bilo gotovo sasvim razdanilo, malo da nisam pao u šake velikoj sovi, u one njene ubojite pandže. Troje mi je djece ugrabila ispred očiju, tri dražesna mala djeteta. A jednom se opet prišuljala k meni sasvim blizu, ta dugonosa podmuklica, da je nisam ni čuo. Nebesa, kako sam bježao i pred njom i pred sovom! Kažem ja, nikad ne znaš, gdje bi sjeo i u miru pojeo svoj zalogaj. — On se opet propne ravno kao svijeća s naćuljenim ušesima i tako osluškivaše i njuškaše naokolo.

— Nema opasnosti! — umirivaše ga Falina kad je i sama zajedno s Genom onjušila zrak.

— Pripovijedaj dalje — zamoli ga Guri uzbuđeno.

— Kad sam dakle sjedio uza sam guštik, izbije odnekle ta riđa nitkovica — pripovijedaše dalje prijatelj zeko — izleti iskešenih zuba. Vidim zvjersko ždrijelo, požudne oči; zapuhuje me njen ogavni vonj i u prvi me čas zahvati strava, od koje sam se gotovo sledio. No ja učinim nekoliko skokova u livadu, onako nasumce. Ona za mnom, odmah iza mene. Ovlada me osjećaj da sam izgubljen, ali se ipak dadoh u bijeg. Ona u stopu za mnom.

Onda odjednom okrenem oštru »kvaku«; ona odjuri u pravcu i ja konačno stekoh malu prednost. No to mi jedva malo pomože. Ona me goni i progoni, da mi ponestade daha, a u glavi kao da mi udara čekić. Uspije mi da napravim tri »kvake«, dok se ne dohvatih grmlja. Sve mi titra pred očima. Bježi, koliko možeš, mislim u sebi, radi se o glavi! No ja osjećam da više ne mogu dalje. Tamo prijeko, u drijenkovu grmlju, znam za jednu jamu. I ja: pravo naprijed! Srušim se dolje u jamu, ležim iscrpljen, s divljim kucanjem srca, u ušima mi još odzvanja njeno soptanje; ja drhtim i čekam svoj kraj. Nizašto na svijetu ne bih mogao da se maknem. Sve mi je svejedno, neka dođe, velim sam sebi. No ona ne dolazi! Nema je! Pomalo shvaćam svoju sreću, ona neće doći! Ja sam bez obrane, a ona je snažna; no ja sam brži od nje, zamorio sam je! Još danas me podilazi jeza kad se toga sjetim. — Zec ušuti i stajaše priljubljenih ušiju uz leđa.

— Tvoju priču neću nikad zaboraviti — uvjeravaše ga Geno, a onda požuri majku: — Hajdemo već jednom na počinak.

Falina se oprosti: — Do sretnog viđenja, prijatelju zeče.

— To je želja sviju nas — smućeno odgovori zec.

Guri zaostade časak, prigne se, poljubi zeca u čelo i prošapće: — Hvala ti za tvoju priču.

Guri otrči.

— Neka te nikad ne ščepa lisica, lane malo — poviče zec za njom.

Majka i djeca pođu na počinak. No kao da se danas moralo dogoditi još nešto, nešto vrlo važno. Bilo je to nekoliko sati kasnije. Sunce je već slalo svoje zrake kroz lisnati pleter krošanja; lišće, trava i plodovi u zrenju mirisali su pod sunčanim žarom, smolasti miris ugrijanog drveta strujio je oštro i snažno kroz šumu. Sjenice su brbljale, vugini poklici talasali se od drveta do drveta, žuna je kuckala i smijala se, da je sve odjekivalo, svrake i šojke kriještale su, zebe, crvendaći i češljugari pjevali svoje pjesme, a u sve se to miješalo kukanje kukavice i gugut golubova. Odjednom se Falina sasvim razbudi, digne se i probudi djecu. — Geno, Guri, dižite se!

— Šta je to? — sav uplašen digne se Geno odmah na noge, spreman na bijeg.

— Nema opasnosti! — okomi se na njega Falina. — Otac je ovdje!

— Otac! — poviče Guri; još je bila sasvim sanena, ali se brzo digne.

I sada oboje poviče s čežnjom: — Oče! Oče!

— Gdje si, oče? — reče nježno Guri.

A Geno doda: — Ta mi te ne vidimo . . .

— Tiho! — zapovjedi majka — vi ne smijete osloviti oca! Morate čekati da on progovori vama! Budite lijepo skromni i strpljivi . . .! — Ona se okrene onamo, gdje je grmlje bila najneprohodnije: — Zdravo, Bambi!

Duboki glas odgovori: — Zdravo, Falina!

— Djeca tako žarko žele da im se pokažeš.

— Ako znaju gledati, vidjet će me.

Lišćem zastrta pokaže se u nejasnim obrisima Bambijeva glava; ponosne, ozbiljne crte, velike oči, koje su tamno svijetlile i moćna kruna, koja je svojim smeđim biserima i dugačkim svijetlim paroščima ukrašavala njegovu glavu.

Prošlo je neko vrijeme, dok je Geno smogao nekoliko tihih riječi: — Ja te vidim, oče . . .

— Gdje? Gdje? — znatiželjno zapita Guri — ja te ne mogu naći, oče.

Začuje se duboki glas: — Traži i gledaj. — Onda glas nastavi: — Jesu li djeca dobra?

Falina reče skromno: — Dobra su i poslušna. Samo se Geno odviše boji.

— I pravo je tako, moj sine — pohvali ga Bambi — tako ćeš dugo poživjeti.

— Ali — usprotivi se Falina — tako se lišava užitaka koje bi inače imao, a osim toga on je i neprijazan.

— Prema tebi? Ili možda prema drugima.

— Sada te vidim, oče! — poviče Guri sretna i sasvim bez straha — sada te vidim!

— Mali moj Geno — reče Bambi — sasvim je u redu što si oprezan i što si plašljiv. To je osobina naše vrste. Zasad sam zadovoljan s tobom. No ti ćeš morati naučiti kako se sjedinjuje

oprez s radošću. Naučit ćeš to kasnije od mene. Onda će se stišati tvoj strah, razvedriti tvoje raspoloženje i prijazno ćeš se družiti sa svim šumskim drugovima, kao što i dolikuje svakome od naših. Do toga vremena uzdaj se u svoju majku.

— Ja sam sa svima u šumi prijazna — sama se naivno pohvali Guri — ja se pouzdajem u majku i uvijek sam dobre volje.

Bambi joj ništa ne odgovori. — Falina — opomene on. — Mala je lakoumna, moraš dobro pripaziti na nju.

— Oče — moljaše Guri: — Oče!

Više se ništa ne pomaknu.

— Oče! — zamoli Guri još jednom, plaho i tiho.

— On je otišao — reče Falina.

A njih troje, majka i djeca, osluškivahu napeto i živo pokretljivim ušima prema guštari.

— Ode — zaključi Falina nakon nekog vremena.

— Kad će doći k nama? — htjela je znati Guri.

— Doskora — tješila je majka — a sada da spavamo. — Ona poklekne i legne.

Guri se ispruži njoj uz bok i odmah utone u san. Samo je Geno još stajao i pažljivo slušao. — Neshvatljivo! — čudio se on iščezlom ocu — neshvatljivo! Ništa se nije čulo! Baš ništa! Kako je samo nestao bez šušnja! Od njega treba učiti. Ni od koga drugoga! — No Falina i Guri nisu ga više čule. Onda se i on ispruži, no još mu dugo ne dođe san na oči.

Već je tjednima žeglo sunce.

Djeca još nisu doživjela kiše.

Ako su se katkad i pojavili oblaci, oni nisu mogli zasjeniti usijanu danju zvijezdu, bili su tanki i nejaki i sunce ih je svaki put raspršilo, rastjeralo i popilo. Zrak je vrio od žege. Čak se i noću jedva osjetilo kakvo osvježenje. U šipragu je i dalje trajala zagušljiva sparina, i više se nije pojavljivala rosa da bar malo osvježi žedna bića smalaksale šume. Trava se na livadi obojila žutom bojom, klonula je i osušila se paprat, loćika i sve ostalo zelenje na tlu pod grmljem. S grmlja i drveća mlohavo je i

umorno visilo lišće. Iznad svega je katkad lebdio jetki, neprijatni vonj, kao da se šuma guši.

Obalnom trskom šulja se lisica.

Duboko u šuštavi trščak pobjegoše patke koje su tromo ležale na vodi.

— Glupi narod — mrmljaše lisica — ja nisam gladna, samo me mori strahovita žeđa. Paklena žeđa.

Tik uz trstiku stajaše čaplja na svojim tankim, visokim štakama, i nije se micala; gledala je kako polako odmiču kaljavi valovi.

Lisica se trgne kad opazi čaplju.

— Ti li si? — reče čaplja okrenuvši sitnu glavu u stranu — iziđi samo mirno napolje.

— Ne želim ništa, nego da se malo napijem vode — obeća lisica.

— Ako se budeš pristojno ponašala, pij koliko ti drago — odgovori čaplja s prezirom. — Znaj da te ja neću otjerati.

Ovo je dvoje već ranije omjerilo svoja oružja. Čaplja je onomad, kad ju je lisica htjela ugrabiti, tako ljuto i žestoko na nju navalila i tako oštro svojim dugačkim i zašiljenim bodežom nišanila na njezine oči, da je lisica pobjegla sva zaprepaštena. Od onda vladaše među njima podozrivi mir, kad god bi se srele. Čaplja je prezirno gledala pobijeđenu, ali je bila pred njom na oprezu, dok je lisica, koja se nije mogla otresti dubokog poštovanja prema gnjevnoj, na obranu spremnoj čaplji, u isti čas osjećala bijes poniženog i uvrijeđenog.

Lisica je pohlepno pila; čaplja nije s nje skidala oka.

— Smiješno je da je se bojim — mišljaše lisica — ta ja za nju nisam nikakav zalogaj; zašto da se bojim te odvratne ptice?

A čaplja: — Neka se samo usudi, neka se drzne, izgubit će oba oka, ta riđa hulja! Ja bih bila poslastica za nju, to znam. Ali neka se ne šali sa mnom.

Lisica je utažila žeđ; teškom je mukom u svome glasu prikrivala strah koji je nije napuštao, pa ipak, u želji da časno odstupi reče: — Voda je mutna i topla. Uopće, svakim je danom sve gore i gore.

— Misliš li? — dobaci nebrižno čaplja, dok su joj oči svjetlucale... — ja se baš ne bih potužila.

— Zdravo — preporuči se lija.

Ne dobi nikakva odzdrava.

Na rubu male čistine opet je čučao zec, u času kad je ovuda prolazila Falina sa svojom djecom. On se jadao: — Šta da počnemo? Kako da ovo preživimo?

— Ali barem nas ne muče muhe — tješila ga je Falina.

No to ga ne umiri: — Zar ne vidiš kako nam ne prija jelo, kako je gorko, bez soka i uvelo?

— Ali nema muha — ponovi Falina.

— A kako nas vara osjetilo njuha — tužio se dalje zec — čas ne osjećam ništa... čas opet njušim uzbudljive stvari. Zlo je i jedno i drugo. — Izgledao je bijedno, poklopio je pun očaja ušesa i nije ih uopće dizao.

— Nezahvalan si, prijane zeko — opomenu ga Falina — no zato nema muha; uživamo u svome miru.

— Ni zimi ih nema — prigovori zec mračno — neka me izbodu muhe! Moja je koža navikla na to. No mene muče vrućina, žeđ i lažni mirisi. I to mi ne da da se smirim. Od toga ću se sasvim razboljeti.

— Ti si nestrpljiv — reče Falina i pođe dalje.

— Ja i nestrpljiv? — poviče zec za njom — a tko je od mene strpljiviji?

Geno odobri majci: — Ti imaš pravo; moramo biti veseli, što nam ove napasti ne zuje više oko očiju, i što nas ne svrbi koža.

— I bijedni prijan zeko ima pravo — mišljaše Falina — doista nije baš ugodno, što nam ne prija jelo i što mučimo muku od žege i žeđi.

— Mene ne muči žega — izjavi Geno — meni je žega prijatna.

— Eh, tebi — odvrati Falina — ti si još dijete, za djecu je zdravo, kad im je toplo.

— A zašto, majko, nema sad muha? — Meni je drago što ih nema, no zašto ih nema? — pitala je radoznala Guri.

— Zato što su tako male — htjede Geno poučiti sestru — zato i ginu od žege.

— Ah, nije tako, moj sine — protumači Falina — mušice uopće žive vrlo kratko. Najviše nekoliko dana, a onda umiru svakako, bila žega ili ne bila. No one nesu svoja jaja u vlažno najradije u vlažnu zemlju. I kad bude svugdje kao sada suha prašina, ne mogu se izleći mladi. Zato i nema sad muha.

Dok su majka i sestra spavale, Geno je ležeći gledao kako dva šišmiša lete, i slušao kako se jedan drugome tuži: — Ni jedne jedine nisam uhvatio.

Drugi je kukao: — Ni ovdje nema ni jedne! Inače ti ulijeću ravno u usta.

— Možda nam ih sve polove ptice?

— Nije moguće da toliko jedu.

— Onda ja ništa od toga ne shvaćam.

— Meni nije do shvaćanja — prošišti drugi — ja sam gladan.

Prvi odgovori: — Zagonetno! Doista zagonetno! Da tražimo kukce i leptire!

Onda odlete dalje kao da su pijani.

I Geno sada zaželi da spava, ali začuje razgovor grmlja i drveća.

— Iz zemlje više ne dobivamo nikakve hrane — jadikovaše lješnikov grm — moji će lješnjaci ostati šuplji.

— A moje će se jagode smežurati — kukala je bazga — nemaju soka.

Hrast je uzdisao: — Kako je tek meni teško pri duši! Suše se vrškovi mojih grana. Svaki dašak vjetra kida mi ih s tijela.

— Ta nema ni ćuha od vjetra — jadikovaše jasen.

— Moje korijenje prodire duboko u zemlju — stenjala je bukva — no ono, što odanle sišem, malo je i premalo.

— Mi ćemo svi uginuti — uzdisao je klen — mi smo gotovi!

Jedan slabašni, oniski hrastić, zasjenjen drugim drvećem, tiho je plakao: — Ako smalakšete vi veliki, ja ću biti još prije gotov.

Visoka topola zaključi odlučno: — Nitko neće uginuti! Nitko ne smije smalaksati! Ovo je vrijeme nevolja, treba izdržati, a ne gubiti hrabrost. Ta samo se sjetite kakve smo oluje i gorke oskudice preživjeli, pa smo ipak izrasli i postali snažni. Dosta kukanja! Snosite boli s tihim pouzdanjem, mirnom i predanom

strpljivošću, pa vam neće biti ni upola teško. I prije nego što se i osvrnete, proći će nevolje.

Svi su šutjeli.

Na tlu su u zboru šaputali: loćika, bujad, luk i ostalo bilje: — Lako je govoriti vama tamo gore, ali nama preostaje jedino da propadnemo. Mi smo bijednici i ne možemo podnijeti ništa, jer smo siromašni.

— Tiho, vi tamo dolje na dnu — zapovjedi topola — baš siromašni mogu najviše podnijeti, njihova je životna snaga najžilavija. Svi smo mi to doživjeli već dosta često.

Odgovori joj skromno mrmljanje: — Tako nam uvijek govore. Nikad ni riječi o nebrojenim našim drugovima koji podliježu i koji skapavaju u bijedi.

— Tko skapa, skapa! — otrese se topola. — Vaš je usud da živite na dnu. Pomirite se s time! Ne mogu svi biti veliki, visoki i plemenita roda. Nismo to mi ovako uredili; tako je postalo samo od sebe.

Začuje se podrugljiv hihot.

— Vi tamo gore — poviče drijenak — zar vi ne vidite ništa? Osvrnite se malo!

Crni se glog javi još jačim glasom: — Mi skapavamo! Možda bi nam umjesto dobrih savjeta mogla dati kakve nade, ohola topolo!

Nakon nekog vremena javi topola: — Nada mnom titraju zvijezde, ali tamo dolje više ih nema; bit će da su ih zastrli oblaci.

Bazgov grm je šaptao: — Čini se da nešto nadolazi.

Odjednom sve grmlje zažagori: — Eto nade... neka, neka... eto nade!

A zelenje na zemlji zadrhta jedva čujno: — Da... nada... kad bi nam ona mogla pomoći, nama bijednicima, bili bismo spašeni!...

— Sav nam je život u nadi! — pouči ih strogo topola.

Geno zaspi.

Kad se poslije nekoliko sati probudio, nije više bio dan, ali još nije bila ni noć. Mislio je da je spavao ili predugo ili prekratko. Bio je zbunjen, jer su i majka i sestra već bile na nogama, ali su nemirno hodale amo-tamo na mjestu. Genu bude tjeskobno. — Što se to sprema?

— Ta pogledaj gore — potakne ga Guri. Njen je sitni glas zvučio kao da je nešto davi.

Geno podigne oči, ali ne shvati još ništa.

Sasvim crni i prijeteći oblaci visili su s neba i svojom blizinom izazivali tjeskobu.

Geno zaprepašten spusti glavu i priđe k majci.

I sama Falina je klonula duhom: — To bi, dakako, moglo biti strašno!

— Moramo li umrijeti? — upita nestrpljivo Geno.

— I to bi se moglo dogoditi... — muklo reče Falina.

— A zašto umrijeti? — usprotivi se Guri — i na koji način?

No nitko je nije čuo. Svima zastade dah. Jer u gluhi i napeti mir koji je vladao krajem, odjednom provali silna oluja. Napala je šumu kao neki nevidljivi div, ljuto, ogorčeno i divlje. Poput udaraca morskih valova šumile su, urlale, stenjale i ječale krošnje, tako ih je vihor čupao, tresao i šibao. Lišće je, otrgnuto od svojih stabljika, u vrtlogu vijorilo zrakom, kao da ga goni neka žurba i ludilo. Granje se kršilo s glasnim praskom i uz tihi uzdah padalo na tle. Tanje se granje drveća međusobno trlo i plašljivo ječalo. Oluja je divlje bjesnjela i šumila, kao da želi uništiti šumu. Nigdje se nije vidjelo živo biće.

Geno je mislio da je sve što je bilo živo, već mrtvo, pa da i on mora umrijeti.

Njega ispuni spokojna spremnost da se i sam pomiri sa svojom sudbinom i tome se jako začudi.

Uto se odjednom pred njima pojavi Bambi.

— Umirite se, djeco — progovori on — budi mirna, Falina!

Bez riječi ga gledahu Geno i Guri. Usred bijesnog orkana stajao je visoko uspravljene okrunjene glave, vladar, zaštitnik i tješitelj. Još nikad nisu djeca ugledala oca tako čudnovato jasno. Njegova se riječ probijala kroz grohot oluje i divlji šum krošanja i grmlja. — Sada se ne bojte nikakva neprijatelja — govorio je dalje — nitko vam neće učiniti ništa nažao. Dok traje nevrijeme, ne grabi i ne ubija ni lisica ni jastreb, ni itko drugi.

Guri htjede viknuti: — Hvala ti, dragi oče! — No nije mogla da dade glasa od sebe.

— Izbjegavajte drveće! — zapovjedi Bambi — a iznad svega se klonite topole! Držite se niskoga grmlja!

On nestade isto tako brzo, kako je i došao.

Falina se s djecom odmah ukloni ispod krovova krošanja, koje su se amo-tamo ljuljale, i sakrije se s djecom u grmlju. Jedan blještavi plameni trak bljesne odozgo, a za njim u času prasne zaglušni grom, da su djeca i Falina splašeni i zabliješteni treptali očima. Geno i Guri priljube se tijesno uz majku. Grom je udario u topolu i raskolio je od vrha do zemlje.

— Gotova sam... — prostenja topola.

Iz njenog suhog tijela zaplamsa plamen, zapaluca po granju, koje je uvijek stremilo uvis, a sada je suho s praskom gorjelo.

Strahom zahvaćena djeca htjedoše pobjeći.

— Ostanite mirni na mjestu gdje jeste! — zapovjedi Falina.

Djeca se naježene dlake još više priljube uz majku. Na mjestu ih zadrža užas, kakav još nisu nikad doživjela.

No odjednom se izlije, zapljusne, zaprašti i zabubnja kiša, prodre kroz najgušće krošnje, u času preplavi tlo i pogasi požar topole. Onda oluja načas ušuti. Čuo se samo silan šum kiše. Zahladni osjetljivo.

Ipak je blijesak za blijeskom parao nebo; grom je za gromom grmio gnjevno iznad šume. Svi su mirno primili izljeve neba; skrušeno i strašljivo slušalo je drveće dostojanstveni gnjev, koji se javljao s bljeskom i gromom. Oni su to, naime, smatrali gnjevom.

Geno i Guri bijahu sasvim mokri. Oboje je malo i zeblo; i Falina je prokisla do kože, ali joj nije bilo hladno. Sve je troje stajalo u grmlju i nije se micalo.

Za neko vrijeme postade svjetlije, a doskora se već i sasvim rasvijetli.

Falina reče: — Sad više neće praskati odozgo nikakva vatra, i neće biti više orljave groma.

Djeca ne odgovore ništa. Čula su majčine riječi umirenja i smirila se, ali su drhtala od kiše.

Sve je drveće žudno upijalo kišu. Sisalo je lišćem i granjem vodu koja ih hrani; njihova su debla crpla iz korijenja životnu snagu. Džbunje i grmlje pohlepno je pilo. Pilo je zelenje na tlima,

pio jadić, zvan i viteška ostruga, pilo je cvijeće bez lišća, pila lazarkinja, bokvica i ostalo bilje, koje se sâmo nazivalo bijednim, a paprat i loćika opet se uspraviše. Jedan jedini »Ah!« kao uzdah osvježenja, kao slobodni disaj prohuji šumom. I djeca osjete da im je lakše.

— Konačno — prošapta drveće.

— Kako to osvježava! — šuškalo je grmlje.

Odozgo odjekne zahvalni zbor onih koji su još čas prije bili bez nade: — To nam je spas!

Odasvud se dignu divni mirisi: mirisi lišća i drveća, miris osvježenoga sitnoga cvijeća, slatkogorki miris zemlje, snažan i pun života što ključa. Samo je topola, crna, iznakažena i bez života, tužno stršila spram neba, koje se opet razvedrilo. Svatko je izbjegavao da je pogleda.

— Bilo bi dobro — šuškala je breza — bilo bi dobro, kad bi je On uklonio...

Nitko ne odgovori.

— Šteta nje... — započne opet breza — velika šteta...

To je bio sav odjek nesreće.

Zavlada šutnja.

Odjednom zasja sunce, plameno žarko kao nagli požar. Ono pomirljivo obasja šumu, prodre krijesom svojih svijetlih strijela u krošnje, pogodi vršKove grmlja i gdjegdje segne kao zlatni pleter do zemlje. Odmah započne kliktati vuga; stade se oriti svečana pjesma zeba, crvendaća i češljugara. Začu se kukavičji zov. Žuna zabubnja burno. Golubovi neprestano ponavljahu svoje nježno ljubavno udvaranje; sjenice povedoše svoje šaputave razgovore.

A gore na najvišim granama pjevali su kosovi.

Guri učini nekoliko nestašnih skokova.

— Stoj! Kamo? — viknu Falina; jako se prepala.

— Na livadu! — reče Guri. — Na sunce! Dođite i vi, ti i Geno. Sunce će nas brzo osušiti i ogrijati.

— Nikud dalje! — zapovjedi majka.

Guri stane. — A zašto? Napolju je tako lijepo! Sad je upravo ljepše no ikad! A ja zebem!

— Samo ti zebi — reče Falina ozbiljno. — Upravo je sada opasnost veća no ikad! Baš sada vreba On tamo napolju! To me je naučio tvoj otac, on svakako zna nešto više od tebe.

— Guri uvijek želi nešto glupo — prekori je Geno — ona ne misli ništa.

Dvaput zakriješti šojka.

Opominjući zaćereta vrana.

Već odjeknu oštar prasak tamo s livade.

— To je bio On! — objavi Falina. Prignula je glavu. — Sad tamo vani leži u krvi netko od naših. On ga je oborio svojom vatrenom rukom.

— Vidiš li sad, Guri — drhtao je Geno — sad vidiš što bi nam mogla pripremiti tvoja lakomislenost.

Guri ne odgovori ništa; stajala je igrajući ušima. Podigla je i zabacila lijepu svoju glavu, pažljivo osluškujući. Ptičji pjev, cvrkut, dozivanje i šaputanje, koje je načas zamrlo od straha, započne opet, kao da se nije ništa dogodilo. Iz daljine odjekne drugi prasak, no taj se čuo već slabije.

— Evo opet On! — ustanovi Falina.

— Gladna sam — jadala se Guri. No danas je morala čekati. Tek kad se sasvim smračilo, kad nastade mrkla noć, izađe Falina s djecom na livadu.

Prođe nekoliko tjedana.

Na kaputićima Gena i Guri nije bilo više svijetlosivih pjegica, kao u prvo vrijeme nakon njihova rođenja. Poprimili su jednoliku crvenu boju.

Jedne noći — dok je Geno stajao na livadi, sasvim blizu grmlja, gdje je uvijek rado stajao, da bi, ako ustreba, jednim skokom mogao potražiti zaštitu i zaklon — jedne takve noći neočekivano odjekne iznad njega ćukov krik: — I-jj! U-jj!

Geno se zbunjeno trgne.

Ćuk sleti i sjedne na jednu nisku granu. — Zdravo! Jesam li vas prestrašio?

Geno se razljuti i ne reče ništa.

— Jesam li vas prestrašio? — ponovi ćuk svoje pitanje.

— Ni govora! — zaniječe Geno i otresit doda. — Glupost! Zašto bih se prepao vašega pištanja?

— Ja ne pištim! — odgovori zlovoljno ćuk.

— Meni je sasvim svejedno što vi radite ili ne radite — reče Geno. Bilo mu je drago što je zauzvrat razljutio ćuka:

To mu je uspjelo.

— Vi ste drzak derančić! — prekori ga ćuk — mali drski derančić!

— I vi ste — uzvrati mu Geno — i vi ste, i mnogo ste manji od mene!

— Vaš otac — produži ćuk srdito nakostriješena perja — vaš otac je mnogo pristojniji. On se mene uvijek tako lijepo prepadne.

Geno zagunđa uvriježeno: — Ja vam to vjerujem.

— No — popusti ćuk — možda se i nije zaista prepao; ipak je to svaki put rekao, i ja sam imao svoje zadovoljstvo, a vi, vi ste mi sasvim pokvarili šalu...

— Ako se ne znate drukčije šaliti, meni je žao, časni gospodine. Ostavite vi takve šale kad se šalite sa mnom.

Njima se pridruži Falina. — Što se dogodilo? — upita on.

— Ah — skoro se rasplače ćuk — ova mladež... ova mladež...!

— Ova mladež — prekide ga Geno — ova mladež, vi o njoj ne znate ništa. Vi ste za to odviše stari! — On otrči dalje.

— Ne — viknu ćuk za njim — ovu mladež, ovu novu mladež, ja doista ne shvaćam! Ja je i ne želim shvatiti! Ova se mladež ni sama ne shvaća, moj dragoviću!

Sjedio je tu, sasvim utonuo u svoje paperje, teško razočaran. Njegovo lice, koje se katkad, po nekom vragoljastom izrazu, činilo prijaznim, bilo je sada otužno; poprimilo je bolne crte poniženog bića.

Kukasti kljun zario mu se poput bodeža u kratku bradu, kao da je uperen u vlastite grudi. Samo su njegove mudre oči tamno sjale od ogorčenja i razočaranja.

— Moram vam reći — obrecne se on na Falinu — da baš nemate razloga, da budete ponosni na svoga sina!

— Ja uopće i nisam ponosna — usprotivi se Falina.

— Ah, ah! — upadne joj ćuk u riječ — svi ponosni uvijek tvrde, da nisu ponosni. To mi je poznato!

— Zar vam je moj Geno štogod učinio da ste tako ljuti?

— Ljut? Ja nisam ljut! — ogradi se ljutito ćuk. — Taj mladić uopće nije ni vrijedan moje srdžbe.

No tu mu se oduži Falina: — Svi ljuti tvrde da nisu ljuti.

— A što se mene tiče vaš sinčić? — uzbudi se ćuk — ni ovoliko! — On škljocnu kljunom, što je odjeknulo, kao kad se sudare dva mala drvena štapića. — Vaš sinčić! Hah! On mi samo služi kao jedan primjer za današnju mladež! Krasna, zaista, mladež! Mladež koja ne poštuje nikoga, koja nema obzira spram drugih, bez pravog ponašanja, neučtiva... nadmena... drska! — Od ljutnje ga izdade dah.

— Ja mislim da se vi varate — odvrati mu strpljivo Falina — niste baš sasvim pravedni. Sadašnja mladež nije baš loša. Sigurno nije. I mi smo imali u svojoj mladosti svoje mane i svoje slaboće. Današnja djeca nisu ni gora ni bolja od nas, kakvi smo bili. Samo, to dopuštam, ona su drukčija.

— Drukčija! Vrlo dobro! Potpuno drukčija! — prihvati ćuk podrugljivo — samo kad pomislim, kakav je dražestan mladić bio vaš suprug.

— Da, Bambi! — prošapta Falina.

— I kako je on uvijek bio učtiv — produži ćuk — a kako prijazan; kako prijatan u društvu i kako obazriv! No on se, dakako, može pohvaliti i boljim odgojem nego taj momčić, vaš Geno...

— Je li to prijekor? — upita Falina.

— Ne... n... ne! — promuca ćuk.

— Odgoj — progovori mirno Falina — zar vi tom odgoju dajete toliku važnost? Mi djeci svraćamo pažnju na pogibelji, koje ne poznaju, jer ništa još nisu doživjeli. Mi ih čuvamo i za njih se brinemo. Ni prije se nije moglo učiniti mnogo, pa tako ni danas nije moguće postići sve. A i bez obzira na to, na svakoga, već od samog rođenja, djeluje okolina u kojoj živi. Na svačiji razvoj utječe dobar ili zao primjer, no često se krivim odgojem postiže baš suprotno od onoga, što se htjelo postići.

— Da, suprotno! Imate pravo! Uzmite samo vašega sina! Kad sam upitao Bambija da li se prepao, on je svaki put učtivo rekao: »Da«, i ja sam imao svoje veselje; to me je jako zabavljalo. — Ćuk sjetno zakoluta očima, a odmah zatim ispriječi se

gnjevno. — Vaš sin je na moje pitanje rekao »Ne« i još mi se pri tom bestidno rugao.

— Oh, onda se sigurno prepao — umiri ga Falina.

— A zašto onda niječe?

— Ta on se zastidio.

Ćuk je bio ovim uspjehom zadovoljniji nego što se to na njemu moglo razabrati. — Ja sam ga podsjetio na njegova oca, kako se taj uvijek pristojno prepao. Ali me je onda Geno izgrdio.

— Geno je htio obraniti oca — odgovori blago Falina.

— No, pustimo to. To je bio mučan trenutak — ljutio se ćuk — ...ova mladost...

— Mladost je uvijek velika prednost — objasni Falina.

— Prednost — naruga se ćuk — prednost, koja postaje svakim danom sve manja. Svatko mora jednom da ostari ili da prije starosti umre. — On opazi krupnog noćnog leptira, raširi krila, uhvati ga u letu i odleti dalje.

Kad su se zorom pri prvom blijedom svitanju žurili k mjestu svoga počinka, dođe im u susret Bambi. Guri se veselo pred njim prope u skok: — Oče! Oče! — Ćutke mu Geno položi na bok svoje mlado čelo. A Falina ga smjerno pozdravi: — Zdravo!

— Poslušajte me, djeco — progovori Bambi ponešto svečano — doskora ću vašu majku pozvati k sebi. Ona će ostati kod mene dugo. Jeste li razumjeli?

— Mi ćemo doći zajedno s majkom k tebi — zaleti se Guri.

— To ne dozvoljavam — prekori je Bambi mirno.

— A zašto — priušti sebi Guri skroman prigovor.

— Ne stavljaj pitanja — zapovjedi Bambi — ja vas ne trebam.

— Zar nas ni majka ne treba više? — Podbodena radoznalošću usudi se Guri da progovori još jednom.

Bambi odgovori blago. — Ni majka, dijete moje.

Braća pogledaju majku, ali je majka uronila svoj zaljubljeni pogled u Bambijeve oči. Djecu obuze neki čudnovati, strani osjećaj, neka tjeskoba.

Bambi produži: — Vas dvoje ostat ćete sami.

Guri zadršće: — Sasvim sami?

— Vas dvoje zajedno — reče otac — vama će biti bolje nego drugoj djeci, koja nemaju brata ni sestre. Budite uvijek zajedno.

Geno upita zapinjući: — Hoćemo li... dugo... sami...?

— Ne znam točno, moj sinko.

Falina je neprestano šutjela i nježno gledala Bambija u lice. Djeci se učinilo kao da se izmijenila.

— Pamtite dobro — progovori otac — kad budete sami, bez majčine zaštite, morate biti dvaput budniji i deset puta oprezniji. Ponašajte se kao odrasli, a da ipak ne zaboravite, da kao djeca još nemate nikakva iskustva. Osluškujte živo, koliko god možete. Idite uvijek tako, da vam vjetar piri u susret; tako ćete moći osjetiti svaku opasnost. Ne smijete prečuti krikove opomene vaših čuvara. Tko su vaši čuvari?

Geno nabrajaše: — Svraka... šojka...

— Vrane — nastavi Guri — mala vjeverica, kos...

Bambi potvrdi: — Kadikad i kos. Dobro je. Mislite na to i odmah već na prvi znak skokom u grmlje, tamo gdje je najgušće! Da se ne zaigraš i ne smetneš s uma opreznost, Guri?

— Ja ću već paziti, oče — reče Geno odlučno.

Guri uvjeravaše ozbiljno: — Ja ću biti jako dobra...

— Poznajete li vonj, kojim vonja On? — raspita se Bambi.

Djeca su nijemo zanijekala glavom.

— Kad vas zapahne vonj strašniji od onog lisičjeg ili smradniji od vonja tvora, od pasjeg opasniji...

— Ni onaj pasji još ne poznajemo — prekine ga Guri.

— Znam, vi ste neiskusna djeca — odgovori Bambi — ali kad vam dođe i najmanji ćuh vonja, koji On rasprostire, spopast će vas nemir, koji sada jedva možete i slutiti, nemir nalik na oluju, koji će vam uzbuditi čitavo biće. U takvu času treba sabrati svu snagu da ne izgubite prisutnost duha. To neka vam znači: Bježi! Dalje! Dalje! Tako brzo i tako daleko, koliko god je moguće!

— I još nešto — produži Bambi — još nešto vrlo važno. Druga djeca, kad ostanu sama, imaju loš običaj, da zovu majku. Iz straha, od čežnje, iz dosade; ta tko bi znao, zašto takva luda djeca smetaju svoju majku, zašto svoje roditelje dovode u tešku zabunu? Vi nećete nikad dozivati svoju majku! Upamtite dobro! Nikad ne smijete dozivati majku! Ni u kakvoj prilici! Ona će sigurno opet doći, čim joj ja dozvolim; ona će vas naći, bili vi gdje mu drago. No dozivati je nemojte. A sada, do viđenja.

On se okrene i ode dostojanstvena koraka, tiho, visoko podignute glave, na kojoj se kočila prekrasna kruna. Poput sjene kliznuo je u najgušće grmlje, nijedna grana ne zašušti, nijedan se list ne pokrenu.

Djeca su vjerovala da nikad prije nisu vidjela oca iz takve blizine i da nikad nisu mogla tako dugo slušati njegov dobrostivi, a ipak zapovjednički glas. Izbečila su za njim oči, sva očarana i potresena.

— Ja baš ništa ne znam što je rekao — tako se zbunila Guri; pa ipak je sve znala.

Geno izjavi: — Svaka mi se riječ zasjekla u pamćenje.

Falina ostade šuteći na istom mjestu. Njezini pogledi bili su prikovani za ono mjesto gdje je nestao Bambi.

Od toga su časa djeca pazila na majku. Gurala su se u njenu blizinu i nisu je ni časa puštala s očiju. Usred sna su se trzala i budila da se uvjere, nije li majka otišla. No Falina je sa svojim mislima već bila daleko. Katkad uopće nije čula što je pitaju djeca i često je davala naopake odgovore. Nije više dijelila opomene i savjete. Šunjala se naokolo, kao da je utonula u san.

I jednog jutra — sunce je odozgo žarko žeglo — probude se djeca od nekog šuštanja lišća. To je Falina šušnula kroz grmlje.

— Majko! Majko! — moljaše Guri.

— Ne zovi! — opomene je Geno — ta znaš da je ne smiješ zvati!

— Sad smo ostali sami... — uzdahnu Guri.

— Moramo izdržati... — odluči Geno čvrsto. No i on je uzdahnuo.

— Spavajmo opet — reče Geno.

Djeca su polijegala, i dok su ptice pjevale, uspije im da malo prodrijemaju.

U početku bilo je sve divno.

Geno i Guri igrali su se odraslih i sami sebi činili se važni. Oprezno su za prvoga mraka izlazili na livadu i u prvo blijedo svitanje vraćali se na svoje logove.

Ćuk je nekoliko puta kliknuo svoj »U-jj! U-jj!« Odjekivalo je jače i glasnije nego inače. Djeca ga nisu čula gdje dolazi i prepadoše se jako; osobito se prepade Geno. Ipak nije ćuk postavljao svoja pitanja. Pravio se kao da ne mari za male srne. Samo se smijao značajno i zlurado; sjedio je tu nakostriješena perja, nalik na pepeljasto-smeđu, pjegavu vunenu loptu i blaženo prevrtao svojim tamnosjajnim očima. Ipak je promatrao djecu.

— Drugi su to — mišljaše on — drugi su majstori, moji mrski momčiću, koji će meni pokvariti šalu.

Naprotiv, udvostručenom pažnjom pazili su čuvari: svrake, šojke i ostali.

Samostalni, uzorno sređeni život dvoje braće trajao je tri noći i tri dana. Ne više.

Šuma se pušila od žege, i opet su čitavi oblaci mušica igrali u zraku. Leptiri su kao pijani tumarali naokolo, ose i pčele zujale u grmlju.

Djeca se probudiše oda sna. Nedaleko iznad njih čučala je u granju mlade bukve mala vjeverica i klicala: — Ovog sam časa vidjela vaše roditelje!

Guri se trgne: — Gdje? Reci brzo, gdje?

— Nije daleko odavle. Jedva sto koraka.

— Kako je njima? — raspita se Geno.

— Mislim da je divno — izvijesti mala vjeverica — otac leži i počiva; majka stoji pokraj njega; ona brsti lišće srebrne topole.

Čim je Guri čula o majci, prevlada je nagla čežnja i ona vikne: — Majko! Majko!

I Geno osjeti veliku čežnju; no on se svlada, gurne sestru i prošapta jedva čujno: — Šuti!

Kad Guri opet zausti da zove, on je prekine brzo: — Misli na oca! Što ćeš onda ako te čuje?

Guri se stiša i zastidi. — Kad će opet doći mama, kad će konačno doći? — prošapće ona — već je tako dugo nema. Ja jako čeznem za njom.

— Ona će još dugo ostati — mišljaše Geno — još mnogo duže! Tako nam je najavio otac.

— Teško nama, teško — šaptala je Guri. — Ja tako silno volim mamu.

— Tek sada, kad nije više s nama, osjećam kako je volim — odgovori Geno — i kako mi je ružno kad je nema. Teško je biti bez majke. Ali kukanje ništa ne pomaže. Moramo čekati, moramo!

— Ništa mi nije gore od čekanja — pravila se važnom i ozbiljnom Guri.

Mala je vjeverica ganuto slušala, istakla svoj čupavi barjak, promolila iz lišća malu glavicu s fino ušiljenim ušima, ukrašenim kićenim čupercima, i pokušavala da ih tješi: — Ja ću vam uvijek donijeti vijest o ocu i majci, draga djeco. Budite mirni. To će vam skratiti vrijeme čekanja.

Neki divlji šum prodre kroz grmlje, prostruji u krug i opet se udalji.

Mala se vjeverica žustrim skokovima pope uz stablo, ogleda se na sve strane i opet se s hukom spusti da ih izvijesti: — To su oni, vaši roditelji.

— A što rade? — htjede znati Guri.

— Love jedno drugo — reče mala vjeverica.

— Takvom bukom nikad inače otac ne prolazi grmljem.

— Nije to otac što buči — ustanovi vjeverica — to radi majka, ona trči sprijeda.

Mala se vjeverica nije pojavila jednoga dana; noću je uvijek spavala u svome stanu.

Guri nije mogla izdržati: — Mama! Mama!

— Ne viči! — odmah je opomene Geno. — Znaš da je to zabranjeno!

— Ta ja nisam dozivala! — naivno odgovori Guri.

— Tako? — usprotivi se Geno — pa ipak sam sasvim dobro čuo.

— Ja nisam zvala — ostade Guri pri svome — kako bih zvala, ta znam da je to zabranjeno.

— Ali — čudio se Geno — zar nisam na svoje uši čuo?

— No — prizna Guri — samo sam tako preda se rekla »mama«, samo za se, jer uvijek mislim na majku. — Nije htjela priznati više. — Zar neću smjeti ni tiho reći »mama«.

— Tako tiho — odgovori Geno — da se je moglo čuti daleko u krug. Zadrži za se svoje misli! Ja mislim isto što i ti, ali ja znam i šutjeti.

— Ti, ti se bojiš i da progovoriš — mrmljala je Guri — a ja nisam tako plaha kao ti.

— Ja bih želio da si više plaha — reče Geno obuzet brigom. Kao da je slutio nesreću koja će se desiti Guri.

Počela se spuštati noć. Pjesma je kosova odzvanjala s najviših grana. Moglo se vidjeti kako pojedini šišmiši prolijeću zrakom. Patke su kvačući letjele u polje; čaplja je nekuda plovila zrakom raširenih krila; bio je to divan pogled. Još je kuckala žuna.

Guri je težila za livadom.

— Prerano! — opomene je Geno — prerano!

— Ja sam tako gladna — opravda Guri svoju žurbu.

— Moraš čekati — upozori je — mogla bi zapasti u kakvu opasnost!

— Ah — usprotivi se Guri — biti bez mame i još gladovati i tko zna dokle još ovdje čekati! Kakav si! Uvijek ta tvoja opasnost!

— Moramo je uvijek imati na umu! — poviče Geno.

No Guri postade nestrpljiva. — Sada nema nikakve opasnosti!

I ona odmagli. Geno pođe polako za njom. U tom času zašutješe kosovi. Šojka glasno zakriješti. Svraka se žestoko iskrevelji. Daleko tamo na livadi bježao je kao pred hajkom prijatelj zeko.

— Čuješ li, Guri, čuješ li! — moljakao je Geno i sakrio se u grmlju. No Guri je bila već vani.

— Natrag! — iskesi se vjeverica — natrag!

Ali uto kao crveni bljesak skoči lisica Guri na šiju. Ona poklecne pod njenom težinom. Prepast i oštri lisičji vonj skoro je sasvim omami. I bila bi Guri pala u nesvijest da je nije probudila prodorna bol. Bilo je to od prvog ujeda koji joj zadade lija. Guri protisne slabi jauk. No lisici nije uspjelo da je ponovno napadne. Prolomi se kratki tresak. Lisica se prebaci, kao da je pogodi udarac snažne šake, padne u stranu, trzne malo nogama i ugine. Ležala je baš pred Gurinim licem koje je bilo iznakaženo bolom.

Guri se nije micala; pala je u nesvijest. S njezinih leđa točila se krv, slijevala se s lisičjom krvi i obojila travu.

Geno, koji je drhteći od groze stajao u grmlju, doživi sada strahotu, koju je On rasprostirao oko sebe. Udisao je zagušljivi i u isti čas reski vonj što ga je On nosio sa sobom. Vidio je kako prilazi On, i čuo Ga, štaviše, gdje govori. Ukočeno je stajao Geno i nije se micao.

— Jadna mala — reče On tiho i prigne se Guri, pretraži njezinu ranu i podigne je besvjesnu na svoje ruke. — No to će već zacijeliti. O, jadna mala, uzet ću te sobom. Da sam odapeo samo sekundu kasnije, bila bi gotova. Nogom odbaci lisicu u grmlje i ode noseći Guri.

Geno ustukne i pobjegne od lisice, pobjegne pred Njim, zbunjen, bespomoćan i napola lud. Nije se mogao snaći zbog sestrina gubitka. — Majko! Majko! — zvao je bolna srca. Nije se ni sjetio da ne smije; morao je zvati. — Majko! Majko! — Glavinjajući krstario je grmljem. Bilo mu je neshvatljivo da bi nakon takva događaja mogao ostati sam. — Majko! Majko! — Šušanj i lom pokrene granje. Falina iskrsne pred njim; no on je u svojoj zabuni nije odmah ni opazio i rasplaka se tužno i žalosno: — Majko! Majko!

— Ta evo me — progovori Falina — što se dogodilo?

Iza nje se začuje Bambijev začuđeni glas: — Ti, Geno? Zar vam nisam zabranio...?

Geno jedva istisne: — Guri... Guri...

— Gdje je Guri? — navali Falina i zahvati je očaj, kad Geno iskidanim riječima ispriča: — Lisica... nju... zaskočila... krv... onda... On... s vatrenom rukom... mrtva...

— A Guri? — klikne Falina.

— Što je bilo s Guri? — upita uzbuđeno Bambi.

— Nju... — promuca Geno — ... nju je uzeo On... ode... s njom... On je s njom... otišao...

Bambi i Falina ušute, kao da su od te nesreće zanijemjeli. Onda reče Bambi tiho: — Lijepo moje malo dijete...

To je Gena duboko potreslo. Nejasno je gajio ranije nadu da bi moglo sve opet biti dobro kad bi samo roditelji bili ovdje. Sad se ugasio taj nejaki žižak; ni roditelji nisu tu mogli pomoći. Falina je tiho plakala: — Nisam smjela djecu ostaviti samu.

Nisam to nikako smjela. Moja Guri, moja draga, siromašna Guri ... — Geno je mislio isto — nije ih smjela ostaviti same ... da je ostala s nama, to se ne bi moglo dogoditi. Vidio je duboki jad majčin i njeno kajanje, vidje bol očevu i ne reče ni riječi.

On je prešutio kako se Guri lakomisleno i neoprezno izvrgla opasnosti uza sve znakove opomene. Htio je od toga poštedjeti roditelje.

— Je li ona — zapinjao je Bambi — ... je li ona ... mrtva?

— Ne znam — drhtaše Geno — zaista ... to ne znam ...

Utroje pođoše polako sve do ruba guštare, stadoše ondje ispunjeni gnušanjem pred ustrijeljenom lisicom, koja je s raskidanim bokom ležala ispružena u grmlju.

— Kukavni ubojico ... — izgovori Falina.

— Katkad — reče Bambi — katkad On izvršava pravdu ... ne uvijek ... pa ipak On je koji put vrši.

— Možda — mišljaše Falina nesigurno — možda ... je On spasio ...

Oboje se sjeti Goba, koga je On bio zaštitio i njegovao; no to je bilo tužno sjećanje. Oni izađu na livadu, gdje se krv Gurina i lisičja još pušila u travi.

— Tu je ona pretrpjela boli — jecala je Falina — moja Guri ... moja nježna Guri.

S njuškom pri zemlji, udalji se Bambi preko livade kroz mrak i nađe trag koji je On ostavio za sobom. Slijedećeg je jutra lisica nestala, ali se još jasno osjećao njen vonj. Bambi se sakrije u blizini.

Sada je Falina uvijek bila zajedno s Genom.

Muža i oca nisu više vidjeli. Koji put izvijestila bi mala vjeverica da je vidjela Bambija. Išao je neobičnim putovima i bio viđen na mjestima, gdje ga ranije nisu mogli ni zamisliti.

Vjeverica je pokazivala veliku zabrinutost radi Gurina nestanka. — Ah, ja upravo da zaspim, kadli začujem prasak. Nije mi stalo, što je oborio liju ... ali mala Guri ... to je žalosno ...

prežalosno... — Sjedila je uspravno naslonjena na svoju lepršavu zastavu, s obje prednje šapice pritisnute na bijela prsa, da bi tako pokazala svoju sućut. No njezine oštro ušiljene uši, iznad kojih su stršali lijepi čuperci, i sjajne njezine očice, djelovale su veselo.

Od svrake i šojke saznade Falina što joj je Geno zatajio.

— Na meni nema krivnje — opravdavala se svraka — ja sam lisicu odavno opazila i znala sam gdje On vreba. Koliko god sam vikala i opominjala, bilo je uzalud. Mala me nije čula.

— Ona nije htjela čuti — branila se šojka — a koliko sam vikala i vikala! Uzalud! Žao mi je tog malog stvorenja! Vrlo žao!

— Tome se moglo vrlo lako izbjeći — kriještala je svraka — jer On je čekao samo lisicu.

Falina je stenjala, a Geno se uzdišući priljubio uz nju.

Jedinu dobru vijest donio je ćuk.

On nije kriknuo, nije mu bilo do toga da nekoga zastraši.

Nečujno je doletio bliže, sjeo na najnižu granu, zanjihao se amo-tamo, prorahlio pjenu svog perja i progovorio nježno: — Tješite se, Falina... to je sudbina! Sudbini ne izbjegne nitko.

— Ali sudbina, kako je vi nazivate, sudbina nije morala biti tako grozna — odgovori Falina.

— Što biste htjeli? — odvrati joj ćuk — sudbina je bila milostiva!

— Zar tako? Moje nesretno dijete... tako svježa, tako mlada... i nema je više.

— Ali! Ali! — Zagukao je ćuk ugodnim smjiehom. — Vaša je kći živa!

Falina se trgne zahvaćena radošću: — Guri... živa?!

Geno je slušao s olakšanjem, u najvećoj sreći.

— Bilo je to ovako — pripovijedaše ćuk: — On je prošao ispod moga legla. Ja ne bih mogao ustvrditi da ga volim. O, ne! Ali ja vidim, On nosi nekoga od vaših. Nosi ga drukčije, nego kad ga umori vatrenom rukom. Vi znate da sam radoznao; hitro poletim za Njim i... prepoznam Guri. Dakako, djeca nisu bila pristojna prema meni. Ali ja nisam zlopamtilo. Zapravo ja vašoj Guri nisam zamjerio ništa. Samo je taj momčić bio prema meni drzak.

— Oprostite mi! — upadne mu Geno naglo u riječ — molim, oprostite mi!

Ćuk mu ne odgovori ništa, već nastavi: — Vidim kako Guri krvari. Meni je bijaše žao i ja pomislih na vas, Falino, na vašu brigu, na vaše jade, na Bambija... Dok je On išao, ja sam letio tik iznad njega. Onda opazih da se Guri miče; sve življe se miče, sve više joj se vraća svijest. Želi se osloboditi, želi na zemlju! No On je ne pušta; učinilo mi se da je On ljubi. Htio bih rado da Guri pomognem, i vičem tik kraj Njegova uha, vičem, koliko god mogu. Možda će se On prepasti i pustiti Guri da padne. No On se ne boji nikoga ovdje u šumi, pa se ne plaši ni moga krika. Sve sam to već pripovijedao Bambiju. Možete biti sasvim u miru; vaša će Guri ozdraviti, sigurno... i doskora!

— Samo kad živi — promrmlja Falina teška srca — samo kad živi. U svakom slučaju velika vam hvala za ovu vašu obavijest. Ja vam se ne mogu dosta zahvaliti.

Prije no što je mogao ćuk išta odgovoriti, zamoli Geno usrdno: — Molim, molim, oprostite mi! Oprostite! Ja se kajem zbog svoje drskosti! Ja vas poštujem... i vjerujte mi: Ja se svaki put prepadnem. Ja sam se samo stidio da vam to priznam. Molim, molim, oprostite mi!

— Dobro! Dobro! — Ćuk se oholo naduo od prijatna osjećaja, poprimio oblinu kugle i nasmijao se zbog primljene zadovoljštine: — Vidite li, mali moj srndaćiću da sam i ja od neke koristi! I mi stari katkada činimo velike stvari. Nije dovoljno da je netko mlad, pa da jednostavno prezire stare.

— Ja vas nikad nisam prezirao!

— Neka vam ovo posluži za poruku — prodikovao je ćuk — mladi ne znaju zapravo ništa, a misle da znadu sve! Vi pripadate učtivoj obitelji, moj mladiću, vi u sebi nosite plemenštinu svojih roditelja i od vas je plemenito, što priznajete svoju grešku. Ja vam opraštam, da, i bit ću vam prijatelj.

Bio je veličanstven, taj ćuk.

U idućim tjednima ostade Bambi nevidljiv.

— Gdje nam je otac? — često je pitao Geno.

— Ja i ne slutim — odgovarala je Falina.

— Majko — reče Geno — majko, zašto nisi vesela? Ta Guri živi!

— Ona živi — potvrdi Falina — nadam se da živi... ali... ona nije ovdje... nije kraj nas... već negdje... daleko...

— Misliš li da joj nije dobro?

— O, da! Samo se bojim da joj je i predobro.

— Objasni, majko... objasni mi to... ja ne shvaćam...

Sada Falina temeljito uputi sina u sudbinu Gobovu; ispripovjedi kako je On spasio nejakog i malenog Goba iz snijega i odnio ga kući, kako je Gobo odrastao kod Njega i postao zdrav i krepak. Sve ono, što se ranije činilo djeci kao neka predivna priča, poprimi sada tamne, prijeteće sjene. Falina ispriča o nenadanom i sretnom povraku Gobovom, za koga se vjerovalo da je izgubljen. Spomene i starješinu koji je izrekao onu riječ »nesretniče«.

— Gobo se bio otuđio od svijeta i nas je i šumu gledao s prezirom, utvarao sebi da razumije više nego svi ostali, umišljao da je On prijatelj njegov... i umro od toga... ubijen od vatrene ruke...

— Strašno... — prošapta Geno.

— Shvaćaš li sada, moj sinko, zašto nisam i zašto ne mogu biti vesela. I s našom se Guri, eto, dogodilo tako, i sada se bojim za tvoju sestru.

Geno je shvatio.

Uz način života, kakav su provodili sada, majka i sin su se jedva odvažili da i noću izlaze na livadu. Radije su neprestano lunjali grmljem i malim čistinama. Dva-tri puta su razgovarali na livadi s Rolom i njezinom djecom. Od toga vremena su uopće izbjegavali ovakve susrete i samu livadu, a nisu ni govorili o tome. Falina je bila sva uzbuđena kad bi vidjela Rolu s njezinom djecom. I Geno je bio tužan iz istih razloga. Osim toga je Rola neprestano brbljala o Guri, od čega je Falina bila sva izvan sebe.

— Ja ne shvaćam kako se mogla dogoditi ta nesreća? — neprestano je ponavljala Rola.

— Šta pomaže tu shvaćanje ili neshvaćanje? — mislila je Falina — tu se ne da ništa izmijeniti; na žalost...

Boso i Lana su živo tražili da čuju priču o Guri. Geno im je dvaput sve ispričao i trpio od toga oba puta. To ipak nije bilo

dosta Bosu i Lani. Oni su stalno htjeli slušati kako se sve dogodilo.

— Što je učinila lisica? — pitao je Boso...

A Lana, kao da će nešto o tome saznati tek sada: — Je li On bio strašan?

— Ta ti si ga vidjela. — Boso je nutkao: — Progovori konačno!

Geno se branio: — Ja sam vam već ispričao sve...

— Ništa zato — poviče Lana.

Boso je važno zahtijevao: — Pričaj još jednom! Sve od početka!

No Geno se okrene i pobjegne.

I njemu i Falini dodijalo je pričanje Role i njezine djece o vremenu kad su Boso i Lana bili sami. Nisu mogli podnijeti njihovo hvalisanje.

Rola je prešutjela kako se ipak pridružila novome mužu.

Falina i Geno nisu više htjeli ići na livadu. Našli su za to zamjenu. Falina je pronašla jednu veliku krčevinu i bila je s njom oduševljena.

— Ovdje su nekada rasli silni hrastovi — reče ona — stablo do stabla. Zar On mora baš sve razoriti?

Geno tome nije pridavao nikakve važnosti, on je na djetinji način uzimao stvari onakve, kakve jesu, kao nešto svršeno. Odskakao je na čistinu, primamljen opojnim mirisima. Majka je krenula za njim.

Svuda se naokolo po krčevini divlje razraslo nisko ljeskovo grmlje, topoline mladice, bazgovina, kukinja i svibovina, odasvud je mamila i dozivala bujna trava i ukusno zelenje. Među svim tim bjelasale se široke, svijetle plohe panjeva oborenog stabalja. Korijenje starih hrastova još je sačuvalo svoju životnu snagu i tjeralo čitavu guštaru mladica ispod kore sakatih ostataka. Mladice bijahu slatko-gorke i nabrekle od soka. Geno je bio siguran da još nikad nije jeo nešto tako dobro. I Falina se sladila ukusnom pašom, koju je već otprije poznavala s nekih drugih mjesta u šumi.

Jelenima je ova krčevina bila najmilije nalazište hrane. Sa sviju strana dolazili su ovamo, i posjećivali ga, sasvim potajno,

usred noći, osobito kad nije bilo na nebu mjeseca ili kad bi ga zastrli oblaci. Onda su se jeleni ovdje zadržavali sate i sate. Danas je tanki mjesečev srp davao samo vrlo slabo, žmirkavo svjetlo. U ovakvom su blijedom svjetlu izgledali jeleni još mnogo većima. Bilo je to vrijeme kad su najdeblji. Oni su svoje rogovlje već bili očistili. Kako su se sada jedan za drugim pojavljivali, pružali su veličanstven prizor.

Geno još nije vidio nijednog jelena. Kad je kao kroz maglu opazio prvoga gdje dolazi sasvim tiho, gotovo šuljajući se, golem, skoro prijeteći, stane Geno drhtati. Zagledao se u sablasnu pojavu i nije se ni maknuo. Iznikne drugi, treći — gorostasne sjene, no sjene žive, nema sumnje.

Sada i Falina opazi jelena. Zahvati je strava, koja spopada srne kod svakog susreta s velikom divljači. Ona ustrašeno krikne: — Bah — oh! — Bježeći je odjurila s krčevine u guštaru i neprestano je odavala otegnute krikove straha: — Bah — oh! — Bah — oh!

Nije mogla prestati.

Geno izgubi prisutnost duha; htio je pobjeći k majci, no u prvi se čas nije mogao ni maknuti s mjesta. Njegove su oči kao nekom čarolijom bile prikovane uz gorostasne pojave koje su se polako kretale krčevinom.

Iz guštare su ječali Falinini krikovi: — Bah — oh! Bah oh! — To je Gena trgnulo iz ukočenosti.

Kao lud odjuri za majkom u visokom, naglom trku. Koliko god se trudio da viče kao majka, nije mogao istisnuti ni glasa iz mladog, stegnutog grla.

Konačno dostigne majku.

— Majko... majko! — vikne, kao da se davi — tko je to?

Ali je Falina baukala u kratkim razmacima: — Bah — oh! Bah — oh! Bah — oh!

Nije se dala zaustaviti; išla je ukočenih nogu dalje u dubinu šume.

— Je li još opasno, mama? — Geno je osjećao tjeskobu.

— Nije, sine — odgovori ona konačno — nadam se da nije... — Ona posljednji put vikne ogorčeni — Bah — oh!

Geno plaho postavi pitanje: — Tko je to bio?

— To su bili jeleni, divovi...

On ponovi pun poštovanja: — Divovi... jesu li divovi zli?

— To ne zna nitko sigurno. Kažu da su katkad jako zli. Pronosi se jedna strašna priča.

— Kakva priča, majko? Molim te, pričaj mi.

— Ah, bilo je to davno... vrlo, vrlo davno...

— Molim, majko, molim, pričaj...

— No, jedan je od divova, kažu, nabo jednog našeg srndaćića.

— Je li srndaćić umro?

— To ti ne bih znala reći. Uostalom... čuješ li... to je bilo već davno. Nitko, tko je to vidio, ne živi više. Ni taj div nije više živ. Kažu da je malo dana poslije toga poginuo od vatrene ruke. Nitko danas ne zna što se dogodilo između diva i srndaćića. Inače se divovi ne obaziru na nas.

— Zar nismo mi njima slični, majko?

— Nikako! Doduše, ima ih među nama koji tvrde da smo s divovima u rodu. Ja ne mislim tako. Na njihovim je velikim i glomaznim prilikama nešto tuđe, zastrašujuće! Odvratno!

Gena prođe jeza.

Međutim su jeleni mirno pasli čistinom. Čuo se samo šum čupkanja i odgrizanja lišća i trave.

Dok je lovac nosio Guri svojoj kući, ona se probudi iz nesvijesti i htjede pobjeći. No on je držaše čvrsto; bila je preslaba da mu se opre i konačno napusti pokušaje da se koprcanjem oslobodi. Lovac joj je govorio sućutne i umirujuće riječi. Pekla ju je rana. Vonj, koji se širio oko lovca, taj naprosto jezoviti vonj, sasvim je obuhvatio i smutio njezina čula... Ona se bezvoljno prepusti... Lovčeve riječi, govorio on ma kako nježno, zvučale su joj kao prijetnja.

Kad stigoše kući, opere lovac Gurinu ranu. To je boljelo, ali se Guri nije smjela ni maknuti.

Dok joj je stavljao ovoj, reče: — No, bogu hvala, samo te je malo ugrizla, samo kožu, nije duboko, tek malo u meso, no doskora će sve biti dobro.

Guri je bila sputana ovojem koji joj je obuhvaćao prsa. Boravak u sobi, koji je osjećala kao nešto strašno i neviđeno, svjetlo svjetiljke, sve ju to obuze kao neko opasno čudo. Ponestajalo joj je zraka. Sva očajna Guri se pridigne i odglavinja do otvora, kroz koji je bila unesena.

— Što toliko dršćeš, jadna mala? — upita je lovac ne znajući što bi s njom počeo. Onda otvori vrata: — Ah, tako! Naravno, ti si dijete slobode.

Guri se spoticala dok je silazila niz onih nekoliko stepenica.

— Hajde, hajde, onamo — lovac je gurkaše i potiskivaše u ograđeni prostor.

Dok je prolazila, ponovo se sva prepala. Do nje je doskakao pas i onjušio je radoznalo, glasno i nametljivo. On je izgledao jači i gori od lisice. Guri padne na zemlju i poboja se da je sada svemu kraj.

— Marš, Hektor! — zapovjedi lovac — nije to, nije to za tebe! Marš!

Pas odmah nestane, a da Guri nije ni vidjela, na koji se način to dogodilo.

Lovac je pridigne: — Ne boj se, Hektor je dobar! Nemaj straha, neće ti učiniti ništa!

Ali se Guri bojala. Bila je izbezumljena od straha. Svu uzdrhtalu ponese je lovac do rešetkastih vrata, koja su vodila na zeleni, mali travnjak, stavi je na zemlju i reče: — Sada spavaj, tu ćeš imati mira — i ode.

— U — hu! — odjekne zov, divlji tjeskoban i težak.

Tu se Guri prepane po drugi put, otkad je napustila lovačku izbu. Obuze je strah. Iza guste žičane mreže sjedila je na jednoj prečki među daščanim stijenama sovuljaga. Za Guri strahovit prizor. Smrad, koji je zapahne, bio je vrlo neugodan. Kao da su negdje blizu lešine.

— Molim, nemoj me ubiti ... — molila je sasvim tiho. Jedva je imala snage da progovori.

— Ja ti ne mogu ništa učiniti — odgovori sova — baš kad bih i htjela, ne bih to mogla. Ja sam i sama zarobljenik.

Zatim reče: — I tebe je On uhvatio, zar ne?

Guri se nije mogla osloboditi osjećaja pometnje, ali se malo-pomalo prestade bojati. Iscrpena legne na zemlju i ogleda se oko sebe. S jedne se strane sterala nepregledna daljina. Bar noću je Guri nije mogla ocijeniti. S druge strane tamnila se napolju sasvim bliska šuma. — Šuma! Šuma! Izgubljeni dome!

Guri počne tiho plakati, no kako je bila umorna, doskora joj se smilova san.

Probudi se nekoliko sati kasnije. Još je bio mrak. Odozgo, s visine, iz zraka, zamnije vesela pjesma. Činilo se kao da dolazi sa zvjezdanog neba. Neprestana pjesma radosti. Zvučila joj je tuđe, ali milo, i doista je ispunjavaše srećom. Bila je to ševa, ono malo biće, koje prvo od sviju drugih pozdravlja dan. Guri, koja inače nikad nije spavala noću, napeto je slušala. Nadu i okrepu pobudila je u Guri ova ševina pjesma svojim poklicima i ćurlikom svojim milozvučnim pijukanjem, svojom blagom, nježnom i zahvalnom predanošću životu.

Guri se nije mogla snaći u svojim osjećajima. Ležala je ovdje ranjena, zarobljena, daleko od majke i brata, daleko od drage šume, nesretna i gotovo bez ikakve nade. Pa ipak, zadivljena pouzdanja punom i od radosti prskavom ševinom pjesmom, nije osjećala svu težinu svoje nesreće i u njenoj se duši pojavi tračak nade.

Na kraju prošapta: — Tko to pjeva tamo gore?

Sova je pouči: — Jedna sasvim mala budala.

Guri zapita: — Zar ona stanuje na nebu?

— Ne — odgovori sova — ona stanuje sasvim pri zemlji. Bez obrane je, ta mala sirotica, bez obrane i tako skromna; nitko ne bi vjerovao kako je siromašna. No ona se vine pod nebo, digne se nad svoju zemaljsku nevolju, uzvisi se iznad svega i pjeva. Ona je luda! Naprosto luda!

— Meni je draga — dahne Guri.

— I ja volim tu malu ludu — zahihoće sova.

Ševa je ćurlikala bez prestanka; Guri je slušala.

— Naučit ćeš se na to — nastavi sova — ja često i ne čujem tu ludu, tako sam navikla na njeno pjevuckanje. Ono je kao zrikanje zrikavaca, kao kreketanje žaba.

— Zrikanje zrikavaca — pomisli Guri — kreketanje žaba, ta to nije nikakva usporedba. — Nije imala smionosti da sovi protuslovi.

Blijedim sjajem javi se jutarnje svitanje.

— Kikiriki! — zapjeva pijetao.

Drugi mu odgovori; pa treći, tamo dalje.

Guri se digne. Sjetila se prštavog fazanskog kakotanja, kad se spuštaju iz svojih spavaonica u krošnjama. Kukurijekanje pijetlova zvučilo joj je tuđe.

— A tko je to? — raspitivala se Guri.

— Neki naduvenci — objasni prezrivo sova — umišljene veličine naprćena nosa, naduti i drski. I mi imamo ovdje jednog takvog zvekana. On slobodno obilazi sa svojim mnogobrojnim ženama. Kad bih ga jednom ščepala, dobro bih ga operušala. To bi mi bio užitak.

Sovuljaga potrese svoje perje, da je izgledala dvostruko strašno, priguši plamen svojih velikih očiju jantarove boje i škljocne kljunom.

Razdanjivalo se. Guri razabere prostranstvo polja. Visoko se dizao kukuruz, talasalo se žito sa svojim teretom, zelenjeli se krumpirovi bokori. Nad svim je lebdjela ševa, jedva vidljiva raspjevana točkica na nebeskom svodu.

U žitu zašumi nešto glasno. Pomoli se nekoliko srna idući u pravcu šume i tu se izgubi.

— To su moji! — klikne Guri — članovi moje obitelji — no ja ih ne poznajem!

— Svake noći dolaze ovamo — reče sovuljaga — i On često vreba na njih. No još nijednu nije mogao zateći. One brzo nestanu.

— Ja o tim izletima još ništa ne znam — prizna Guri; sve joj je ovdje bilo novo.

Sažaljivo progovori sova: — A što ti uopće znaš, dijete?

Fazani nalete na kukuruz.

— Ni to još nikad nisam vidjela — reče Guri.

— Eto i njima vrlo prijaju kukuruzni klipovi — odgovori sova — ali ih katkad plaćaju životom. Eto, tako je to na ovome svijetu. Mnogi stavljaju svoj život na kocku da bi se najeli.

Jedna je koka zakokodakala.

— Eto ih, gle! — razljuti se sova — ove žene, koje obožavaju onog naduvenca, još su nesnosnije od njega. Kakve li graje, kakva li čuda kad snesu jedno jedino jaje! Odvratno! Zar se neka druga ptica toliko krevelji kad snese jaje? Svaka šuti. To je neki ništavni ropski narod, to su obični naprčenci, nametljivi hvalisavci!

Pojavi se nekoliko seljaka i započnu kositi žito. I njih se prepade Guri. Šepesala je naokolo tražeći neko sklonište, ali ga ne nađe.

— Ovi nisu opasni — umiri je sova — oni ne nose vatrene ruke. Imadu samo jedan oštri zub. Njih se ne trebaš bojati.

Kose su fijukale kroz vlaće, žito je u otkosima padalo. — Kad bude sve pokošeno — reče sova — onda ja dolazim na red.

— Kako to? Kako ti dolaziš na red?

— Kasnije... kasnije ću ti ispričati sve svoje jade — sova klone glavom, oči joj se sklope još prije nego što je lice sakrila pod krilo. Zaspala je.

Ševin je pjev i nadalje ispunjavao prostor između neba i zemlje. Nijedan ga drugi glas nije mogao smesti. Na mahove se skladno uklapala pjesma kosova i zebâ. Guri je to očaravalo. Ševa joj je za čitavo vrijeme bila okrepljujuće osvježenje, pružala joj ožalošćenoj utjehu, uljuljkivala je u sanje i duševni mir, barem za gdjekoji trenutak. Kadikad je Guri ugledala malu pticicu, začuđeno promatrala njezinu neuglednu krhkost, divila se neumornoj snazi, smještenoj u sitnom grlu i uskim grudima. Zadivljeno je gledala kako se kao kamen baca s visine i kako nakon nekoliko udaraca krilima iščezava među grudama njive.

Jednom je protrnula od straha za život male ševe. Nebom je crtao ponosne krugove sivi škanjac kokošar. Ševi je uspjelo da stigne na zemlju, a škanjac se strelovito spustio za njom; sasvim blizu nebeske pjevačice. Zatim se vinuo prema šumi držeći svoj plijen. Guri je očajavala. Zar neće više slušati onaj ohrabrujući pjev? Onda ševa zalepršа uvis i jedva što se digla sa tla, već je započela svojim cvrkutom. Guri odahne. Škanjac je ščepao samo nekog miša.

Guri je iz dana u dan mijenjala svoje navike. Bdjela je danju, a spavala noću. Uživala je u toplini žarkog sunca. Lovac, koji joj je donosio slatko sijeno djeteline, nije joj više ulijevao strah. Više se nije bojala psa, koji je stajao s onu stranu žičane mreže. Ova ju je štitila, shvatila je to doskora.

S punim je prezirom promatrala pijevca, koji se tašto i kicoški kočoperio među kokošima bez časti i dostojanstva. Tako se bar činilo Guri. Gadila joj se njegova crvena mesnata kresta. Nije u njoj izazvao udivljenje njegov zlatnožuti rep s raskošnim, u luk savijenim perjem. Fazani su ipak bili drukčiji, slobodna, divno divlja stvorenja. Kako li su oni visoko prohujali zrakom, kad se radilo o tom da uteknu! Ovaj se bijedni pijevac razmetao tim, što je širio krila i opet ih sklapao. Nije mogao ništa više nego da s naporom uzleti na plot, i to je već smatrao nekim junaštvom.

Jato kokoši bilo joj je nalik na izrođene rođake fazanâ. Ponizne sluge, koje je On nazivao svojim vlasništvom, i koji su se poslušno sjatili, kad ih je zvao i prosuo im hranu. Proždrljivi dangube. Ona se pred Njim nije ponašala slugarski i neće Mu nikada služiti. Ostat će uvijek plaha i tuđa.

Katkad je osjetila bolnu čežnju za šumom i mučnu težnju za slobodom.

Zacijeljela joj je rana na leđima i bio joj skinut ovoj. Još su se vidjela dva ožiljka, i na tim je mjestima koža ostala gola; ipak je odurna brazgotina malo-pomalo zarašćivala u dlaku.

Jedne se večeri sova probudila ranije, i činilo se da je dobre volje. Guri se oprezno približi njezinom kavezu: — Kako to mislite da ćete vi doći na red?

— Zar me baš moraš na to podsjećati? — prevrtala je sova očima.

— Vi ste mi obećali — odgovori Guri skromno — ja čekam već vrlo dugo...

— Jesi li radoznala?

— Jesam — priznala je — već sam odavna radoznala.

— No, kad sam ti već obećala — nasmije se sova — ta mi smo prijatelji, nas dvoje...

Guri prizna bez uvijanja: — Iz početka je s vama bilo teško. Tada sam se bojala vas, i... — oklijevala je — i malo sam se gnušala...

Sova se uzvrpolji; kljun joj škljocne glasno, oči joj se zasvijetle neraspoloženo: — Gnušala? Tako, tako! To je, dakako, smetnja neprijateljstvu. Zašto, gnušala?

— Imate neprijatan miris — prizna otvoreno Guri.

— Zar još i sada? — htjede sova znati.

— Dakako. Uvijek.

— To mi uopće nije poznato — našali se sova — a ja sam mislila da ugodno mirišem.

— O, ne — smješkala se Guri — ali to me više ništa ne smeta — i brzo pridoda — sada vas čak vrlo volim.

— Drukčije i ne može biti. Ta mi smo supatnici.

— Pričajte, dakle — zahtijevaše Guri.

— Nije to baš nikakav užitak — progovori sova — ja sjedim na kolcu, On je ukopan u zemlju i neprestano pali iz svoje vatrene ruke.

— Ali vi ste još uvijek živi!

— Ah! Mene On štedi; mene upotrebljava da primami druge.

— Koje druge?

— Ponajviše vrane, često i svrake, šojke, gdjekojeg sokola, pokojeg kopca i škanjca... tko već naiđe da se meni iz pakosti naruga ili da me čak i napadne.

— On ih obara iz zraka? — naslutila je Guri.

— Da! Skoro svakog skine svojom vatrenom rukom. Onda tu leže preda mnom na zemlji, mrtvi. Pravo im budi. Ta što sam ja učinila njima da tako bijesno nalijeću na me?

— A, kako dospijete na kolac?

— On me odnese onamo.

— I vi onda ne odletite?

— Ah, kako bih to rado učinila! Ali ja sam svezana! Ja znam što to znači kad On priđe k meni. Svaki put pokušam da Ga uplašim; škljocam žestoko kljunom, prijeteći podižem čaporke, nakostriješim perje... uzalud! On se ne boji nimalo! On uzme

jedan dio svoje glave... zar nisi već primijetila? Ta On može rastaviti svoju glavu u dva dijela, zar ne? No, jedan pokretljivi dio nabije On meni na oči. Onda sam slijepa, bespomoćna i od Njegova vonja gotovo omamljena. On me zgrabi za noge i stavi mi okove, tako uske, da se mogu kretati tek samo malo. To je ogavno!

— Bijedna sovo!

— Kakve ja trpim muke kad me On zatim strpa u neku drvenu škrinju, koju zabaci na leđa. »Hop!« Kod toga trzaja udarim lubanjom o stijenu i kod svakog koraka glavinjam amo-tamo. Meni od toga uvijek bude mučno. Oporavim se tek onda kad me On stavi na zemlju i pusti na svježi zrak. Ali prije toga me On već priveže dugačkom uzicom uz kolac. Ja poznajem kolac, i ja znam što će zatim biti. Mene je malo strah, ali zato uživam miris slobode, miris poljskih miševa, krtica, svih onih poslastica, koje bih mogla ugrabiti, kad ne bih bila zarobljena. Za to se vrijeme On uvuče u svoju rupu u zemlji. Ja uzletim na kolac, i mi čekamo dan.

— A zatim?

— Zatim dolaze najprije vrane. One kriješte da se već izdaleka čuje. One su mudre, te vrane, oprezne su, i On ih inače ne bi mogao ukebati. Samo se prema meni ponašaju glupo u svojoj pakosti: »To je onaj noćni svat pljačkaš gnijezda, ubojica!« kriješte vrane. Preglupo! Kao da one same nikad nisu pljačkale gnijezda, kao da one nikada nisu ubijale! Prijeteći prelijeću nada mnom, tik iznad moje glave. Mislio bi tkogod da će mi iskljuvati oči ili smrskati lubanju. Ali nijedna nije toliko smiona da me se takne.

— »Peng!« Prasne prasak vatrene ruke i još jednom: »Bang!« Pa opet: »Bum!« Ja se trgnem, iako sam već navikla na prasak i premda znam da mi On neće učiniti ništa nažao. Ali te vrane, te mudre vrane, koje se inače uvijek tako boje vatrene ruke, koje skoro uvijek dobro znaju, dolazi li On s puškom ili bez nje, te vrane se ništa ne obaziru na prasak, one se ništa ne osvrću na to što toliki njihovi drugovi padaju mrtvi. One vide samo mene, one su naprosto lude od bijesa.

— A tko dolazi još?

— Ta već sam ti rekla. Mnoge svrake dolaze i na meni iskaljuju svoj bijes. Šojke hoće da mi naškode. Hoće! Ne usuđuju se, bijednice, i prije no što im sine u glavi, već leže na zemlji. Sve se one prave nedužnima, sve se snebivaju, a počinjale su isto to, što spočitavaju meni. To je meni neshvatljivo! Dolaze sami razbojnici, sami razbojnici žele da kazne razbojnika. Inače ne dolazi baš nitko. Da, ipak, dolijeću sokoli, kopci, škanjci... njih vidim još izdaleka, vidim ih, dok se još čine kao sitne točke. Oni vitlaju nada mnom, i kad bi imali vremena, možda bi me i zlostavljali. Ali On svakoga s praskom obori na zemlju. Nekoliko puta su došli jastrebi ribari. Onda sam sišla s kolca, legla na zemlju s namjerom da se kljunom i pandžama borim... No On mi za to nije dao prilike. »Peng!« I oni svom težinom padoše na tle.

— Morate li često na kolac?

— Ne. Ne moram često. U kasnu jesen nekih tri-četiri puta; zimi, a i u rano proljeće nekoliko puta. Priznajem, on me ne iskorištava. Brine mi se za hranu, za kupelj. Ali se dosađujem strašno. Biti zarobljen i još se dosađivati, to je užasan život; to je zapravo polako umiranje.

— Ne recite to — vikne Guri — vi ste tako zdravi, tako jaki!

— Našto mi zdravlje, našto snaga? — mišljaše sova, pomirena svojom sudbinom.

Guri osjeti samilost prema njoj i odjednom se silno sažali i nad samom sobom.

Ona se uspravi: — Zar vam kolac ne pričinja katkad veselje?

— Veselje! — Sova bolno zaklopi oči.

— Htjela sam reći — objasni Guri — zar vas ne veseli, što vaši neprijatelji pogibaju pred vašim očima?

— To da me veseli... — Sova uzdahne... — Zavidim svima njima. Živjeli su slobodno... i svi su, iako u zabludi, u ludosti svojoj, ili bilo iz kakvog razloga, lako i brzo umrli u jeku svoga života. Bili su sretni i ja im svima zavidim.

Guri i sova postadoše žalosne. No to nije Guri nipošto spriječilo da kasnije češće zamoli sovu, neka joj ponovi čitavu priču. I kad je molila i moljakala, bila je sova uvijek sklona da joj priča.

Guri je uvijek htjela čuti nove pojedinosti. Nikad nije bila umorna. A sovi je na kraju krajeva bila to razonoda.

Danju je pjevala ševa, uvečer je pričala sova. Guri se malo-pomalo počela snalaziti u svom zarobljeništvu.

Bambi je lutao neznanim putovima, kojima se prije nikad nije služio. Uzalud se Geno raspitivao o ocu; majka mu nije mogla dati odgovora. Falina nije znala gdje se Bambi krije; nije mogla shvatiti njegovu odsutnost, a još je to manje mogla objasniti sinu. Bambija ni inače ne bi za neko vrijeme vidjeli. Geno i Falina su znali njegove navike. Ali tako dugo, tako jako dugo, to se još dosad nije dogodilo.

Jednom prilikom reče Geno majci: — Otkad nema Guri izgubismo i oca.

Falina se prepadne. — Izgubili? Zar se on od njih udaljio? Zauvijek? Ne! Ne! — U to nije mogla nikako vjerovati.

Kad je opet jednom prilikom prasnulo, mislio je Geno satrven: — Možda je oca pogodila vatrena ruka... tko bi mogao znati?

Falina se odlučno usprotivi: — Nemoguće da bi On oca nadmudrio.

Oni su se, i majka i sin, raspitivali o Bambiju kod svih čuvara: kod svraka, kod male vjeverice, pa i kod vrana. Nitko nije ništa znao, nitko ga nije vidio.

— Otkad je nestalo Guri... — ta se izreka učvrstila u Falini i kljuvala njezino srce.

— Guri — mislila je ona — drago dijete... gdje bi mogla biti? Kako je tebi? Sjećaš li se svoje majke, svog brata, svoga plemenitog oca? Zar ćeš sve nas zaboraviti?

S čežnjom je pomišljala: — Bambi... Bambi... što je s tobom? Hoćeš li ostaviti mene zato što je Guri nestala? Ja nisam tome kriva... ja se izjedam više od tebe? Pokaži se, pokaži se bar jednom! Bez tebe smo užasno sami!

Geno je ipak dobro pogodio uza sve svoje slabo iskustvo. Bambijev nestanak bio je u vezi s Gurinom nesrećom. Bambi je tragao za svojom kćeri. Prkosno i tvrdoglavo je ustrajao u svojoj odluci da nađe Guri. Bolno sjećanje na Gobovu nesretnu sudbinu palilo je kao požar u njegovoj nutrini. — Nikad, nikad se ne smije dogoditi s Guri ono, što je On učinio s jadnim Gobom. Nikada! — Progonjen ovakvim strahovanjem, podbadan svojom ljubavlju prema Guri, Bambi je čvrsto odlučio da se odvaži na sve. Oh, ne slijepo i nepromišljeno, ne ludo smiono! Nipošto! Nego po planu, s najvećom lukavošću, oprezno, na onaj mudri način, koji je naučio od Staroga, koji je naučio iz svojih vlastitih doživljaja.

Iste večeri, kad je On odnio Guri, pošao je Bambi komad puta Njegovim tragom. Od toga se časa Bambi u svojim navikama potpuno promijenio. Izbjegavao je tajne staze kojima je inače išao; odabrao je nova odmarališta umjesto dosadašnjih koja su mu pružala svaku sigurnost. Brižno je birao jedno počivalište za drugim. Naoko, izazovno, nezaštićeno. Ipak ne bi On nikada mogao na takvim mjestima naslutiti ležaj odraslog srndaća s bogatim rogovljem.

Dane i dane bio Mu je Bambi na tragu; gdje god bi On zašao u šumu, Bambi Ga je pratio, čim bi Ga spazio ili nanjušio. Stajao bi tik iza Njega i u sebi potiskivao odvratnost, koju je u njemu izazivao Njegov vonj.

Bambi je bio, i kako često, prisutan, kad je On dizao vatrenu ruku i oborio kakvog srndaćića ili kakvu drugu zvijer. Bambi nije ni trenuo kad bi prasnuo kratki gromoviti prasak. Ovaj je strah svladavao u sebi, kao i gađenje od Njegova mirisa.

Kad bi On s plijenom pošao s lovišta, bio je Bambi prisiljen da se zaustavi, jer na otvorenoj livadi, kojom je On prolazio, nije bilo prilike za neprimjetno šuljanje.

No Bambi je morao otkriti gdje Mu je dom. Bambi je to morao doznati, bilo što bilo, istražiti i pronaći. Bambi nije imao nikakve predodžbe o tome gdje se On krije, gdje i kako prenoćuje, kamo odvlači ulovljene srne i ostali plijen i što radi s njim.

Bambi je sada morao riješiti ovu zagonetku i otkriti tajnu. To je bila njegova nova, teška zadaća. No njegova se odluka nije pokolebala ni jednoga časa; nije mu dojadilo i nije popuštao.

Jer je tamo bila ona... Guri. Htio je da dopre do Guri, na to ga je nešto gonilo, za tim je čeznuo. Da joj predoči šumu, da u njoj očuva budnim sjećanje na majku i brata, da je upozori na zamamljive smicalice, kojima se On služi. Želio je da u njoj probudi smisao za slobodu, ako bi taj zadrijemao. Sloboda! Sloboda! Sloboda! Ono najdragocjenije, što može nazvati svojim biće rođeno u slobodi.

Odjednom se trgne i stane mirno. To je bio Njegov vonj! To su Njegovi tragovi. On onjuši; njušeći pođe dalje, počne trčati i prije nego što se mogao snaći, nestade mu šuma za leđima. Sasvim blizu pred njim dizala se kuća, u kojoj je On stanovao. Visoko dižući noge približavao se Bambi kući, cilju svojih želja... svojih sanja... svojih napora. Da! On se domogao toga cilja.

Kad je stigao do živice, zalaje u kući pas. Činilo se kao da se Bambi ukorijenio u tlu; spreman je na bijeg, svaki mu živac vreba i razmišlja; ispituje vjetar, koji mu piri od kuće u susret.

Pas zašuti. Jedan jedini put je zalajao, a zatim nastade tišina. Bambi je nanjušio strašne stvari; osjećao je jasno da On stanuje tamo gdje je i pas; osjećao je oštri, neugodni vonj, no ipak je između svega toga osjećao miris... Guri. Onaj drugi odvratni miris ne može ni podnijeti ni razumjeti. Ali ovdje diše Guri! Jednim skokom vine se preko plota... lagan kao pero.

— Guri!!

Ona spava. Po strani od ogavnog vonja leži ona ljupko smotana u klupko. Potresen promatra je Bambi.

— Guri!!

Ona ga ne čuje. Bambi joj priđe sasvim blizu i gurne je nježno u bok. Ona se probudi u času, smetena je, misli da je pred njom neka sablast, utvara, i ne usuđuje se maknuti.

— Ja sam to, lane moje! Ja!

Ona skoči uvis.

— Oče, oče!

U početku je gotovo sasvim izdade glas. Onda zaigra oko njega, kao da nema više nikakvih nevolja, kao da ih nikad nije ni bilo. On se okreće i ogledava za njom, no ona odskakuje kao luda sa zemlje, vitla u krugu uskim prostorom kao izbezumljena.

Gledaju je dva velika, zlatnosjajna oka; začuje se drveno škljocanje i duboki trbušni glas: — U-hu!

— Tko je to? — zapita Bambi zaprepašteno — reci!

Guri priđe njišući se u hodu: — To je moja prijateljica, oče...

— Lijepa prijateljica...

— Bila je uvijek dobra prema meni — uvjeravaše ona.

— No, ne izgleda baš dobra — dobaci Bambi.

— Meni je dobra — ponovi Guri — i ona je jadnica, zarobljena je kao i ja...

— Jesi li već navikla na zatvor? — upita Bambi ozbiljno — sada spavaš, dok svi mi bdijemo? Misliš li da ti je dobro?

— Uzmi me sa sobom, oče — molila je Guri — ne ostavljaj me ovdje! Uzmi me sa sobom!

— Zbog toga sam i došao — odgovori Bambi — nisam imao mira, zato sam te i tražio...

— Pođimo, oče, pođimo brzo! Idem k mami! K bratu! U šumu... kući u šumu! — Guri se silno žurilo.

— Moraš ondje preskočiti — odvrati otac — inače nije moguće.

— Ona to neće moći — javi se sova.

— Oh! — usprotivi se Guri — moći ću! I bit ću slobodna!

— Ja ti to želim, mala — mišljaše sova — ali ta je stvar odviše visoka za tebe!

Guri se zaleti; no njezini skokovi bili su samo nemoćno skakutanje. Dosegla je jedva do polovice žičane ograde.

Pokušala je još mnogo puta. Uzalud!

— Da, kad bih ti mogla pozajmiti svoja krila... učinila bih to rado... — I sova raširi svoja krila.

Guri stoji smalaksala, postiđena i uplašena. Stenje.

— Moraš naučiti — tješi je Bambi, a i sam nema nade.

— Naučiti... — reče sova. — Naučiti... mora izrasti, a za to treba vremena... ako joj to uopće ikad i uspije...

Guri se opet ponada: — Zašto ne bi uspjelo?

— Nije teško — ohrabri je Bambi.

Bez zaleta skoči on napolje u slobodu.

— Oče! — zovne Guri plaho. — Oče, ostani još sa mnom!

— Doći ću svake noći k tebi — umirivaše je Bambi — vježbat ćemo zajedno... svake noći... — On odjuri, zahvaćen iznenadnim strahom. Trčao je cestom, koja mu je bila tako tuđa, sve dok se nije našao opkoljen šumom. Onda se bez šušnja odšulja u grmlje. Bio je potišten od brige zbog male Guri.

Guri ostade, uzbuđena i od boli iskidana. U njoj se burno razmahala vruća čežnja za šumom, za slobodom, za majkom i bratom.

— Budi sretna — opomene je sova — vidjela si svog oca! Budi sretna, on će doći k tebi svake noći.

No Guri nije sretna, ona ne sluša sovu; ne može više da zaspi, nemirno hoda okolo.

Ali rano ujutro uđe On u ograđeni prostor. I odmah opazi Gurin nemir.

— Što se s tobom dogodilo? — promrmlja On, kad je Guri pred Njim pobjegla, pokazujući sve znakove bespomoćna straha, plaha kao i prvih dana. Onda Mu se pogled zaustavi na tlu.

— Grom i pakao! — ote Mu se kletva, kad ugleda Bambijev trag — do vraga! Što je to?

On točno ispita tratinu.

— Stari srndać! — prošapće. — Kopitalac! Takva još nisam vidio! U svom životu nisam vidio!

On prođe duž ograde. — Gle! — klikne On. — Gle! Ovdje je skočio! — A malo kasnije nađe mjesto gdje je Bambi skočio napolje.

— No! Ovako nešto! — čudio se, pogledao Guri i potresao glavom.

— Ta ona je još premlada. Osim toga nije sada vrijeme! No, ja to ne razumijem nikako!

Odjednom se okrene Guri i nasmiješi joj se. — Došli su po tebe! A ti bi k njima, zar ne? Jadno lane, ja te, vjeruj mi, neću zadržavati. Svaku srnu treba pustiti na slobodu! No, hajde, hajde!

Širom je otvorio rešetkasta vrata, zatim otvori vrata od dvorišta, uđe u kuću i reče sam sebi: — Tu nema šta. Srna se ne može uzgojiti! Srndać se, kad odraste, počne bosti i postaje opasan, a srna ugiba. To su djeca šume i neka budu u šumi, sve ostalo je neprirodno.

Guri stoji zapanjena.

— Ta bježi! — progovori sova — bježi, ti sretnice! I kad budeš u slobodi, sjeti se katkad i mene!

— Zbogom! — odgovori Guri plaho, jedva čujno, gotovo bez svijesti.

Zatim jurne poput strijele napolje. Čini joj se kao da je pijana i toliko je zbunjena, da nije čula ni ševu kako pjeva. Žurno odglavinja prema šumi, nenavikla na tako širok put.

Opet se čuje oko nje žubor lišća, opet kaplju teške kaplje rose na njezino tijelo, opet je zapahuju domaći mirisi, i dragi joj ptičji glasovi zvone u razdraganim ušima.

Ispunjava je bura radosti. Ali ona ne poznaje taj kraj i ne zna kuda bi krenula.

— Guri!

Ona se strese. To je otac. Gledaju se u čudu, bez glasa.

— Kako ti je to uspjelo? — upita konačno Bambi — taj skok...?

— Nisam preskočila — odgovori Guri sa smijehom.

Ispričala mu je sve, brzo i kratko. I Bambi se smije. On ne razumije ništa od toga što se dogodilo; ipak ga ispunjava beskonačno olakšanje. Smijeh očev očara Guri.

— Gdje je majka? — pita ona sretno i bezazleno.

— Dođi — reče Bambi.

Pođoše polako nepoznatim stazama. Na kraju Guri prepozna grmlje i drveće; hita naprijed i otac je mora zaustavljati; na kraju stignu do loga. Falina je već budna i već je na nogama.

— Evo nas, oboje — reče Bambi.

— Guri... — progovori majka tiho.

— Mama...! — odgovori Guri.

Probudiše Gena koji je još spavao.

— Oh! Seko!

Vuga je upravo preletjela zrakom i kliktala: — Ja sam tako sretna! — Ona to čini sama od sebe; bez ikakve veze sa sudbinom srneće obitelji. Ona svetkuje svoje vlastite svetkovine, koje svakoga dana iznova započinju. Svetkovine života.

Svečano izlazi Falina na livadu s oboje djece; svečano i ponosno.

Dizala je vitke noge ljupko kao u plesu. Glavu je držala ponosno. Nestali su svi tragovi jada, utučenosti i briga. Kao da se izmijenila. Opet joj se vratila vedrina i mirni osjećaj materinstva. Sada smije, sad želi da se pokaže, ne treba se ni pred kim više skrivati, ne treba se više stidjeti i ne mora više nikome dopuštati, da je sažaljeva.

I djeca idu drukčije nego prije, gotovo ponosno. U njihovu se držanju odrazuje početak dozrijevanja i dražesno se miješa s nečim još uvijek djetinjim. To djetinje još je tu i još se jasno, razabire. Na Genu se ocrtava neka izvjesna radosna ozbiljnost, kao da je on taj, koji je doživio boli i pustolovine sestrine.

Samo je Guri zadržala svoju naoko nepromijenjenu i nebrižno veselu narav. U nje je ljupkost male, još djetinje plesačice, nedužno dražesna ćud bića, koje je rođeno za svoju sreću, koje se ne brine nizašto drugo na svijetu.

Majka i brat je maze, a ona to uzima kao nešto, što se samo po sebi razumije, kao nešto, što naprosto njoj pripada.

Bambi se opet ne pojavljuje.

Rola, Boso i Lana nisu vjerovali svojim očima kad se na livadi pojavi Falina s oboje djece. Falina se vladala kao i uvijek do sada, ako se izuzme njezino nehotično svečano držanje. Isto tako i Geno; a osobito Guri. Ništa se nije zbilo. Sve je u redu i ne može biti drukčije.

— Guri! — Guri! — Guri! — Klicali su naizmjence, snebivajući se od čuda.

— Ti si opet ovdje?

— Ti živiš?

— To je čudo!

— Živim! Dakako da živim! Kakvo je to čudo?

— No čuješ li . . .! — Rola nije našla riječi.

— A lisica . . .? Zar to nije bilo ništa? — klikne Lana.

— I On . . . koji te je odvukao . . .? — podsjeti Boso.

Guri se branila: — Ah, malenkosti, ništa više.

— Nisu to malenkosti! — uzbudi se Lana.

— Pričaj! — navali Boso — pričaj potanko!

Rola reče zapovjednim glasom: — Moraš pripovijedati čitav događaj.

— Ta govorite! Vi! — obrate se Boso i Lana Falini i Genu.

Ali riječ povede Guri: — Tu nema šta da se pripovijeda! Oslobodio me otac! Sad znate! I gotovo! — Ona veselo odskače dalje. Nestašno je jurila kroz svilenu travu, razblaživala se uživajući, kao što uživa žedan u svježem napitku, uživala je u širokom prostoru, u nesputanom kretanju, koje nije bilo stiješnjeno nikakvim rešetkama. Ostali pojure za njom. Boso i Lana pokušaju da je stignu, da je zaustave. No Guri se nije dala ni stići ni zaustaviti. Geno je veselo skakao za njom.

Kraj Faline ostade Rola.

— Kako se to dogodilo? — započne ona.

— Čula si — reče joj Falina — Bambi je bio taj koji je našu kćer oslobodio . . .

— Čula sam . . . dakako . . . ali . . . ispričaj sve . . .! Ta to ipak mora biti vrlo napeta priča . . .?

— Raspitaj se kod Guri!

— Ta ona ne govori ništa . . .

— A ja i ne znam mnogo više — uvjeravaše je Falina iskreno.

— Na koji ćemo način onda nešto saznati?

— No — posavjetova je Falina — . . . pitaj Bambija . . .

Rola plane: — Bambija! A vidim li ja njega? Pa ako mi jednom i dođe pred oči, smijem li se odvažiti, da ga oslovim? Tko bi se to usudio?

— Zašto ne . . .? — mišljaše bezazleno Falina.

Rola osjeti da je odbijena; ali je njezina radoznalost bila jača od povrijeđenosti. Onda pokuša da nešto postigne, ali na drugi način. — Dugo te nije bilo na livadi . . .

— Misliš li? — kao da se začudila Falina: — Meni se čini da sam uvijek bila ovdje.

— Nismo vas nikad našli, ni tebe ni Gena.

— Slučaj! — izmakne se Falina.

S prvim bljedilom neba krene šest srna u guštaru na svoja mjesta za spavanje. Kao što su bili različiti pravci, kojima su pošli, tako im je različito bilo i raspoloženje. Rola se osjećala uvrijeđenom. Boso i Lana davali su oduška svome nezadovoljstvu.

— Ja ne mogu shvatiti ovu Guri — bukne Boso — iz nje ne možeš ništa izvući!

— Ona juri i luduje naokolo — prekoravala je Lana — veselija je nego ikada i ne kaže ni jednu pametnu riječ.

— Ona se nama ismijava — gunđao je Boso.

— Upravo kao i mati — izmakne se Roli.

— Tako? Zar zbilja? — htjede Boso saznati više: — Zar i Falina šuti?

Lana će podrugljivo: — Što da se o tome misli? Guri kaže: »Otac me je oslobodio!« ... nešto više ne možeš od nje čuti.

Rola ponovi: — »Bambi je oslobodio našu kćer« ... gotovo! Više ne znaju reći. Bambi! No, da, on je starješina, vrlo lijepo! No zato ipak ne mora njegova svojta biti tako nepodnošljivo ohola!

Oni su se ovako ljutili i neprestano razgovarali o istoj stvari, dok nisu napokon zaspali.

Ni Falina sa svojom djecom nije mogla dugo zaspati, ali su bili u najboljem raspoloženju.

Dolazili su sve novi i novi posjetioci da pozdrave Guri i da joj zažele sreću. Svi su čuvari sjedili naokolo na niskim granama grmlja i doveli svoje prijatelje, pa ih je bilo mnogo na okupu: čitavo jato svraka, nekoliko šojki, čak i neke vrane, povrh toga tri vjeverice, koje su se naslanjale na svoje barjake. Čitava je ugledna skupština slušala uzbuđeno, napeto i udivljeno Gurin izvještaj o njenoj sudbonosnoj pustolovini. Ona je opisivala lovčevu izbu. Svi su se zaprepastili. Govorila je o malom prostoru, ograđenom rešetkama, u kojem je bila zatočena za čitavo vrijeme svoga zarobljeništva. Nitko sebi nije mogao takvo nešto predstaviti i svi su s udivljenjem gledali u Guri. Spomenula je i sovuljagu. Odmah dignu vrane i svrake srditu graju.

— Nemojte je tako mrziti — molila je Guri.

Ali je prekinuše burno. — Što? Ne mrziti je? Tu kradljivicu! Pljačkašicu gnijezda! Ubojicu!

Guri ne htjede reći da su baš ovi bijesni psovači krivi zbog istih zlodjela, zbog kojih optužuju sovu. Zato samo reče: — Činite joj krivo! Ona nije ništa do bijedni zarobljenik!

— Pravo joj budi! — umirivao se razgnjevljeni zbor — neka ostane zarobljena! To je i zaslužila!

— Ali ti, Guri — zahvati vjeverica u jezgru —... kako si ti pobjegla iz zarobljeništva?

— Da! Da! — povikaše sad svi — kako ti je to uspjelo. Ta govori!

— Otac — Guri ustade kad je spomenula njegovo ime — otac me je oslobodio — izjavi ona.

Falina i Geno također ustadoše u znak poštovanja. Guri je stojeći pričala priču kako se otac noću pojavio pred njom i kako je preskočio visoku ogradu. A zatim je morala govoriti vrlo opširno da bi svojim slušateljima bar napola zorno predočila ogradu. Prešutila je svoje jadne pokušaje da je sama preskoči. Ispripovijedala je samo kako je otac jednim sjajnim skokom šušnuo u slobodu. A zatim ispriča kraj priče: kako je On u jutarnjem svitanju otkrio posjet očev i očeve tragove, kako je nju odmah pustio na slobodu, vjerojatno u strahu pred ocem. U takvoj je slici ostala u Gurinoj glavi povezanost događaja.

Svi su pratili izvještaj pomno slušajući.

Onda se Guri, majka i brat dadoše na spavanje.

— Nikad nisam mislila da ću te opet vidjeti — reče vjeverica — sada se veselim što si spašena!

— Bambiju sve uspijeva — kriještala je svraka.

Ostali upadnu: — Takvo nešto može izvesti samo Bambi!

— I On sam se pobojao Bambija!

— I sam On!

— Nitko drugi ne bi to mogao!

Bambijev ugled poraste još više, kao da nije i bez toga već odavna bio velik. Skupštinari su raznijeli šumom glas o Bambijevim djelima. Tako su kasnije saznali ponešto i Rola i njezina djeca. Od toga su postali još radoznaliji i još više neraspoloženi.

— Zašto — pitao je Geno — zašto im zapravo nisi ništa pričala? Ta ti inače govoriš vrlo rado.

Guri se smješkala: — Toga ću se jako čuvati! Ako im ispripovjedim što sam sve prepatila, što sam sve vidjela, zahtijevat će svaki put da opet sve čuju. I tako bez kraja. Znam ja kako je to. Vjerojatno bi se i nas dvoje isto tako ponijelo.

— Zar bi to bilo tako loše, kad bi te zamolili da im ponovno pričaš?

— Da — odgovori Guri kratko — to bi bilo jako, jako loše!

— Nebesa! — divio se Geno — alaj si ti postala mudra!

— Dragi moj — odgovori Guri — jesam li mudra, ne znam. Jedno samo znam. Opasnosti, kojima mi je uspjelo izmaći, i ostali moji doživljaji, odviše su ozbiljne stvari i ostat će mi vrlo dragocjene! Ja bih bila nedostojna svog čudesnog spasenja, nedostojna svoga oca, kad bih se dala navesti na to, da neprestano o tome brbljam.

Geno upita skromno: — Ni meni... ni meni nećeš reći...?

— Tebi? — Guri se nasmije i postade vesela kao i inače: — Shvati me, na livadi pred drugima, koji bi me neprestano molili i kinjali da ponovim, izgledalo bi moje pričanje kao razmetanje i hvalisanje. Ja bih se morala stidjeti. Ali tebi? Ti si moj brat! Tebi ću pripovijedati sve!

— A ako te zamolim, mislim kasnije... jednom drugom zgodom... ako te zamolim, da iznova...?

— Koliko god puta želiš, sve ću ti ponovno ispripovijedati.

Geno poskoči veselo, što se rijetko kad vidjelo kod njega.

— Dakle, započni već jednom! — Bio je široke volje kao još nikada. — Započni...! Započni...! Započni!

Pripovijedala mu je o psu... o ovoju, koji joj je On stavio... o svojim bolovima, o svome strahu. Uz to mu opiše pijetla i njegove koke. Geno se tresao, najprije od negodovanja, a zatim od veselja.

— Ja ti ne vjerujem ni riječi — našali se.

Guri opiše sovu; svoj užas u prvi čas zbog njena izgleda, zbog njena smrada. Zatim, kako su usprkos tome postali prijatelji, konačno muke, koje je sova morala trpjeti.

— Ta to je strašno! — poviče Geno.

No kad je Guri govorila o prostranstvu polja, o srnama, koje su zalazile u žito, i o fazanima koji su nalijetali na kukuruz, nije se mogao snaći od čuda. A kad je zanosno veličala ševinu pjesmu i samu ševu, bio je duboko potresen.

— Ja se tebi divim! — prizna na kraju — ti znaš više, mnogo više nego svi mi ovdje u šumi!

Guri se smješkala: — Možda imaš pravo. No upamti jedno. Sve to povjeravam samo tebi! Samo tebi! Ne govori o tome dalje!

— Šta ti i misliš? — trudio se Geno da napravi ozbiljno lice — kud misliš? Takve stvari mora svatko znati i svakome ću pričati, kako se pijevac digao pod nebo i kako je pjevao.

Braća su se smješkala.

Guri je bila čvrsto uvjerena da na riječima škrti Geno neće reći ni riječi o njenoj pustolovini.

A Geno je i šutio kako je obećao.

Priča o Gurinoj pustolovini koju su sada čuvali kao svoju zajedničku tajnu, još je tješnje povezala brata i sestru.

Ljeto je pod kraj kolovoza počelo gubiti svoj žar; početkom rujna još se jednom rasplamsalo svom svojom žarkom toplinom.

Mladim se srnama činilo da će vječno trajati ovo ugodno, blagotvorno i toplo stanje.

Već odavna je jarebika bila puna crvenih plodova i ptice ih nisu mogle toliko pojesti da bi ih bilo manje. Iz lješnikova grmlja virili su lješnjaci iz napuklih zeleno-žutih čahura, koje su se polako venući bojile žutom bojom.

Male su vjeverice marljivo rskale i glodale orahe, i nasitile se toliko da im do njih skoro nije više bilo ni stalo. Što nisu mogle pojesti, sabirale su u skrovištima kao zimsku zalihu. Samo se dosta često nisu više sjećale gdje su tu hranu spremile. Onda su je očajne tražile.

I hrastova su im stabla davala najbogatiju žetvu. Nebrojeno mnoštvo žira padalo je na zemlju, a onda su dolazili i jeleni noću i sladili se poslasticama, koje su naokolo bile razasute.

Jednom se takvom prilikom Guri prvi put susrela s jelenima i njihovim ženkama. Lovac ih je jednostavno nazivao životinjama ili divljači. Dakako da se Guri u prvi čas prepala tih gorostasnih pojava, ali se doskora snašla. Bilo joj je smiješno zapomaganje, u koje su udarile Rola i Falina. »Bah-ooh! Bah-ooh!« Tome nije bilo kraja. Morala se smijati nejakoj i tankoj dernjavi Gena, Bosa i Lane. I sama se prodere malo kao od šale. No dok su drugi pobjegli odatle, ona ostade na mjestu.

— Ta pođi s nama! — vikne joj Geno prolazeći kraj nje u trku — to su divovi! Dođi brzo!

— Ostavi me da ih promatram ... — odgovori Guri.

Kasnije u guštari opomene je Geno: — Divovi su opasni. Ne smiješ u njihovu blizinu.

— Ali, Geno, tebi je sve opasno.

— Za nas su doista mnoge i premnoge stvari opasne! To bi morala znati, baš ti najviše!

— Zar se nisi bojala, dijete moje? — upita Falina.

— Divova? Nisam, majko ...

— Ja mislim — reče Falina zabrinuto — ja mislim da si još uvijek lakomislena.

— Možda, majko ... šta da radim ...?

— Kad bi samo mogla vidjeti svoja leđa ... — Falina je mislila na ožiljke koji su se još uvijek sa dva oštra poteza ocrtavali na Gurinoj plećki, iako ih je dlaka već prilično prekrila.

— Meni se sviđaju divovi — promijeni Guri razgovor.

Falina se užasnula: — Sviđaju! Ta čudovišta?

— Meni su lijepi ... — izjavi Guri.

— Ti si luckasta! — ljutila se majka — što je na njima lijepo? Je li? Zdepasti su, nespretni, odvratni!

— Žao mi je, majko, što se ne slažemo u našim mišljenjima. Na mene divovi čine silan utisak. Morali bismo biti ponosni što imamo tako otmjene rođake ...

— Ne govori mi o rodbini — prekine je Falina — još i to! Tko ti je takve misli zabio u glavu?

— Nitko, majko; doista nitko! Meni to dolazi samo od sebe!

Odjednom se javi Bambijev glas, nenadano kao i uvijek: — Ja vas slušam čitavo vrijeme.

— Oh, oče! — prošapće Guri.

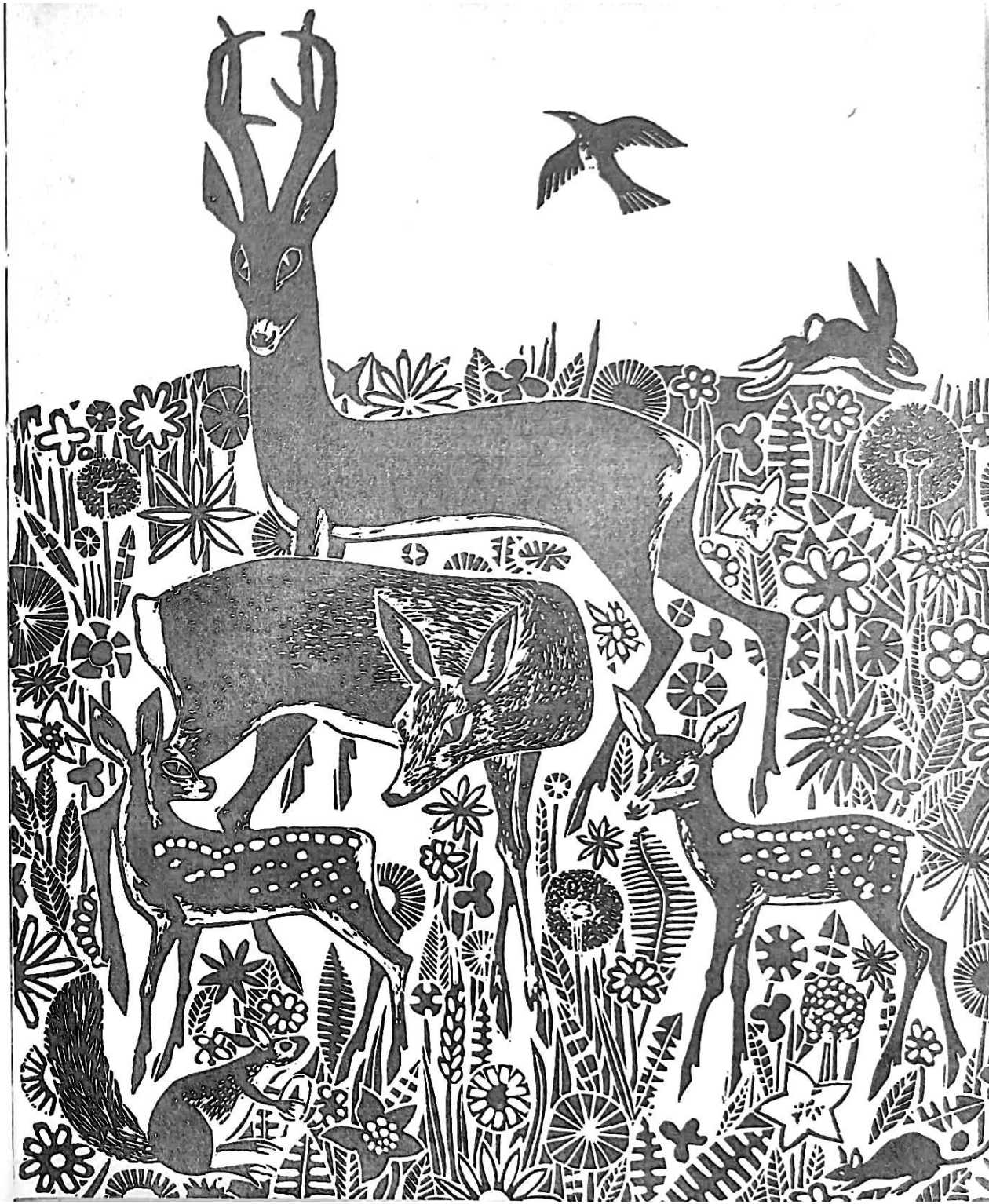

— Oče! Oče! — poviče oduševljeno Geno.

Falina dahne jedva čujno: — Zdravo ...

— Ona ima pravo, naša mala — reče Bambi — njezin joj osjećaj pomaže da pogodi ono pravo. Divovi su naši rođaci ...

— Ali Bambi ... — odvaži se Falina da primijeti.

On nastavi: — Dakako, nešto nas dijeli od njih. Nitko ne zna i nitko ne sluti koji je tome razlog. Ipak razlika postoji! Isto je tako nesavladiva plahost pred divovima. Treba da se borimo protiv nje!

— Da, ja ih se plašim — prizna Falina — plašim i gnušam ...

— Pretjeravaš s tim svojim gnušanjem. Zašto gnušanje? Oni su doista vrlo lijepi, ti divovi.

— Lijepi? — Falina se branila, kao da joj netko želi utuviti da je On lijep. — Ne reci, molim te, da su ta odurna čudovišta lijepa ... Samo svojoj snazi zahvaljuju toliku čast ... Samo zato što su jači od svih ostalih ovdje u šumi.

Još nikad Falina nije Bambiju upravila toliko riječi.

On sačuva svoj blagi mir.

— Ti ih sigurno još nisi pravo pogledala, Falina. Odvratnost, koju osjećaš, potiče od plahosti. Plahost kod tebe, kao i kod mnogih drugih, nije ništa drugo, nego strah, a strah zatvara oči. Pogledaj ih samo jednom dobro, te divove, samo ih dobro pogledaj ... i nećeš više moći zanijekati njihovu ljepotu. Oni su mnogo ljepši, mnogo veličajniji od nas ...

— Ali ... Bambi!

— Da, Falina! To je istina. I ti ćeš priznati, samo ako ih bolje promotriš, da smo im srodni i da možemo pomalo biti i ponosni na njihovo srodstvo.

— Ponosni ... radi tih odvratnih ...

— Ni riječi više — presiječe je blago zapovjedničkim glasom. — Što je ovo dijete otkrilo svojim jednostavnim osjećajem, to ćeš ti morati potvrditi svojim zrelim shvaćanjem.

Guri je šutjela i držala se tako nepristrano, kao da je bila riječ o nekom drugom lanetu, a nikako o njoj samoj. Ovakav odnos između Bambija i nje postajao je od onog noćnog susreta s Bambijem, od onoga jutra, kad je Guri opet stekla slobodu. Taj

je odnos uopće bio neobičan. Bambi se ponašao pred svojom kćerkom kao i prije. Baš kao i ranije nije se mogla Guri odvažiti da oca nagovori prva.

Pa ipak je između oca i djeteta, između djeteta i oca, vladala dublja srdačnost, nego ikada prije. Oboje je osjećalo tu povećanu bliskost, tu pojačanu unutrašnju povezanost. Ipak su oboje, onako sputani, bili stidom spriječeni da je iskažu.

Nikad Bambi nije spominjao, pa ni sam za se, onaj neizmjerni trud, što ga je uložio da nađe Guri. Ni Guri ni Falini nije o tome ništa spominjao. Ni Guri ni on nisu nikad spominjali zajednički doživljaj one odlučujuće noći, onog jutra oslobođenja, onog svog susreta u šumi. Ova je pustolovina sa svim svojim pojedinostima ostala u njihovim srcima svježa i živa. Oni su je šuteći nosili u sebi, nijemi jedno pred drugim.

Na livadama, na proplancima, u guštari, svugdje su izbijale mrazove sestrice. Stajale su tu sa svojim slabokrvnim stabljikama, sa svojim plavo-ljubičastim kaležima, kao prazni pehari, beskorisni i beznadni. Geno i Guri su prezirali ovo bijedno cvijeće; Falina ih nije trebala upozoravati na njegovu škodljivost.

Samo je rekla: — To su vjesnici mukotrpnog vremena.

— Kako to misliš, majko — raspita se Geno.

— Eto, sine, to je posljednje što cvate ...

— Može li se o tome čudnovatom cvijetu uopće reći da cvate? — ubaci Guri.

— Ono čini što može — mišljaše Falina — sad više zemlja nema snage da iznese nešto bolje. Nakon ovog neuglednog cvijeća nema više nikakvog cvata, dijete moje ... sve do proljeća.

— Traje li dugo, dok dođe proljeće? — pitao je Geno.

— Vrlo, vrlo dugo, sine. Kroz to ćemo vrijeme morati izdržati veliku hladnoću, pretrpjeti veliku glad i podnijeti teške nevolje.

— Hoćemo li ih izdržati — zabrine se Geno.

— Nadam se — odgovori Falina — ako ostanete zdravi ...

— Ah šta, ja se ne bojim hladnoće — začuje se glas Guri.

— Jer je ne poznaješ — prekori je majka.

No Guri nastavi: — Ne plaši me nikakva glad, niti se bojim nevolja...

— Govoriš glupo — korila je majka Guri.

U sebi je Geno dao pravo majci. Ali je ipak sada sestru odviše cijenio, a da bi se mogao odvažiti na neki nepovoljan sud o njoj.

— Kako, glupo? — začudi se Guri — ja te ne razumijem, majko, nama je danas vrlo dobro! Zašto da se tome ne veselimo? Ima li smisla da se unaprijed bojimo?

— Na sve treba misliti, Guri, na sve! Osobito na budućnost!

— A zašto? — nasmije se Guri — što će doći, doći će! Ili zar bismo mogli strahom spriječiti hladnoću, da bude hladna? Hoće li nas strah zaštititi od gladi? Hoćemo li biti siti, i neće li nas snaći nevolje, ako se već danas patimo nekom tjeskobom? Da, kad bi tako bilo, onda bih ja rado...

Opet je prekine Falina: — Govoriš onako kako ti razumiješ, a ti si na žalost još uvijek nepromišljena kao i prije.

Guri ne izgubi svoju vedrinu. — Zašto da budem drukčija? Takva sam, kakva jesam. Vjerojatno je svatko takav, kakav jest, i od toga se svog načina ne može posve osloboditi.

— Ne budi tako prezadovoljna sa sobom!

Guri se opet nasmije. — Prezadovoljna? Ali, majko! Ja sam zadovoljna šumom! Ja sam zadovoljna, što sam s vama! Sretna sam zbog svoje slobode, jer samo onaj, koji je bio zarobljen, zna, što znači sloboda! A sama sobom prezadovoljna? O tome ja ne razumijem ništa. O sebi samoj nisam razmišljala nikad, ni jednoga časa.

Falina produži: — Zima je vrijeme neprestanih opasnosti.

Geno je bio sav uplašen i živo se zanimao što majka misli.

— Ti si sve to već najavila, majko, hladnoću, glad, nevolje...

— Ah, to bi bilo najmanje — uzdahne Falina — gore je, što nas On progoni zimi. Nitko nije siguran od vatrene ruke, ni mlado ni staro. Nigdje se ne možemo sakriti pred tom opasnošću.

— A guštara...? — Geno se nadao da će ga majka umiriti.

Ali ga Falina razočara: — Zimi te neće zaštititi nikakva guštara. Grmlje i džbunje je golo. U sve On može prodrijeti svojim pogledom...

— No ti si preživjela zimu! — poviče Guri — ipak si je preživjela... zar ne? Mnoge zime?

— Dakako — morade priznati Falina — dakako, mnoge zime... ali kako je bilo gorko...

— No! — ostade Guri vedra i vesela — no, kad je već tako, morat ćemo se zadovoljiti i s malo gorčine, bit će i malo straha, ali mi ćemo tu ogavnu zimu ipak preživjeti. Gotovo!

Geno je drhtao. O svemu tome nije imao nikakve jasne slike.

— Ne dršći, brate! Naš otac... misli na to... naš nam je otac dovoljna zaštita!

Time se rasprava svršila.

I opet su se Falina i Rolina djeca smireno igrala na livadi. I majke su se slagale. Pa ipak je između ove dvije obitelji vladala tiha napetost, iako je bila jedva primjetljiva. Rola nije mogla preboljeti Falininu suzdržljivost.

— Ti ne bi trebala praviti toliku tajnu od Gurine pustolovine — započne ona jednom zgodom, kad više nije mogla prešutjeti.

— A kad sam ja imala neku tajnu...?

— Ja sam i bez tebe štošta saznala — reče Rola s izrazom zadovoljstva.

— Tako? A od koga?

— Od čuvara. Njima je tvoja kći sve ispripovjedila. Nama nije htjela!

— Ni meni nije — uvjeravala je Falina.

— Čudnovato! To baš nije zgodno!

— A zašto ne bi bilo zgodno?

— Čuvarima priča svoju pustolovinu, a pred svojom materom, inače brbljava Guri šuti, šuti i pred nama, kao da smo joj mi tuđi.

— Zar je moja Guri tako brbljava? Onda neću dozvoliti da vam i dalje smeta...

— Ja nisam imala namjere da te uvrijedim, i zato se nemoj ništa ljutiti. Guri je uvijek bila nestašno dijete! To sam mislila reći... i ništa više.

— Ta ona je ostala isto tako nestašna kao što je i inače bila, sve do danas...

— Ali pričala nije ništa... sve do danas... ni tebi ni nama... samo čuvarima...

— Uvijek joj pod nos stavljaš te čuvare, moraš shvatiti, Rola, čuvari su i nju i tebe i sve nas tako često spasili iz opasnosti... zato je i bila obvezana da im ispriča svoje doživljaje...

— Može biti... no zašto je prema nama, svojim najbližim prijateljima, ostala nijema?

— Ta ona je takva i prema meni, svojoj majci, pa ipak nisam uvriježena. Ja sam sretna što je opet imam kraj sebe!

Isto je tako bilo i među djecom.

Boso i Lana nisu više mogli izdržati; navaljivali su na Guri. Oni su naprosto zahtijevali da im priča.

— Sad si opet mirna... — započe Boso.

Guri se naježi: — Mirna? Zar sam ikada bila drukčija, nego što sam sada?

— Dakle... — Lana zahvati odmah u stvar — daj već jednom progovori!

— Ta mi razgovaramo... uvijek razgovaramo... što vi zapravo želite?

— Ispričaj nam svoju pustolovinu — bukne Boso.

— Čitavu priču! — vikne Lana.

Guri potrese glavom: — Nema tu nikakve priče.

— Mi već koješta znamo — spočitne joj Boso.

— Od čuvara znamo — doda Lana — sva šuma zna sve i sva o tvojim doživljajima!

— No, onda ste zadovoljni.

Lana se oštro usprotivi: — Mi bismo htjeli čuti sve!

A Boso je ustrajao: — Od tebe! Od tebe same!

— O tome ja ne mogu govoriti! — izjavi Guri. Ona odjuri na sredinu livade.

Boso i Lana kao da će za njom.

Geno ih zaustavi.

— Ostavite je! To je uzalud! Ona neće pričati ništa!

— Je li to prijateljstvo? — ljutio se Boso.

Lana je ogorčeno šutjela.

Guri poviče: — Ta dođite! Da se lovimo!

Ali samo Geno odskače k njoj.

Činilo se kao da je prijateljstvo zaista olabavilo.

Kroz nekoliko noći labavilo je sve više i više.

No desi se jedan ozbiljan događaj koji baci u najveće uzbuđenje šumu, a naročito srne, i među njima iščezne svaka napetost.

Bilo je to jedne noći, pred sam osvit; upravo je Falina s djecom stigla na svoje noćište. Još su bili budni i razgovarali o hladnom ponašanju i tuđenju Role i njezine djece.

— Najgora je Lana — izjavi Guri — ona se pravi kao da sam joj ja na nepriliku i samo se iz milosti udostojava odgovoriti, ako je štogod zapitam... ja to neću dugo trpjeti.

— Posljednje što sam čuo od Bosa — saopći Geno — bilo je: — Daj mi mira — otada mi uopće ne odgovara više.

— Mi ćemo s njima prekinuti druženje! Gotovo! Svršeno! — zaključi Guri.

Falina mišljaše: — Onda, dakako, ne možemo, više na livadu.

— Ja volim livadu... i uvijek ću ići onamo, kad god mi bude drago... — reče Guri.

— Ali... — primijeti Falina — to bi ipak bilo neugodno.

— Ako je ikome neugodno, onda su to baš ta gospoda — poviče Guri — neka dakle izostanu oni! To je livada moja!

— Tvoja livada?

— Dakako! Moja livada! Nitko nema na nju toliko prava kao ja! — Guri je mislila na to da je njezina krv poškropila ovu tratinu.

Čini se da su se i Falina i Geno toga sjetili, jer su šutjeli.

Htjeli su upravo leći, kadli Rola dojuri k njima.

— Je li Boso kod vas?

Bila je sva izvan sebe.

— Jeste li vidjeli Bosa?

Lana stajaše kraj nje kao da je omamljena.

Falina se raspita sućutno: — Zar nije ostao s tobom, tvoj Boso?

— Sa mnom...! Sa mnom...! — mucala je Rola — dakako, bio je sa mnom... ali sada... Sada ga nema... nestao je, izgubio se...

Umiješa se Guri: — Reci točno, teta Rolo, kuda su išli... nemoj očajavati... i saberi se, teta Rolo...

Gurin topli glas i dva puta izrečena riječ »teta« opet uspostavi među njima osjećaj tijesne pripadnosti.

— Reci Guri sve, majko — prošapće Lana — Guri ima iskustva...

— A što da joj kažem...? — Zbunjeno dade Rola zbrkane podatke: — Mi smo... kao obično... oh, hvala ti Guri... ti nam želiš pomoći... Boso pravi obično.... on obično pravi male zaobilaske kroz grmlje... kako mu to ne bih priuštila... znaš li... male lukove...

— Gdje si primijetila da ga nema? — raspitivala se Guri. Naslućivala je najgore i bila je spremna da pomogne.

— Gdje sam...? Gdje...? To ne znam... ne znam točno... ne sjećam se... odjednom nije više bio tu! Nema ga! Moj Boso! Moj jadni Boso!

— Niste ništa čuli? — ispitivala je Guri dalje. Obraćala se i Lani: — Zar niste čuli neki skok, kao kad lisica... neki šum lišća?

— Oh, Boso...! — zajeca Rola.

— Nije se čulo ništa... — reče Lana.

— Hodite! — živo se oglasi Gurin glas — hodite i vodite me vašim putovima! Potražit ćemo ga! Naći ćemo ga! On mora da je tamo!

— On mora da je tamo... — ponovi Rola rastreseno.

Guri pođe naprijed; kasnije su išle Rola i Falina na čelu.

— Ne gubi nade — tješila je Falina — znam tvoju bol i tvoje brige... ja sam još daleko gore proživjela... ja suosjećam s tobom! Ali ne kloni. Ta još ima nade!

— Još ima nade... — šaptala je Rola — ...ništa osim nade...

— To je vrlo mnogo, znaš li — reče Falina — a Guri misli da je Boso još ondje! Guri je pametna!

Išli su stazama, kojima je Rola s djecom polazila na spavanje; kroz najgušće grmlje, gdjegdje ukršteno križanjima.

— Je li ovdje još bio s vama? — pitala je Guri od vremena do vremena.

Odgovarale su sad Rola, sad Lana: — Da!

Na jedno ponovljeno Gurino pitanje kolebala se Rola: — Jest... nije... nije...

A Lana reče odlučno: — Nije, nije!

— Nemojte sad ići jedno za drugim — određivala je Guri — sada mora svatko od nas tragati drugom stazom...

Oni se raziđu. Koračali su polako, osluškivali su strahom, naslućujući nesreću. Odjednom Guri začuje neko šuštanje. Ona zastane, s jednom nogom u zraku, osluškujući napregnutom pažnjom. Sad opet! Bilo je to neko divlje trzanje. Grm, kojim je nešto potresalo, svaki čas je kratko zašuštio. Onda se opet nije čulo ništa. Zatim opet ono divlje, snažno potresanje, onaj kratki šušanj. U tom je pravcu išla Guri; ona pohita onamo.

Bilo je tu jedno staro, gotovo zaraslo križanje puťova. Tu je Boso visio o tankoj petlji.

Sad Boso opazi Guri, stane se koprcati i trzati kao lud. Oči su mu iskočile iz glave; dah mu je zapinjao i šištao hropćući. Jer što se žešće micao, to ga je petlja jače gušila.

— Boso! — nagovaraše ga Guri — dragi, jadni Boso... nemoj se micati... — Ali Boso se ipak očajno naprezao. Nije mogao progovoriti ni riječi.

— Budi miran, dragi — moljaše Guri — budi sasvim miran, jer će ti inače biti još samo gore...

Kad se Boso umirio, reče mu Guri: — Dozvat ću tvoju mamu.

Na Gurino dozivanje dođe Rola s ostalima. Oni su užasnuti stali oko Bosa, koji je bio već skoro ugušen. Pogled na Bosa bio je strašan. Sasvim obnemogao, na kraju svojih sila, nije više mogao micati ni jednom nogom. Jezik mu je mlohavo visio iz usta, oči su mu bile izbuljene i više nije mogao ništa vidjeti. Kao da se već pomirio sa smrću. Rola mu priđe, umije mu jezikom lice. Nježno mu je šaptala riječi utjehe i ohrabrenja. Ali na Bosa to nije imalo nikakvog upliva.

— Šta je to? — zapita potresena Falina.

— Ja ne znam — odgovori Guri.

— Ima li On tu svoje prste? — gurne Geno sestru.

— Ne bih rekla — odgovori mu ona — sve je to zagonetno.

Lana brizne u plač: — Hoće li Boso umrijeti?

— Nadam se da neće! — hrabrila je Guri svojim mišljenjem one bez nade. I sama je bila vrlo uznemirena. — On ubija

samo vatrenom rukom! Ovo ovdje ne izgleda tako opasno! — Rekla je to iz sažaljenja, no i sama se bojala, da bi Boso svakog časa mogao izdahnuti.

Nitko nije poznavao podmuklu petlju; nitko nije ni slutio što znači polako i mučno umiranje od gušenja. I svi su se pouzdavali u Guri.

Boso se trzao.

Potrzavana grana se prigibala i glasno šuštila.

— Budi miran! — zapovjedi Guri.

— Budi miran, Boso!

— Budi miran, dijete moje!

— Budi strpljiv!

Svi su govorili u isti čas. Ali Boso ih više nije čuo.

Odjednom svima udari u nos onaj oštri uzbudljivi vonj; probudio je čak i omamljenog Bosa. Dakle ipak On! Začuše pucketanje i kršenje grana. To je On nasumce prodirao kroz grmlje. Dadoše se u bijeg.

— Moj Boso je izgubljen! — kukala je Rola — moje nesretno dijete...!

— Tvoj Boso će ostati živ — reče Guri, iako je i sama bila teško zabrinuta — ta sjeti se, teta, kad On hoće koga umoriti, upotrebljava vatrenu ruku!

Ali Rola je kukala dalje.

Stado je nakon nekog vremena stalo i ostalo na okupu. Nitko nije pomišljao na san. Nitko nije progovorio ni riječi.

Samo je Rola neprekidno jadikovala za sinom.

Na to nije Guri nalazila odgovora.

Dok je lovac prolazio lovištem na svom obilasku, koji ga je slučajno doveo u blizinu one guštare, gdje se Boso koprcao u petlji, začuje odjednom kratko šuštanje, potresanje i trzanje.

Odmah je pomislio: — Tu se zaplela neka divljač.

Koračao je grmljem, najprije oprezno vrebajući a zatim je pošao slobodno i čvrsta koraka.

Kad je stigao na mjesto, nađe Bosa gdje leži na zemlji, slab, gotovo udavljen.

— Ipak sam dobro naslutio — promrmlja lovac — ovi prokleti zvjerokradice!

On se prigne: — Lane! Jadni moj mali! Bila bi šteta! Pomoći ću ti, ako se još može! Dosta si prepatio.

Pažljivo je popustio petlju, skinuo je davljeniku s vrata i sućutno ga promatrao.

— Još malo i bio bi gotov!

Boso počne srkati zrak. Pio ga je u sve duljim gutljajima. Još uvijek je ležao i još uvijek nije imao snage da se uspravi. Gledao je zbunjeno preda se. Oštri vonj lovčev trgne ga na kraju iz besvijesti. Pribrao je snage i stao na noge, ali se još malo ljuljao. Lovac je stajao nad njim smijući se. Kad ga Boso opazi, učini odmah zaprepašteni skok, spotakne se i započne nesigurno bježati.

— Bježi, bježi, momčiću — smijao se lovac za njim — samo ti bježi!

Boso je trčao oporavljajući se sve više i više, u prvi čas bez cilja, uživajući samo u sreći što diše.

Lovac je mrmljao: — Onom lupežu, koji je postavio zamku, zapaprit ću ja... i to temeljito! Ti ogavni psi, koji rade s petljom, to su oni najodvratniji!

On se sakrije u jednom bazgovom grmu i stane vrebati. Nije morao dugo čekati. Eto, netko se šulja, skitnica, uostalom, sasvim pristojno odjeven. Vidi se, odvažan čovjek od kojih trideset-četrdeset godina. Na njegovu neprijatnom licu moglo se razabrati da je spreman na svako nasilje. Na leđima klatila mu se prazna torba. Još prije nego što je prišao petlji, iskoči lovac iz zaklona.

— Stoj — krikne lovac: — Stoj, lupežu!

Lupež, iznenađen i zaprepašten, stane kao ukopan.

— Jesam li te ščepao, lopove. Postavljati zamke, to bi ti htio!

— Zašto ščepao, zbog čega ščepao... — bude skitnica i drzak — i nemojte psovati!

— Tako? Nemojte psovati! — Lovac zaurla od bijesa: — A tražiš svoju zamku, protuho, jadniče...!

— Ne tražim ja ništa... baš ništa!
— Ništa?! A šta onda radiš ovdje u šumi?!
— Šećem... to mi ne može nitko zabraniti...
— Šećeš? — Lovac se nasmija posprdno: — Onda ti baš šećeš, kuda je svakome zabranjeno, lupežu? A jedva je svanuo dan? Tamo, kraj tebe, leži tvoja žica. Jedno se lane uhvatilo u njoj. Ali ja sam ga oslobodio.

Skitnicu odjednom spopadne bijes. — Psino bijedna! — zaškripi on zubima.

Dva čovjeka stajahu sučelice na nekih deset koraka.

— Ti si uhapšen — reče lovac mirnije, ali vrlo odlučno — ni riječi više! Gotovo!

— Da, gotovo! — Skitnica se zapjeni od bijesa. U njegovoj ruci bljesne pištolj.

Poput munje trgne lovac pušku k licu i opali, a ruka skitnice klone pogođena.

— No, dragoviću — reče lovac — proći će te volja za pucanjem. Ovamo to!

On mu grubo istrgne pištolj iz ruke.

— Aoh! — Čovjek je bio manji od makova zrna: — To boli... — Iz rukava mu je kapala krv.

— Da te mazim? — razljuti se lovac. — A ti bi me bio ustrijelio kao bijesnog psa! Ti si neka opasna ptica!

On mu zapovjedi: — Eno tamo... odveži žicu, digni je i daj je meni.

— Ne mogu — odgovori čovjek — ranjen sam...

— Ne tiče me se! — Lovac ostade neumoljiv. — Imaš dvije ruke! Brže!

Bez riječi se skitnica dade na nedobrovoljni posao i pruži lovcu žičanu petlju.

— To je tvoje! — ustvrdi lovac — ne lažil Htio si me ustrijeliti! Reci da nije tako, ako možeš!

Čovjek je šutio.

— A sada naprijed! — zapovjedi lovac.

I skitnica posluša. Nakon nekoliko koraka stane.

— Meni je mučno... ne mogu dalje...

— Ne pretvaraj se! Naprijed! Kod kuće ću ti već pomoći. Povit ću te i još ću ti dati nešto za jelo, prije nego što te predam

oružniku. Ja nisam nečovjek kao ti! Ali sada... bez šale... naprijed!

Obojica krenu prema lovačkoj kući. A sve su ptice, i ne samo čuvari, nego baš sve, pronijele glas o ovom događaju čitavom šumom. Svi su se čudom čudili i nisu mogli shvatiti da bi Oni, iako su obojica ljudi, mogli jedan prema drugome nastupiti ovako neprijateljski.

A u grmlju odigra se prizor ponovnog viđenja s onim, koga su već svi smatrali izgubljenim.

Boso je stao u trku zvati: — Mama! Mama! Mama!

— Eno negdje zove dijete svoju majku — javi Falina.

Stali su i slušali.

— Mama! Mama! — čuo se glas.

— To je Boso! — uzvikne Rola — Boso! — moj Boso! Poznajem mu glas! Boso! Boso!

Ona mu jurne u susret, i kad se susretoše, stade Boso poigravati oko Role sav lud od radosti. Drugi se sjate oko njih.

Bio je to radostan susret.

— Lana, draga moja seko!

— Boso! Moj braco Boso!

Sada htjedoše čuti, što se zapravo zbilo, kako je Boso zapao u nevolju i kako se oslobodio. Boso je pričao. On je znao vrlo malo, gotovo ništa, o zlоći, kojoj je postao žrtvom, a još manje o svom oslobođenju. Ali ono što je znao, ono što je pretrpio, to je ispričao. Rola i Lana obasule su ga pitanjima.

— ... a On je bio kod tebe?!

— Kakav je bio...?!

— ... ta reci nešto više o Njemu!

Falina i njezina djeca nisu ništa pitali: oni su šuteći slušali.

Na kraju se sjeti Rola: — Prema njima se moraš lijepo ponašati. Oni su tako suosjećali s nama, njih troje! To su pravi prijatelji! Osobito Guri! Ona je tješila mene, tješila je i Lanu i mene u našem strahu i nesreći. I bilo je onako, kako je ona rekla!

Boso je sa svima bio prijazan; još malo u neprilici, jer nije zaboravio prijašnju napetost. No sjeti se da je Guri stajala kraj njega kad se trzao u petlji.

Doskora je Guri bilo previše te nježnosti i ona vikne: — Hajdemo sada spavati! Ja sam umorna!

— A gle, već je sasvim svjetlo... — doda Geno zabrinut.

Oprezno krenu svojim ležajima.

Noći postadoše svježe. Na vršcima drveća počelo je lišće mijenjati boju: zeleno-žuto, tamnosmeđe, bakreno-crveno. Razvijalo se to postepeno. Mnogo je lišća otpalo i kružilo zrakom, prije nego što je klonulo na zemlju.

— Lišće je oživjelo... — mišljaše Geno.

— Naprotiv, ono umire... — pouči ga Falina.

Zelenilo drveća i grmlja bilo je sve bljeđe i bljeđe. Šuma se žarila u svim bojama.

Više nije bilo rose, ali prije dana, kad bi se srne uputile na spavanje, ležao bi po livadama i proplancima fini, snježnobijeli mraz.

Prestadoše pjesme ptica. I sami se kosovi oglašavahu sasvim kratko. Vuga se nije mogla opaziti. Kukavica je odavna iščezla. Nije se čulo ništa osim kreveljenja svraka, kriještanja šojki, šaputanja sjenica i graktanja vrana. Isto tako je tek kadikad bojažljivo zabubnjala žuna, ali se nijednom ne nasmija.

Jutrom se čulo praskavo kvockanje fazanâ, koji su, probuđeni, s bukom i lepetom slijetali na zemlju iz svojih spavaonica u krošnjama. A noću su u maloj visini nekuda letjele velike ptice, daleko ispruženih vratova. Bile su sive kao i oblaci, koji su sada većinom zastirali nebo. Ove su ptice letjele u nekom osobitom redu. Sprijeda predvodnica, koju su ostale slijedile, tako da je njihovo jato ocrtavalo u zraku lik nalik na klin. Ova je slika bila uvijek ista. Uvijek je jedna letjela koso iza one pred sobom; uvijek su u svojoj skupnosti činile klin. Puštale su divlje, čudnovate i uzbudljive krikove.

— Tko je tamo gore? — radoznalo upita Geno.

— Vjesnici hladnoće i zime — odgovori Falina.

— A ti ih poznaješ, majko?

— Ne! Ne poznaje ih nitko; nitko o njima ne zna ništa; samo mogu reći, da su vjesnici, ništa više. Oni žive odjelito, strogo se drže svojih navika i svog posebnog načina letenja.

Falina, dakako, nije mogla znati ništa o divljim guskama. Nije ni slutila, da te ptice dolaze sa sjevera, čim ondje započne ljuta zima; da divlje patke traže toplije predjele i da su to najplašljivija od sviju plahih bića.

— Mene očaravaju njihovi krikovi! — vikne Guri.

— A zašto? — čudio se Geno.

— Ta slušaj! — reče Guri razdragana — slušaj kako ponosno zvuče ti glasovi! Kako neustrašivo! Kako su izazovni i slobodom ispunjeni njihovi krikovi!

Geno je slušao i isto tako se uzbuđivao: — Javlja ti se želja za krilima — prizna on — i želja da poletiš njima...

— Da, da! — smijala se Guri — krila... krila želim odavna! A najviše sada, kad strane ptice dozivaju.

Sada su često susretali jelene. Čak je i danju velika divljač tumarala predjelom. Jednom se neki golemi jelen prošetao mjestom, na kome su spavale srne.

Držao je k zemlji prignutu okrunjenu glavu, snažno je njušio i uopće se nije obazirao na preplašenu obitelj.

Jelena kao da nisu smetali ustrašeni krikovi koje Falina nije mogla prigušiti.

Guri je uvijek znala kad se koji od njih približavao. U tome joj nije pomogao samo njegov vonj, koji je postajao sve jači i jači: dolazak ponosnoga gorostasa odavalo je i sudaranje rogovlja s drvećem, taj naročiti, meki klopot, koji je ipak nadaleko odjekivao.

Njoj je uspijevalo da u pravi čas potakne majku i Gena na bijeg, mogla je i sama izmaći susretu ili se, već prema raspoloženju, odvažiti da ostane i gleda te pojave, koje zastrašuju.

I jelenje ženke su se pojavljivale češće nego inače; pojedince ili u stadima, no Falina nije nikad propustila, da se oglasi svojim otegnutim beskonačnim: »Bah-ooh!«

Jednoga ranog jutra, čije je svitanje zamračivala mliječna, gusta magla, pojavi se Bambi. U toj magli izgledao je daleko veći

i mogao se tek nejasno vidjeti.

On progovori: — Djeco, nastupilo je vrijeme divova! Falina, ti znaš već to. Ali tebe je toliko strah, da se možda nećeš odviše brinuti za djecu...

Falina reče tiho: — Borim se protiv toga straha. Ali uzalud. On me nadvladava.

— Pazite, djeco — nastavio je Bambi — u šumi vladaju jeleni. Inače se to ne primjećuje jako. Ali sada vladaju strogo! Razumijete li?

— Da, oče... — odgovori Geno.

Guri je šutjela, odgovarala je samo očima.

— Izbjegavajte sada jelene više nego prije — zahtijevao je Bambi — s poštovanjem im se sklanjajte s puta. Jer sada se znadu naglo razljutiti i nitko ne zna, od čega ih spopada srdžba. A kad su srditi onda bivaju i opasni! Najbolje je, ako pobjegnete, čim ih ugledate ili ako ih makar samo i nanjušite...

— Oh! Ja ću pobjeći! — uvjeravaše Geno.

Od Guri se nije čulo ni glasa, samo se smješkala.

— Oni, to jest divovi, imaju svoja mjesta — nastavi Bambi — i tu bjesne, okruženi družicama. Katkad se i bore za svoje mjesto. Onda su najbješnji. Uopće je pogubno biti u njihovoj blizini kad se oglase svojim moćnim glasom. Neka vas radoznalost nikad ne zavede da pođete na takvo mjesto.

— Ja nisam nimalo radoznao — uvjeravaše Geno.

Falina je pažljivo slušala. Bambi je nestao.

Guri se nasmije sasvim iznenada.

Bambija je ovila magla, skinula ga s vidika, njega, koji je znao tako tajanstveno iščeznuti. No ovaj put im je nestao s očiju još tajanstvenije.

Jedva je prošlo nekoliko dana, nekoliko noći, kadli se ovdje-ondje začulo kratko mumljanje: »Mmoeh...« Ništa više. Onda opet s neke druge strane: »Mmoeh...!« I svršeno.

— To su divovi — zadršće Geno — već riču...

— No — mišljaše Guri veselo — to nije baš tako strašno...

— Čekaj, dijete — reče Falina — čekaj, dok stanu rikati, kako to oni znaju... bit će ti drukčije pri duši.

I bilo joj je pri duši drukčije no ikada kad odjeknu prvi pravi krik parenja.

U početku je to bilo silno stenjanje, izvučeno, istisnuto iz dubine silnih grudi. Onda se to stenjanje široko razdvoji, poraste do divljeg krika i kao smalaksalo završi s nekoliko čeznutljivih uzdaha.

Falina i Geno dadu se u bijeg, odskaču u guštaru glavom bez obzira.

Guri se skameni. Hladni srsi projuriše joj tijelom, a srce joj zalupa kao batovi u kovačnici.

Onda propara zrakom drugi krik, s druge strane. Zapovjedna grmljavina, žudna i žedna.

Još uvijek stajaše Guri spremna na bijeg i u isti čas sputana.

Opet odjekne, još nešto dalje, treći rik. Gromoglasna grmljavina, bezdani bas, koji se prelomi s praskom.

Nju malu Guri, spopade od rječitosti tih silnih glasova neki snažni osjećaj, slušala je kao pravo dijete, koje prvi put sluša neku junačku bajku.

U njoj se pokrene čudnovata, nikad neslućena slutnja. Bila je opijena, a ipak pri zdravoj svijesti. Znala je da je ono što se ovdje zbiva neizmjerno daleko od njezinih vlastitih mogućnosti shvaćanja; pa ipak je osjećala da je uz ovo sve, što je čula, vezana neraskidivom čarolijom.

Napolju, na livadi, koja se budila u jutarnjem sumraku, prolazio je jedan div. Njegov je glas neprestano grmio, orio se i orguljao s posve kratkim stankama.

Guri nije mogla izdržati: morala ga je vidjeti. Oklijevajući, plaho, bez glasa priđe bliže rubu grmlja, koje ju je zaklanjalo.

I ona ga ugleda.

Korak po korak išao je ispružena vrata, ukrašen grivom, glave ponešto zabačene, tako da mu je kruna dodirivala leđa.

S glasom, tim silnim glasom, izbijao je i dah; lebdio je u zraku nalik na oblake, kao da se njegova rika i stenjanje pretvaralo u vidljive oblike.

Falina je zvala: — Guri! Guri!

— Da, majko... idem!

Ona odskače do Faline i Gena.

— Guri — opomene je Falina — opet si neposlušna? Zar si zaboravila očeve opomene?

— Nisam, nisam zaboravila — drhtala je Guri od uzbuđenja — ... doista nisam! Samo divovi su... — ali ne izgovori do kraja.

Usred jedne male čistine prignao je jedan jelen pet ženki, čuvao ih zaljubljeno na svoj grubi način, snažno rikao, čas pun žudnje, čas opet srdito i bijesno, ako bi naslutio nevjeru.

Naokolo u grmlju vrebala su dva-tri slaba, mlada jelena, ne bi li moćnome paši oteli koju ženku.

Ženke, osobito one kaćiperne, rado bi se dale odvesti, ili su se bar pravile kao da bi to htjele, jer su tako podjarivale svoga gospodara.

Ako bi jelen, kome je pripadalo to mjesto, opazio ovakvo bezakonje, s njim nije bilo šale.

On bi priskočio, prignao nevjernicu na prijašnje mjesto i svojim je rogovljem nekoliko puta udario preko leđa i bokova, kao što se ploštimice udara mačem. Samo da je kazni, a ne da je rani.

Onda odjekne njegov bojni zov.

Opazio je odjednom u prorijeđenom lišću grmlja glavu svog suparnika.

Smjesta se zaletio na otmičara.

Duboko spuštene glave, okrunjene rogovljem sa šesnaest parožaka, zaletio se pun bijesa kao vihor u guštaru.

Zatečeni je obuzet strahom klisnuo poput munje.

Samo je praskalo, kršilo se i šuštilo, kako je prodirao kroz grmlje i bježao.

Čuvar mjesta ga nije progonio; vratio se natrag i opet zagrmio svoj bojni zov.

No i onaj prognani je na svom bijegu stao, prisluškivao neko vrijeme i opet se oprezno stao šuljati natrag.

Guri je osluškivala tu ozbiljnu igru. Samo je nejasno naslućivala, što se tu zbiva, ali je od toga bila sva smućena.

Uza sve to brižno je pazila na svoju sigurnost, polako se sklanjala i pred onim najmanjim od divova i skrivala se, koliko god je mogla.

Bilo joj je teško podnijeti oštri vonj koji se širio od divova. Gledajući ih osjećala je jezu, koja je, začinjena privlačnošću i udivljenjem, djelovala kao čarolija.

Svojom je nestašnom radoznalošću bila sputana uz divove. Nikad se nije znalo gdje je, i zbog toga se, plašljiva Falina i uvijek zabrinuti Geno, nisu mogli nikako smiriti.

I sada je došao čas da Guri doživi veliku predstavu divova.

Kao odsječeno zanijemi gromka rika čuvara mjesta, kao da je od iznenađenja ostao bez riječi. U bračnu je odaju čistine ušao jedan strani div. Nepozvan, neželjen, no uvjeren da može tražiti priznanje svojih prava. Po rastu je izgledao jednak dosadašnjem vladaru. I kruna mu se sjajila, široko razgranata, s istim brojem parožaka. Nekoliko trenutaka stajahu obojica nepomično jedan prema drugome, kao da odmjeruju snage. Iz očiju su im srdito vrcale iskre.

Pogledi nepozvanoga gosta govorili su: »Miči mi se s puta!«

A pogledi njegova suparnika: »Da se nisi drznuo da mi smetaš!«

Košute su napeto promatrale ovaj susret. Na njihovim se licima moglo razabrati: »Kome ćemo pripasti?«

Borbu je započeo nametljivac jurnuvši na protivnika, koji ga je očekivao. Svaki je od njih htio svojom prignutom krunom nabosti plećku ili bok neprijateljev. Ali je svaki naišao na protivnikovu oboružanu glavu. Čelo se sudarilo s čelom. Rogovlje je jasnim zvukom prasnulo o rogovlje.

To je iskoristilo nekoliko udvarača-kicoša da premame košute i da im se umile.

I jedan je i drugi borac upotrijebio svu svoju snagu da suparnika prinudi na uzmak. Svoje su noge zarili u zemlju; mišice su im se napele da su im žile nabrekle. Krvlju su im bile podlivene širom otvorene oči, koje nisu vidjele ništa do omraženog lica, sasvim blizu, tjeskobno blizu pred sobom. Tako su stajali neko vrijeme glave pritisnute o glavu čitavom silinom obaju tijela, od kojih se jedno okušavalo na drugome. Dah im je glasno soptao. Činilo se kao da su se smirili i kao da se šale. Pa ipak je to bila divlja borba, vođena smišljeno i ogorčeno.

Stranac, koji je došao da izaziva i otima, pokazivao je znakove nestrpljenja ili je smišljao neku prevaru. Skočio je natraške, jer je vjerovao da će branitelj položaja zaglavinjati naprijed, kad nestane teškog pritiska, o koji se snažno oslanjao.

No branitelj ostade čvrst kao kameni kip, izvede brzi, kratki okret i iznova suprotstavi glavu napadaču, koji je zamahnuo da ga udari s boka.

Opet su upirali čelom o čelo, soptali još glasnije i bili još ogorčeniji.

Onda branitelj položaja zarije prednje noge duboko u zemlju, tijesno ukliješti svoj trup oduprtim stegnima, trgne naglo glavu uvis, i silan, strahovit udarac krunom prasne o krunu drugoga.

Ovaj je malo posrnuo kad se neprijateljevo čelo od njegova odmaklo; udarac koji mu pogodi rogovlje, zazuji mu mozgom. Zamaglilo mu se pred očima. Čas kasnije prasne mu po kruni drugi udarac.

Taj je udarac izveden takvom silom, da se nasrtljivcu odlomi veliki komad krune, skrhane u iverje, zaigra mu oko nosa i pade na zemlju. Pobijeđeni se zbunjen i zapanjen dade u bijeg zamagljena mozga.

Odjurio je kao zaplašeni zec, s praskom se probio kroz grmlje i nestao.

Pobjednik pođe nekoliko koraka za njim, ali se ne upusti u proganjanje. Bilo mu je dosta, što je obranio svoj posjed, što je odbio drski napad. Dostojanstveno uspravljen, rikne on u zrak prijeteći slavodobitnom rikom, ponosan, opkoljen vjernima i nevjernima.

Guri mu se divila uz osjećaj jeze; ljubila ga je plaho i drhćući. Nije mogla drukčije. Što su joj sve pričali njezini, a što je i sam otac pričao o zloj ćudi divova? Brižno se skrivala i bježala, ako bi dospjela u blizinu kojega od njih.

No sada je bilo divova svuda naokolo, svugdje je bilo košuta. Mogla je biti na oprezu, koliko joj drago, pa ipak bi nenadano kojega susrela.

Ali se nijedan nije obazirao na nju; nijedan je nije udostojao ni pogledom. Nitko nije zastajao u hodu da vidi kako ona bježi.

Guri postade smionija, postade manje oprezna u svojoj nestašnoj zanesenosti.

Našla se na putu pobijeđenog diva.

Mrgodan, troma koraka, išao je on prema njoj. Zujalo mu je u lubanji.

Kad ugleda malu srnu, opet se u njemu rasplamsa srdžba, i htjede joj dati oduška.

Duboko spuštene, osakaćene krune nasrne on na Guri.

Guri pobježe zaprepaštena; sjeti se zečjeg načina i izvede u divljem bijegu nekoliko »kvaka« jednu za drugom. Mislila je da je izgubljena. Zarekla se u svom bezimenom strahu da će odsada poslušati očeve upute i majčine riječi opomene.

No jelen ipak doskora odustane od svog napada. Izgubi se dalje prema livadi i započne putem bijesno rikati.

Sa one čistine, s koje je bio prognan, odjeknula je kao odgovor izazovna grmljavina njegova suparnika.

Odjednom dojave čuvari: »Opasnost!« Začulo se glasno kreveljenje svraka, žestoko kriještanje šojki. Mala je vjeverica jurila krošnjama u vlatolomnim skokovima i potcikivala.

Jelen s rogovljem, skrhanim u borbi, nije se na to obazirao. Činilo se kao da uopće ništa i ne čuje. Krenuo je dalje prema livadi, rikao ogorčeno, strastveno obuzet jednom jedinom željom: da sebi nađe družice, da ih možda u borbi preotme nekom slabijem suparniku!

Guri stade. Uzbuna, koju su podigli čuvari, podraživala je njenu radoznalost. Znala je odmah, koga se tiče ta uzbuna. Tiče se srditog diva, pred kojim je upravo pobjegla.

Njegovo čeznutljivo rikanje i njegovo približavanje izazivalo je njezinu obijest, proželo je tjeskobom i poduzetnošću. Bile su zaboravljene opomene očeve i majčine, zaboravljene preživljene pogibli, pa i svečana obećanja, data za vrijeme njezina bijega, bila su zaboravljena. U sigurnom razmaku, neviđena od diva koji riče, šulja se Guri k rubu guštare, zastala je u njoj zaklonjena lišćem i zvjerala napolje na livadu.

Čuvari su se derali svim silama; pokušavali su da nadviču strašnu riku. Nije pomoglo ništa. Svraka je izlepršala ponešto i nad samu livadu, vratila se i sjela na jednu nisku granu. Neprestano je kriještala. Uzalud.

Na rubu livade, s ove strane, pojavi se i plaha košuta; približila se, zatoptala prednjim parom nogu u stranu pa se oglasila nosnim glasom nestrpljivog iščekivanja.

Zatim iziđe jelen, jurne kao oluja u slobodni prostor, zastane za trenutak, da zaorgulja svoj: »Tu sam!« Taj je trenutak bio dovoljan da ga upropasti. Jasno odjekne hitac. Guri je vidjela kako se div od udarca metkom trgnuo, kako je sa sve četiri noge skočio uvis; vidjela je kako je pri tom lako prignuo okrunjenu glavu, kako je raširio oči, kao da nešto izbezumljeno pitaju. Pogođeni se u dva maha zaleti kao da će pobjeći, ali već bez svijesti i umirući. Onda se sroza i ne makne se više. Smrt ga je zatekla, a da nije znao što se s njime zbilo. Nije ni slutio da je izbačen iz života.

Potresena ovim događajem, odjuri Guri duboko u šumu. Jedna joj košuta dođe u susret, no kad je spazi, pobjegne zaprepaštena. Uza svu svoju pometnju nije Guri mogla suspreći smiješak.

No odjednom se pred njom pojavi otac.

Sva skrušena, promuca: — Oprosti... molim... oprosti!

— Sreća tvoja, dijete — reče Bambi — idi... k svojoj majci... ona je u strahu...

Kao i uvijek, iščezne on na tajanstven način. Nije mu se omakao nijedan prigovor, ni ponavljanje pouka.

Guri potraži mjesto svoga domaćeg loga. Bilo joj je lakše iako je bila postiđena.

Dosta joj je bilo divova.

Šumom se konačno razastre mir; ukoliko priroda uopće može mirovati.

Mir i šaputanje.

Šaputalo je u svom padu lišće, koje je u hrpama lepršalo s drveća i grmlja.

Čitav sloj je pokrio zemlju. Kao do kraja doživljeni život. Prošlost.

Šuštalo je pod svakim korakom. Osušeno, ono je tiho praskalo i pod najlakšim korakom.

Bilo je nemoguće prišuljati se, a prepad je bio sasvim isključen.

— Imamo izvrsne čuvare... oni nas najbolje čuvaju — reče zadovoljno Geno.

— To je dobra, ali i posljednja usluga koju nam ukazuje mrtvo lišće — odgovori Falina.

— Bijedno lišće...! — Guri se uozbiljila: — Bilo bi mi draže da je još živo. Draže bi mi bilo da je svako još na svome mjestu. Odozgo nas je bolje zaštićivalo.

— Kako, bolje? — posumnja Geno.

— Davalo nam je hlada — objasni Guri — skrivalo nas — i zaklanjalo, a i našim je čuvarima bilo sklonište.

Geno se usprotivi: — Sad nam je lišće pravi čuvar... drugi nam i nisu potrebni, jer...

— Što ja mogu — prekide ga Guri — za mene ima vrijednost samo dok je živo! Samo ono što živi, što djeluje dok živi!

Geno nije znao što da odgovori.

Već su velike grane visokog drveća stršile gole prema sivom nebu.

Jednog je dana stara bukva stajala potpuno gola usred proplanka. To nije bio prijatan prizor.

Svuda naokolo, oko njenog debla, ležalo je lišće, kao da je drvo preko noći svuklo svoju haljinu i pustilo je da padne.

Magla je prekrila šumu vlažnim koprenama.

Onda započne kiša. Sipila je, rominjala, pljuštila dane i dane, noći i noći, bez stanke.

Mrtvo lišće na zemlji nije više šuštilo, postalo je prljavocrno, meko kao zemlja.

Srne su prokisle do kože.

— No — reče Guri — zar nije istina da nam je živo lišće pružalo pouzdaniju zaštitu negoli mrtvo?

Geno je šutio. Stresao se, i kapljice, koje su prskale s njegova krzna, poprskale su sestru.

— Hvala... — nasmije se Guri.

Na livadi, na proplancima, tužio se Geno: — Sve ima kiseli okus; sve je gorko.

— Budi zadovoljan, dijete moje — tješila ga je Falina — još traje izobilje.

— Zar to nazivaš izobiljem, majko? Više se ne može jesti.

— Pa ipak, moj sine, to je izobilje! Sjetit ćeš ga se kasnije.

Guri ostade vesela. — Jelo nije tako važno, brate, a da ti prija, još je manje važno! Sada treba izdržati, dragi moj, izdržati!

— Tako je, treba izdržati! — potvrdi majka — tek smo na početku.

Kiši se pridružila oluja.

Doskora kiša prestade; ali oluja je šibala šumu hladnim, divljim dahom.

Posljednje je lišće naokolo vijorilo u vrtlogu, kao da obavlja hitne poslove. Ili kao da se u igri međusobno lovi.

— Meni je zima — kukao je Geno neprestano.

— Neka te ne plaši malo vjetra — hrabrila ga je Guri — on će nas barem malo osušiti.

— Neće tako skoro biti toplo, Geno — rekla je Falina.

— Ne plaši ga, majko — zauzme se za njega Guri — on se mora na to naviknuti.

— Naviknuti...? — Geno je bio vrlo potišten: — Na ovako nešto teško se naviknuti.

— Ako se već unaprijed odrekneš nade, dragi brate, sve će ti naprosto postati nepodnošljivim. Malo dobre volje... malo hrabrosti... k tome zerica nade, pa ti ni ono najgore neće biti ni upola tako teško. Steći ćeš samopouzdanje, postat ćeš strpljiv, i prije nego što uzmogneš o tome mnogo misliti i uzaludno kukati, već ćeš se i naviknuti na teškoće!

— Djeco — htjede Falina ohrabriti Gena — ne zaboravite... ta vi imate i svoju zimsku odjeću.

Sada opazi Geno na majci i na sestri da one više nemaju sjajne crvene haljine, nego gusto blijedosivo krzno, kojim su nalikovale na golu zemlju. Ovu je promjenu do sada sasvim previdio.

On okrene glavu, opipa svoje bokove, osjeti gustu dlaku, primijeti njezinu zemljanu boju i bijaše mu lakše.

— Svejedno zebem — reče tvrdoglavo; ali nije više kukao.

Sunce se opet pokazalo. Nedostajala mu je žarka vrućina, ali ih ono ubrzo osuši i malo ogrije.

Nebo, oslobođeno oblaka, nije više imalo duboko ljetno plavetnilo. Sijalo je nježnije i bljeđe. Život je postao lakši, premda je hrane bilo manje.

Sve se radovalo ugodnom sunčanom vremenu.

— No — progovori visoki hrast kržljavom drvetu, koje je za čitavog ljeta stajalo u njegovu hladu — sada više nemaš zašto da se tužiš, dragi prijatelju...

— Ja nisam tvoj prijatelj! — odgovori kržljavac.

— Još uvijek ne mogu razumjeti zašto si na mene ljut.

— Ljut... da, to si dobro rekao...

— Ta protumači mi to...

— Zašto da tumačim? Ti poznaješ moje nevolje! I ti mi se samo podruguješ!

— Pa sad, eto imaš sunca... Imaš zraka i svjetla! Svega što ti srce zaželi...

Kržljavac zaškripi: — Ta kažem ja da mi se podruguješ!

— Ni govora — visoki se hrast usprotivi — sve sam lišće odbacio, samo da ispunim tvoje želje...

— Zar samo meni za ljubav? I to da nije ruganje? Ta morao si ga dati, to svoje lišće! Morao si! Svako je drvo sada bez lišća! Svako! Od svoje volje, iz obzira prema meni, ne bi to učinio, samoživče!

— Zar u tebe nema samoživosti, kad mi je toliko spočitavaš?

— To nije važno. U tome je među nama velika razlika! — progovori nejaki — ja skapavam ovdje u tvojoj sjeni...

— Sad imaš sunca! Ponavljam ti! Sad se tebi nasmijalo sunce...

— Sada... sada...! Ne zbijaj sa mnom šale!... Sada! Što da sada započnem s tim blijedim suncem? Zar ono oplođuje? Daje li ovo sunce snage? Može li ono meni pomoći da postanem tako snažan i visok kao ti što si?

— To nije moja krivnja.

Nejačko se žestoko obrecne: — A na kome je krivnja? Da, tko je kriv? Samo ti! Ti jedini: Šuti! I dopusti mi da kažem svoje mišljenje! Ispod zemlje krade mi tvoje korijenje hranjive

sokove, a tvoja mi bujna krošnja krade svjetlo, sputava moj napredak. Odasvud me zakidaš! Potiskuješ me! Bez milosti! Bez stida!

— Jer sam prije tebe bio ovdje — odgovori visoki hrast — stojim, gdje stojim... i ja nemam nikakve zle namjere... pokoravam se zakonu prirode!

— Nepravedan, okrutan zakon! — vikne nejaki — ja ne vjerujem u takve zakone!

— Ti u njih ne vjeruješ? No, onda ih izmijeni, ako smiješ — ljuljao se visoki hrast u ponosnom miru.

— Ja ih neću mijenjati, te zakone, ne ja! — odgovori drugo drvo — ali jednoga dana pokazat će se da ti tvoji zakoni uopće ne postoje! Jednoga će dana sve šumsko drveće uživati jednako sunce, jednaki slobodni zrak!

— To bi me vrlo zanimalo!

— Onda ćeš već odavna biti mrtav i pokopan! Samo se sjeti naduvene topole! Kakve je gluposti ta prodikala...

— Nisu to bile nikakve gluposti... — ubaci hrast.

— Odmah iza toga ubi je grom! — slovodobitno je kliknulo nejako drvo.

— Slučajnost, koja ništa ne dokazuje. Osim jedno, to jest, da mi veliki moramo snositi velike brige, velike nevolje. Kako su mi često bile s tijela otkinute moćne grane! Kako sam se često morao bojati strijele! — Visoki je hrast udario u blaže tonove:... — Hajde sklopimo mir, kad nam je već suđeno da tako nablizu živimo jedan kraj drugoga. Ta mi smo svi braća! Ne zaboravi to!

— Lijepo rečeno: »moj brat!« — podrugne se nejačko — i ja bih možda upravo tako mislio, kad bih bio tako velik i moćan, kao što si ti! U mene je dovoljno sposobnosti da naličim na tebe! U meni je pregnuća, taštine, poticaja i dara za najdivniji razvoj! Ali me ti tlačiš, jest, ti me gušiš, ti sa svojim bratskim osjećajima...!

— Ja ti više neću odgovarati — reče visoki hrast.

Neko vrijeme vladala je tišina.

— Poslušaj jednom i mene — javi se mali, sitni lješnikov grm, koji je kunjao odmah uz deblo nejakoga. On je bespomoćno pružao uvis nekoliko mršavih grančica.

— Koga ti to zapravo misliš? — upita nejaki.

— Tebe! — odvrati grm — nikoga drugoga! Ti mene gnjeteš! Ti si daleko gori od tvog velikog brata, koga ti tako optužuješ! Ti mi sišeš snagu! Ti mi zagorčavaš život!

— A što se ti mene tičeš? Kepec! Kukavelj!

— Sam si kepec! — dobaci mu mali grmečak — i sam si kukavelj!

— Nečuveno, ta drskost! — Nejaki bijaše ogorčen: — Kako se uopće usuđuješ da sa mnom razgovaraš?

— Zar nisi i sam razgovarao s visokim hrastom? On ti je odgovorio kako treba. On je s tobom lijepo postupao. Budi, dakle, i ti pravedan.

— To je sasvim nešto drugo! — upadne mu nejaki u riječ — ti si nitko i ništa!

— A čijom sam krivnjom nitko i ništa? Samo tvojom! Kažeš, ti si potlačen! Možda imaš pravo. I ja sam, ja sam još više potlačen! Mi moramo biti složni, mi zapostavljeni.

— Složni? Ja s tobom? Bio bih lud!

Lješnikov se grm ne dade smesti i nastavi: — Nije to nikakva ludost, suosjećati s mojim teškoćama!

— Tvoje teškoće! — zlurado se nasmije nejaki — od tebe nikad ne bi postalo drvo, bijedniče!

— Drvo ne bi, dakako! Ja to i ne želim biti! Ali mogao bih rasti kao prekrasan grm! Širok i gust! Pogledaj samo druge, koji su sretniji! Na meni ne dozrije nijedan lješnik, jer nemam sunca, koje mi ti nećeš da priuštiš!

— Sad imaš dosta sunca. Ja ti ga više ne zaklanjam. Sve sam svoje lišće odbacio. Sad rasti, koliko hoćeš. Slobodni su ti sunce, svjetlo i zrak!

— Ove riječi kao da poznajem — uzdahne sitni grm — to je poruga, kojom se služe oni, koji su postigli nešto više od mene.

— Šuti konačno! — vikne nejaki. — Pomiri se sa svojom sudbinom! To je zakon prirode!

— Malo prije si zanijekao taj zakon, nazvao si ga nepravednim i okrutnim!

— Čini se da je ipak pravedan, barem koliko se na tebe odnosi!

— Jesi li se ti pomirio sa svojom sudbinom? — upita lješnikov grm.

— To je moja stvar! A sada šuti! ... — zapovjedi nejaki.

— Uvijek samo šuti ...

— Tvoje je brbljanje uzaludno! — glasio je odgovor — zašto uopće govoriš? Ja te prezirem!

— Uvijek jači prezire slabijega — mrmljao je mali grm — tako ne može i nikad neće biti bolje.

A onda ne reče više ništa.

Na tlu je šaptala mahovina: — Ja sam zadovoljna. Moji su zahtjevi skromni. Ja mogu uspijevati čak i na tvrdu kamenu. Svi me gaze nogama, ali to me ne boli. Kad su u nevolji, onda čupkaju i mene. Neka im bude. Ja neću da mi zagorče moj sićušni život. Ja se tome veselim i zadovoljan sam.

Nitko nije slušao ovo šaputanje.

Usprkos suncu bilo je sve hladnije.

Počeo je piriti ledeni vjetar; ne baš jako, ali britko.

Noću su Geno i Guri zebli i prozebli.

Geno se jadao; Guri se smijala.

— Zapravo je to vrlo zanimljivo kao promjena — glasio je njen sud.

Falina se slagala s Genom.

Geno je imao još i drugih saveznika. Bili su to Boso i Lana, koji su mnogo raspravljali o hladnoći.

Boso je upravo psovao: — To je odvratno! Ja ne bih bio vjerovao da se takvo što može nekome dogoditi!

Lana je čak plakala: — Užasno, kako ja zebem! Tko zna, hoću li to izdržati ...

Guri predloži: — Hajdemo da malo protrčimo ... bit će nam toplo ...

Ona u času pojuri livadom, šušne kroz grmlje, opet se pojavi i ohrabri ostale: — Ta maknite se s mjesta! — Bila je neumorna

No ostali stadoše nakon nekoliko skokova.

— Imate pravo, djeco — odobri Rola — mogli biste samo navući kakvu bolest ne budete li se kretali.

Rola se snašla. Ona svojom primjedbom nije pridigla samo Bosa i Lanu, nego i Falinu.

— Koliko smo puta već preživjeli ovakva teška vremena — rekla je — i uvijek je sve dobro svršilo. Treba, dakle, ustrajati u hrabrosti!

— Meni je zbog djece ... — reče Falina.

— Ah šta, djeca — potrese Rola glavom — zar nismo i mi bili djeca? Kao što smo izdržali mi, izdržat će isto tako i naša djeca.

— A ako naiđe velika strava ...?

— Tko zna, hoće li uopće naići, Falina!

— Dosad je velika strava nadošla svake godine. Jednom ranije, drugi put kasnije. Ona ne izostaje!

— No, treba se osloniti na svoju sreću!

— To kažeš ti, Rola!

— Istina je — primijeti Rola olako — ti me podsjećaš da sam izgubila muža. Ali to nije bilo za velike strave. I onda, ne treba uvijek tugovati za mrtvima. To bi bila nepravda prema mom drugom mužu ...

— Da ... oprosti ... — odgovori Falina.

Vjetar, koji postade jači, navukao je tamnosive oblake. Oni su tmurno visili nad šumom.

Sad više nije dahnuo ni dašak.

Ujutru, za prvog svitanja, počne padati snijeg. Najprije stadoše padati pojedine pahuljice. Onda počnu sipiti.

Guri ih je, igrajući se, hvatala. Ona je ostala vedra.

— Huh! — klicala je — huh, alaj su hladne! I kako je to veselo; rastapaju se u ustima ...

Guri je još nekolikima skočila u susret i uhvatila ih ustima. To joj je bila osvježujuća zabava.

Doskora je ples pahuljica postao tako žustar i živahan, i tako su gusto padale da je Guri napustila igru. Dane i noći sniježilo je bez stanke. Snijeg je ležao skoro metar visoko na zemlji. Nastala je prava studen.

Srnama je bio svaki korak tegoban. Morale su dizati noge više nego inače, bilo ih je teško izvlačiti iz bijele mase. Išle su ili skakale polako, dobro premišljajući.

A djeca su gotovo sasvim utonula u bjelinu snježnog pokrova. Geno se užasavao. Guri je primala to s vedrinom. Kad su se tijesno priljubljeni ugnijezdili u snijegu, osjećali su toplinu kakvu već odavna nisu osjetili.

Onda započnu brige o hrani.

Falina je kopkala i grebla na mjestima, gdje je bio tanji sloj, i sve se troje veselilo, ako su našli nešto za jelo. Bilo ono ma kako hladno, ma kako gorko ili kiselo, oni se u svojoj pohlepi nisu obazirali na to. Često su gladovali po čitav dan.

Lovac je divljači stavio u jasle mirisno sijeno djeteline i nasuo joj pitomog kestena.

No srne su se rijetko kad odvažile da priđu, jer su se na mjestima hranjenja sjatili jeleni i košute.

Ni sama Guri se nije odvažila da pođe onamo.

Ali je ona uvrebala vrijeme, kad su ova dobra mjesta bila slobodna. To je većinom bilo onda kad bi se već sasvim razdanilo, kad je velika divljač polijegala ili je naokolo tumarala i glodala koru s drveća.

Onda su Falina i djeca pojeli na brzinu svoj obrok.

Mirni su bili samo fazani, kojima je pod kosim zaštitnim krovovima bilo u obilju prosuto proso.

Sada se Njega nisu tako jako bojali.

Oni su, doduše, svi bježali pred Njim kad bi zašao u šumu, no doskora su shvatili da im je On donio hranu i da im je na taj način pomogao svladati najveće tegobe.

Jednom je mala vjeverica sjurila iz svoga doma na drvetu: hitro se popela na susjedno stablo i ciknula u prolazu: — Više nije nitko siguran ni za vlastiti život.

Prije no što su Geno i Guri pravo shvatili što se zbiva, promaklo je ovuda neko živo biće koje još nikada nisu opazili.

Bilo je nešto manje od lisice, sivo, s tamnim, tigrastim prugama, i činilo se neobično divljim, jer mu je u zelenim očima sijevala želja za klanjem.

Falina i Guri prepadoše se strašno.

Čak se i Guri prepala podivljale mačke.

Mačka se spremala da se popne na drvo, na koje je pobjegla vjeverica.

Ali se pokazalo da je mala vjeverica okretnija; izvodila je majstorske skokove s najtanjih vrškova grana, od vrška do vrška, i nije se dala uhvatiti.

Mačka je čučala među granjem.

Neko je vrijeme sjedila šćućurena tamo gore, kao da nešto premišlja.

Vjeverica je opet sjedila u svom gnijezdu, plašljivo izvirivala i promatrala ovog novog nepoznatog neprijatelja, koji je napadao bezobzirnije i okrutnije od kune i lisice.

Odjednom mačke nestade.

— Nečuveno! — poviče vjeverica — nečuveno! Ovaj me je razbojnik napao s leđa! Da nisam hitro skočila, bio bi me razderao! U meni još sve dršće! Kažem, zimi si manje siguran za svoj život nego inače!

— Mislite li? — upita Guri u sumnji.

Geno se raspita: — Znate li, tko je to?

— I ne slutim — uvjeravajući stavi vjeverica svoje kratke prednje šape na grudi — vidim ga danas prvi puta! Poznajete li ga vi?

— Ne — izjavi Guri — mi ne znamo odakle je došao taj svat! Nama je sasvim tuđ. Mislim da se s vama slažemo, ako kažemo, da je jezovit.

— Ja pravo i ne znam kako izgleda. Ali jezovit je svakako.

— Mislite li — bojao se Geno — mislite li da bi on i nas?

— Kada biste bili sami, bilo bi to već sasvim lako moguće — mišljaše vjeverica.

— Odsada djeca neće nikada biti sama — izjavi Falina.

— Nadam se da ovi više neće doći . . . — reče Guri.

— Treba se uvijek čuvati — podsjeti ih majka.

— Svakako! — dopusti Guri — ali se uvijek treba i nadati!

Taj dan i noć prošli su mirno.

Onda odjednom, u času jutarnjeg svitanja, trgne srne oda sna neki samrtni krik. Kratak, hropćući, prožet bolju bio je taj krik, koji je, međutim, brzo umuknuo, kao da se ugasio. Žestoki lepet krila, zatim tišina.

Vjeverica nije mogla svladati svoju radoznalost; odskakala je nekud u vrtlozima preko granja i krajnjih vršaka.

Geno se nije mogao suzdržati, a da je ne prekori: — Kako može netko tako hrlo pojuriti u susret opasnosti!

Guri ispriča takvo ponašanje: — Kad netko hoće vidjeti što se dogodilo... najradije bih i ja...

— Samo se usudi! — reče Falina — i neka se taj mali zvrk ne čudi ako bude napadnut.

— Taj mali zvrk — branila je Guri vjevericu — ima hitrinu, koju neće postići nikakav razbojnik!

Doskora se vjeverica vrati, spusti se duboko dolje, sjedne s visoko istaknutim barjakom, bez daha od uzbuđenja i saopći: — Grozno! Što taj tuđinac krvolok može počiniti... grozno! Ubio je jednog fazana, lijepog, krasnog, pitomog fazana! Ondje, gdje se fazani uvijek sastaju i održavaju svoje gozbe, ondje, gdje je On pod krovićem prosuo hranu, gdje vjeruju da su sigurni, ondje je stranac zadavio fazana, pregrizao mu grkljan!

— A zatim... — navali Geno.

— Zatim? Sve je puno krvi i perja...

— Dalje? — Geno htjede znati više.

— Krvnik raskida fazana; čupa mu komade s prsiju, ruje mu po utrobi... Krha mu kosti kao ništa... oh! To je strašno, šta je učinio od nesretnog fazana.

— Jesi li ti to gledala? — užasavala se Guri.

— Sve! Sve! — odgovori vjeverica ništa zla ne misleći — sve sam točno promatrala. Tuđinac se u svojoj pohlepi nije obazirao ni na što i ni na koga. Tako sam mrino mogla sjesti njemu sučelice.

— No, no! — začuje se glas Falinin.

— No, dakako, nisam mu prišla blizu! To bi mi još trebalo! Još nikad nisam promatrala takvog divljeg krvoloka!

Noć kasnije ubije podivljala mačka jednog zeca.

Čuli su se njegovi ubrzani samrtni vapaji, puni kuknjave.

— Nadam se — reče Falina — da joj nije pao žrtvom naš prijan zeko...

Uto doskače prijatelj zeko. Njemu su se sasvim objesile uši, kao da su uzete. Prava slika očajnika.

— Moj brat! — jadikovaše zec — moj veliki, dragi brat... kraj mene... ubijen!

— Zašto nije pobjegao? — Geno bijaše izvan sebe.

— Pobjeći? — Prijatelj zeko se začudi. — Možete li vi bježati po tom snijegu? Još manje može netko od naših. Svaki potpuno utone u snijeg.

Gena obuze velik strah, jer mu je sad tek postalo jasno da je nemoguć svaki bijeg.

— Jadni moj brat — nastavi zec — on se nije ni s mjesta maknuo i odmah je bio mrtav. I ja sam se sam za trenutak skamenio, nisam se mogao ni maknuti i tako sam morao gledati kako umire.

Njega podiđe jeza.

— Taj okrutni ujed! Onaj tihi krhat kičme! Ono brizganje krvi! Nikad, nikad to neću zaboraviti!

— Zar niste zadovoljni što ste ostali pošteđeni? — javi se naivno i ispolji Genova samoživost.

Prijatelj zeko dobaci mu jedan omalovažavajući pogled. — Znači, da bih ja to prebolio! Kakav je to život? Uvijek pred nečim strepiti! Uvijek očekivati svršetak pun boli! To umara! Sada tek vidim da uopće i ne poznajem sve svoje neprijatelje. Nikad prije nisam vidio ubojicu koji je ubio mog brata! On nije veći od mene! Nitko ne bi vjerovao, kakvu on ima divlju snagu!

Bilo je sasvim razumljivo što je mačka bila nepoznata svim šumskim bićima. Nikad nisu izlazili iz šume, a mačke nisu zalazile u lovište, jer ih lovac ne bi ovdje trpio, što su one, uostalom, vrlo dobro znale. Mačak, koji je moreći širio takvu stravu, bio je rijetka iznimka. On je došao iz sela, gdje je gladovao, upoznao je punu slobodu, iskusio slast lova; njegova iskonska zvjerska narav izbila je bez zapreke na površinu, i sad je on harao gore i bio smioniji od lisice, kune, tvora i lasice.

Malo kasnije odšulja se Guri na mjesto gdje je poginuo zec. Približila se mjestu nesreće oprezno, njuškajući na sve strane.

Pronašla je široku, napola smrznutu mlaku krvi, nađe čupave pahuljice vune, komade krzna, i vidje kako naokolo leže odgrižene, oglodane noge. Puna žalosti opazi glavu umorenoga, njegovo

lice, iznakaženo bolima. Činilo se, kao da se u njemu ogledaju muke njegova posljednjeg časa.

Odvratnost je potjera trkom s toga mjesta.

Sklonila se u majčinu blizinu, u blizinu Gena, zadržala se kraj njih i nije rekla ni riječi o onome što je vidjela.

Vjeverica, koja je kasnije također posjetila mjesto zločina, svojim je pričanjem oslobodila Guri toga posla. Njezino je pričanje bilo takvo da je moglo zadovoljiti svakoga.

Slijedećeg je jutra opet odjeknuo krik, opet se čuo nemoćni lepet krila.

Vjeverica je ponovno odjurila onamo, vratila se i pričala da je još jedan fazan postao plijenom tuđinčevim.

Fazani su počeli izbjegavati mjesta hranjenja. No to im je malo pomoglo. Mačak se, eto, dao na fazane i zečeve. Klao je zečeve u snježnom logu, dan za danom. Skidao je fazane s drveća, gdje bi ih udavio, a da nisu dospjeli ni pisnuti.

Strava je u šumi postajala sve veća. Tu je morilo neko čudovište, krvoločnije, bestidnije, otvorenije i mnogo češće, nego što je ikad itko doživio.

— Zar tu nema pomoći? — jadikovaše vjeverica.

— Zar nema tome lijeka? — pitale su srne, kukali fazani, plakali zečevi, kreveljile se svrake, kriještala šojka.

— Lisica je mrtva — govorili su međusobno — kunu je oborila vatrena ruka; mnogi su tvorovi pohvatani, učinjeni neškodljivima? Zašto ostajemo mi bez zaštite pred ovim, od sviju strašnih, najstrašnijih?

Rekoše: — Jastrebove, škanjce prisilio je On da se spuste na zemlju... a taj je ubojica vjerojatno jači od samoga Njega!

U tom stanju, u kojem su se nalazili, mislili su sad svi na Njega. On im je bio nada, u koju su upirali svoje oči. No sada su klonuli duhom.

— Nema pomoći... — zaključiše sasvim ožalošćeni.

Pa ipak je bilo pomoći i ona se približavala.

Lovac je bio našao na mjestima hranjenja i na logovima ostatke zadavljenih. A snijeg, koji je On nazivao bijelim psom tragačem, pokazivao Mu je tragove podivljalog mačka. Pošao je

brzo u kuću i vratio se u šumu praćen psom Hektorom. Stavio ga je na trag na mjestima hranjenja, na krvavim zečjim logovima.

— Traži! Traži!

Hektor pođe mačjim tragom. Tražio je, projurio svim stazama i putovima kojima prolazi divljač; za sobom je vukao lovca. Oba bijahu neumorni, i lovac i pas. Trajalo je to nekoliko sati.

Mačak je osjetio da ga progone. Lukavo je koracao vlastitim tragom u suprotnom pravcu; popeo se sad na ovo, sad na ono drvo; mislio je da mu je varka savršeno uspjela. Još ga lovac i Hektor nisu ugledali. A ni mačak nije još vidio njih. Znao je samo po zapuhu vonja da su mu za petama. Postade plah i nujan i odustade od svakog napadaja. Prođe ga volja za ubijanjem. Bježao je, bježao i bježao.

Na kraju prestade bježati, pope se radije na jedno drvo i sakrije u njegovoj goloj, zamršenoj razgranatoj krošnji, misleći da će opasnost proći.

Odjednom Hektor zalaje prigušeno i cvileći. Pronašao je sada gdje sjedi mačak.

Lovac ga odmah pusti s uzice, a pas se bijesno zaleti poput munje kraj drveća i grmova prema onom drvetu na kojem je sjedio mačak.

Tamo se propeo prednjim šapama uz koru, skakao revno uvis i lajao iz puna grla.

Lovac razabere onaj pravi, značajni zvuk pasjeg laveža, vrebajući priđe bliže i izvede jedan široki luk oko drveta, na kojem je sjedio mačak da ga ovaj ne bi opazio.

Međutim je pas svratio mačju pažnju na sebe, i mačak se zabavio sam s psom. Hektor je lajao neprestano.

Psovao je nedokučivog mačka u svom pravednom gnjevu.

— Ti si kukavica kukavna! Siđi ako imaš odvažnosti! Bori se sa mnom. Stidi se, napadaš samo zečeve i fazane!

Mačak je pakosno frktao: — Raspuknut ćeš se od gnjeva, što me se ne možeš domoći! Samo se ti napreži dok ne isplaziš jezik! Sve ti je uzalud.

Hektor je bio sve bješnji. — Ja se neću zamoriti! Neću mirovati! Neću se maknuti s mjesta! Već ćeš ti sići, ili ćeš tamo gore skapati od gladi, ti odvratni koljaču zečeva!

Mačak je pakosno psikao: — Samo se ti nadaj da ću sići, bijedni glupane! Jadni doušniče! Izgrepst ću ti oči da ćeš oslijepiti i moći ćeš samo nemoćno lajati! Upamtit ćeš tko sam ja!

Oba su bila zadubljena u svoj bijesni dvoboj. Nisu primijetili lovca koji se tiho šuljao. Hektor ga je u početku očekivao; no zamalo da ga nije zaboravio zauzet divljinom svoje srdžbe; izazvan i gotovo izbezumljen zbog otrovnih odgovora, koje je neprestano dobivao od mačka.

Sada je lovac bio tu; sad je opazio mačka.

Sad je naperio pušku i nišanio.

Hitac prasne.

Mačak se pogođen trgne, zaglavinja sa svoga sjedišta, zakvači se pandžama za jednu granu i ostade tu čučeći. Tiho se čulo njegovo mijaukanje.

Naboj sačme ranio ga je teško, ali je dijelom udario u granu, koja ga je zaklanjala.

Dakako, mačak je bio nesposoban za borbu; no njegovi žilavi život nije se gasio tako brzo.

Osjećao je da mu je smrt za vratom.

No on ostade srčan sve do kraja, ostade neprijateljski raspoložen i bijesno frktaše na lovca.

Kad je prasnuo drugi hitac, prebaci se mačak u padu i bubne u snijeg.

Prođe nekoliko tjedana.

Šumom je vladao mir. Onaj uvjetni mir, u kojem se ipak dogodi po koja tragedija. Sova bi uhvatila miša ili kakvu pticu na spavanju. Jastreb bi ubio kakvog slabog zeca.

Opet se pojavila lisica. Noću se čulo kevkanje. Katkad bi ugrabila fazana. Svi su sada znali: lisica je tu.

No to su bile samo upadice, nevažne i uobičajene. Bilo je strašno jedino za pojedinačne žrtve. Stvarale su u ovom času uzbuđenje, ali ne i uzbunu. Tako je moralo biti, a tako je i bilo uvijek.

Opet su, kao i prije, išli fazani na mjesta hranjenja.

Srne su se vrzle naokolo kao i prije i nastojale da izgrebu malo zelene trave.

Ako su saznale da su jasle sa sijenom slobodne, ili da kod prosutog kestenja nema nikoga, pohitale su na ukusnu gozbu, pohlepno jele i nasitile se, koliko god je bilo moguće.

Blago je vrijeme otopilo snijeg sve do jednog tankog sloja na zemlji.

Kad bi nastupila smrzavica, pretvorila bi otopljenu vodu u led, gladak poput stakla.

On se kršio, kad bi se na nj stalo, i sjekao nježne srneće noge, pa su neke srne bolno krvarile.

Geno je uvelike kukao.

Guri je šuteći lizala svoje male rane koje su doskora zarasle.

Nastupilo je sunčano, vedro, vrijeme.

Jednog se jutra pojavi Bambi.

I taj je dan obećavao lijepo vrijeme.

Nebo bez oblaka, koje je u početku bilo sumračno, sve je više blijedjelo i obojilo se daškom zelene boje.

— Danas nema spavanja — reče Bambi.

On je još uvijek nosio ponosnu krunu, dok su mnogi drugi srndaći već bili izgubili svoju.

Bio je kao i uvijek dostojanstven, javio bi se neočekivano kao i uvijek, sve bi iznenadio i očarao svojom pojavom.

— Nema spavanja? — odvaži se Geno da plaho upita. Genu je spavanje sada postalo strašću.

— Kako je ugodno — smješkala se Guri — ja sam radije budna!

Falina prošapta: — Hoće li danas doći velika strava?

Bambi potvrdi glavom: — Ona dolazi.

Premda su roditelji govorili tiho, djeca su ipak razumjela. Gena napusti u času svaka snenost. Drhtao je od straha. Guri ostade pribrana i puna radoznalosti. Dok je otac s njima, ne može se dogoditi nikakva nesreća; toga se uvjerenja čvrsto držala.

Dan prije promatrao je Bambi lovca, kako zabada svježe nasječeno kolje. Mjesta za strijelce. Bambi nije shvatio svrhu toga kolja, ali je dobro razumio što ono najavljuje.

— Pođite sa mnom! — zapovjedi on sada.

Bambi pođe polako naprijed.

Tik za njim krene Geno, a zatim Falina. Na kraju je nemarno išla Guri, koja se pravila, kao da je bezbrižna, a bila je zaprávo ispunjena radoznalom napetošću.

Bambi je poznavao rub šume sa svojih krstarenja, koja je bio poduzeo radi Guri. Onamo je sada poveo svoje, idući putovima i zaraslim stazama koje su njima bile tuđe.

Izbjegavao je cestu do lovčeve kuće, izbjegavao uski pojas, kojim se ona produžavala u šumu.

Zapovjedi im da pojedinačno legnu, da se ne miču i da čekaju dok ih on ne zovne.

— Ja neću biti sam — kukao je Geno — mene je strah...

— Ne boj se, moj sine — umirivaše ga otac. — Ne boj se! Ta ja sam s vama!

Falina ga moljaše: — On je tako plašljiv. Nitko ne zna što će se dogoditi, i jadnik bi mogao pokušati da bježi...

— Neće se dogoditi ništa — umiri je Bambi, no ipak dozvoli Genu. — Lezi, dakle, kraj majke, neka ti bude.

Bambi odredi Guri mjesto gdje će leći.

Kad je poslušno legla, reče: — Mogli smo uzeti sa sobom tetu Rolu i djecu...

— Ludo mala — odgovori otac i pogleda je nježno — to je sasvim nemoguće. Bilo bi nas previše, i On bi nas odmah primijetio...

— Ah tako — prošapće Guri i priljubi se uza zemlju.

— Ne dižite glave... — vikne Bambi majci i sinu. Istoga časa nestade.

Vrijeme je prolazilo. Polako i tjeskobno, kako se činilo Genu. Nije imao smjelosti da prošapće i jednu riječ.

Nebo postade svijetložuto; poprimi narančastu boju; zažari se plamenim žarom, i digne se blještavosjajno sunce. Srne, koje su ležale na zasnježenoj zemlji, nisu se na to obazirale. Geno je drhtao. Guri je bila ispunjena očekivanjem. A Falina se mučila brigama. Nije razumjela Bambijeve odredbe i nije nalazila objašnjenja neobjašnjivome.

Konačno, konačno se oglasi glasna vika ljudskih glasova. Dolazila je velika strava.

Srne zapljusne strašna bujica vonja, oštar zapah, koji je omamljivao i uzbuđivao.

Ovaj put On nije bio nikako sam, nije dolazio kao pojedinac, kako je to radio inače. Približavala se velika gomila ljudi.

Geno htjede skočiti i pobjeći.

Zadržala ga je majka. — Svladaj se! Inače si izgubljen! I ja sam u strahu, jednako kao i ti! Budi sasvim miran!

Mnoge sjenice prohuje iznad njih. Svrake su kriještale kao lude. Mnoge su vrane pobjegle iz šume u polje.

Ostade sam On s čitavom svojom svitom.

Strijelcima se obratio kratkim govorom.

Rekao im je u što smiju pucati. Poučio ih kako se mora gađati. Zabranio je da ubijaju neke životinje: sove i ćukove, a osobito, reče, treba čuvati veliku divljač, jer za njih je određena kugla, a ne sačma. Zatim On zapovjedi šutnju i oprez.

U Njegovom glasu osjetile su srne nešto užasno.

Strijelci uđu u šumu; slijediše ih goniči i gotovo nečujno zauzeše svoja mjesta. Bili su udaljeni od srna nekih četrdeset koraka; opkolili su ondje šiprag neke guštare. Vjetar je polako vijao od šume ovamo; nosio je prema srnama omraženi vonj, val za valom.

Koraci, koraci, koraci! Među koracima tihi mrmor užasnih glasova. Dugo je to trajalo. Na kraju jekne još izdaleka, iz dubine šume, oštar zvuk trublje. Ugovoreni znak! Odgovori mu drugi zov blizu polegle obitelji.

U tren oka provali se paklena graja.

Divlje trubljenje, urlanje, topot, krikovi, smijeh. »Hohoho!! Hahaha!!«

Praskali su štapovi po drveću i glasno su zviždali kad su udarali po suhom grmlju. Grančice su se stenjući kršile.

Neprestani luđački: »Hohoho!! Hahaha!!« I ponavljani krikovi: »Napolje! Napolje iz grmlja!« Zaglušni i zvonki povici: »Zec! Zec! Zec!« ili »Srna! Srna! Srna!« Bat nogu i dernjava: »Ustaj!!! Ustaj!! Proklete životinje! Ustajte! Lijene bitange!« Ticalo se to fazana, koji su zbunjeno trčkali naokolo i nisu htjeli uzletjeti. Znali su zašto.

Odjednom snažni lepet i šum krila. Dva, pet, deset, dvadeset fazana diglo se u zrak. Za njima prasne dvadeset, trideset hitaca.

Čulo se kako bi muklo bubnuli, kad bi se pogođeni survali na zemlju.

Ogorčena je hajka i dalje mahnitala. Sada su samo pojedinačno grmili pucnjevi.

— Izvrsno! — začuje se jedan glas. — Taj leži.

Zatim tišina. Hajkači ušutješe. Nakon kratke stanke još jedan hitac. Smijeh. K tome poklik: — Taj se prebacio! Drugi doda: — Kao zec!

Stanka. Čula se samo škripa kotača tarnica, koje su kretale za strijelcima. Lov se udaljivao.

Nešto kasnije — nije to trajalo tako dugo kao na početku — opet se javi jek trublje, prvi; odmah zatim drugi, i začas se iznova prolomi urlanje, iznova tresak toljagama po deblima. A puščana je paljba praskala gotovo neprestano. No ovdje, gdje je ležala Falina s djecom, čulo se sve slabije.

Guri podigne glavu i dovikne majci: — Ostali smo iza velike strave!

Falina odgovori tiho: — I meni se čini tako. Ali prigni glavu, dijete moje!

Guri nije prignula glavu; bila je oduševljena: — To je izveo otac. Namjerice!

Bambi se odjednom pojavi pred njom. — Pogodila si, kćeri! — reče: — Mislim da je uspjelo.

— Oče... ti si... — Guri htjede izreći neku pohvalu, zašuti smeteno i pogleda Bambija u oči puna ljubavi.

— Možemo li sada ustati? — upita Geno.

— Čekajte još neko vrijeme. Doskora ću opet doći.

Bambi nestane.

— Ovo ležanje — mrmljao je Geno.

— Budi zadovoljan! — opomene ga Falina. — Nezahvalan si zaista!

— Ne mogu biti zadovoljan kad su mi prsa i trbuh hladni.

— Geno! Ta izdrži! Da nije bilo oca, možda bismo bili svi već mrtvi.

— Možda... — bilo je jedino, što je Geno dopustio u svom sadašnjem raspoloženju.

Čula se pucnjava, nabujala do neprekidne paljbe. Zaglušna buka. Bijesno mlaćenje toljagama. Hitac za hicem!

— Oni ubijaju. Svaki On sada ubija! — reče Bambi, koji se odjednom pojavi.

— Oče... — zajeca Geno — smijem li...?

— Da, moj sine... — dozvoli Bambi — ustani, Falina... i ti, Guri!

Geno htjede skočiti, no to mu ne uspije kako je želio.

— Ukočile su mi se noge — potuži se.

— Neka te to ne zabrinjava — nasmiješi se Bambi — bit će ti opet doskora gipke.

On vidje natmureno Genovo lice i to mu zadade brige.

— Zamisli, moj sine, da si bio ondje prijeko, usred velike strave, usred životne opasnosti... zar bi ti bilo draže?

Geno se strese: — O ne! Meni je već sasvim dobro! — On priđe i protare malu glavu o očevo rame. — Tako sam ti zahvalan! Tako zahvalan! — Samo... ne mogu izreći... kako jako...

— Dobro, mali moj... nije potrebno... — Bambi se nasmiješi dolje prema njemu.

Gena usreći taj smiješak.

— Kako ti je palo na pamet čudo kojim si nas spasio? — upita s poštovanjem Falina.

— Ah! To je duga pripovijest. Zapravo ja je ne bih htio pričati... — Bambi se sjetio svih svojih pothvata zbog traganja, koja je poduzeo radi Guri i koja su mu pomogla da temeljito upozna okolicu.

Iz daljine hučalo je urlanje i udaranje štapovima.

Prskali su hici jedan za drugim, a katkad i više njih odjednom.

Netko je vikao: — Lisica! Lisica!

Mnogo puta ponovi se krik: — Lisica! Pazite! Oprezno, da ne pobjegne!

Puščana se paljba žestoko pojačala, više se uopće nisu razabirali pojedini pucnjevi.

Lovac je vikao iz svega glasa: — Ne pucaj u hajku!

Javi se odgovor: — Pogođena! Krvari! Lisica je pogođena! Leži! Ne leži još! Mora da leži!

Iako se činilo da se lov sve više i više udaljava, i premda su Falina i djeca shvatili da im više ne prijeti opasnost, ipak su ih uvijek iznova podilazili valovi uzbuđenja.

Bučna Njegova prisutnost imala je u sebi nešto poražavajuće. Nisu oni razumjeli ni Njegove riječi ni Njegovu viku, imali su samo osjećaj da On sada ubija, da tamani, i bilo im je jasno da svakog časa umiru nedužni. Od toga su bili potreseni u najdubljoj svojoj nutrini.

I Bambi je bio samo prividno hladnokrvan i samo je s naporom mogao prikriti svoje uzbuđenje u tom času.

— Vidiš li, Falino — reče on, a u glasu mu se razabiralo lako podrhtavanje — vidiš li, ta velika strava znači za mene već odavno nepodnošljivu grozotu! Mrski su mi ti prepadi, te hajke! Mrzim nagle odluke, koje moramo stvarati da bismo izmakli smrti! Od toga sam htio poštedjeti djecu, tebe... — on se sasvim lako nasmiješi... — i sebe...

Spuštao se večernji sumrak; on je pripremao lovu kraj, obavio šumu mirom.

Sutradan je vladao pravi šumski mir — velika rijetkost.

Nitko nije činio razbojstva. Nitko nije bio progonjen, napadnut ili čak ubijen.

Nakon mahnitanja smrti započe se micati život, plaho i s tjeskobom, kojoj su se tragovi još osjećali.

Svi bijahu iscrpljeni, uplašeni i teško potreseni od neprekidnih opasnosti. Čudili su se što su izbjegli zdravi i čitavi; pa ipak im je, zbog potpune zamorenosti, nedostajalo snage za radost.

Bilo je još mnogo ranjenika. Bilo je bogalja i teško ranjenih. Bilo je i takvih koji su se u bolovima borili sa smrću i podlegli.

Bambi i njegovi prolazili su guštarom za guštarom.

Gle, ondje sjedi neki fazan, drži malu glavu uzdignutu, okreće metalnosjajni vrat na sve strane i u nijemoj boli stišće kljun.

Guri potrči k njemu: — Što je tebi...?

— Oh! — odgovori ptica — ništa naročito. Samo što sam izgubljen. Tek toliko, da bi bilo najbolje, da su me ubili.

— Ta reci, što ti se dogodilo? — obrati mu se Bambi blagim glasom.

Fazan je već bio izgubio glas: — Obje noge su mi upropaštene... nikad više neću trčati... nikad više neću moći obuhvatiti granu na kojoj spavam... nikad...

Onesvijesti se. Ostaviše ga ojađeni.

— Sutra će ga On naći — prorekne Bambi — ako do sutra ne podlegne sam po sebi, On će skratiti vatrenom rukom nesretniku muke.

Naiđoše na zeca. Čučao je smućen na zemlji i pružao prednje šape uvis; s njih mu je kapala krv.

— Prijatelju zeko — klikne Falina — zar i ti?

— Da — uzdahne zec — i mene je zahvatilo... boli strašno! Oh, kako me muče te boli!

— Ali ti živiš! — reče Guri. — Bolovi će proći!

— Hoće li to opet biti dobro? — bojao se zec.

— Sigurno! Budi uvjeren! — izgovori Guri usrdno.

— Sakrij se — poviče Bambi — sakrij se... najbolje eno negdje tamo... — pokaže mu rub šume, odakle je došao sa svojima.

Geno ga požuri: — Sakrij se odmah! Ne čekaj do sutra!

Zec se uspravi. — Jeste li vi svi zdravi? Kakva sreća!

— Ostani skriven dok ne ozdraviš — reče mu nježno Guri.

— Pokušat ću. — Zec odšepesa na tri noge, sruši se iznemogao, pridigne se i opet odskakuće dalje.

Išli su iz jedne guštare u drugu.

Svugdje su nailazili na ranjene, umiruće i mrtve.

Bambi ih je ispratio pored ovih tragova Njegova mahnitanja.

Još nikad nije Bambi ostao tako dugo s njima.

Falina se bojala da je nekakva skora opasnost razlog, što ih ne napušta. U njoj se probudila tjeskoba.

Guri, koja je kaskala ponešto po strani i malo ispred njih, užasavala se nad tragovima, koje je ubojica ostavljao na raznim žrtvama i gotovo se spoticala prikovana pogleda na nekoliko fazana, koji su se borili sa smrću.

Pred njom ležaše jedan srndać.

— Oče! Oče! Dođi!

No Bambi je već stajao kraj bolesnika.

— Ti si to? Ti, Rapo? — nagovori ga Bambi.

Srndać sasvim malo pridigne glavu. Vijenci rogova su mu svjetlucali škriljastosivo; krunu je već odbacio. Bio je to divan momak.

Rapo je šaptao klonulo: — Oh, ja sam gotov... — Čulo se kako dašće. Iz nosa i usta curila mu je krv.

— Neće biti baš tako zlo... — htjede ga ohrabriti Bambi.

— O da... — Rapo je osjećao kako mu se približava kraj — o da... a još sam mlad...

Mnoga zrnca sačme probila su mu pluća. Na njegovoj koži vidjele su se crne točkice, gdje su prodrla u tijelo.

— Zato što si još mlad, smiješ... — Guri zanijemi.

Jer Rapo se protegnu, izgubi svijest i ne pomakne se više.

— Jadni mladić... jadni, dragi mladić... — promrmlja Bambi i pođe dalje.

Guri se teško otkine od leša. Geno nije mogao ni da ga pogleda.

Nešto dalje naprijed svrati na se njihovu pažnju neko čudno lepršanje, neki pokušaj, koji se ponavljao i koji je uvijek ostajao bez uspjeha.

— Šta je tebi? — Guri se približi drugom nekom fazanu, kojemu je jedno širom rašireno krilo visilo u stranu, a drugim je udarao po zraku.

— Ne znam zaista šta mi je... — odgovori u krilo ranjeni.

— Jesi li ozlijeđen? — raspita se Bambi.

— Nisam... mislim da nisam...

— Boli li te štogod? — Guri osjeti samilost.

— Da li boli?... Ne... ili ipak... katkad me tako probode... — i fazan pokaže pogođeno krilo kojim nije mogao micati.

— Onda i neće biti tako zlo — ohrabri ga Guri. — Ne smiješ se odmah pokunjiti.

No fazanu nije bilo potrebno ohrabrenje: — A tko i kaže da je zlo? Ja sam sasvim zdrav! Samo ova glupa stvar ovdje... ja to ne razumijem...

On zalepršа, digne se jedva metar visoko, pri tom kao da visijaše u zraku, i onda opet padne na zemlju.

— Zagonetno... — Bio je ljut.

— Nemoj se naprezati — opomene ga Falina.

— Da! — povikne Guri — odmaraj se što više; proći će samo po sebi! — Osjetila je i bila je uvjerena da u njenim riječima ima istine.

— Možda imaš pravo — mišljaše fazan — ja ću se, eto, odmoriti. Kad bih se samo mogao domoći nekog drveta. Na drvetu bih spavao!

— Jednu noć bit će dobro i na zemlji; pokušaj samo — uvjeravaše ga Guri.

Kad stigoše do slijedeće guštare, i kad ih osakaćeni nije više mogao čuti, reče Bambi: — Taj je izgubljen...

Guri se prepade, jer je bila povjerovala fazanovim riječima, punim pouzdanja: — Kako... izgubljen?

— Njega će uhvatiti pas, ili će ga ubiti vatrena ruka.

Usred jedne neobraštene plohe sjedila je Rola uspravljena tijela i podignute glave.

Na snijegu oko nje moglo se opaziti nešto malo krvi.

Falina potrči k njoj. Ti, Rola, ti? Ti si sasvim udobno sjela?

Rola se nasmije tužno. — Udobno? Da nije kako drukčije.

— Ustani, teto, ustani brzo! — moljaše Guri.

— Hah! Kad bih samo mogla, moje dijete...

— Zar ti nije dobro, teto? — upita Geno: — Krvariš li?

Rola pokaže na svoje stegno: — Ovdje me je pogodilo. Osjetila sam samo jedan trzaj, samo jedan!

— Ne bih rekao da je opasno... — reče Bambi, koji je prišao bliže.

— Ni ja ne vjerujem da se radi o nekoj teškoj ozljedi — nasmiješi se Rola lako — no nije baš ni ugodno...

— Ako se to uopće trebalo dogoditi — Guri je uvijek imala ovakvih prijedloga — budimo ipak zadovoljni, jer ćeš doskora moći opet trčati, teto.

— Ti bi mi rado pomogla, zar ne, drago dijete... — Ah, da — uzdahne Guri — od srca rado!

— Znam, lane malo, poznajem ja tebe...

Geno zaželi priču: — Kako ti se to dogodilo?

— Vrlo jednostavno, dragi moj, vrlo jednostavno! Mi smo bili pošli do ruba grmlja... za nama bjesni velika strava i dolazi sve bliže i bliže... morali smo izaći! Bilo kako! Poslala sam,

dakle, djecu naprijed i pazila da sretno pređu preko čistine. Zagrmile su mnoge vatrene ruke. No djeca su sretno prešla!

— Doista sreća! — kliktala je Guri.

— Ja sam im utuvila dobro da se žure što više mogu... a ostalo je učinio njihov vlastiti strah...

— Je li Lana bila jako uzbuđena? — htjede saznati Guri.

— Lana? Ah, ona je još i podnosila sve to donekle sabrano. Moj bijedni Boso, naprotiv, ponašao se kao da je poludio. No taj je dosta proživio za svoju mladost, moj dobri Boso.

— A ti, teto? — Geno je bio sve radoznaliji.

— Ja? Bježala sam, dakako, uzagrepce, koliko god sam brže mogla. I dobro je išlo, premda su vatrene ruke sipale munje. Već sam mislila da sam spašena! Ponovo spašena, mišljah, i htjedoh šušnuti u guštaru. Uto osjetih na lijevoj strani jedan trzaj i žarenje! I nisam mogla, nisam mogla dalje, vukla sam se još komadić puta, tražila djecu, ali ih nisam vidjela. I tako sjedim ovdje, sjedim i čekam, dok popuste boli...

— Zar velike boli? Jadna teta? — Guri je govorila prije svih.

— No, ja ću izdržati... — pogleda Rola Falinu — sjećaš li se... nije davno... razgovarali smo... kako smo često proživjeli veliku stravu. U to sam vrijeme bila tako hrabra. Ali kad naiđe velika strava, onda ne pomaže nikakva hrabrost! — Rola se popravi — zapravo... mi jesmo vrlo hrabri... iako inače nismo... hrabri smo jedino za velike strave, jer moramo...

— Moramo imati sreće, samo sreće... — odgovori Falina.

— Ti si imala sreće! Ti i tvoji!

— Nas je vodio otac! — izvjesti ponosno Guri.

Bambi joj upravo htjede dati znak da ušuti, kadli Rola zamlati nogama i htjede ustati, ali se ponovo sruši iznemogla.

— Gdje su mi djeca? — zaječi — moram svoju djecu... moram ih naći... moju dragu djecu... šta im se moglo dogoditi?

— Ništa im se nije dogodilo — izjavi Bambi — ta i sama si vidjela da su izmakli nepovrijeđeni! Ne pretjeruj dakle i čuvaj sebe radi djece...

— Izgleda da su zalutala — reče Falina — to ne bi bilo čudo na ovakav dan, kakav je danas...

— I vjerojatno su — upadne Guri — vjerojatno su vrlo umorna. Ni to ne bi bilo čudno. Budi mirna, teta Rola! Mi ćemo

naći Bosa i Lanu — obećala je — mi ćemo im reći gdje si, i oni će doskora biti kraj tebe. Sasvim sigurno!

— Požurite! — preklinjala ih je Rola — požurite! Molim vas!

Brzo pođoše dalje.

Guri je mislila: — Morali smo ih jutros uzeti sa sobom!

Kao da je naslutio ove misli, Bambi reče: — Nije bilo moguće. Nije bilo nikako moguće!

Guri ga je razumjela, kao što je i on razumio nju. Ni on ni ona nisu više o tome govorili ni riječi.

Geno htjede saznati: — Misliš li, oče, da će teta Rola umrijeti?

— Neće nikako! — dobi odgovor — možda će malko hramati... no i to je može mimoići.

Opet jedan mrtav srndać, opet umirući fazan; mrtvi zečevi, izvaljeni poleđuške, pokazivali su svoje bijele vunaste trbuhe. Jedan stari srndać sijede glave trzao se dok mu se život gasio. Prođoše brzo kraj njega.

— Tu nema više šta da se tješi — promrmlja žalosno Bambi.

Potaknuta mnoštvom viđenih nevolja, poče se u njima jače no ikada javljati odvratnost, koju su uvijek osjećali prema Njemu.

U njihovoj blagoj ćudi, nesposobnoj za pravu mržnju, stade se burkati gnušanje, strah, jeza, groza i osjećaj plahe podložnosti pred silnikom, kojemu su svi nastojali izbjeći, kojemu su toliki pali žrtvom, no protiv kojega se i nadalje nitko nije mogao boriti.

Ono što su ovdje vidjeli, učinio je On. Postade im bjelodano jasna silna snaga koju je posjedovao čovjek, krvava vladavina, koju je provodio On.

Zapahne ih oštar vonj.

Plaho suspregnuše svoje korake. Spopade ih strah.

Bila je to lisica! Njihov ogorčeni, strašni neprijatelj!

Falina, Geno i Guri pogledaše Bambija. Nakon kratkog kolebanja pođe on naprijed. Guri krene odmah za njim. Geno i Falina zaostadoše.

Ondje je ležala lisica.

Zapravo je ležala mirno samo jednu sekundu; zatim se silovito valjala, hlaptala prema stegnu, kao da želi raskidati svoje meso.

Tresla ju je vatrena groznica.

Bambi joj se približi sućutno; no ipak ostade na sigurnoj udaljenosti.

Guri je održao na nekoj udaljenosti samo lisičji vonj, inače bi se bila sasvim približila.

— Boli li te jako? — upita Guri.

Lisica bijesno iskesi zube: — Veseliš li se tome?

— Kako samo možeš tako loše misliti o meni? — branila se Guri — ja te žalim! Jako te žalim!

— Ne vjerujem u to! — zaškripi lisica zubima, i bijela joj pjena izbi na usta — ne vjerujem u to!

Guri nije mogla shvatiti ovakvu sumnju.

Lisica opet zagrize u svoje ranjeno tijelo.

— Zašto to radiš? — upita Guri potresena.

— Zašto! Zašto! — prosikće ova — muče me boli... — zastenje lija... — muče me, zato sam bijesna!

Ležala je neko vrijeme mirno i gledala staklastim očima: — Da sam samo zdrava!... odmah bih te ščepala! Bez milosti!

— No ti nisi zdrava — odgovori Guri nedužno — nisi nipošto zdrava, već vrlo bolesna, bijednice! — Zaboravila je nedavni napad.

Lisica se opet valjala; rep joj se mlohavo objesio, uši je tijesno polegla uz glavu: — To mi je učinio On! On me je učinio bijednicom! On! Podlac! Omraženi! Htjela sam poći do svog brloga! Uto me pogodi vatrena ruka!

Bjesnjela je u groznici.

Geno zamoli uznemiren: — Oče... pođimo dalje...

— Dosta je — odluči Bambi — dosta! Pođimo!

Guri je nerado prekinula razgovor s nemoćnim neprijateljem.

Jako ju je privlačio razgovor s lisicom, inače tako opasnom, a sada sažaljenja vrijednom. Htjela ju je još štošta pitati.

Ponešto omamljeni ogavnim vonjem, prepustiše lisicu njezinoj sudbini.

Lisica se valjala, psovala i očajavala preko svake mjere. No jasno se vidjelo da sve više slabi.

— Jedva da će nas ikada više ugroziti — reče Falina.

— Jedva — mišljaše Bambi — to se, istina, ne može znati, jer je lisica vrlo žilava... ali se za dulje vrijeme neće odvažiti da nekoga od nas napadne...

— Ako se uopće izvuče — reče Geno sa zadovoljstvom.

Opet su spoznali da On može biti i osloboditelj! Nisu razmišljali o tome, zašto i kako to, da ih On oslobađa strašnih neprijatelja, no ipak se prema Njemu ublažio njihov osjećaj, koji se malo prije bio zaoštrio.

Odvratnost je potpuno iščezla, kad ih Bambi odvede k jaslama sa sijenom.

Svi su sada osjećali da je On zavrijedio hvalu, pa čak i pohvalu.

— Zašto oklijevaš? — obrati se Falina Genu. — Reci, zar te opet muče neke misli?

Geno prošapće plaho: — ...ako jeleni...

— Danas ih ovdje nema... — umiri ga otac — svi su divovi danas daleko odavde! Izbjegli su pred velikom stravom! Vratit će se tek za pet do šest dana. Do toga vremena je ovo ovdje vaše vlasništvo...

Osjećali su veliku glad. Geno prvi priđe jaslama i započne spokojno jesti. Falina se nije više obazirala ni na što, stajala je pokraj Gena i uživala u gozbi. Izmaklo joj je čak i to da je Bambi nestao.

Samo se Guri sjeti i vikne: — A gdje je otac?

Ne odgovoriše joj ni Falina ni Geno. Bili su odviše živo zabavljeni slatkom hranom.

Guri se zabrine: — Ta i on mora biti gladan...!

Falina odgovori mirno: — Otac će već jesti; budi potpuno mirna. On želi da bude sam. Tebi je to poznato!

Falina osjeti olakšanje što nema Bambija; ona ga je voljela, ali je prema njemu osjećala takvo poštovanje, da joj je bilo nelagodno zbog njegova dugog boravka u njihovu društvu.

Guri je zvjerkala naokolo i tražeći zaista opazila Bosa i Lanu, koji su se sladili sijenom djeteline. Ona živo odskače k njima.

— Da li vi i slutite gdje vam je majka?

— Ne — odgovori Lana — mi ovdje čekamo...

— Vi to nazivate čekanjem? A vaša majka...?

Boso je prekine: — Zdravo, Guri! Majka mora skoro doći...

— Njezina je stvar da nas potraži... — doda Lana.

— Osobito danas! — reče Boso — mi smo proživjeli teške časove! Nije nas trebala ostaviti same.

— Neshvatljivo — promrmlja Lana — gdje je tako dugo. Danas bi se majka morala brinuti za nas!

— Vi ste neshvatljivi! — bukne Guri — vaša majka neće doći k vama!

Boso se trgne preplašeno: — Zar je mrtva?

Lana zaplače: — Majko! Bijedna naša majko!

— Nije mrtva — saopći Guri — pogodila ju je vatrena ruka. Ne može hodati! Vi ovdje udobno žderete, a dotle vam majka trpi boli i brine o vama brigu!

— Gdje leži? — Lana je bila vrlo nestrpljiva.

— Moramo odmah k njoj! — odluči Boso.

— Dakako! Morate! Odavno ste morali to učiniti!

Guri im opiše put i oni otrče.

Tek sada sebi Guri priušti da pojede nekoliko zalogaja.

— Kad pomislim — reče pri tome — da ih se tako mnogo grči u mukama, a mi ovdje naprosto uživamo...

— Koliko ih ima, koji su mrtvi, koji su danas odvučeni... ni broja im se ne zna... — podsjeti se Geno, nasićen i dirnut površnom sućuti.

— Najbolje je da se i ne misli na to — posavjetova Falina.

— Ja se ne mogu pomiriti s tim — odgovori Guri — da vlada Njegovo nasilje, da mu jedni padaju žrtvom, a drugi da slučajno ostaju pošteđeni i da međutim žive u obilju, dok i na njih ne dođe red!

— To ti ne možeš izmijeniti, dijete moje — reče Falina — tako je u šumi, i s tim se moraš pomiriti... jer je, eto, tako...

— To ne zvuči baš uvjerljivo — odgovori Guri.

— To stvarnost potvrđuje — zaključi Falina — stvarnosti nisu potrebni nikakvi dokazi ni ikakvi razlozi... tako jest! to su pravi dokazi stvarnosti!

Iznova nastupi velika hladnoća.

Snijeg se gomilao na snijeg. Pirio je ledeni vjetar. Mraz je palio gotovo kao oganj.

Lovac je malokad prolazio lovištem. Vrlo je rijetko planula vatrena ruka; ako bi planula, bila je to ruka zvjerokradice. Jer za svu je divljač važio lovostaj. I svi su saznali na bilo kakav način da se sada ne treba plašiti nikakve opasnosti.

S pouzdanjem su se pokazivale srne i za bijela dana. S povjerenjem su naokolo poskakivali zečevi ili su smireno ležali u svojim snježnim ležajima. Nebrižno su čučali fazani u dubokom snijegu i bez sustezanja obilazili mjesta s hranom, kad god su htjeli. Srne su prilazile sijenu s većom odvažnošću i drskošću. Gonila ih je glad i nedostatak svježe hrane.

Dolazili su čak i zečevi i griskali, koliko god su mogli. Velika divljač jedva se mogla opaziti. Divovi su se stidjeli, jer su izgubili krune. Držali su se u skrovištima, kao da bi im se moglo spočitnuti kakvo sramotno djelo. Njima je život bez rogovlja bio život bez pouzdanja. Ako bi koga sreli, ponašali bi se skromno i miroljubivo. Noću su se pak šuljali šumom bez glasa. Divovi s divovima. U njihovu sjećanju nije više bilo ni traga suparničkoj borbi. Mirno su išli zajedno. Odjelito od njih išle su košute bez želja. Neke pojedinačno, samo u pratnji svog djeteta. Ostale u čoporu. I divovi i košute glodali su koru mladog i poodraslijeg drveća. Već je prevršilo mjeru, koliku su štetu počinjali na taj način. Mnogo drvo nije moglo preboljeti zadobivene rane. Osušilo bi se i stajalo golo u vrijeme, kad se ostalo već zazelenjelo. No divovska veličanstva su se malo obazirala na to.

Bambi ostade nevidljiv. Nije se pokazivao čitave zime. I on je izgubio svoju krunu. Nosio je, doduše, ponosno uzdignutu

glavu, no možda mu je baš taj ponos nalagao da izbjegava svoje i ostale, sve dok je morao hodati bez krune.

Ovdje-ondje smrznuo bi se koji zec, ili je ležala ukočena u snijegu poneka srna. Na njih slijetahu vrane, i kroz dva-tri dana nije od palih žrtava studeni preostalo ništa.

Kadikad se probudila vjeverica iz svog zimskog sna, prebacivala se kroz krošnje, tražila svoje zalihe i nije ih nalazila, pa se opet uvukla u svoju tijesnu izbicu i drijemala dalje. San joj je dijelom nadomještao hranu.

Malo-pomalo je obuzimao šumske stanovnike neki neugodan osjećaj.

Nitko nije znao zašto, pa ipak je svatko osjećao neki pritisak tjeskobe.

Događaja nije bilo nikakvih.

Fazani su bili pošteđeni; zečevi su ležali nesmetani u svojim logovima, ili su se zaljubljeno igrali. Nisu osjećali ništa od opće tjeskobe. Odjednom prestadoše s tim veselim igrama; zavukoše se uplašeni u svoje rupe.

Nije se znalo odakle taj strah, i koga se boje; ukratko, strah je bio tu, pojačavao se sve više, i nitko nije mogao spriječiti da on iz dana u dan ne bude sve veći. Blagotvorni osjećaj sigurnosti zbog lovostaja bio je prekinut.

— Zar nikada nećemo uživati u miru? — govorila je žalosno Falina.

Geno ne reče ništa; on je samo drhtao bez prestanka.

— Kako bih rado da je s nama otac! — vikne Guri. Svim se silama borila protiv straha, koji je i nju podilazio. Uzalud! Bila je potištena. Odobravala je majci: — Doista, trebalo bi nam malo mira... da se malo oporavimo...

— Bilo bi dosta te hladnoće i oskudice u hrani — reče Falina.

— Dosta i predosta... — plačljivo je govorio Geno.

— Ne bi me smetala hladnoća i oskudna hrana... — izjavi Guri — ja bih se opet oporavila, samo kad bismo imali mira.

Bio je to prvi put da je Guri klonula.

Od toga je još više patio Geno, pa i sama Falina. Nedostajalo im je Gurino bodrenje. Sad su osjetili kako ih je to bodrenje podržavalo, i kako su teško podnosili Gurino malodušje.

Pa ipak, Guri je imala pravo. Svi su oni imali pravo u svom strahovanju.

Neodređeni, mukli osjećaj straha, koji je sve pritiskivao, nabuja do otvorene groze.

Negdje, u nekom skrivenom zakutku šume, ležala je velika srna, raskidana, na zemlji natopljenoj krvlju. To je bio besprimjeran zločin!

Ova je srna morala podleći progonitelju nakon dugotrajnog bijega, potpuno iscrpljena. Njezin je svršetak morao biti strašan.

Ovu su jezovitu vijest proširile svrake, šojke i vrane.

Ali... progonitelj... ubojica... tko je taj...? To nije bila ni lisica, ni kuna, a niti itko od onih koje je On skinuo s drveta. Ovi su bili zadovoljni s manjim plijenom. Nitko nije poznavao zločinca, nitko ga nije vidio. Upravo zbog toga popela se groza do vrhunca.

No zlotvor je bio i dalje u blizini. Stanovao je u selu i pripadao seoskom načelniku. Zvao se Nero. Porijeklom iz porodice vučjaka.

Gospodar mu ležaše bolestan; Nero ostade bez paske, sam se udaljio od kuće i dao se u skitnju. Ponajprije daleko kroz polja i bez ikakvih opakih nakana. Ondje nije bilo ništa živo da bi ga iz njegove pitomosti odmamilo u iskušenje.

Valjao se u snijegu, žderao ga, igrao se u njemu, dok se konačno opet nije vratio kući osvježen i prijatno umoran.

Kasnije su se sve više proširivali njegovi izleti, jer mu se klatarenje svidjelo. Na taj je način dospio u šumu, koju još nije poznavao, jer njegov gospodar nije zalazio nikad s njim u šumu. Ovdje je naišao na mnoštvo novih dojmova. Oko nosa su mu pirkali i uzbuđivali ga preraznoliki mirisi. Ali on još nije znao, što bi s njima.

Nekoliko je dana satima prolazio šumom; sve radoznaliji i sve uzbuđeniji, do nedavna, sasvim bezazlen i bez ikakvih zlih namjera.

Putem nije susreo nikakvo živo biće, niti mu je itko došao pred oči. Samo je, tumarajući bez cilja, slijedio mnoge tragove.

No njegova je prisutnost sva šumska bića ispunila stravom. Zahvatio ih je mahniti strah iako ga nisu vidjela. Možda upravo

tim jače, što ga nisu poznavala i što zbog toga nisu uopće znala, pred kim osjećaju toliki strah.

I doista bilo je tako, da su otkrili njegovu nazočnost još prije nego što je i sam bio svjestan svoje strastvene težnje.

Stara srna, koju je usmrtio, raspalila je u njemu požudu za ubijanjem.

Dospio je sasvim slučajno u blizinu srne jalovice, koja se silno uplašila, skočila i stala bježati.

Nero shvati taj bijeg kao izazov i pojuri za njom. Neko vrijeme nije imao nikakve druge misli, nego da je stigne u bijegu. Nije znao točno tko to trči pred njim. Mislio je da je to neki pas i veselio se što je naišao na druga.

Vjetar je pirio od strane srne njemu u susret i s vonjem mu donio saznanje da nema pred sobom nekoga sebi srodnog, već nešto sasvim drugo, nešto, za čim je žudio još nepoznatom žudnjom.

U njemu se probudio lovački nagon, osjećaj, koji ga nikad nije uznemirivao za njegova trogodišnjeg života, no koji se ubrzo pretvori u opojnost, u groznicu, i koji u njemu odjednom preote mah. S njega spade sva stega, stečena strogim odgajanjem.

Kad bi drugi psi progonili neku divljač, pogotovu kakav veći primjerak, uvijek bi se oglasili: lajali, kevkali i zavijali pištavim glasom. No Nero je potjecao od vukova, bio je njihov daleki potomak. Njegova je krv sačuvala nešto vučje, ma kako dugačak bio niz njegovih predaka i ma kako se taj niz nejasno gubio u pozadini vremenâ. Vukovi, eto, ostaju nijemi, kad love.

I Nero je hajkao za starom srnom, ne dajući ni glasa od sebe.

Sve bješnje je u njemu izbijala divljina.

Bijedna je nesretnica trčala, koliko god je mogla.

To je Nera podbadalo na još žešći bijes. Tvrdokorno je ustrajao za njom i stizao joj je sve bliže i bliže.

Ona bude umorna, slaba, ponestane joj daha.

Nero ostade u svom ogorčenju svjež i pri snazi.

Kad je na kraju stigao srnu, napadne je tako burno, da se oboje skotrljalo u snijeg.

Srna je kao luda udarala oko sebe nogama; htjela je krikovima oglasiti svoj strah, ali joj vučji ujed brzo raskide grlo. Isto tako nijemo, kao što je tekao lov, proteče i njegov svršetak. Nero raspori mekotu mrtve srne, požudno stade žderati meko, trzavo meso i prvi put okusi slast vlastitog plijena.

Kad se nasiti, legne u snijeg. Navikao na topliji ležaj, ne zaspi, već samo gledaše tupo preda se, smalaksao više od bogata ručka, nego od hajkačke trke. Bunilo, koje mu je zamaglilo svijest, rasplinulo se. Ne ostade mu ni traga. Bio je sada opet dobri Nero, poslušni pas svoga strogog gospodara.

S odvratnošću, s pokajanjem je gledao na povaljeno, krvavo raskidano tijelo ubijene srne. Ona je bila gotova. Nije pravo shvaćao zašto je to učinio, no ipak je imao neizbrisivo osjećanje da je počinio nešto opako. Pojavi se kukavni strah od batina.

Dao se na put kući, oprezno, obješenih ušiju, repa podvučena među stražnje noge; šuljao se komad puta, poče trčati, sve brže i brže, sve dok ne napusti šumu.

Nije stekao nikakve predodžbe o užasu, koji su ostavila za sobom njegova djela.

Oslobodio se konačno straha kad je stigao na slobodno polje. Nitko ga nije zatekao na djelu.

Kući je stigao s izrazom i kretnjama nedužnog bića. Da ga je promatrao gospodar ili bilo tko u kući, bio bi, po napadno glumljenoj nedužnosti, uočio njegovu zlu savjest. Nero se s veseljem prepusti dubokom snu što ga divlji snovi još više obogatiše užicima.

Kad se probudio, predao se ugodnom, svakodnevnom životu, kojim je običavao živjeti. Budući da ga gospodar nije vodio u šetnju niti ga itko sprečavao u kretanju, počne opet trčati poljima kao i prije.

Tako je išlo dva-tri dana; jednom je stigao neopazice u blizinu šume.

Odjednom se u njemu propne vučji nagon. Opet ga spopade pomama da progovori, da hajka, da grabi plijen. Jače no prvi put osjeti sada pohlepnu želju i prije nego što je i primijetio nešto živo, stade još strastvenije tražiti takav cilj.

Bez glasa je meo kroz grmlje i čistine, preko livada i zabrana. Kuda bi Nero protrčao, dizala se u vrtlozima snježna prašina. Njuškao je, tražio i našao.

Bez glasa se dade na proganjanje srne, koju je opazio nešto podalje od njene djece. Bila je to Rola. Još je hramala i nije mogla tako brzo uteći; nije mogla izdržati trajnu trku. Prepustila se svojoj sudbini; ipak stade trčati za svoj život. Vučjak se nadade za njom.

Boso i Lana opaze majku u smrtnoj opasnosti i otrče kukajući k Falini, Genu i Guri.

— Novi neprijatelj! Strašni neprijatelj! Ubija majku! — jadala su se djeca.

— Mi ne možemo ništa učiniti... — reče Geno.

— Tješite se, djeco — progovori Falina — ... vi ste već veliki... vi ćete i bez majke...

Lana se rasplakala: — Bez majke! Bez naše dobre majke...!

— Ostat ćete kod mene — obeća Falina — pod mojom zaštitom.

— Ti nam nisi majka.... — Boso bijaše očajan.

— Nešto bismo morali poduzeti! — poviče Guri.

— Poduzeti... a što? — usprotive se Geno i Falina.

— Boso! — požurivala je Lana — ona hramlje! Ona ne može dugo trčati.

— Ona umire...! — jecao je Boso.

— Vjerojatno je već mrtva! — reče Geno i time izazove zaprepaštenje.

U to vrijeme strahom izmučena Rola pribrala je svoje posljednje snage! proklinjala je nastrijeljeno stegno, koje joj je otelo svu okretnost. Smatrala je smrt neizbježivom, htjela je da još malo poživi, da odgodi još samo za kratko vrijeme muke davljenja, te nepoznate muke, kojih se s užasom pribojavala. Samo za kratak rok. Vrući dah progonitelja dahtaše sve bliže i bliže, već je zapuhivaše prijeteći. Rola se sjeti djece. Očajanje joj izazove luđačku misao. Možda će se spasiti ako joj nešto uspije. Možda! Naglo se okrene i žestoko sudari s vučjakom, koji iznenađeno posrne. U padu hlapne za njom. Ona ga preskoči jednim naglim skokom. Od skoka je zaboli jako u stegnu.

Prohuji u guštaru još prije nego što se Nero iskobeljao i uspravio. I neočekivano se nađe kraj Faline, kraj sve djece.

Djeca su kliktala: — Spašena! Majko!

Rola pade u snijeg potpuno iznemogla, mučena žestokim bolovima.

— On dolazi! — htjede viknuti, ali nije bila sposobna da progovori i jednu riječ.

I, eto, već doleti Nero poput oluje. Ne obazirući se na ostale, koji su se zaprepašteni raštrkali na sve strane, uze pas progoniti Gena, koji je u taj čas počeo prvi bježati.

Rola ostade ležati, potpuno iscrpljena i nemoćna.

Na sreću ne bijaše snijeg dubok, i Geno se mogao poslužiti svom svojom mladenačkom okretnošću. Premda je svojim preuranjenim bijegom povukao za sobom progonitelja, ipak mu je ta brza odluka pribavila prednost, te je između njega i Nera nastao priličan razmak. Geno se po prvi put našao u prilici da bude napadnut izravno i pojedinačno. Bio je izložen na milost i nemilost smrtnoj opasnosti, po prvi put i sam. Nije mu preostalo vremena da se boji i da drhće. Ne preostade mu ništa drugo, nego da bježi. Kao da ga je ponio vjetar, potjera ga plamena, od straha krilata želja da se spasi.

— Jadni moj Geno! — jecala je Falina — moj ljubljeni sine!

Guri, koja joj se pridružila, poduzela je sve da je umiri.

— Rola je kriva ako mi bude ubijeno dijete! — ponavljala je neutješljiva Falina — kriva je samo Rola! Da je barem pobjegla na koju drugu stranu, a ne k nama!

— On neće uhvatiti Gena — uvjeravaše Guri — neće ga stići taj opaki neprijatelj!

— Htjela bih da se to obistini! — jecala je Falina.

Podizala je gorke optužbe: — Ta Rola! Mi smo njoj činili samo dobro! A to nam je hvala!

Guri je htjede razuvjeriti: — Teta Rola zaista nije ništa kriva!

— Nije ništa kriva? — prekide je Falina — a tko je kriv, ako nije ona?

— Nitko od nas nije kriv! Takva je naša sudbina!

— Rola je kriva! — ostade pri svome Falina.

— Teta Rola bila je ugrožena — htjede je opravdati Guri.

— Morala se žrtvovati — reče Falina tvrdo — majka se mora žrtvovati.

— Ta i ona bi sama postala žrtvom — stala joj je u obranu Guri — ali...

— Ali... — Falinu je sve više i više obuzimala žestoka srdžba — ali umjesto toga ona dolazi ovamo k nama... umjesto toga žrtvuje ona mog Gena... šta ona misli!

— Ne govori tako, majko! Ako se Genu dogodi štogod, tugovat će teta Rola za njim, kao za vlastitim sinom.

— Njezina mi tuga ne koristi ništa — gušila se u plaču Falina — moj Geno je tako nedužan...! Još nije proživio ništa...! Nikada ga više neću vidjeti!

— Još ćeš ga danas vidjeti, majko! Sigurno! — Usprkos svojoj vlastitoj tjeskobi uze Guri govoriti glasom punim pouzdanja: — Ostat će živ i zdrav, majko! Vidjet ćeš, opet ću ja imati pravo!

Za to je vrijeme jurio Geno dalje. Nero je stenjao. Nipošto zbog toga, što bi ga zamorila trka, već zbog strasne pohlepe. Štaviše, još je poraslo njegovo ludovanje za plijenom, a s tim i njegova snaga. Nero je bio snažan, dobro hranjen, potpuno odrastao pas. Geno bijaše dijete, oskudno hranjeno. Nero je uživao prednosti tople izbe.

Geno poznavaše tegobe zime, kojima još nije uspjelo da ga očeliče. I tako je Geno prilično brzo smalaksao; njegov je trk zabrinjavao svojim popuštanjem, i on bi bio pao žrtvom, da nije... Da, da nije!... U stvar se umiješao Bambi! Krajnja opasnost, u kojoj je lebdio njegov sin, dopustila je da zaboravi na ogoljelu glavu, da zaboravi na plahost, na ponos. Bacio se među njih.

Bogat lukavstvima sjetio se Bambi fazanove kokoške, koja bi se pretvarala kao da je boli krilo, ako bi njene piliće ugrozila lisica. Bespomoćno bi uzletjela, pa bi opet prividno pala na zemlju i još bi se koji put uzdigla, sve dok ne bi daleko odmamila lisicu od svojih mladih i pružila im priliku, da se posakrivaju. Onda bi se digla visoko i odletjela. Dobila je bitku.

Istim se sredstvima poslužio sada i iskusni Bambi. Pričinio se, kao da je teško bolestan, kao da se ne može maknuti s mjesta. Čim ga opazi Nero, naleti na nj misleći da se radi o lakom plijenu. I za to vrijeme Geno uteče.

S nekoliko vješto izvedenih, naoko bespomoćnih skokova amo i tamo, povuče Bambi vučjaka za sobom. Pusti ga da mu se sasvim približi. Htio se pouzdano uvjeriti da je odustao od proganjanja Gena i da je Genu uspjelo izbjeći. U posljednji čas, kad je Nero već mislio da se domogao plijena, sačuva se Bambi od zapjenjenih ralja naglim izmakom u stranu. I odjednom počne Bambi trčati, trčati tako bijesno, kako je to mogao u šumi jedini on. Nero je zapanjeno gledao za njim.

Pokazalo se da je Bambi bio okretniji. Jurio je ravnim pravcem prema svom sigurnom skloništu, prema onoj, stabljem i šibljem zaklonjenoj jami. Bambi je tu, nekada ležao uz bok Staroga, a kasnije vrlo često i sam. Poznavao je prilaz, hitro se ušuljao i nije ga više bilo, kao da ga je progutala zemlja. I zaista ga je progutala.

Nadmudreni pas kružio je oko isprepletene guštare, u koju nije mogao prodrijeti. Njušio je vonj iščezlog Bambija, osjećao njegovu blizinu, i to ga je neizmjerno dražilo. Spopadao ga tihi bijes, koji je, udružen s tvrdokornom strpljivošću, svojstven vukovima. Sjeo je na stražnje noge i čekao. Ne popuštati, ne smalaksati. Čekati, čekati! Onaj, koga je žarko iščekivao, morao je izići na vidjelo. Morao!

U isto se vrijeme i odmarao; no nije mogao doći do smirena daha. Još uvijek mu je ponešto visio jezik iz usta, jer je nadalje ostao uzbuđen. Bambi je ležao u sigurnu zaklonu; znao je da progonitelj ne može doprijeti do njega, i to ga je umirilo. Omraženi pas nije ovako mogao ugroziti nikoga drugoga u šumi.

Nekoliko sati kasnije — sumrak je već razastirao svoja vela — iziđe iz guštare mladi jelen. Išao je po običaju prvi, kao predstraža. Ostali, jači, trebali su izići za njim, ako se ne pokaže ništa sumnjivo.

U to su godišnje doba jeleni bezbrižni; znali su dobro da ih štede. Bila im je jedina smetnja što su im glave ostale bez krune. Zbog toga su se i stidjeli. No odmah se pokazalo ono sumnjivo i to se ispoljilo u opasnom i strašnom obliku. Nero je

mislio da vidi onoga, koga je čekao, skočio je na noge i nasrnuo na plijen s boka, koji mu se nudio tako bezbrižno. Mladi se jelen prepade i udari u bijeg velikim skokovima. Ostali, koji su se manje prepali, jer su bili opomenuti u pravi čas, nisu uopće napuštali guštaru. Okrenuli su se istoga časa i otprašili uz glasno kršenje grana.

Lov sada započe iznova. Vučjak je hajkao, a jelen jurio poput odapete strijele; tako dospije jelen na neku livadu i na njenu se rubu suprotstavi protivniku. Udarao je prema njemu prednjim nogama, ispunjen srdžbom i strahom. Zadavao je udarce gdje god je mogao. Nero je dvaput skočio jelenu prema grlu i dvaput je morao odustati od napada, pogođen udarcem. Pjenio se od bijesa raspaljenog od boli. Kad se jelen okrenuo da pobjegne, zaleti se Nero po treći put da ga uhvati za grkljan i uspije mu doista da čvrsto zagrize. Uzalud je jelen nastojao da se otrese napadača. Krv mu je tekla u mlazovima. Zubi su vučjaka zadirali sve dublje i dublje u meso. Prsnula je žila kucavica i jelenu se smrači pred očima. Prestade pružati otpor.

Nero ga svali na zemlju. U vučjaku je trzanje i sve slabije mlataranje umirućeg izazvalo pobjedničko veselje. Mnogi su mu danas izbjegli, zaveli ga u bludnju; no svi su sada poprimili jedan jedini oblik, oblik njegove žrtve. Rovao je po toplom tijelu ubijenog jelena. Opet ga spopade mahnitost, koja ga je omamljivala, opet je osjetio, ovaj put još jače, sitost koja usrećuje, sitost od mesa, još topla od života.

No probudio se iz svog krvavog bunila s mnogo mučnijim osjećajem i daleko trezniji nego prvi put. Danas se prepade sama sebe mnogo jače, nego kod prvog razbojstva.

Mrak je prekrio njegov uzmak iz šume. Kući ga je gonila strahotom obuzeta svijest o krivnji. Kod kuće je udvostručenim marom glumio ulogu nedužnosti i upravo zbog toga odglumi je tako napadno, da su ga ljudi, to jest domaćica, služavka i sluga pitali: »Nero, što si učinio? Što si skrivio, Nero?« Puzao je skrušeno potrbuške i tako priznavao svoju krivnju i očekivao kaznu. No nitko nije znao, o što se zapravo ogriješio, nitko nije naslućivao veličinu njegove krivnje. Svi su ga mazili: »Tako... valjan si ti«, slušao je kako mu govore, »... dobar si ti, Nero!« Drage

riječi, koje oslobađaju. Udobno se ispružio na svojoj slamarici. »Alaj je lijep taj život!« pomisli.

A šumom je prolazila hladna jeza. Mladi je jelen ležao neskriven na rubu livade. Tko bi došao u njegovu blizinu ili bi prošao pokraj njega, pobjegao bi glavom bez obzira i širio šumom žalosnu vijest.

Svatko je ove noći očekivao nove zločine. Svi su strepili od pomisli da će biti ubijeni. Falina se bojala da učini i jedan korak. Oplakivala je Gena, koga je smatrala umorenim. Stalno je naricala i Rola, koju je Falina za to činila odgovornom. Guri ostade kraj majke i svim se silama trudila da joj ulije nadu, no i sama se nije više nadala ničemu. Na Falinu nije djelovalo nikakvo hrabrenje i Guri ušuti. Žalosno je slušala majku, koja je o Genu neprestano govorila kao o pokojniku.

— Bio je tako dražestan...

— Pravi mali knežević...

— Kakve je imao krasne vijence na čelu, kakve neobično snažne vijence... na njima bi izrasla ponosna kruna! Bio je sasvim nalik na oca!

— Bio je mudar, moj Geno, mudar i vrlo oprezan... svatko mu je pripisivao dug život...

— I bio bi dugo poživio pod očevim vodstvom i bio bi postao dostojanstven i mudar kao i otac... da nije ova Rola...

Ovakvim je riječima ponavljala Falina jedno te isto i na kraju uvijek završila optužbom protiv Role.

Guri je šutjela. U srcu je osjećala bol za bratom, koji nikad više neće biti uz nju, koji je bio tako dobar i koga je tako žarko ljubila. Tek sada je shvatila tu istinu. Ali se nije pridružila okrutnoj osudi Role. Voljela je tetu Rolu i nije joj mogla pripisati nikakve prijekora vrijedne namjere. Bila je uvjerena da na teti Roli nema nikakve krivnje zbog ovoga slučaja i da će sebi i ona sama spočitavati zbog Genove sudbine.

Rola je još uvijek ležala na istom mjestu, na kojem se iznemogla srušila. Mnogo ju je mučilo njezino povrijeđeno stegno, čije mišičje i tetive još ni izdaleka nisu bile izliječene, a koje su sada bile iznova raskidane. Prepast, koja je bila iznenada zahvatila Rolu, strah, koji je pretrpjela za vrijeme proganjanja, prekomjerno naprezanje sila, sve je to urodilo takvim umorom,

da se osjećala iz časa u čas sve bjednijom. Borila se protiv sna, jer se bojala ponovnog napada; obuzimala ju je tjeskoba zbog djece. Pred očima su joj lebdjele zbrkane slike; još dok je mislila da je budna, već su je salijetali sni; pa ipak nesvijesti sličan drijemež, koji konačno potisnu svijest, izbrisa sve snove i ona zaspa.

Geno je nakon Bambijeva posredovanja i dalje bježao. On još uvijek nije mogao povjerovati u svoje spasenje. Strah je u njemu rastao u istoj mjeri, u kojoj mu je slabila brzina. U početku uopće nije mogao misliti. Potrajalo je neko vrijeme, dok je primijetio da nije više progonjen. Odvažio se napokon da prestane s trkom progonjenoga. Išao je sve polakše i polakše. Njegovo se naporom zamoreno tijelo uspravljalo. Počeo je mirnije disati. Osjećao je, dakako, da mu još uvijek prijeti opasnost, još uvijek je bio bjegunac. Trzao se od svakog lakog šušnja, dao se upropanj zbog zečeva skoka, zbog dalekog srnećeg koraka, samo na mahove, dok mu ne bi postalo jasno da nema opasnosti. Prokrstario je širokim prostorom šume; svugdje je nailazio na grozu i strah, a i sam je, kud god bi stigao, sobom pronosio strah i grozu.

No te noći nije se zbilo ništa, ni napad ni prepad. Nije bio primijećen nikakav vučji lik, jer je Nero kod kuće ležao i spokojno spavao. Ali je krvavo jelenje tijelo, koje je on raskidao, poput nijemog jauka širilo trajnu stravu. U osvit dana probudiše se ptice-čuvari, ugledaše povaljeno tijelo i pohitaše, da, iako tromi, no zato dvostruko revni, okašnjelim poklicima opomene pronesu vijest, koju je većina već znala. Mnogobrojne vrane, glasno dozivajući jedna drugu, sjatiše se i sletješe na ohlađeno tijelo da započnu svoju ogavnu gozbu.

Već prilično umiren, postade Geno svjestan svoga spasenja, koje, dakako, nije još potpuno shvatio i u koje, uostalom, nije još sasvim ni vjerovao. Njegova je potreba za snom, njegova je glad ustuknula pred čežnjom za majkom. Tražio je Falinu i Guri, vratio se na kraju onom mjestu, s kojega je započeo svoj bijeg. Išao je oprezno i sasvim tiho; osjećao je da mu se ne može dogoditi po drugi put ista stvar na istome mjestu. No ipak je primijenio najveći oprez. Do ušiju mu dopre prijatan glas. Nije

to bio glas njegove majke, ali ipak vrlo dobro poznat. Netko je zvao: — Geno! Geno! — Dozivala ga je Rola, koja je upravo izronila iz svog dubokog sna. Stajao je pred njom začuđen.

— Geno — reče Rola — ti si? Sam?

— Sam! — odgovori Geno.

— Gdje ti je majka? Gdje je Guri?

— Tko bi znao, gdje su! — odvrati Geno — ja ne znam, a tako bih žarko želio znati...

— Što sam proživjela...! — uzdahne Rola.

— A ja! — doda Geno s visoka.

Rola se digne tromo. — Ah! Boli me stegno! No ne baš jako! Imam osjećaj kao da sam sva izlomljena...

— Zar ne možeš hodati? — upita Geno bez usrdne sućuti.

— Mogu, mogu! Hodati... polako hodati mogu... — malo je glavinjala — ... samo neću moći trčati... ne, to neću moći...

Rola pogleda Genu u oči: — I ti si prepatio mnoge teškoće?

Geno se uspravi: — Velike teškoće, teto!

— Reci mi, Geno, što se dogodilo, jadniče?

— Najprije moram naći majku i Guri... prije, oprostit ćeš mi, teto... prije neću imati mira da govorim...

— Ja sam u brizi za Bosa i Lanu... kako me okrutno muči sada ta briga! Imaš pravo, Geno! Ti si mudar i dobar! Dok ih sve ne pronađemo, nema za nas mira... Hajde, potražit ćemo ih zajedno...

Dadoše se na put. Išli su naokolo dugo i polako. Rolu je smetala rana; hramala je teško.

Nad njima se u krošnjama kovitlala vjeverica: — Jeste li već čuli?

Priča o umorenom jelenu djelovala je strašno.

— Znate li, gdje mi je majka? I moja sestra? — pitao je Geno tjeskobna srca.

— I moja djeca? — raspitivala se Rola plaho.

Vjeverica obavijesti najprije Gena: — Da! Ondje su, kod starog jasena, u drijenkovu grmlju, zajedno su i potpuno su zdravi!

Geno htjede da otrči, ali ga Rola zamoli: — Čekaj... samo časak! — Zatim se obrati vjeverici moleći: — A moja djeca... moja djeca?

— Moram se ogledati za njima! — odgovori vjeverica.

Rola se svečano pojavi s Genom kod jasena. Htjela je reći: — Evo ti dovodim tvoga sina!

No Guri izleti iz drijenkova grma: — Geno! Geno! Opet si s nama! — kliktala je.

Falina izbije iz grmlja i promuca potresena: — Moj sine... ti živiš!

— Živ i zdrav! — uskliknu Guri.

Izljube ga nježno. Falina je ronila suze radosnice; Guri bijaše vesela, eto, i ona se smijala; opet je dokazala svoju mudrost.

— Kad bih samo znala da su i moja djeca tako živa i zdrava... — smrkne se Rola.

Falina se ipak nije udostojala da joj progovori koju riječ.

— Pričaj, Geno — zahtijevala je Guri — pričaj!

— Da, mi želimo čuti, što si pretrpio, kako ti je uspjelo da se spasiš — reče Falina.

— I ja sam radoznala — pridoda Rola — premda bi možda mogao čekati, dok moja djeca...

Falina se držala kao da nije prisutan nitko osim nje, Guri i Gena. Ona prekine Rolu: — Pričaj samo, moj sine!

Geno se upravo spremio da dade svoj izvještaj, no tek što je počeo, dođoše Boso i Lana, predvođeni vjevericom, koja je nad njima hitala kroz granje i kliktala: — Sad su opet svi na okupu! — Rola izljubi svoju djecu pri ponovnom susretu.

— Kako ti je, majko?

— Jesi li se oporavila?

Oboje se raspitivalo živo.

— O sebi nemam što da kažem — mišljaše Rola — no vi, mali moji, kako je bilo vama?

Falina je bila mišljenja da sada može doći u obzir jedino njen sin, i da bi svaki drugi razgovor bio neumjestan, nedozvoljen i nametljiv. Zato ona zatraži oštro: — Pričaj, Geno! Bili smo prekinuti!

Geno započe pričati o svojim nevoljama, ponešto smeten majčinim tonom. Odjednom mu bijaše sasvim jasno tko ga je spasio.. Otac. Dakako da je to mogao biti jedino otac. Nitko se drugi ne bi bio zauzeo za njega! Kolebao se, bi li smio spomenuti oca, ne bi li ga trebalo prešutjeti, no Guri ga saleti pitanjem: — Što je odvratilo onog krvoloka od tebe? — Njemu se izmakne istina: — Otac! — Jer nijedno šumsko biće nije bilo vješto laži. Mogla su ponešto zatajiti, mogla su šutjeti, ali laž im je svima bila tuđa. Genov je izvještaj pobudio veliko zanimanje.

— Oh, Bambi — prošapće Falina.

— Naš otac! — zanijela se Guri.

Oduševljenje zahvati majku i kćer kad je Geno oduševljeno ispričao što je Bambi učinio za njega. Nitko nije posumnjao da je Bambiju uspjelo pobjeći.

Guri se približi majci: — Nemoj se držati tako hladno prema teti Roli — izreče sasvim neprimjetno, ostalima nečujno, svoju usrdnu molbu — budi prijazna s njom; ta ona je bolesna.

Falini je bilo isto teško da se pomiri s Rolom, kao što joj je bilo teško da odoli molbama svoje kćeri.

— Možda kasnije — reče Falina — sada ne mogu... kasnije... — Ona jednostavno ode.

Guri nije dospjela da uputi Roli nekoliko prijatnih riječi jer se Geno i Boso stadoše prepirati.

— Prijatelju moj — započe Boso — ja sam proživio mnogo više no ti! — Dakako da je to bilo rečeno oholo.

— Više? Ti da si proživio više? — Geno bijaše ljut. U prvi čas nije mu pao na pamet nikakav drugi odgovor.

— Mnogo više! — ponovi Boso — malo što nisam umro!

Sada se naroguši Geno, sav bijesan, što se omalovažava njegova pustolovina: — Ti si sasvim glupo zapao u to... Ti se zapravo jedva možeš i mjeriti sa mnom.

— Baš to i mislim — odgovori nabusito Boso — neka usporedba između tvoga neznatnog doživljaja i moje pogubne, smrtne opasnosti...

Geno mu ne dopusti da dovrši: — Nikad više neću razgovarati s tobom! — dobaci on s visoka i potrči za majkom.

— Ti si iznio usporedbu, ti! — reče ozbiljno Guri — to nisi smio, Boso! Ne sada! Zbog toga će ti biti još žao!

Ona se udalji u skoku, pošla je za majkom i bratom.

Rola, koja zaostade, reče žalosno: — Ti si, doduše, u pravu, moj sine, ali...

— Ali meni je žao već sada! — doda brzo Lana — svi bismo bili tako sretni.

Još istoga dana pronađe lovac mrtvog jelena. Iznenađen, razbijao je sebi glavu: Tko je to mogao učiniti? Nije trajalo dugo, dok je u raskvašenom snijegu otkrio tragove pasjih nogu. Brižljivo pođe za tragom i vidje, kako je pas oštro proganjao nekoliko komada divljači; nađe i ostatke raskidane srne. — No, taj je dobro gospodario!

Koji bi to pas mogao biti? Bio je bez sumnje velik i jak. Lovac je razmišljao redom. Dugački trag hajke govorio je dosta jasno. Ali lovac nije čuo ni glasa. Dakle vučjak! Jedini je seoski načelnik imao takva psa. Neugodna stvar! No, da li neugodno ili ne, treba ukloniti psa! Tu je mogao pomoći samo naboj sačme! I neka mu bude!

I tako se lovac dade na vrebanje. Vrebao je Nera gotovo na samom ulazu u šumu. Čekao je tri dana. Nero se nije pojavljivao. Četvrtog dana dolunja. No kako mu je vjetar pirio u susret, donese mu sa sobom lovčev miris. Nero se okrene kao da se prepao i odjuri natrag u selo. Nije se pokazivao dva dana. Svako je čekanje bilo uzaludno.

Konačno sedmoga dana dođe Nero u groznici lovačke strasti. Nije bio opomenut nikakvim daškom vonja i zađe u grmlje.

Lovac je bio nabio metke sasvim sitnom sačmom. Stvorio je odluku da ne ubije dragocjenog psa, kojega je seoski načelnik volio, već da ga samo uplaši, da mu prilijepi opomenu i da ga odvikne od skitnje po šumi.

Kad mu je ispalio hitac u krzno, Nero se složi urliknuvši plačljivim cviljenjem, pa se opet potpuno zbunjen uspravi, jer mu nijedno zrno sačme nije prodrlo dublje u meso. Podvita repa, s bolom, i od straha savitih nogu, odvuče se hramljući, odšulja se gotovo potrbuške prema selu.

Lovac je sa smiješkom gledao za njim. Zatim odmah posjeti seoskog načelnika i razloži mu slučaj. Seoski je načelnik shvatio stvar. — Da ste ga barem odmah ustrijelili! Zaslužio je to, ništarija.

Nero je ležao u kutu, jadno smotan u klupko, i drhtao.

— Ta tko bi odmah ustrijelio takvog lijepog psa? — odgovori lovac. — Ja to ne bih učinio, nikako!

— Svakako, ja vam mnogo zahvaljujem — završi načelnik — eto, sve se to dogodilo jer sam bio bolestan.

S tim je stvar bila svršena. U šumi je sada doista vladao potpuni mir. Nikakav nametljivac nije više remetio tihi život, a uobičajene upadice svršavale su kao i obično; bile su brzo zaboravljene.

Malo-pomalo zarasle su Roline rane; hramala je jedva primjetno i kretala se sve brže. No i ona i njezina djeca izbjegavahu Falinu, Gena i Guri.

Bambi ostade nevidljiv.

Hladnoća postade blaža; nebo se plavilo, a sunce je pomalo grijalo. Jednoga jutra stajahu svuda naokolo visibabe. Njihale su svojim čaškama.

— Gle, majko — veselila se Guri — to je cvijeće... pravo cvijeće!

— Da, dijete moje — smješkala se Falina — počinje cvasti!

— Nitko ih ne bi mogao izbrojiti — ustanovi Geno.

— To su prvi glasnici — reče Falina.

— Prvi glasnici — posumnja Geno — što oni najavljuju? Ne volim glasnike!

— Ove možeš pozdraviti, moj sine, oni najavljuju dobro!

— Da su teška vremena prošla? — smijala se Guri.

— Da prolaze! — potvrdi Falina veselo.

— I opet će biti sve zeleno?

— Sve, moj sine!

— Ja to uopće ne mogu shvatiti! — smijao se Geno.

— Teško je shvatiti nesreću, a o sreći ne možemo sebi stvoriti pravu sliku — reče Falina — treba i jedno i drugo proživjeti, i zlo i dobro.

— Preživjeti! — dobaci veselo Guri — najvažnije je preživjeti!

— I tako doznajemo — produži Falina — da treba platiti jedno drugim, sreću nesrećom.

Vjeverica Peri probudila se iz zimskog sna jer je mraz nestajao iz dana u dan. Falina i njena djeca jedva su to primijetila. Snijeg se pretvorio u mekanu kašu. Zemlja je bila mokra. Po njoj se išlo kao po močvarnom tlu, kao da izmiče pod koracima. Geno i Guri su jedva katkad pretrčali livadom; ondje je voda klokoćući izbijala ispod svakog koraka.

— Ovo je gore od zime — izjavi nezadovoljno Geno.

No mati ga umiri: — Čekaj samo, doskora će biti lijepo!

— Kada? — mrmljaše Geno.

— Doskora!

— Ta budi strpljiv — prekine ga Guri — kad meni netko obeća dobro, odmah sam dobro raspoložena.

— Neka ti bude, bit ću strpljiv — odgovori Geno — no ne mogu biti veseo; to bi bio prevelik zahtjev, kad moram gacati po tom blatu i vodi.

Zlovoljno doskače vjeverica: — Kad bih samo imala hrane! Strašno sam gladna!

— Znate li da će biti lijepo? — upita Guri.

— Dakako da znam! Na žalost, od toga neću biti sita!

— Morate se veseliti onome što će doći — posavjetuje je Guri — radosno iščekivanje čini napola sitnim. Zar se ne možete s tim zadovoljiti za neko vrijeme?

— Bila sam skupila zalihe... bogate zalihe... i sada ih ne mogu naći. — Peri je sjedila žalosna i zamišljena.

— Tražite! Tražite! — potakne je Guri — sjetite se! Vi ćete se već dosjetiti gdje leže vaše zalihe!

— Možda imate pravo! — Peri šušne i nestane.

— Ja vam želim da se moje obistini! — nasmija se za njom Guri.

Nebo se zastrlo mutnosivim oblacima.

— Bit će lijepo vrijeme... — naruga se Geno.

Počne padati kiša, gusta, jednolična, uporna.

Geno primijeti kratko: — Postaje sve ljepše i ljepše...

Srne su prokisle do kože.

— Zar ne vjeruješ da će biti lijepo? — draškala je Guri brata.

— Zar ti vjeruješ? — namrgodi Geno lice.

— Da! — klikne Guri — ja vjerujem! Osjećam, bit će krasno!

— Budalo!

— Neka sam budala!

— Guri se snalazi s onim što je neumitno; snađi se i ti, moj sine! — reče Falina.

— Ta ja se snalazim. Što mi drugo preostaje?

— Moraš biti zadovoljan kao Guri. Budi veseo. Njoj nije bolje nego tebi!

Geno se uspravi. — Svatko trpi na svoj način. Nemoj mi govoriti o zadovoljstvu, nemoj govoriti o veselju. Pod ovakvim je prilikama samo glupak zadovoljan i veseo!

— Onda sam ja, eto, glupa! — smijala se Guri.

— To nisam mislio! — opravda se revno Geno — doista nisam! — Još uvijek se divio sestri i ljubio je odviše, a da bi je vrijeđao.

Kad je udarila oluja, koja je, raspirena do bjesnila, navalila na šumu, razagnala je kišu. Geno je podnio novu nevolju bez riječi. Silna oluja bila je čudovišna. Vjetar je hujao krajem nalik na stado preplašenih konja. Na nebu su jurili oblaci kao progonjeni bjegunci. Duboko su se i ječeći naginjala najsnažnija drveta. S bolnim su se krikom kršile grane i treskale o zemlju. Ono nejako drvo zamalo da nije bilo iščupano iz korijena; još malo, pa bi mu deblo bilo skršeno nadvoje.

— Zahvali meni — reče visoki hrast — sačuvala te moja zaštita!

— To je moja zdrava korenika! — odgovori nejaki — a ne tvoja zaštita!

Uto ga iznova zahvati orkan, potrese ga, savine ga tako žestoko, da je skoro postradao životom.

— Svaki put te spašavam! — primijeti visoki hrast.

Ogorčeno poviče jedan drugi: — Nisam ti dužan nikakvu zahvalnost! Sam se držim uspravno! Ja sâm!

— Dobro! Ne trebam tvoje zahvalnosti. Ja ću te štititi uza sve to, a tvoje se zahvalnosti odričem!

— Oh, podmuklico! — derao se nejaki — ti bi samo htio zanijekati koliko je u meni žive snage, htio bi da porekneš da mogu biti snažan, kad ti ne bi...

Ostatak mu riječi otkine oluja, svojom silom uguši svaki razgovor i zagluši sve drveće, jednako staro i veliko, kao i ono sitno, sve odreda. Bila je tvrdokorna ta oluja, tvrdokornija od kiše. I hladna je bila; no nitko se nije smrzavao, jer je od vremena do vremena u toj huci zapirio mlaki val, nalik na obećanje. Pod divovskim dahom oluje nestade snijega, zemlja postade suha, tako da je preostala samo neznatna vlaga.

S tijela srna linjala se zimska dlaka u gustim čupercima.

Preko noći je zaspao olujni vjetar, kao da je umoran od dugotrajnog mahnitanja, kao da je udobno legao na počinak. Na vedrom nebeskom svodu diglo se prijazno sunce, koje odmah otpočne ugodno grijati.

Iz svojih spavaonica na drveću slete lepećući krilima probuđeni fazani; njihovo praskavo kakotanje, pa i šuštanje njihovih krila, čulo se jasnije nego inače. Uz cvrkutavi zov uzleti kos na najviši vršak visokog hrasta i ogleda se naokolo; zatim započe plaho ugađati svoju pjesmu. Još mu nije sasvim uspijevala. Ipak ostade sjedeći ondje gore na vršku i stade ponavljati svoj mali skromni napjev. Živo je bubnjala žuna; mogla se čuti daleko u krugu. Odjeknu brbljavo kreveljenje svraka. Umiješa se i kriještanje šojke, samo što se nikad nije znalo da li se ljuti ili veseli. Kroz grmlje su šaptale sjenice. Odozgo iz zraka probijao se kliktavi zov sokola, ali ga nadglasaše kreštavi glasovi vrana. Sve je bilo zaposleno izgradnjom novih ili popravkom još upotrebljivih gnijezda. Radilo se gorljivo.

— Sada moraš priznati da je divno — nutkala je Guri svog brata.

— Bilo je krajnje vrijeme — odgovori on — krajnje vrijeme! Jedva jednom! Dulje ne bih bio izdržao!

— Nije tako! — ispravi ga Guri — izdržao bi, moj dragi. Izdržao si čitavo vrijeme...

— Dosta teško!

— Jer sve teško primaš! Često poneki rekne, ovo neću izdržati, pa ipak izdrži; svatko zna po sebi da hoće i da mora izdržati. Nitko ne zna, koliko može podnijeti!

— Tako je! — reče Falina — neka nam sudbina nikad ne natovari onoliko, koliko možemo podnijeti. — Ona izmijeni ozbiljni ton kojim je govorila: — Djeco, uživajmo u lijepom vremenu! Pođimo na livadu!

— Sada? Za bijela dana? — čudio se Geno — ...a opasnost?

— Kad ja predlažem: na livadu — odvrati majka — možeš biti bez brige! Na ovom je lijepom vremenu najljepše što nema opasnosti. Ne, moj plašljivi sine. On nam neće učiniti ništa nažao. Jer On nas sada ne traži!

— Geno! — vikne Guri — Geno! Zaista, tebi raste kruna! Pogledaj samo, majko, pogledaj!

Geno digne ponosno glavu.

— No — mislila je Falina, koja ga je milo gledala — za sada je to samo krunica, samo početak krunice. No s obzirom na tvoju mladost, Geno, smijemo se čuditi, kako je rano došao taj početak i kako je snažan.

Na Genovoj glavi mogla su se vidjeti dva tanka roščića, malena, likom obrasla, doista tek u nastajanju, ali su se dobro i jasno vidjela.

Falina nije skidala oka sa svoga sina. — Sličan si svomu ocu — govorila je sanjareći.

— Upravo tako! — Uzdahnula je lako: — Oh, mladosti... kad je bio mlad, kao što si sad ti, izgledao je upravo tako!

Geno nije mogao s više ponosa podići glavu. Sličnost s ocem — nešto laskavije nije se moglo ni zamisliti.

— Naprijed, okrunjeni brate — mamila ga je Guri — na livadu!

Sve troje izleti veselo napolje.

No napolju stajaše Rola s Bosom i Lanom.

— Ta ovo je tvoja livada, Guri — prošapće Geno, već ozlovoljen.

— Ah šta! — odgovori ona — neka livada bude danas svačija! A ti bi se, Geno, mogao pomiriti s Bosom!

— On je mene uvrijedio!

— To je davno prošlo!

— Ništa nije prošlo — prkosio je Geno.

— Budi opet dobar — moljaše Guri — meni za ljubav!

Ona potrči onim drugima u susret.

— Već se odavna nismo vidjeli! Zdravo! — poviče ljubazno.

— Zdravo! — odgovore Boso i Lana ponešto hladno i ne bez straha.

Rola je šutjela.

— Zdravo, teta Rolo! — ustrajaše Guri — zar me ne poznaješ više?

— Poznajem te, dakako — bilo je nešto usiljeno u Rolinu držanju — no tvoja majka ne poznaje mene. Ona naprosto prolazi kraj mene kao da me nema.

— Oh, ona ne misli zlo! — uvjeravaše je Guri — ona je samo tim prekrasnim danom... — tu zastane, a zatim vikne: — Majko! Ovdje je teta Rola! Gledaj!

Guri odskače u susret neodlučnoj Falini: — Ta dođi, majko, i budi prijazna, molim te!

Falina priđe. — Zdravo, Rola...! Zdravo...

No to je zvučilo bez stare srdačnosti. Obje su stajale nijemo sučelice, dok napokon Falina ne upita: — Jesi li sada sasvim zdrava?

— Hvala, zdrava sam prilično. Samo hramljem još katkad, još malo.

Geno vidje kako mu majka razgovara s Rolom. Stoga on bezbrižno priđe, kad ga je zovnula Guri. Dok se približavao, ona ga je hvalila: — Moj brat ima već krunu, zametak krune. Možete je vidjeti već izdaleka!

Boso ne htjede uopće ni gledati, a Lana tek primijeti: — Jedva je i spomena vrijedna...

— Tvoj brat uopće i nema ništa, do mjesta na kojem će jednom možda porasti kruna. Možda!

Ova tvrdnja nije, dakako, kod Bosa proizvela nikakvo oduševljenje. Guri se bila uzbudila, jer je osjećala, da se njenom bratu ne posvećuje pažnja.

Kad se Geno nađe u društvu, postade Guri opet sasvim pomirljiva. — Sad se pomirite vas dvojica!

Boso izjavi: — Ako me zamoli...

— Ja da te zamolim! — prekide ga Geno — ti si onaj, koji se mora ispričati, a ja ću ti onda oprostiti.

— Oprostiti? — nasmiješi se Boso posprdno... — jer sam proživio više... zar to da mi oprostiš?

Geno primi izazov mirno. — Sada se više ne radi o tom, tko je više proživio, ti ili ja... — On se svladavaše.

Boso bukne žestoko: — O tome se radi! Samo o tom! Ja sam bio blizu smrti!

Geno odgovori mirno: — I ja...

Boso se žestio sve više: — No mene je spasio On! A tebe samo tvoj otac! Šta je On, a šta je Bambi, tvoj otac!? Nitko i ništa!

Prije no što je Geno mogao odgovoriti, umiješa se Falina: — Ti si drzak! Ja ti zabranjujem da tako govoriš o Bambiju!

Uto se javi Rola: — Shvatit ćeš, što se Boso izražava neprikladno; on je u pravu!

— Dakako da sam u pravu! — povikne Boso ogorčeno — nismo mi, već ste vi oni, koji moljakate za pomirenje! To je najbolji dokaz!

— Nikad nisam moljakao — reče Geno još uvijek mirno, no glas mu je ipak uzbuđeno drhtao.

— Ti si me krivo shvatio, Boso — zadrži Guri svoj prijazni ton — sasvim krivo! Ja sam imala dobru nakanu!

— Zašto si se uopće i upuštala s tim mladićem? — Falinina srdžba je znatno porasla — ti znaš, kako je naduven, kako je drzak!

— Svladaj se, Falina! — zaprijeti Rola.

No Falina se nije mogla više svladavati. — Ja da se svladam? Ti, ti možeš da mi to kažeš? Ti? Ti si posljednja koja se smije na to odvažiti! Dosta sam se dugo svladavala! Da, pred tobom sam se svladavala. Od mene nisi čula ni jednog jedinog prijekora; a sada ti velim jasno i glasno, ti si jedina kriva, što je Geno zapao u smrtnu opasnost! Samo ti! Ti si tog stranog zlotvora

natjerala na Gena, a sebe smjestila na sigurno mjesto! Tvoj je postupak bio nezahvalan, nemajčinski i kukavički! Tako! Sad znaš što o tebi mislim! Sad ti je poznato moje mišljenje!

Rola je stajala bez riječi. Djeca ostadoše nijema nakon takve provale srdžbe. Rola se htjede sabrati, da joj odgovori; nije našla snage za to.

Falina se osjeti olakšana i vikne: — Dođi, Geno! Dođi, Guri! Idemo! Ne dajmo da nam se pokvari ovaj lijepi dan!

Zatim odjuri poput strijele. Djeca pođoše za njom.

— Ovih smo se riješili! — reče Boso zadovoljno.

— Mene je stid... — prizna Lana — ja ne mogu drukčije.

— Neshvatljivo je — razmišljala je Rola — da mi Falina pripisuje zlu namjeru. To ne mogu nikako razumjeti...

— Ne vodi brige o tome — utješljivo će Boso — čitava je obitelj nepodnošljiva sa svojom ohološću zbog Bambija...

— Šuti! — vikne na njega Rola — ti si umišljen i drzak! Tvoje brbljanje o Bambiju može naškoditi svima nama, a najviše tebi!

Falina je s djecom šetala grmljem bez žurbe. Nitko se nije odvažio da oslovi majku, dok nije započela sama: — Drago mi je da sam toj Roli rekla svoje mišljenje.

Geno doda: — U svakom slučaju čuo je Boso ono što je zaslužio. On je odviše naduven...

— I Rola je čula što je ide! — pokuša Falina da uvjeri djecu — ili zar sumnjate u to?

— Da — prizna Geno — ja sumnjam da je teta Rola zaslužila takve tvrde riječi... ona je zapravo uvijek bila dobra...

— A ti Guri, šta je s tobom?

— Ne, ja ne sumnjam ni časa. Ja sam uvjerena da činiš krivo teti Roli! Gorko krivo! Ona je bila bolesna, nije mogla dalje; sigurno nije imala zle namjere, kad se, iznemogla od hajke, slučajno kod nas srušila...

— No, dijete moje, ja gledam na ovu stvar drukčije...

— Ako već smijem izraziti svoje mišljenje — produži Guri — vi ste i prema Bosu prestrogi.

— Prestrogi? — usprotivi se Geno — što on sve nije rekao o ocu...

— Dakako! Dakako, to je prevršilo mjeru — dopusti Guri — Boso je drzak, nadut... no ono što je on pretrpio, nije bila šala...

— Ti to kažeš? — upadne joj u riječ majka — ti, koja si najviše proživjela, koja si najviše trpjela?

— Ah, otrcane priče! — odbijala je vedro Guri — ta ja već odavno na to i ne mislim...

— Možda, majko — priušti sebi Geno primjedbu — možda Guri sudi tako blago zato, što je pretrpjela daleko teže stvari nego Boso i ja zajedno.

— Šutite — molila je Guri — meni za ljubav ne govorite više o toj stvari.

— Dobro — pristade Falina — no meni je žao, što o tome nismo govorili Bosu i Roli!

— A meni je to drago! — smješkala se Guri — ja ne žalim ništa, osim ovoga raskida.

— Zašto? — mišljaše Falina — ovaj ćemo razlaz, nadam se, podnijeti...

Guri se uozbiljila: — Podnijeti se mogu i sasvim drukčije stvari! No meni se čini, da je to neke vrste nesreća, kad se prijatelji posvađaju i raziđu.

— Naći će se već zamjena! — reče Falina.

— Stekli bismo nove prijatelje — odgovori Guri — nove, a da nismo morali izgubiti stare. Gubitak ostaje gubitak! Možeš o tome misliti kako hoćeš.

— S tobom se ne bih htjela rječkati — pogleda Falina svoju kćer milim pogledom.

Geno je šutio, ali je u sebi mislio nešto slično.

Doskora se nađe zamjena za Bosa i Lanu. U tome je Falina imala pravo.

Oni su kao i do sada izlazili napolje na livadu. Guri je u ponovnim izjavama ostala pri tom, da je to njezina livada, a tome se nisu protivili ni majka ni brat.

Nekoliko puta susreli su Rolu i njenu djecu; uvijek je bilo ponešto neprijatno kad bi ih susreli.

Obje su se obitelji pričinjale, kao da one druge nema. No i jednoj i drugoj je strani bilo teško da se međusobno jedna na

drugu i ne obazre, premda su se svi držali, kao da je to sasvim razumljivo, da je to prirodno.

Ali to nije bilo sasvim razumljivo, niti je bilo prirodno. Svi su znali, svi su to osjećali, iako su se trudili, da se to ne primijeti. Najteže je bilo Guri. Često je osjetila iskušenje da oslovi Rolu i Lanu; često je naslutila da i Boso i Lana žele započeti razgovor. Ali nikad nije došlo do toga. Nijemo se vodila borba, dvostruka borba, za livadu i za nastavak tuđenja. Jer ovakvo se stanje jedva moglo nazvati neprijateljstvom. Falina je s djecom branila svoje pravo na livadu. No zapravo je pobijedila Guri sa svojom tvrdokornošću. Rola i njezini ostadoše po strani, nisu se više pojavljivali. — Htjela bih znati gdje su — izjavi Guri nakon niza noći i dana.

— Zar te doista ne muči nikakva druga misao? — odvrati joj Falina spokojno. — Meni je svejedno!

— Nadam se da im se nije ništa dogodilo... — stala se zabrinjavati Guri.

— Sada se ne događa ništa nikome od naših — umiri je majka.

Geno je šutio. Njega je uznemirivala nejasna svijest, da je on razlog razmirici. Katkad mu je uspijevalo da se toga otrese, a katkad ga je zahvaćalo tiho kajanje.

Jednoga jutra pojave se na livadi dvije strane srne. Dvoje djece iste dobi kao Geno i Guri. Oba su im čela pokazivala slabe tragove budućih kruna. Plaho su prilazila, plašljivo oklijevala pri svakom koraku, dražesno i uplašeno podizala nježne noge. Njihovo je ponašanje odavalo da ovaj pothvat smatraju smionim djelom, no na to ih je nagonila smetena čežnja za drugovima. Guri im odskače u susret i pozdravi ih najprijaznije. Geno i Falina pođoše za njom.

— Kako se zoveš? — upita Guri jednoga.

— Nelo... — prošapće ovaj.

— A ti? — oslovi Guri drugoga.

S mukom progovori drugi: — M... m... m... Mem... bo. — Mucao je.

— Membo... — ponovi Guri — je li tako?

— Ta... ta... tako je! — potvrdi Membo.

Guri se nasmija, a nasmijaše se i svi ostali.

No kad ih je Falina zapitala: — Zar ste sami? — oboje se strane djece vrlo uozbilji.

— Sami smo... — reče Nelo.

Falina je ispitivala dalje: — A gdje vam je majka?

Membo zamuca jako: — M... m... m... mi je ne... ne... nemamo više!

— Naša je majka — nadopuni Nelo žalosno — ubijena od vatrene ruke za vrijeme velike strave...

— Sirota djeco! — klikne Falina — već ste tako dugo siročići! Hoćete li ostati kod mene?

— Oh, vrlo rado! — odgovori Nelo brzo.

Membo je zapinjao: — T... t... to... to...! — Nije mogao govoriti od ganuća.

— Jeste li vi braća? — govorila je dobrostivo Falina.

— Bra... bra... braća... — potvrdi Membo.

— No, draga djeco — izjavi Falina — hoćete li mene za majku?

— Sa zahvalnošću! S neizmjernom zahvalnošću! — klikne Nelo potresen.

— O... o... od... sr... sr... srca ra... ra... rado... — pridruži se Membo.

— Onda su vam ovo braća, Geno i Guri — nastavi Falina.

Oduševljeno i s naporom progovori Membo: — Ba... ba... ba... Bambi... Bambijeva d... d... djeca!

Nelo ih gledaše razdragano: — Ti si glasovita Guri?

Ona se nasmije: — Guri jesam! Ono »glasovita« možeš izostaviti!

Membo se obrati Genu: — T... t... ti... si... d... d... do... živio... o... o... opa... pa... pasnu...

— Doživio si opasnu pustolovinu! — pomogne Nelo bratu — zdravo, Geno! Ti si od sve djece najsjajniji! Nije ni čudo! Ti si Bambijev sin!

Geno progovori veselo Guri: — To je trebao čuti Boso!

Prijateljstvo je bilo sklopljeno i postade srdačnim. Nelo i Membo nisu se više plašili. Oni su ushićeno obasipali Falinu imenom majka. Ova im je riječ, koju već tako dugo nisu izgo-

vorili, a koju su sada smjeli upotrebljavati, pribavila neiscrpivu slast. Pokazali su se poslušnima i skromnima. Nelo je bio vedre naravi, ali je bio škrtiji na riječima, nego njegov mucavi brat, koji je neprestano brbljao.

— Ka... ka... kakva... sre... sre... sre... sreća, d... d... da... s... s... smo... s... s... s va... vama! — uvjeravao je srdačno.

Ili bi opet bez povoda ispao s priznanjem: — Ma.... ma.... ma... majko... t... t... t... ti... ti... div... div... divna...!

Membo je Guri upravljao ljubavna očitovanja, koja je ona strpljivo slušala. A Gena je upravo u zvijezde kovao.

Nelo bi se zauzeo, pomogao mu, kad bi se odviše davio nekom rečenicom, i uvijek se s njim slagao u mišljenjima i osjećajima.

Geno je bio presretan zbog novog drugarstva. Pohvale, koje je primao, bile su mu drage; činio ga je ponosnim visoki položaj, koji su mu među mladeži priznala braća, ali je i vjerovao u svoju vrijednost i time stekao još više samopouzdanja.

— Zar je Membo uvijek ovako mucao? — raspitao se kod Nela — mislim, uvijek kao sada?

— To sigurno jako smeta? — zabrinjavao se Nelo.

— Ali nikako! — uvjeravaše ga Geno — doista nimalo! Naprotiv, Guri i ja mislimo da mucanje čini Memba još dražim i milijim...

— Prije — pričao je Nelo — prije to nije bilo tako loše. Membo je, dakako, govorio teško od malih nogu. No od velike strave muca jako. Od toga se ne može oporaviti.

— Nije to ništa strašno! — usprotivi se Geno odlučno.

Ovo četvero djece slagalo se tako sjajno da je Guri nekadašnjim drugovima jedva još posvećivala pogdjekoju misao.

Zajedno su se igrali, zajedno spavali, tijesno priljubljeni uz Falinu, koju je ovaj obiteljski prirast sve više i više usrećivao.

— Rekla sam ja — reče ona Genu — rekla sam da će se naći zamjena.

Geno odgovori: — To je i više negoli zamjena!

Falina potvrdi: — I bolje nego obična zamjena!

Na livadi su priređivali utrke učetvero. Koliko god je Membo bio nevješt u govoru, toliko je bio okretan u trčanju. Nitko ga nije mogao stići. Prilikom jedne takve utakmice, reče Nelo, koji je s Guri zaostao: — Tek sada, kad smo s vama, postaje nam sasvim jasno, kako je bilo teško vrijeme osamljenosti!

Guri mu odgovori: — Šteta, što niste došli prije!!

— Nismo imali hrabrosti...

— Kako, zar je za to potrebna hrabrost?

— Ah, ti ne slutiš, koliko smo puta pokušali da se nekome priključimo, i kako se često s nama neprijazno postupalo...

— Neshvatljivo!

— Jest, vama! Vi kojima je Bambi otac, ne možete to shvatiti. Što smo duže bili sami i što smo češće doživljavali neuspjeh u traženju prijateljâ, to je Membo više zapadao u mucanje...

— Dragi Membo! — reče Guri — onda se možda smijemo nadati da će mu se stanje popraviti, ako se bude osjećao dobro...

Kad su jedne večeri izišli, bila je livada sva zarasla svijetlozelenim, poput trave duguljastim lišćem, koje se dizalo uvis s nekom izvjesnom drskošću. Bio je to bijeli luk, koji je izbio preko dana.

— Svježa hrana! — klicala je Guri.

— Nakon tako dugog vremena svježe zelenje! — odobravao je Geno.

Oni se odmah osladiše.

— Ljuto, ali dobro! — mislio je Nelo.

— Ne smeta me što je malo ljuto... — reče Guri.

— Glavno je da je svježe! — izjavi Geno.

Uto ih opomene Falina: — Čuvajte se, djeco! To mami! Ja to razumijem... ali je nezdravo! Bit ćete od toga bolesni! Jedite sasvim malo... najbolje da ne jedete ništa!

— Samo još malo... — razočarano zamoli Geno za milost.

— Sasvim malo, neka vam bude! — dozvoli majka — ali zaista ne više!

Nelo i Membo odmah prestadoše jesti.

Guri je okusila još jedan listić, a onda za djecu više nije postojao bijeli luk.

Kad su se vraćali kući na svoje uobičajene ležajeve za spavanje, nađoše već Peri, vjevericu, budnu.

Peri je sjedila oslonjena na deblo bukve. Sa zastavom, kitnjastom, poduzetno istaknutom, tako da joj je izvirivala iznad male mudre glavice. I tako sjedeći Peri je zadovoljno krckala lješnik!

— Zamislite samo! — vikne veselo vjeverica — zamislite, našla sam svoju zalihu!

— Koja sreća! — odgovori Guri.

— I ja mislim! — Peri bijaše sretna — sad sam već sita i imat ću za dulje vrijeme dovoljno hrane! Bio je krajnji čas, jer sam skoro jadno uginula od gladi!

— Mi se svi veselimo! — predvodila je Guri razgovor.

— Dakako, ja ne znam da li ova zaliha pripada meni — brbljala je Peri.

— Onda ne činite pravo što je trošite! — opomene je Geno.

— Dragi moj mali srndaćiću, vi odviše tražite!

— Ne tražim baš ništa! — reče Geno — samo mislim da bi ipak trebalo imati savjesti. I mi moramo često gladovati.

Peri se upravo isprsi. — Kad bi se vi našli pred nagomilanom hranom, a želudac vam krči od gladi, biste li vi vodili brigu o tome, kome pripadaju ti bogati obroci?

— Ja bih radije da ne odgovorim na to... — reče Geno u neprilici.

— Eto vidite — uspravi se Peri, stavi obje prednje šapice na bijela prsa i nasmije se — jedno upamtite: tko je gladan, nema obzira!

Geno još uvijek nije napuštao svoje stanovište. — S tim opravdavate sve razbojnike i ubojice!

— Ni govora — odgovori Peri — ja ih nipošto ne opravdavam... ja ih samo shvaćam!

— A žrtve? — upita Geno.

— Ja isto tako shvaćam strah i ogorčenje progonjenoga — objasni Peri — ja sam i sama često bila u opasnosti...

Ona uzme novi lješnik i stade ga spokojno krckati.

Javi se Membo: — Ta... ta... tako... go... govori... ne... ne... ne... netko, t... t... tko je u... si... si..

sigur... sigurnosti t... t... tko... ne... ne... nema ni... nika... nikakvih briga! — Sav iscrpljen ušuti.

Guri odobri mucavcu: — Tako je pravo! Dobar si!

Pozvani od Faline, pođoše na spavanje.

Međutim se vjeverica i dalje sladila.

Mahovina stade pokazivati sočnozelenu i žućkastu boju. Čitave su površine malih udolica bile prostrte plavim spomenkom, kao sagovima. Svuda su se tamnoplavo ljeskale mirisave ljubice. Njihov fini, slatki dah miješao se s mirisom zemlje, nabrekle od mnogih klica, koje su obećavale ljepše dane. Na drveću, na grmlju i na bokorima visio je nježnozeleni veo. Pupalo je lišće. A mlaki je sunčani sjaj razveseljavao, blagi dašak poput lepeze dragao šumu, koja je izgledala, kao da sprema divne svečanosti.

Jutrom i za večernjih časova radosno je zvonila kosova pjesma. Zrakom su se orili milozvučni zebini napjevi; crvendaći i češljugari priređivali su prave koncerte; svrake i šojke, koje još sada nisu vršile službu čuvara, oglašavale su se ipak marnim kreveljenjem i glasnim krštavim krikovima.

Guri se sjećala ševe i pričala je o njoj. Membo i Nelo slušali su, kao da im priča divnu bajku. Ushićivali su se, kako je sitna, neugledna, kako je skromna ševa, kako se njen pjev toči s nebeske visine. Ševa im postade željkovan san. Mucajući reče Membo: — Ja... b... b... bih... hti... hti... htio... ču... čuti ševu!

Guri je šutjela. Membo je mucao o svojoj čežnji za ševom vrlo često, dok ga Guri ne opomenu, da je bolje da to ne želi, jer bi ga skupo stajalo. I tako je Membo ušutio. Razumjeli su i on i Nelo, da je Guri mislila na svoje ropstvo; ali nisu stavljali pitanja, nisu molili za pojedinosti Gurina doživljaja, niti su uopće dirali u to, pa ni ševu nisu više spominjali. Guri se čuvala da se vraća na taj događaj.

Nakon jedne bubnjarske paljbe, otkucane po kori drveta, odjekne po prvi put žunin smijeh.

Ponovno se začuje praskavo kvocanje fazanâ i žestoko šuštanje njihovih krila.

Iz zraka prodre smioni sokolov poklik.

— No, mali brate — progovori visoki hrast nejakome — moje je lišće sitno, ne oduzimam ti ništa, ni zraka ni sunca.

— Oh, ti farizeju — naljuti se nejačak — o snazi, koju tvoje korijenje krade mojemu, ne govoriš baš ništa!

— Ta uzmi, koliko možeš! Iskoristi priliku! Razvij se!

— Koliko mogu! A koliko ja to mogu kraj tebe? Ti si jači! I još mi se podruguješ!

— Kad si već jednom uvidio da sam jači, sklopi sa mnom prijateljstvo.

Ogorčeno odgovori nejaki: — Već jednom? Oduvijek znam da si jači, i uvijek ti to spočitavam! Nema prijateljstva! Samo spočitavanja!

— Što želiš postići svojim spočitavanjem.

— Da na tebe istresem svoj gnjev!

— Zar ne bi prijateljstvo bilo bolje od gnjeva?

— Ja se odričem milosti prijateljstva, koje mi nuđaš! Slabiji, a to sam na žalost ja, mrzi oholost, rabotu jačih! Ne mogu drukčije! Prijateljstvo je među nama nemoguće!

Hrast mu odgovori: — Dosađuješ mi sa svojom drskom nemoći.

— Jaki uvijek naziva istinu drskošću! — izdere se nejaki.

Više ne dobi odgovora.

Obilno su tjerale izdanke miomirisne trave i zelenje. Livada je opet počela davati hranu i bila je posuta zlatnim glavama maslačka i bijelim zvijezdama tratinčica.

Srne su se nasladile i najele do sita; čupkale su dohvatljive lisne mladice s grmlja.

Kao čarolijom nestajala je njihova uveložuta odjeća; postepeno se pojavljivalo jasnocrveno krzno.

— Sad već imamo treću haljinu — ustanovi zadovoljno Guri.

Svi su redom bili veseli, još više, bili su obijesni, zamalo ludi od radosti. Još je i za svijetlog prijepodneva vitlala livadom

njihova radost, a trava je šuštala svilasto. Kad god bi iznova travom projurili, sve bi se jače čulo to šuštanje.

Rola, Boso i Lana držali su se još uvijek daleko od livade. Nitko nije osjećao njihovu odsutnost, nitko nije govorio o njima.

Na Genovoj su glavi začudo brzo rasli roščići, od kojih se kasnije imala razrasti čitava kruna. Dva tanka štapića, jedva veliki kao mali čovječji prst, tek prividno već i zbog prevlake od lika. U početku se nije nitko obazirao na njih. Ipak je Geno obećavao da će od njega postati kapitalni srndać, jer ako se usporede neznatne izbočine, koje su nosili Nelo i Membo, ostavljao je Geno dojam, kao da je stariji nego što je uistinu bio.

Guri upozori na njega. — Ta gledaj, majko! Genova kruna postaje sve viša!

— Vidim, dijete moje; dao se na oca.

Geno uzdigne glavu. Sve, što ga je stavljalo u odnosu prema ocu, ispunjavalo ga je ponosnom nadom.

Nelo ga promatraše bez zavisti. — Eh, ti! Tko bi se od nas smio mjeriti s tobom?

Membo promuca ushićeno: — Ni... ni... ni... nitko!

— Pa ipak ima jedan, koji sebi umišlja, da je vredniji od mene — mislio je Geno, sjetivši se nakon dugog vremena opet jednom preuzetnog Bosa; ali ne reče ništa.

Bambi ostade nevidljiv. Falina je znala zašto; nije se nimalo čudila. Shvatila je da će se Bambi pokazati tek onda, kad opet bude nosio krunu. Njemu je rogovlje izbijalo s takvom krepkom snagom kao nikad. Osamljenost, koja mu je katkad bila draga, trajala je ovaj put duže nego što je želio. Čeznuo je za djecom i osjećao radoznalost da vidi Gena.

Posvuda su šumom obilazili srndaći, a rogovlje im je na glavama stršilo još nedovršeno. No Bambija nije opazio nitko. I jelenima je izbijalo rogovlje.

(Lovac naziva ovaj rast, koji se iz godine u godinu zbiva kod srndaća i jelena, »izbijanje«, a gubljenje likova ovoja, »čišćenje«.)

Jeleni su se sada opet kretali bez stida. Znali su da se smiju pokazati.

Jednako kao i srndaći oni nisu čekali, dok očiste svoje krune da bi se mogli pokazati.

Tako je radio jedini Bambi, koji je uopće izlazio na vidjelo samo u najrjeđim slučajevima, a i to samo onda, kad mu se prohtjelo.

Doskora je četvero djece, koja su se stalno držala u društvu Falininu, susretalo od vremena do vremena po kojega jelena.

Svaki put bi se čuo jedan otegnuti, tjeskobni: bah-ooh!

Falina bi viknula najglasnije. Troje mlađih srndaća hrapavo bi viknulo mladenačkim glasovima, a onda bi svi zajedno udarili u bijeg.

Jedino bi Guri kriknula tek jedan brzi »bah-oh!« očigledno zbog šale. A da bi pokazala svoje drugarstvo, i ona bi s ostalima pobjegla.

— Zar se ne bojiš divova? — čudio se Nelo.

— Samo malo — smješkala se Guri — nešto malo se ipak bojim, no ne toliko, koliko majka i vi.

— J... j... ja... s... s... se... bo... bo... bojim... u... u... ž...

— Užasno! — nadopuni Nelo.

— Lijepi su, ti divovi — dopusti Falina — sada im priznajem ljepotu, koju sam tako često nijekala.

— No eto! — raspoloženo će Guri — prije si govorila da su odvratni! Pa ako si sada uvjerena o protivnom, ako više ne osporavaš, da su nam divovi rođaci... našto onda strah?

— Možda je strah pogrešan izraz, dijete moje... no ja ne mogu podnijeti pogled na divove; njihova blizina izaziva u meni jezu.

— Čudnovato — čudila se Guri — zašto jezu?

— Ti... ti... ti — bukne Membo — ti... s... s... si... ve... ve... veli... veličanstvena!

— Ona ima iskustva s divovima — reče Geno.

— Usprkos očevoj zabrani — doda Falina — usprkos opomeni upućenoj od oca, kako njoj tako i nama svima, išla je ona za divovima. — Govorila je glasom tako blagim i bez ikakva spočitavanja, kao da govori o nečem što je već oprošteno i zaboravljeno.

Dosad nije bilo govora o Gurinim pustolovinama; nitko nije ni slutio što je sve doživjela.

— Iskustva? — javi se skromno Nelo — kad bi htjela...

Membo zamuca strastveno: — Mo... mo... molim...!

Guri je pripovijedala po prvi put. Ne samo Nelo i Membo, već su i Falina i Geno slušali puni nijeme napetosti. Guri je pričala jednostavnim načinom i nije uljepšavala ono što je vidjela. Nije ni spomenula da ju je neka čarobna sila privlačila divovima, da ju je zanio njihov gromki glas. Opisala je silnog vladara; njegovu pobjedonosnu borbu. Opisivala je kako je svladani suparnik izišao na livadu sa slomljenom krunom, i kako ga je ondje oborila vatrena ruka. Prešutjela je da je taj nesretnik i njoj teško zaprijetio, kao i to, da je jedna košuta pobjegla pred njom.

— Svi ostadoše nijemi od dubokog uzbuđenja.

Na kraju drekne Membo, blagoglagoljivi Membo, koji se nije obazirao na svoju smetnju u govoru: — T... t... ti... ti... si... ju... ju... junakinja! Zaista!

Guri se ogradi uz smiješak: — Junakinja? Ni govora! Radoznalo, drsko stvorenje, ništa više!

Geno izjavi bez okolišanja: — Ja se ne bih nikada odvažio na nešto takvo.

Nakon kratke stanke rekla je majka po prilici ono isto, što je onomad rekao Bambi: — Imala si zapravo sreću...

Guri odgovori veselo: — Da, tome se hoće sreća! Treba se pouzdati u sreću, treba u nju tvrdo vjerovati, i sreća je tu!

— Jesi li i onom prilikom mislila tako? — upita Nelo — ili ranije u svom ropstvu...?

— Nisam! — prizna Guri — nisam nipošto ovako, kako sada pripovijedam. Na to nisam pomislila ni jednog časa! Tako nešto postane jasno tek naknadno, dakako.

Na grmlju i mladom drveću pokazivala je tragove čišćenja rogovlja oderana kora i ogoljelo drvo, koje najprije požuti, a kasnije bude crvenkasto. Slabi srndaći čistili su svoje krune na šiblju, mali na niskim ograncima, dok su jaki, odrasli srndaći udarali po jačem grmlju. Bambi je svoju krunu očistio ranije nego svi ostali. Tražio je najskrovitija mjesta; njemu je jedva odgovaralo najsnažnije grmlje. Njegova je moćna glava čistila liko s krune snažnim udarcima, parala koru s ljeskova i bazgova grmlja u širokim prugama. Netko bi pomislio da ga je spopala mahnitost; no njegova žestina ipak nije potjecala od uzbuđenja, već samo od bezazlene revnosti. Konačno mu se kruna, prevučena sokom izranjenog granja, sjala gotovo crno, a šest dugačkih parožaka blistali se jasno poput slonove kosti.

Bambijev dolazak proslavljen je kao radosni događaj. Nelo i Membo držahu se po strani i nijemo iskazivahu poštovanje ponosnoj pojavi.

Pogledao je na dvoje malih i okrenuo se Falini: — Tko je to s vama?

Falina spomene njihova imena i doda: — Njihova je majka postala žrtvom velike strave.

— Jesu li oni uvijek ovdje — htjede saznati Bambi.

— Ja sam se zauzela za njih — objasni Falina. — Geno i Guri ih vole; oni su im kao braća, i otkad smo se s Rolom, s Rolinom djecom razišli...

— A šta je bilo? — Na Bambijevu licu mogao se opaziti tračak smiješka. Povodom ponovnog viđenja bio je pristupačniji i srdačniji nego inače, a nakon Falinina odgovora: — Boso je uvrijedio Gena — upita blago: — Kako se to dogodilo, sine?

Geno izvijesti sve što se zbilo, stvarno, bez gorčine; samo kad je spomenuo, kako je Boso govorio bez poštovanja o Bambiju, nasmiješio se ovaj sasvim otvoreno.

Za vrijeme ovog pričanja Bambi je ispitujući promatrao Gena.

— Kako znaš da sam ja bio onaj, koji te je spasio? Zar si me prepoznao?

— Zapravo nisam, oče, jedva sam te i vidio. No osim tebe ne bi to nitko mogao učiniti.

— I ja sam se s Rolom razišla — prizna Falina. Pričala je o uzrocima razlaza.

— A ti, mala moja kćeri? — Bambi nježno pristupi Guri: — Ti si se vjerojatno zavadila s Lanom?

Guri se smijala. — Ja se nisam ni s kim zavadila. Zaista ni s kim! Nemam ni razloga za to!

Bambi je pogleda milo. — To sam od tebe i očekivao. — Falini reče: — Trebali ste se pomiriti!

Geno upadne: — To je Guri ionako predložila!

— Tako i treba, moja kćeri — pohvali je Bambi — no... i...?

— I — nastavi Geno — nije bilo moguće... oni su se držali odviše neprijateljski...

— Nije ni čudo! Krivo činiš Roli, Falina! O Bosu ne kažem ništa; on je ludo dijete! No Rola je tako malo kriva što je Geno zapao u opasnost, tako malo... koliko i ti...

Falina zanijemi i sjeti se da je to isto mišljenje izrekla i Guri. Stidjela se i bojala da će Guri riječima iskazati svoje zadovoljstvo.

No Guri je šutjela.

— A vas dvojica — nagovori Bambi plahu braću — ta dođite k meni.

Oni priđu oklijevajući, s poštovanjem.

— Zar nemate oca?

— N... n... ne... ne... nemamo! — Membo se zagrcne.

— On je pao — prošapta Nelo — istoga dana kad i majka.

— Dakle, dragi moji, dok trebate roditelje, ne smijete biti bez njih. Majku, eto, imate — pokaže glavom na Falinu a ja ću vam biti otac. Jeste li sporazumni?

— Ka... ka... da... kako bi... — Membo nije mogao dalje.

Umjesto njega progovori Nelo: — Kako bi drukčije, nego s najusrdnijom zahvalnošću... — Ni on nije mogao govoriti dalje bez uzbuđenja. Ušutio je dakle.

— Tko sam ja? — upita Bambi.

— Na... na... na... naš k... k... k... knez! — na silu istisne Membo.

— Ne tako, djeco! Kako me odsada morate osloviti?

Nelo posluša gušeći se od ganuća i radosti: — ... Oče...

Membo se prisjeti da to treba učiniti još bolje i promuca vlažnih očiju: Dr... dr... dr... dra... dragi pr... pr... pr... pre.... predra...

— Dosta. — Bambi odmahne: — Pođite za mnom, vas troje.

Pošao je pred njima i potražio u guštari jedan oniski grm.

— Čisti svoje liko — zapovjedi Genu.

Geno udari nespretno po grani; no i grana i liko ostadoše nepovrijeđeni. Otac ga je strpljivo poučavao dok nije Geno pronašao pravi zamah šijom. Pri tom mu se oderala mala krpica

lika sa sitnim kapljicama krvi; no ljeskova grančica, koliko god je bila nježna, pokazivala je samo jednu tanku crvenkastu crtu.

— To je već nešto — ohrabri Bambi sina.

Membo se progura da okuša svoju izraslinu na čelu.

— Ostavi to — reče Bambi — ti imaš još vremena.

Membo promuca prostodušno: — P... po... po... po... početak...

— Pravo imaš, nikad nije prerano za početak.

Nelo pokudi bratov pokušaj: — Izgleda da se želiš staviti u isti red s Genom, ali gdje su ti rogovi?

Membo se prestrašen usprotivi: — N... n... ne!

— Poslušajte me, djeco — progovori Bambi — vi ste, eto doživjeli opadanje lišća s drveća i grmlja, kad nastupi loše, hladno vrijeme, zar ne? Vi znate, da se drveće i grmlje iznova zazeleni, kad sunce zovne na novi život. Tako daleko ste već doprli u svome upoznavanju života.

Trostruki »Da!« odjekne kao odgovor.

— Sad pazite: nama vladaju vječni zakoni šume, i šumskim divovima i nama. Nitko više! U tome se odlikujemo pred drugima! Kao što drveće i grmlje gubi svoje lišće, padaju i krune s naših glava. Kad se sok popne u lisne pupove i potjera list, porastu opet i naše krune. Svake godine sve snažnije. Jeste li razumjeli?

Tri mlada začuđena laneta potvrde nijemo glavom.

— Kakvu zaštitu uživa drveće i grmlje za lošeg vremena, ne znam — nastavi Bambi — možda ih štiti nešto ispod zemlje. Naša je odjeća zimi topla, gusta, zemljane boje, a sada postaje opet sjajnocrvena. Svakako uvijek mislite na to kako smo prisno povezani s drvećem i grmljem, a nerazdvojno sa šumom.

Za to je vrijeme Membo smišljao svoje opravdanje. On sada iznenada ispadne bez osobitog zamuckivanja: — Ja... ni... nikad ni... ni... nisam ni... ni... po... po... pomislio da da... da se s... s... s... stavljam u i... isti... re... red... s... Ge... Ge... Genom!

No Bambi je nestao, čemu se braća silno začude.

Geno je umirivao Memba: — To ne bi bio nikakav zločin da se izjednačiš sa mnom; ta mi smo braća!

Kad se Nelo nije mogao snaći zbog toga iznenadnog iščeznuća Bambijeva, objasni mu Geno: — Otac uvijek odlazi i dolazi na takav zagonetan način.

Oni se vrate Falini i Guri noseći na svojim licima odraz Bambijeve prisutnosti, ranog saznanja i prve zrelosti.

Potpuno razvijeno, mlado je lišće razdragano šuštilo ljupku pjesmu, čim bi ga lako pokrenuo nježni dašak vjetra. Kukavičji zov poletno je odjekivao šumom. Od vrška do vrška drveća vijala se radošću opojena vuga, koja je neprestano uvjeravala: »Ja sam tu-u! Ja sam — tu-u!«

Falina je sada često ostajala sama; samo se Guri ponajčešće držala uz nju. Geno je obilazio naokolo u pratnji Nela i Memba ili je pak napuštao drugove, da pođu putovima svoje rano probuđene sklonosti za osamom. On uopće nije bio svjestan toga da se sada tako često odvaja od majke i sestre, pa čak i od svojih drugova. Da ga je tkogod na to upozorio, bio bi se vrlo začudio, jer ih je sve volio nesmanjenom ljubavlju. No nitko o tome ne reče ni riječi. Tako je bez razmišljanja i bez ikakve primisli slijedio svoj nagon. Njega je čudnovato draškalo da pravi otkrića; da samostalno, bez majčinih uputa, pronalazi mjesta, da osjeti proplanke, bilje i sve ostalo kao svoje rođeno kao svoj stečeni posjed. Pravilo mu je zadovoljstvo, da sklapa poznanstva sa srnama, s okrunjenim mladim jelenima, koji su se dali navesti na razgovor, iako su bili stariji od njega, s malom vjevericom, koja mu je iskazivala poštovanje kao Bambijevu sinu.

Rano je ljeto nastupalo. Đurđice su ocvale; zlatne glavice maslačkove pretvorile se u bezbojnosive, paučinaste balončiće, koji bi, lakši od zraka, odvijorili na svaki dašak vjetra ili bi sasvim polako lebdjeli u zraku.

Jeleni su sa žestinom čistili svoje rogovlje. Na mladom stablju, na najčvršćem grmlju vidjele su se u drvetu rane koje su im zadali svojim udarcima.

U gnijezdima su ptice sjedile na jajima. Uvečer su fazani vodili svoje koke malo u šetnju, da se odmore od sjedenja i da uzmu malo hrane. Dok bi koka marljivo kljucala, fazan bi se brinuo o sigurnosti, a za to se vrijeme koka bezbrižno radovala kratkom odmoru. Katkad je oko gnijezda bilo svađe i borbe, kad bi im se vrane i vjeverice približile kao otmičari jaja ili kad bi

htjele upravo izležene mlade ubiti i pojesti. Ponavljale su se tužbe i jadikovke. To je značilo da je prepad uspio i osirotjeli bi roditelji odmah započeli s novim leglom.

Katkad bi Geno, ovako tumarajući, stao pred fazanskom kokom, koja je neprestano sjedila na zemlji na svojim jajima; govorio bi s njom, poslušao o njenom strahu, o njenim brigama, a kasnije bi se sjetio tih majčinskih nevolja, nailazeći na mnogobrojne razbijene ljuske jaja, rječite ostatke svračjeg i vranskog lopovluka.

Jednom susretne Lanu. Išla je slučajno sama i oslovila ga: — Ljutiš li se još na mene?

— Kako možeš to misliti? Nisam se nikada ljutio.

— Moj brat se nije lijepo ponio prema tebi.

— Ne, doista, nije se ponio lijepo!

— Ja sam rekla odmah tom prilikom da se stidim!

— Ti, Lano? Ti za to zaista nemaš razloga.

— Pa ipak, Geno! Stidim se što više ne pripadaš krugu Bosinih prijatelja.

— Možda je našao druge, pa mu ja nisam potreban.

Lana je priznala: — Moj brat nema prijateljâ!

— U meni, Lano, nema on ni neprijatelja!

— Zaista?

— Vjeruj mi!

— Vjerujem ti, Geno, i zbog toga se još više stidim; jer Boso govori ružno o tebi!

— Neka! Nas dvoje ostat ćemo jedno drugome dobri usprkos tome, zar ne, Lano?

— Od srca rado? Kako si lijep i snažan, Geno!

— Zar doista? To mi je drago!

— Što radi tvoja sestra? Molim te, reci joj da je još uvijek vrlo volim, kao i prije. Reci Guri da čeznem za njom i da se s tugom sjećam lijepih vremena kad smo se zajedno igrali na livadi. Ah, livada! Ja je volim! Voljet ću je uvijek. Ali ja sam bila kriva što više ne idemo na livadu; jer livada bez vas...

Lana nije mogla dovršiti.

Boso priđe u skokovima i napadne je: — S kim ti to govoriš? Kako se usuđuješ, bestidnice!

— Tvoja sestra nije ništa kriva! — upadne Geno — to sam ja...

— Ti? — hukne Boso. — Ti? To ćeš mi platiti! — i jurne na njega, spreman na borbu.

No Geno odmagli kao strijela. Odjurio je na zaprepaštenje braće, kao da mu je za petama neki moćni razbojnik.

— Kukavico! — vikne Boso za njim.

Lana je molila: — Ne vrijeđaj ga, brate! Geno je bolji nego što i slutiš!

No uzalud; ne obazirući se na Lanu, Boso je viknuo: — Kukavico! Bijedno kukavico!

Geno uteče. Boso ga nije progonio. Sasvim je tiho ispričao ovaj susret Guri, jer je uvijek vjerno svraćao na uobičajeno mjesto k majci, kad bi došlo vrijeme spavanju.

— Siromašna Lana — mišljaše Guri — ona je najpametnija od ono troje! Pametnija je i od tete Role. Privržena je, a takva sam i ja! Kad bih je samo mogla jednom susresti!

— Onda se čuvaj da te pri tom ne zateče Boso.

— Oh, s Bosom bih ja brzo izašla na kraj! Zašto si ti zapravo pobjegao pred tim slabićem?

— Jer je bila prisutna Lana.

Jednom drugom zgodom susreo je Geno Bosa, koji mu je dolazio u susret, upravo kad je šetao u pratnji Nela i Memba.

— Mi ćemo ti pomoći — prošapće brzo Nelo.

— D... d... da... m... m... mi... ć... ć... će.. ćemo...

Geno nije dopustio Membu da izmuca do kraja: — Ne smije mi pomoći ni jedan! — reče odlučno.

Uto je već Boso viknuo: — No, ti kukavico! Danas ćeš biti hrabar! To je tebi slično! Trojica protiv jednoga! No ja se ne bojim!

Ali Geno se okrene i odjuri divljom žurbom. Svi bijahu iznenađeni. Nelo i Membo, koji su ovo nemilo ponašanje osjetili kao ličnu sramotu, zauzmu borbeni stav. No Boso se izmakne: — Ja vas uopće i ne poznajem! Vi niste ništa učinili meni, a ni ja vama. Što želite od mene?

— Mi smo Genovi prijatelji! — odgovori Nelo.

— S vama nemam nikakva posla! — Boso se povuče.

— M... m... m... mi... ć... ć... ćemo... t... ti... već... po... po... pokazati! — Membo je drhtao od želje za borbom.

— Geno je bolji od tebe! — vikne Nelo — bolji i jači!

— O... o...on... t... t... te... š... š... šte... šte štedi...! — vikao je Membo.

Boso, već u bijegu, dobaci: — Neka vam bude!

Iz sigurne udaljenosti podrugne im se: — Vi glupi mucavci! Naučite najprije govoriti!

Kad su se Nelo i Membo spremili da potrče za njim, dade se on u bijeg i pobjegne što je najbrže mogao. Pri polasku na spavanje živo su prigovarali Genu; ipak su brižno pazili da ih ne čuju Falina i Guri.

— Znam da nisi kukavica — reče Nelo — objasni nam zašto si pobjegao pred onom naprzicom?

— O... o... o... ob... ob... objasni... — zahtijevao je Membo.

— Nas obojica bili smo u neprilici! Radi tebe! — doda Nelo.

— Ne trebate govoriti tako tiho — odgovori Geno — ja od toga ne pravim tajnu.

Falina se zainteresira: — Što je to bilo?

— Sigurno opet nešto s Bosom... — pogodi Guri.

— Da, s Bosom! — prizna Geno.

— I ti si opet pobjegao? — upita Guri.

— To je prava riječ! Opet sam pobjegao!

Na Falinino navaljivanje ispripovjedi Guri o prvom sukobu. A zatim, kad je Geno opisao drugi, prikaže Nelo, koga je Membo svojim mucanjem prekidao, svršetak toga prizora.

Nelo dovrši: — Boso je drsko derište!

— Dr... dr... drsko! — zgražao se Membo.

— Toga ćemo sebi dobro priuštiti! — vikne Nelo.

— D... d... d... do... dobro! — potkrijepi Membo.

Svojim strogim glasom prekine Falina njegovo mucanje: — I pred tim oholim zvekanom ti si dvaput pobjegao...?

— Pobjegao, majko!

— Dvaput si otrpio da te nagrdi! Zar ću se morati stidjeti zbog tebe?

— Mislim da nećeš, majko...

— Razjasni mi, zašto si utekao dvaput? Dvaput!

Guri reče brzo: — Nije htio da ga ponizi pred sestrom!

— To je teško shvatiti!

— Treba imati obzira, majko! — Guri vikne uvjerljivo: — Obzirnost je znak jakosti i onda, kad se radi o neprijatelju. To je obzirnost! Ta shvatit ćeš to, majko!

— Dobro, i s tim se mogu pomiriti. Ali dvaput! Zašto? Zašto dvaput?

Geno je dosad šutio; sada se nasmiješi: — Pa čula si zašto, Nelo ti je rekao...

O tome Nelo nije spomenuo ni riječi.

Geno odgovori mirno: — Bili smo utroje! Moja se braća ne bi bila suzdržala. S takvim sigurnim izgledom na uspjeh bila bi borba kukavičluk...

Falina se okrene s negodovanjem: — Čitavom šumom pronijet će se glas da si kukavica!

— I za to se hoće hrabrosti... — Genov odgovor zvučio je još blaže.

— A tvoj otac? — upita Falina oštro.

Geno prošapće: — Ja neprestano mislim na njega...

Guri je tada bila gotovo uvijek u blizini Gena, išla je za njim potajno. Htjela je biti prisutna kad opet susretne Bosa. Molila je Nela i Memba pod kojekakvim izlikama, da je ostave s Genom nasamo. Nije htjela imati nikakvih svjedoka.

Usred mirisnog cvata, praćeni šumom bujnog lišća, prolazila su braća u dobru raspoloženju kroz grmlje i čistace, kroz branjevine i prosjeke. Osluškivali su pjevanje ptica, dozive kukavice, kliktanje vuge, odjekujući smijeh djetlića; pratili su lelujavi let leptira, oduševljavali se lebdećim plesom vilina konjica, koji se ljeskao u divnim bojama. Uživali su u pčelinjem zujanju i tihom brujanju bumbarevu.

Još nisu znali ni za kakav strah pred opasnostima. Pažljivo su izbjegavali povorke mrava i s čuđenjem se zaustavljali pred nježnim predivom, usred kojega je sjedio pauk.

On bi viknuo: — Nemojte mi pokidati mrežu! — No njegov je glas bio tako tih da su ga jedva primijetili.

— Što želiš? — pristupi mu Guri bliže.

— Pazi! — šaptao je pauk s naporom — razderat ćeš mi mrežu!

— Ne boj se, neću! — uvjeravaše ga Guri — mi nikome ne pravimo štetu.

— Kakvo remek-djelo! — divio se Geno.

— Priličan posao... — reče pauk, ali ga nije nitko čuo.

Idući dalje reče Geno preda se: — Sve, sve živi!

— Bi li ti u to vjerovao, dok je sve još bilo hladno i mrtvo?

— Podsjećaš me na moju kolebljivost i dvoumicu.

— Guri pomisli: — Gdjetko mora ljepotu doživjeti dvaput, pa da je tek onda ocijeni...

— Dosta je jedanput vidjeti nešto odvratno — odgovori Geno. — Ono što je neprijatno ne zaboravljamo nikad!

— Ah, vrijedno je i ono, što je neprijatno. Dok smo još bili mala djeca mislili smo, da krasote moraju trajati vječno.

— Mnogo smo doživjeli — reče Geno — kad bi sve bilo samo u nestajanju i vraćanju krasote...

Guri upadne: — Ja ne bih htjela biti bez boli, bez opasnosti, bez zebnje i gladi...

— Zaista, sestro — potvrdi joj Geno — to sada razabirem iz tvojih riječi. Od patnje postajemo jači...

— Bezbrižni život u izobilju samo stvara mekušce...

Sad opet prigovori Geno: — A kad smo mi živjeli bezbrižno?

Peri, vjeverica, jurila je kao opsjednuta uz deblo jednog hrasta i opet se uza nj spuštala. — Čekajte jedan časak! Imam novosti!

— Dobre ili zle? — raspita se Guri.

— Kako se uzme... — Peri se ljuljuškala na najgipkijem vršku grane — vama može to biti svejedno; jedva da biste se vi trebali ičega bojati! Ja se, dakako, sada moram čuvati jednako na zemlji kao i na drveću!

— Zar je opet neki razbojnik ovdje? — poboja se Geno.

— Dva su! — vikne Peri — dva! Opet se pojavila lisica! Mlada, plaha lisica! Dosad je napadala samo miševe! Ali zato

kuna, čini se... jest, ima jedna kuna! Ona se odlikuje takvim divljaštvom i krvoločnošću, kao i svi njezina soja!

— Vidiš li — okrene se Geno sestri — prošli su bezbrižni dani!

— Ta to se vas ništa ne tiče! — ustvrdi Peri — vi ste već odrasli; u vašu se blizinu neće odvažiti ni lisica ni kuna!

— Odakle to znaš — posumnja Geno. Već su neko vrijeme govorili jedno drugome »ti«. — To baš nije sasvim sigurno?

— I ja tako mislim!

Pa neka se i ne odnosi na nas — izjavi Guri — mi ne možemo biti veseli ako ovdje opet zaredaju ubistva...

— Eh ti, ti i tvoj brat... — nasmiješi se Peri — vi ste oboje tako osjetljivi!

Guri iskoristi priliku: — Zar o mom bratu ne vlada loše mišljenje?

Peri se začuđeno uzvrpolji: — Kako ti takva misao pada na pamet?

— Zar nije Boso...?

— Ta nemoj — molio je Geno — meni je svejedno, da li Boso...

Peri je sjedila s visoko uspravljenom lepršavom zastavom. — Boso? — dobaci s prezirom — tebi zaista može biti svejedno što on govori o tebi! Poznaju ga svi! Zna se, on je umišljen i jako se isprsava!

Geno i Guri htjedoše se oprostiti.

Uto reče Peri: — Nadajmo se da će doskora On doći k nama...

— Da se nadamo? — čudio se Geno — da se nadamo, da će On... zar ti nisu dovoljna ova dva zlotvora?

— Upravo zbog ta dva zlotvora — odgovori Peri — samo zbog njih će doći, jer On je moćniji od sviju!

— Čudan je On — primijeti Geno — On je čudan, a čudni smo i mi, kad je On u pitanju.

— Kako, čudan? — upita Peri znatiželjnim licem.

Guri objasni: — Jer On jedanput važi za nas kao najokrutniji neprijatelj, a drugi put kao spasitelj. Zimi nas hrani, pa ipak za nas nema ništa strašnije od velike strave, ništa, što bi nam tako teško zaprijetilo!

— Meni On nikad ne čini ništa nažao — stavi Peri prednje šapice na bijele malje prsiju. — Ali za velike strave ja se uvijek strašno uzbudim! Nipošto zbog sebe! Jer meni se ne dogodi nikad ništa! I inače, ja sam vaš čuvar, kad se On pojavi s vatrenom rukom! Boli me svaki put, kad vatrena ruka obori na zemlju kojega od vaših ili od šumskih divova!

Geno potrese mladenačkom glavom: — Da, to su čudnovate stvari! Ima moja sestra pravo. Čudnovat je Njegov odnos prema nama i naš prema Njemu. No, mi se moramo pomiriti s tim da je On svemoćan, nedokučiv! Mi ne možemo shvatiti Njegove odluke, one nam ostaju uvijek zagonetne, bilo da prijeti prokletstvom, bilo da čini dobročinstva! Razmišljanje o tome za nas nema smisla. Jedno i drugo moramo snositi s predanošću.

— Ne! — potvrdi Peri — razmišljanje nema nikakva smisla! Kad bismo to pokušali, mislim da bismo poludjeli! — Ona se poput vihora popne uz deblo.

Kad je ostao sam, upita Geno sestru: — Zašto si pitala o mom dobrom glasu?

— Zar ti nije stalo do toga da znaš što o tebi misle? — odgovori Guri.

— Ne baš mnogo... bilo mi je malo neugodno kad si s tim započela...

— Radi majke — izvine se Guri — ona je rekla da će se cijelom šumom pronijeti glas o tvom kukavičluku...

— Oh, nije to njezino pravo mišljenje...

— Ali sada — malo da se ne nasmija Guri — sad bih mogla uvjeriti majku o protivnom, mogla bih joj predbaciti, kako je nepravedno, da ovako nešto izjavi...

— Nećeš joj ništa spočitavati! — reče Geno odlučno. — Moram te za to ozbiljno zamoliti...

— Kako želiš, braco. No i tebi je moralo pasti u oči kako se majka često vara...

— Mi smo kadikad različitog mišljenja — ublaži Geno sestrin sud — tko zna, kakvo će biti naše mišljenje, kad jednom budemo stari kao majka.

Bili su zajedno s Nelom i Membom.

Pred njima ispriča Guri majci što je rekla vjeverica Peri. — Vidiš li, šuma ima dobro mišljenje o Genu.

Falina odgovori: — Uza sve to nije mi pravo što je dvaput utekao...

Nelo prošapće: — Mi mladi gledamo drukčije, drukčije gledaju stari...

Membo je imao isto mišljenje kao i Falina; zbog toga je iznimno šutio.

U nedoumici upita Guri: — Što bismo mogli učiniti da izmijenimo majčino mišljenje?

Geno odgovori: — Čekati...

Kad se opet udaljio, pošla je Guri s njim. Nije ga htjela ostaviti sama. Ovaj put susretoše već sasvim odraslog Ata, s kojim se Geno često upuštao u razgovor na svojim osamljenim šetnjama. Ate je nosio divnu rašljastu krunu i ponašao se, kao da Geno nije tek jedva odraslo dijete, već kao da mu je par. Ničim nije pokazivao da je stariji od njega.

— Tko je to s tobom? — raspita se Ate.

— Moja sestra Guri.

— Dražesna je, tvoja sestra! Zaista, Guri, dražesna si! Tako mlada, a već tako pristala!

— Prestani s tim! — otkloni Guri. — Budalaštine!

— Ta smijem valjda to reći? — odgovori Ate — jer je istina. Tvoji podvizi nisu nikakve budalaštine!

— Reci mi radije, ali sasvim bez laskanja, što misliš o mom bratu?

— Ne uviđam zašto tražiš da se okanim laskanja. I ono najgore treba reći na lijep način.

— Dopuštam! — Guri mu pogleda s povjerenjem u oči: — Geno je dvaput strugnuo pred Bosom... što držiš o njemu?

Ate je pogleda vedro: — Znam sve! Poznajem i toga Bosa! Tvoj brat i ja smo veliki prijatelji. S Bosom ne želim imati nikakva posla!

— A kako to tumačiš — Guri je postajala sve povjerljivija — kako tumačiš ta dva bijega?

— Ne tumačim nikako — ostade Ate spokojan — on je već za to imao razloga, zar ne. Geno? Mene ta stvar ne zabrinjava...

Guri bijaše ushićena.

— Mi nismo nikad o tome govorili — izjavi Geno u neprilici — i ja bih molio, da i sada...

Povedoše razgovor o drugim stvarima.

Kad stigoše kući javi Guri majci o tome razgovoru. No Falina se ne dade smesti: — Da, da Geno nije dvaput pobjegao, ne bi ti sada morala biti zabrinuta za njegov dobar glas!

— Ali, majko — prigovori Guri — ako je Geno usprkos tomu...

— Ostajem pri onom što sam jednom rekla! — Time je Falina dokrajčila svaki dalji razgovor.

Geno nije mogao nipošto primijetiti, da mu majka iskazuje manje nježnosti, tek je koji put osjetio kao neku obazrivost u majčinu tonu. No i to prihvati mirno.

Neočekivano se pojavi jedne večeri Bambi. Premda su se obradovali, ostadoše bez riječi svi osim Guri. Guri mu odmah započe razlagati čitav događaj: Genova dva bijega i majčino mišljenje.

Falina joj živo upadne u riječ: — Tvoj sin ne smije pobjeći pred jednim drskim deranom!

— A kakvo je tvoje opravdanje, Geno? — upita Bambi ozbiljno.

Na čudo svima odgovori Geno otvoreno i odlučno: — Ja nemam namjere da se opravdavam!

Jedino se Bambi nije začudio; on samo klimne glavom.

Zatim progovori: — Vas oboje imate pravo, ti, Falina, i ti, Geno! A u isto vrijeme ste i u nepravu!

Brže no što su mogli shvatiti ove riječi, nestade im Bambi s očiju.

Slijedećeg jutra nađoše Geno i Guri Lanu na jednom malom proplanku.

Pozdraviše se vrlo prijazno: — Ah, to je lijepo! Uvijek sam se nadala da ću te vidjeti, Guri!

— Ja se također veselim! — reče Guri srdačno.

Lana je bila ganuta: — Mi smo se dobro slagale još od malih nogu!

— Mi ćemo i ostati u prijateljstvu! — doda Geno.

— Ah, kako mi je teško bez vas! — klikne Lana.

— I nama! — uvjeravala je Guri.

— Kad biste samo znali, kako se moja majka žalosti... — prizna Lana otvoreno.

Guri odgovori iskreno. — Teti Roli je učinjeno krivo! Ispričaj joj da je moj otac istoga mišljenja...

— Hvala ti! To će utješiti majku!

Geno izjavi odlučno: — Čitava razmirica nema smisla! To je...

Uto se u vrtlogu spusti odozgo s krošnje Peri: — Lana! Čuvaj se! Dolazi tvoj brat! Tvoj brat!

Lana se prestrašeno trgne.

Geno zapovjedi: — Ostani!

Guri je saleti: — Ne! Idi brže!

Lana nije čula ništa; pobjegla je.

— Hoćemo li i mi? — upita Guri.

No Geno ne odgovori ništa i ne mače se s mjesta.

Boso doleti bijesno: — Moja sestra! Gdje je moja sestra? Je li opet bila s vama? Zar se ne stidi, glupača!

— Stidi se ti! — napadne ga Geno — ti si glupan! Samo ti!

— Kukavico! — hukne Boso — ovaj put mi nećeš pobjeći!

Geno se nasmije: — Ovaj put? Ovaj put nećeš pobjeći ti meni! Ovaj put ću ja kazniti tebe!

— Uz pomoć svoje sestre? — podrugne se Boso.

— Samo dođi! — izazove ga Geno — vidjet ćeš, da li mi je potrebna pomoć!

Boso se baci na Gena; ali ovaj izdrži nasrtaj poput zida, Guri se postavi sasvim u stranu i s mirom u duši promatraše borbu. Usredotočenom žestinom ponovi Boso navalu. Nije se mogao primijetiti nikakav učinak, jer Geno stajaše tako postojano, kao da ga je okrznuo samo ogranak grmlja. Kad se zatim zbunjeni Boso htio okrenuti i pribrati, nasrne Geno tako žestoko, da ga je povalio na zemlju i jedva što mu je uspjelo da se pridigne, već ga ponovo tresnu o tle. I po treći se put skotrlja pod udarcem, koji ga pogodi u isti čas, kad se upravo htjede ponovo pribrati i dići.

— Ustani, bijedniče...! — reče Geno, čije se disanje nije nimalo ubrzalo. — Ustani, ubogi jadniče.

Omamljen digne se Boso i zaglavinja, nesposoban da išta odgovori.

— Gledaj, da se izgubiš — nastavi Geno bez mržnje.

Lana vikne: — Dođi, brate!

A Ate izgovori u smijehu: — Proći će te volja da se s Genom upuštaš u raspru...

Lana je bila dotrčala pod zaštitom Ata da vidi borbu.

— Oprosti, Boso — razabere se iz Genovih riječi iskreno žaljenje — ja nisam znao ništa o ovim svjedocima. Ja sam zapravo uvijek želio da izbjegnem svjedocima...

Boso je zagriženo šutio.

— Uvijek sam te molila — reče Lana Bosu — nemoj započinjati s Genom, on je jači!

— Ne trebaš se stidjeti, Boso — vikne sada Geno — bio si vrlo hrabar! A sada ti priznajem, da je tvoj doživljaj bio veći od moga...

— Pa onda bi se mogli izmiriti! — predloži Guri.

Geno reče tiho: — Ja sam spreman...

Ali Boso, koji je još uvijek šutio, okrene se i ode hramljući. Lana ga isprati.

Ate potrese glavom: — On je tvrdoglavac! Njemu je teško podnijeti poraz. A to, što smo bili prisutni, njegova sestra i ja, ne može nam oprostiti.

Guri odgovori veselo: — To sam uvijek znala.

Iz granja je kliktala od radosti Peri: — Dobro si isprašio drskog Bosa! I pravo mu budi! To mu je zaslužena kazna za hvalisavost!

— To bih mu bio rado prištedio... — reče Geno.

— Majka će konačno biti zadovoljna — izjavi Guri.

— Neka to čuje od drugih — odvrati Geno — mi nećemo ništa spomenuti! Obećaj mi to, sestro!

Guri samo odobri glavom.

No Ate joj namigne: — Tvoj je brat također tvrdoglavac. Samo njegova mi se tvrdoglavost više sviđa...

Kad stigoše kući nađoše majku u dobrom raspoloženju i vrlo nježnu. Nekoliko je dana Falina promatrala djecu s vidljivim iščekivanjem. Šutjela je ipak, jer djeca nisu govorila ništa. Falina

je već sve znala. Bambi je skriven prisustvovao sukobu i sve je Falini ispripovjedio.

— Sad je ta stvar u redu... — odahne Falina.

— Ta je stvar uvijek bila u redu — ispravi je Bambi, nestane i ostavi je u nedoumici.

Prođe nekoliko dana. Nelo i Membo saznadoše od Peri kako se odvijao dvoboj.

— To je moralo biti lijepo — reče Nelo Genu pred Falinom — lijepo si smlavio Bosa!

— T... t... tr... tri... puta! — promuca Membo.

— Zašto mi ne kažeš ništa o tome? — upita Falina.

— Mislio sam, majko, da bi morala i onako vjerovati, i bez dokaza!

Falina se sjeti Bambijevih riječi, malo se zbuni, ali se snađe govoreći sa smiješkom: — Ja znam već odavna sve! Od tvoga oca!

Geno se usplahiri: — Od oca? Zar je bio...?

— Da — potvrdi glavom Falina — on je bio prisutan! Odmah je došao k meni i ispričao mi događaj.

— Što kaže otac? — uzbudi se Geno.

— Ništa, moje dijete; on nalazi da je tvoje ponašanje bilo baš onakvo, kakvo je i trebalo biti...

Tek sada je Geno bio potpuno zadovoljan. Počeo je opet osamljeno šetati; tumarao je naokolo i brbljao sa stanovnicima šume. Katkad bi išao s Guri, Nelom i Membom. Jednom je sam stigao do rijeke. Ondje je uz rub šaša stajala čaplja; lovila je žabe i male ribice. U vodi su se praćakale patke; njihovi svježi izleženi pačići vrvjeli su oko nje; čitavo jato. Majke su ih poučavale, opominjale, zabranjivale im i zapovijedale, a pačići su slušali bez pogovora.

— Ostanite lijepo zajedno!

Oni se skupe.

— Ne plivajte tako daleko napolje!

Nekoliko preuzetnih se vrati.

— Sakrijte se!

I čitava flota žustro zavesla u šaš.

— Na obalu!

I svi izgegaju na obalu.

Geno se obavijesti kod jednog malog pačića: — Koliko imaš braće?

Pačić propišti: — Ja ne znam... jer ih još ne mogu prebrojiti...

Stara patka zakvače: — Imam sedmero djece...

— Tako mnogo?! — divio se Geno.

— Ta nije to mnogo... moja prijateljica ima ih devetero, a jedna druga čak desetero!

Geno se čudio: — Poznaješ li ti svu svoju djecu? — On se ispravi pod gnjevnim pogledima stare: — Mislim, ne zamijeniš li ih katkad jedno s drugim?

— Glupo pitanje! — začuje kvakanje — svaka majka poznaje svoju djecu!

— Oprosti... nisam te htio uvrijediti...

— I to je glupo! — Stara je patka oholo pokretala svoju trticu — onaj tko tako blesavo pita, ne vrijeđa, već pravi od sebe budalu!

— To je istina... — prizna skromno Geno. — ti si vrlo pametna...

— Dakako! — reče patka — pametna jesam! — Oholo odgega dalje.

— Da se nije sama pohvalila — gledaše Geno za njom — ja bih doista mislio da je pametna...

Odjednom osjeti neki jaki vonj i, prije no što je mogao pobjeći, iskrade se iz grmlja lisac, ne obazirući se na Gena. Bio je to sasvim mladi lisac, uzak, mršav, na slabim nogama, rijetko dlakava repa; i krzno mu je bilo čupavo, mjestimice su se na njemu vidjela olinjala mjesta. Lisac potegne ravno na čaplju i navali na nju. Poput munje okrene se čaplja i zamahne kljunom prema njegovom oku. Malo da nije pogodila.

Potmulo režeći ustukne lisac: — Kakav si ti to svat?

— Novajlijo — naruga mu se čaplja — nisi ti prvi, koji je naučio, kako me treba poštivati!

Opet lisac jurne na čaplju, i opet bude odbijen kljunom, koji je bio sličan bodežu. Stajao je zapanjen.

— Moglo bi te stajati oka... — čula se trijezna čapljina primjedba.

— Skoro je tako i bilo... — prizna lisac.

— Čuvaj me se! — zaprijeti mu čaplja: — nećeš me nikad ščepati! Samo bi stavio na kocku svoje oči! Već su za mnom porasle zazubice i drukčijima, koji su bili stariji i iskusniji od tebe!

Neočekivano izvede lisac i treći skok, ali je s vriskom pao u rogoznu trsku i bjesnio u njoj uz bolno zavijanje.

Među patkama se podigne graja.

No lisac nije bio više opasan. Iz jednog mu je oka kapala krv.

— Ja sam te opomenula — reče mirno čaplja. Onda se obrati Genu koji je izišao: — Taj više neće doći ovamo! Ali će još i s jednim okom počiniti dosta štete!

— Svi bi morali biti tako spremni na obranu kao što si ti! — divio joj se Geno.

Lisac se povukao; čulo se kako jeca u daljini, tiho i sve tiše.

— Čini se da ga muči velik glad... — čaplja je lukavo gledala — kakav glupan! Htio bi jesti, jadnik, i izgubi oko! Sad je i gladan i povrh toga trpi žestoke boli...

Geno se nijemo udalji. — Razbojnička kob — mislio je.

Razmišljao je dalje: — Ja sam bez obrane! Svi su moji bez obrane! Zar da se žalostim zbog toga? Da kukam? Ne! Mi ipak živimo! Imamo čistu i mirnu savjest!

Pade mu na pamet: — I razbojnici dave mirne savjesti.

Nadalje se dosjeti: — Tu ne pomaže ništa! Pred silnikovom vatrenom rukom svi smo goloruki, i ubojice i nedužni... — Smireno je koracao dalje.

Jedna mu zeba dovikne: — Moj mladiću, želite li vidjeti nešto prekrasno?

— Vrlo rado... — odgovori Geno.

— Pogledaj onda ovamo gore, k meni... — Geno digne pogled. Na rubu zebina gnijezda sjedilo je jedno mlado ptiče. Dvostruko veće od zebe, otvaralo je kljun i tražilo hranu.

— To je naše dijete!!! — reče zeba ponosno — nitko mu nije ravan!

— Ne — odmah prizna Geno — to je zbilja pravo čudo, i nema mu ravna.

Doletjela je ženka i donijela hrane, ali se malo ptiče ne nasiti, i dalje je neprestano otvaralo kljun.

— Miči se, dragi moj — potjera ženka svoga muža — naše dijete mora jesti!

— Naše dijete ne smije oskudijevati! — vikne mužjak i brzo otprhne.

— Zadaje nam neizmjerno mnogo truda da prehranimo sina... — I ženka se držala vrlo oholo.

— To vjerujem — reče Geno — on je već skoro veći od oba roditelja zajedno.

— Zar ne? — Tašta mati sjala je od sreće.

— Samo se još malo strpi — milo progovori nestrpljivom i nasilnom ptičetu — otac će odmah doći...

Mlado nije imalo strpljenja, činilo se, kao da ima samo zahtjeve, otvaralo je kljun, kao da će, sad na, skapati od gladi. Uto doleti zebin mužjak i donese toliko, koliko je najviše mogao zahvatiti. U tren oka mali je sve progutao. Majka se bez oklijevanja uputi da donese nove hrane.

— Ti si već jamačno umoran — sućutno pogleda Geno mužjaka.

— Dakako da sam umoran — odgovori mužjak — moja supruga svakog dana iznemogne od posla! A što da počnemo!

— Od takvog djeteta bit će muke... — snebivao se Geno.

No zeba se snebivala još više: — Muke? Kako se samo može tako zagrditi? Takvo je dijete blaženstvo! Jedno od najdivnijih radosti!

— A kad stigneš ti da jedeš? — upita Geno.

— Ne govori mi o tome! — zamoli zeba — mi činimo sve za toga sina! Sve! Mi nikad ne mislimo na sebe! No kad me pitaš, kada ja jedem, tek onda osjetim, kako me muči glad...

— Ta pojedi i ti sama nešto — posavjetuje joj Geno — moraš ipak čuvati svoje snage...

— To je točno — odgovori žalosno zeba — katkad progutam i nehotice koji zalogaj. Uvijek mi se to čini kao krađa!

Debelo ptiče zagnjurilo je kljun u pahuljasto perje i malo dremucnulo. Geno pogleda gore k njemu. Što je mogao... taj čučavac u gnijezdu bio mu je vrlo simpatičan.

— Imali smo još troje djece — pripovijedala je naduto zeba — sve ih je on istisnuo...

— Ta to je strašno — primijeti Geno.

— Ah, to ništa ne smeta — odgovori mužjak — ni mi, to jest moja žena i ja, nemamo sada mjesta u gnijezdu. Kad je netko takve sreće, da ima tako divnog sina, mora prinijeti svaku žrtvu! On će biti najugledniji među svima nama!

U zebinu glasu miješala se bespomoćnost i oholost puna pouzdanja.

— Pođimo!

Ate je stajao kraj Gena i, smiješeći se, poticao ga na polazak. Idući dalje reče Geno: — Ja toga debeljka niti mogu shvatiti niti mu se diviti...

— Jadni su roditelji prevareni — objasni Ate — oni kljukaju kukavičjeg sina i smatraju ga svojim vlastitim djetetom...

— A kukavica?

Ate se nasmije: — Ona? Ona redovito snese svoja jaja u tuđa gnijezda, ne vodi brigu o svom leglu, nema nikakvih muka s mladima i može se brinuti samo za sebe.

— Sramota! — vikne Geno — trebalo bi to reći prevarenim malim zebama! One imaju toliko posla i...

— A zašto? — prekine ga Ate — ne koristi ništa da im se to sada kaže. Oni ne bi nikome vjerovali, jer ljube toga tuđinca, uživaju u svojoj ljubavi i vjeruju da odgajaju čudo od djeteta. Ostavimo ih u njihovoj zabludi! Često ima u obmani mnogo sreće, a u istini mnogo gorčine.

Odjednom prasne hitac: oštar, jasan prasak.

Geno se trgne preplašeno: — Zar već sada?

Ate podigne glavu: — Neshvatljivo! To se valjda ne tiče nekoga od nas! Bilo bi prerano!

— Šta mi o tome znamo! — Gena zahvati tjeskoba: — Da li je vrijeme ili nije, o tome odlučuje samo On!

Ate reče: — U svakom slučaju moramo se čuvati...

— Došao je kraj blaženom miru... — bolno ustanovi Geno.

Imao je pravo.

Hici su praskali ponovno.

Šuma se uzbunila.

Ali nije pao nijedan srndać, pa čak nijedan nije bio ni ugrožen.

Pa ipak se proširio nemir i to ne samo među srnama, nego i među svima ostalima. Nitko više nije imao osjećaj sigurnosti.

Falina je stajala sva zabrinuta s djecom na okupu, i svi su razmišljali, što se to događa.

Peri doskače do njih i ispriča: — Jedan je par golubova oboren od vatrene ruke. Druga opet golubica sjedi ranjena na stablu bijelog jasena; teško je bolesna, jadnica; izgleda da neće dugo živjeti, jer drži kljun široko otvoren, stenje i krila joj mlohavo vise.

Mala je Peri bila neobično uzbuđena: — A zamislite samo, što se meni dogodilo! — Stidjela se; oklijevala: — Isprašio je vatrenu ruku na mene! Na mene! Na mene!

— Na tebe? — poviče Geno — ta ti si bila tako uvjerena da On tebe štedi!

— Sasvim sam utučena! — jadala se Peri — još nikad nije On to učinio! Zaista nikada!

— Ta valjda nisi ranjena? — upita Guri.

— Nisam! Na sreću me nije pogodila vatrena ruka! Pravo čudo! Ali da On to radi!?

Falina mišljaše: — Sve je to neshvatljivo...

— Meni je sada najgore! — jadala se Peri — kuna... lisica... a sada još i vatrena ruka... kako da se spasim?

— Mi ti ne možemo dati nikakav savjet — odgovori Geno — naš se način života odviše razlikuje od tvoga.

— Savjet nisam ni očekivala! — Peri šmugne visoko prema vršcima drveća.

Isto su tako bile čudnovate novosti koje je javljala žuna. Ona inače nije dolazila gotovo nikad, a i kad bi došla, samo bi dobacila dvije-tri riječi i nikad se nije upuštala u duge razgovore. Sada je mogla izvijestiti: — On je opalio vatrenu ruku na mene! — Žuna se nasmije, da je odjeknulo: — Ali ja sam zdrava! — Kugle, koje je On na mene isprašio, prasnule su kraj mene u drvo! Htjela bih znati što to znači! — Opet se nasmije: — Na kraju krajeva, On je poludio!

Prije no što je itko mogao odgovoriti, žuna je već odletjela.

Slijedećeg jutra je Peri dojurila s novim vijestima: — Tri je svrake On oborio! Tri! Jedna je od njih pala, ostale dvije su ranjene! Ne baš jako!

Guri je naslućivala: — To što vatrena ruka promaši tako često, mogao bi biti dobar znak; On njom više ne vlada!

Nelo i Membo su na sve to šutjeli i prešutjeli svoje mišljenje.

Uveče se pojavi Bambi; on je kao i uvijek djelovao umirujući.

— Ne bojte se ništa — glasile su njegove riječi — jedan mladi On skiće se šumom; On ima mladu vatrenu ruku, koju ne diže na nas niti na nama srodne.

Falina, Nelo i Membo odahnu.

— Pa makar On ubijao samo male — reče Guri — ipak su oni naši prijatelji!

— Tako je, kćeri, meni ih je žao kao i tebi! Ali, eto, moramo trpjeti.

— Zar On možda progoni naše čuvare? — htjede saznati Geno.

— Ne, sine, tvor zaista nije čuvar. Isto tako nije ni kuna.

— Je li oborio tu kunu? — upita Guri.

— Tvor, taj je zaglavio — obavijesti ih Bambi — kuni je uspjelo uteći, mislim barem tako.

Bambi je sa svojom djecom vodio razgovor kao s odraslima; samo što se u Gurinu i Genovu glasu uz ljubav osjećalo i poštovanje, a on je njih počastio govoreći im kao jednak jednakome, kao da se to razumije samo po sebi. No Falina se, u svojoj smjernoj odanosti nije mogla pomiriti s dječjom povjerljivošću prema Bambiju. Nelo i Membo su ostali skromni i nijemi.

— Što ti o tome misliš, Nelo? — obrati se Bambi na Nela.

— Isto što i Geno i Guri — prošapće Nelo, a na jedno pitanje upućeno Membu, reče ovaj daveći se: — I... i... is... isto tako!

Bambi, koji se opet iznenada izgubio u grmlju, razabrao je pravi razlog pucnjave. Lovac je htio odgojiti za lovački zanat jednog sasvim mladog čovjeka. Najprije mu je dao pušku na sačmu i dozvolio da strijelja u zvjerke, male ptice, kao svrake, pa i vjeverice. U početku ga je lovac pratio da ga poučava; kasnije ga ostavi da sam uči i vježba.

Mladić je, međutim, u svojoj početničkoj prerevnosti pucao na sve, što mu je lovac dozvolio, ali i na sve ostalo što mu se pojavilo pred očima. Često bi promašio, jer još nije bio siguran u gađanju. a i baratao je sa žurbom, pa su se neke njegove žrtve morale patiti tek malo okrznute metkom. No kao što svaki novajlija ima sreću u igri, tako i početnika u lovu prati izvjesna sreća. Mladi je čovjek ustrijelio jednoga tvora koji ostade ležati na mjestu.

Kod kune vatreni lovac nije imao puni uspjeh. Ipak mu je kuna dospjela pred cijev, što je za ljetnog vremena bio osobito rijedak slučaj. U osvit zore, kad je kuna prolazila krošnjama, odmah je mladić odapeo. U taj čas nije sigurno znao, kakva se to životinja tamo gore čas pojavljuje, čas opet skriva. Gusto je lišće zaklanjalo kunu, tako da je tek nešto malo sačme zahvatilo meke dijelove njena tijela, pa je mogla brzo uteći. Mladić je stoga mislio da je promašio i pošao je svojim putem, ne brinući se više o svojoj žrtvi. Ali ranjenoj kuni bude doskora vrlo zlo. Nije imala snage da se spusti sa stabla i da potraži svoj uobičajeni dom. Strašne su boli trzale njezinim tijelom; grčila se, ostala u krošnji, gdje je bila pogođena, i tijesno se priljubila uz deblo. Pred očima joj je poput koprene vijorila maglica i zbunjivala je. Tako je kunjala a kasnije je stade tresti groznica od rane.

Bila je osuđena na lagano umiranje; za to su vrijeme pred njom drhtali od straha fazani, vjeverice i sve ptice. Jedva su prošla dva dana i ona pade s drveta, na kome se nije mogla održati, uz koje je uzalud grčevito prionula; ležala je, trzajući se u travi, i tu je nađe lovac mrtvu.

— Dobro da je mrtva — reče on — ali njezino ljetno krzno nema nikakvih vrijednosti. No, ona bi se do zime još osladila gdjekojim lijepim fazanom.

Peri je sebi razbijala lijepu malu glavicu, kuda li je nestao ljuti neprijatelj. — Nigdje je ne možeš vidjeti ili naslutiti ... i nitko joj nije pao šaka ...

— Možda je ubijena od vatrene ruke — napomene Geno.

— Čekat ću još neko vrijeme — odluči se Peri — ako se ništa ne pokrene, onda joj je sigurno On zaželio sretan put. To za mene znači slobodu i sreću ...

— Prema tome je ipak On opet spasitelj ... — nasmiješi se Guri.

— Oh! — odgovori Peri — da me je ostavio u miru, moj bi odnos prema Njemu ostao isti kao i prije!

Pucnjevi prestadoše. Lovac je zabranio svom pitomcu lov, jer je trebalo srne poštedjeti od uznemiravanja, dok i one opet ne postanu strijelcima ciljem. U šumi je vladao prijatan mir. Svi su se tome radovali. No to bijaše mir pred napadom. Na žalost, kratak mir.

U šašu je šuštalo, dugačke su se stabljike žestoko ljuljale i klipovi su zvučno udarali jedan o drugi. Na vlažnom se tlu odigravala borba. Bila je to zapravo smrtna borba stare patke. Udarala je krilima, koja su je nekoć nosila visoko u zraku, a sada su mogla samo nemoćno lepetati. Dosad se mogla veselo prošetati na svojim nogama, iako se gegala, mogla je ponosno veslati u riječnoj vodi; sada je to prošlo i snažne joj kratke noge nisu služile ničemu. Mogla se samo bespomoćno njima koprcati.

Lisičje su ralje davile okrutno; lisičji zubi, onako oštri, zagrizli su duboko u grlo, skršili su jadnici šiju. Zatim je lisac spokojno uživao u gozbi. Bio je to onaj isti, kome je čaplja izbila oko. Zato je prema njoj osjećao ljutu mržnju, od srca je žudio za osvetom, ali se ipak bojao, da stavi na kocku drugo oko i brižno je izbjegavao čaplju.

Proživio je strašne tjedne. Krvava mu je rana zadavala paklene muke, tako da je jedva osjećao glad. Osamljen, nesretan, skriven u najgušćem guštiku, trpio je na svom bolesničkom logu, dok mu se ne ublažiše boli. Još ih je osjećao; no glad ga je ipak mučila jače, i morao se pobrinuti za jelo. Oslabljen od boli, koje su bjesnjele u praznoj, krvavoj očnoj šupljini, omršavio, jer već tako dugo nije okusio ni zalogaja, postao je strašljiv. U njemu se razrasla sva divlja zloba kukavice i osakaćenog nemoćnika. Skrivao se pun gorčine.

U početku nije nalazio ništa do miševa, zadovoljavao se katkad i kukcima, ali barem nije više imao, kraj prazne očne šupljine, sasvim prazan želudac. Katkad bi mu posrećilo, da je uhvatio mnogo miševa, da je skoro osjetio i sitost.

Kad je ubio neku ranjenu svraku, koja ga je htjela kljucnuti u oko, spopade ga takva divlja srdžba, da je svraku raskidao u same dvije minute.

Nešto ga je vuklo na pozornicu njegova poraza. U njemu je neodređeno i bez plana tinjala tiha nada da će neprijatelju uzvratiti milo za drago. Kraj rijeke, u šašu, otkrije patku. Na tom je mjestu od onog vremena vrlo često ugrabio slatki plijen, izvršio pustošenje među mladima, već napola odraslim pačićima i njihovim majkama. Kukavičluk mu se obratio u krajnji oprez, u pakost i lukavštinu. Ostalo mu je ogorčenje, kao i probadanje u praznoj očnoj duplji, koje ga je opominjalo i učinilo od njega najnesmiljeniju i najkrvoločniju zvijer, od sviju zvijeri, kojima je bilo smilovanje tuđe.

Čaplja se nije ni obazrela na njega, učinila se, kao da ga i ne primjećuje. Lisac se podmuklo prošuljao kraj pobjednice i pretvarao se, kao da ni on nju ne primjećuje. Ipak bi liscu svaki put u prsima buknuo uzavreli bijes, kad bi opazio nehajno ponašanje čapljino.

Na istom je mjestu sad opet proždro patku. Znao je, da će to biti posljednje za duže vrijeme. Jer patke su počele izbjegavati ovo mjesto, preplašene čestim prepadima; potražile su šaš i zaklon na drugoj obali i pobjegle u pravi čas. Odsad se jednooki šuljao oko fazana.

Lov nije bio vezan s nekim poteškoćama, ali je s njima bila skopčana povećana opasnost. Lovac nije mario za patke na riječnoj obali; ondje su se mogle vršiti kojekakve nepodopštine, i lisac se nije trebao bojati ničega. Drukčije je bilo s fazanima! Razbojstvo nad fazanima ostavljalo je za sobom ostatke usred lovišta.

Trebalo se deseterostruko čuvati. Pustošenje je trebalo vršiti razdaleko jedno od drugoga, izbrisati tragove, progonitelja zavesti na krivi trag i prevariti ga. Od toga vremena vodio se potajni rat između lovca i lisca. Lovac je otkrio kosti, hrpe mesa, kreljuti i veliko ukrasno perje fazana, otkrio lisičje tragove i marno je

počeo tragati za lukavim zlotvorom. Jednooki je odmah primijetio kako stoje stvari; pogonič bićâ bez obrane postade predmetom progona. On nije bio nipošto bez obrane; borio se oružjem lukavstva, prevare, obmanjivanja, duhovita bijega.

Lovac se odluči da iskopa lisičju jazbinu, koja se nalazila u lovištu. Znao je za nju odavna. Jednom je zabrtvio jedan izlaz u slobodu, stao je s Hektorom pred drugu rupu i zapalio snop šiblja, da istjera štetočinu napolje. Vatra je samo tinjala i dim nije prodirao u dubinu. Trebalo je dakle kopati! Zemlju proruje sjekirom i lopatom. Ako lisac iziđe na vidjelo, neka ga umlati sjekira ili lopata. Svakog je časa morala pasti odluka. I Hektor je stajao spreman da udavi zločinca. No lisac se ne pojavi. Iz otvorene jazbine dizao se u zapasima odvratan vonj; u njoj su, u velikom broju, ležale zečje kosti, kosti fazana i mladih srna. Otkriveno je još nekoliko rovova. Jazbina je imala više od dva izlaza. — I bila je nenastanjena već odavna.

Nakon ovog neuspjeha pokuša lovac sa stupicom. Nije, doduše, volio stupice i lisičja gvožđa i uopće je izbjegavao svako mrcvarenje. Ovaj put je pomislio: nek pomogne ono, što može pomoći! Brižljivo postavi mačji leš kao mamac, a ljudski vonj rastjera povlakom od haringe.

Izgledalo je, da je sve dobro pripremljeno, i ako pođe sve kako treba, nasjest će lisac u gvožđe. No jednooki pomete i taj plan. Nije se udostojao da baci i jedan pogled na mamac. Štaviše, izrugao se lovcu, i zeca je, kojega je ugrabio, požderao tik kraj stupice, a ostatke odmah tu ostavio kao svoj pozdrav.

— To sam baš mogao i misliti — stajaše lovac ponešto postiđen — u ovo vrijeme ima taj svat dovoljno svježega mesa.

Nitko nije šumu poznavao bolje od lisca; ni sam Bambi, koji je godinama izbjegavao pojedine predjele i išao skrovitim putovima. Jednookom i Bambiju bila je zajednička jedna stvar: nikad nisu išli istim putem. Kod lisca je bio uzrok tome u njegovoj naravi, naročito kad mu netko radi o glavi. Bambi je naprotiv postupao iz mudrog iskustva, te se nije služio putovima srna, niti uopće bilo čijim stazama. On nije ugazio ni svoj vlastiti trag. Uvijek je prodirao kroz grmlje poprijeko, ondje, gdje je bilo najgušće i najneprohodnije. Isto se tako šuljao lisac. Njemu je razbojstvo bilo cilj, dok je Bambi mislio samo na svoju sigurnost.

Malo-pomalo navikao se jednooki da sebi iz dana u dan priušti bogatu gozbu: jednom zeca, drugi put fazana, a kadikad i patku. Bilo mu je od koristi, što je dobro poznavao svako mjesto, svaku jarugu i svaki grm.

Miševe je lovio još samo da mu prođe vrijeme, samo iz lovačke strasti i požude za klanjem. Na solilima bi, kad bi mu se pružila prilika, ugrabio kojega od golubova dupljaša, koji su mu izvrsno prijali. Mlade je srne štedio iako su mu za njima rasle zazubice. No sada su već za njega bile preodrasle, a nije se u to upuštao ni iz lukavosti. Od toga su ga odvraćali i neki obziri, koji su bili i njemu samom zagonetni. Bez obzira na to, hoće li uspjeti ili neće, takav bi nasrtaj mogao imati loše posljedice.

Kraj svoje bogate ishrane lisac je napredovao sjajno. Tijelo mu se zaoblilo i postalo gojno. Krzno mu bijaše glatko, bez mane, a rep, raskošna lepezasta perjanica. Samo mu je prepredeno, nevjerojatno lukavo lice dobilo zbog prazne očne šupljine odvratnu nakaznost. Uostalom, čaplja je dobro pogodila, kad je rekla, da će lisac i ćorav počiniti dosta štete.

Lisac je upravo vrebao iza jednog grma svibovine i pogledavao na Peri, koja je u vrtoglavim vratolomijama prilazila sve niže i niže. Otkad je nestalo kune, postala je Peri bezbrižna, štaviše i drska. U svojoj zaboravljivosti nije pomišljala na lisca. Preduzela je sebi da istraži ljeskov grm i da se odvaži nekoliko veselih skokova po zemlji. Dotakla se zemlje. Već se jednoki spremio na ubojiti skok. Uto se začuje duboki glas: — Lisac!

Luda od straha srljala je Peri bespomoćno po zemlji, sretno se domogla najbližeg stabla i pojurila poput munje u krošnju. Ne ogledajući se odvijorila je žestoko ustreptala srca dalje, od hvoje do hvoje.

A jednooki se bijesno okrene, da vidi tog smutljivca, koji je upravo nad njim progovorio. Našao se sasvim blizu Bambija. Duboko spuštene glave uperio je on na njega svoju snažnu krunu. U tili čas nestade u lisca srdžbe.

— Ti si? — zareži prijazno — digni svoju krunu. Neću ti učiniti ništa!

— Ja i ne dam da mi se štogod učini... — odgovori mirno Bambi.

— Zašto mi ne priuštiš vjevericu? Bila bi to za mene poslastica.

— Malo me se tiču tvoje poslastice. Peri je prijateljica moje djece.

— I to da me sprečava? — izbijeli lisac zube.

— Pa ti si i bio spriječen — nasmiješi se Bambi — i bez toga ti padaju žrtvom mnogi od mojih prijatelja, nezasitniče...

— Tja! — bljesne lisac očima na njega: — Ja moram jesti! Zar ti možda ne jedeš?

— Svakako... jedem i ja. No nitko ne umire, kad ja osjetim glad... Ja ne progonim i ne koljem.

— To je razlika između nas dva — pokuša lisac da se nasmiješi, podigavši okrajke usana.

— Može biti — reče Bambi — no ja ti ipak savjetujem da se kloniš Peri i njenih rođaka.

— Jesu li sve vjeverice prijatelji tvoje djece?

— I moji prijatelji — potvrdi Bambi — kao i svako stvorenje koje ne kolje.

— Tko bi mislio kako ste svi vi sprijateljeni međusobno — rugao se lisac.

Bambi upita mirno: — Tko su tvoji prjatelji?

— Zašto prijatelji? Meni ih ne treba!

— To je razlika između nas dva. — Sada je opet Bambi bio vrlo ohol.

Jednooki se poguri od tolikog spokojnog dostojanstva. — Mi danas razgovaramo po prvi put!

— Svakako, to je prvi put — prizna Bambi — ali ja te poznajem već odavna...

— Odakle? Ja tebe nisam vidio nikad! Odakle me poznaješ?

— Bio si u mom ležaju...

— Koji ležaj misliš? Ja ih imam mnogo; gotovo svaki put ležim negdje drugdje!

— Mojim si se češće poslužio. To je onaj prijatni log u draži-ci, pod trulim panjevima, pokriven suharjem...

— Oh, po njemu raste bujad i loćika — upadne mu u riječ jednooki — da, ondje je uvijek vrlo prijatno!

— To je moj log — izjavi Bambi.

— Tvoj? Sada, eto, pripada meni! — Jednooki se nasmije bestidno. — Ti jamačno nisi imao hrabrosti da me otjeraš!

— O hrabrosti nećemo govoriti. Nisi bio nikad u njemu kad sam ja došao onamo. Tvoj mi je smrad dovoljno pričao ... savjetujem ti ... da se kloniš mog loga!

— Zar tako loše zaudaram?

— Jednom sam vidio kako izlaziš — produži Bambi nebrižno — ja sam te u njemu zatekao ...

— No? I onda? — vikne lisac izazovno.

— Mogao bi izgubiti i drugo oko ... — Bambi prigne krunu u znak opomene.

Jednooki je bio u velikom strahu od zašiljena oružja. Brzo je ustuknuo. — Dobro! Taj log pripada tebi! Ja ti ga poklanjam!

— Ti ne možeš meni poklanjati moju svojinu! — Iz ovog se odgovora mogao čuti laki gnjev.

— Htjedoh reći — popravi se lisac — da neću više tvoj log ...

Bambi ga prekide: — Iskopaj jamu i živi u njoj, kao što žive svi tvoji rođaci.

— Žive? — usprotivi se žalosno lisac: — To bi za mene bio kratak život i bijedno umiranje!

— Tebe muči tvoja zla savjest ...

— Savjest? Što je to? Ja ne znam što je savjest, niti slutim što bi to moglo biti! Ja sam samo jadni bjegunac!

— Svi smo mi, ovdje u šumi, bjegunci, kad dođe On — reče Bambi.

— A ipak On vam daje dugu poštedu; pušta vas da mjesecima uživate mir! Za vas se On brine zimi! Ali ja, ja sam uvijek na bijegu, uvijek proganjan! Mene ne štede nikad! Nikad! Meni nema nikad mira!

— To je razlika između nas dva — opet se nasmiješi Bambi.

— Nas dva! — frkne jednooki: — Ja tebe mrzim!

Bambi odgovori još uvijek sa smiješkom: — To je još jedna razlika. Ti ne znaš što je savjest, a ja ne znam što je mržnja.

— Nas dva nećemo se nikad razumjeti! — prosikće lisac.

— Eto dotakao si se sada točke u kojoj smo složni, ti i ja ...

I Bambi nestane.

Zapanjeni lisac ostade sam; njuškao je, tražio, vrzao se naokolo. Uzalud. Postade mu neprijatno pri duši. Uklješti rep među stegna, šuljaše se, sve brže i brže i konačno otpraši ubrzanim trkom.

Na bijegu kroz krošnje stigne Peri daleko od pozornice svoje pustolovine. Pomalo se smirivalo njezino zaprepaštenje; opet je sitno srce kucalo blago. Čim je spazila Falinu, koja je s Nelom i Membom čupkala lišće s grmlja, probudi se u njoj želja da priča, da saopći opasnosti, kojima je izmakla. Malo da se vjeverica nije sunovratila dok se spuštala s grana na granu. — Mene je Bambi spasio!

— Tako? — odgovori Falina — zar je opet spasavao?

— Z ... z ... za ... zar ... s ... si ... ti ... b ... b ... b ... bila u ... o ... o ... op ...?

— U opasnosti? — doda Nelo.

— Još pitaš! — Peri ispripovjedi događaj; upravo se razmetala. — Bambija — zaključi Peri — nisam zapravo ni vidjela! Samo glas ...

— To nije bio nitko drugi! — odlučno reče Falina.

— Nitko drugi! — oduševljavala se Peri — to samo on može!

— Moći će to i Geno — osjeti Falina materinski ponos — i Geno će to moći kad jednom odraste, i kad ga otac pouči!

Za to su vrijeme Geno i Guri prolazili tihim stazama. Doskora im se pridružio Ate, koji je svoju pažnju posvećivao ponajviše Guri. Njih je dvoje zbijalo šale, brbljalo i bilo dobro raspoloženo.

— Oprez! — prošapće Geno. Išao je pored njih, pažljiv kao i uvijek. — Oprez! Netko dolazi!

Guri i Ate sustaviše korake. Pucketanje i šuštanje sve se više približavalo. Jednooki šmugne mimo njih, poprijeko kroz grmlje.

— Ah tako! — reče Ate s prezirom — lisac! No, njega se baš ne trebamo bojati!

— Ja sam stalno na oprezu pred ovakvim razbojnicima — uzbudila se Guri.

— Ne! — umirivaše je Ate — to nije potrebno. Kad je tebe lisica napala, bila si još malo dijete...

Sve troje je osluškivalo kako se lisac žurno udaljuje.

— On je zapravo samo progonjeno biće — reče Geno — netko bi mogao osjetiti prema njemu i samilost, kad bi samo znao da je i on bilo kad imao takav osjećaj...

— Meni su svi progonjeni vrijedni sažaljenja, bez iznimke... — Guri je opet bila mirnija — što oni manje osjećaju, to više ih moram sažaljevati...

— U ovoga ovdje, izgleda, nema ni traga kakvom osjećaju — govoraše Geno — ja sam bio prisutan kad mu je čaplja izbola oko. Uvijek mi je to pred očima. To je divlji, prepredeni svat. No možda imaš pravo, sestro, mada možda i ne zaslužuju sućuti, oni ipak svoju žudnju za krvlju plaćaju skupo.

Rano se ljeto pretvori u žarku ljetnu žegu. Lazarkinja je cvala malim bijelim zvijezdama i rasprostirala slatko-gorki miris. Jadić, zvan i viteška ostruga, mošnjak, popina kapica i zvončić oholo su se gizdali, klatili i klimali u svečanim bojama. Na bazgi-nu grmu bubrile su u širokim tanjurima bobice. Još zelene, a već su pokazivale crvenkaste crte započeta zrenja. Šuma je ječala od slavopojki sviju ptica, a mušice su poigravale u gustim jatima. U noći se pojavi Bambi.

— Sad se morate dobro čuvati — reče on. — Danas ili sutra obilazit će vatrena ruka! Još prije jutarnje kosove pjesme morate krenuti kući, a uveče opet izići tek onda, kad zanijemi kos. Držite se ovoga pravila, kao što ga se i drugi drže, i neće vam se dogoditi ništa!

U muk, koji nastade, upita Falina ponešto plaho: — Zar ne, ti si bio taj, koji je nedavno spasio Peri? — Nije bilo odgovora. Bambi više nije bio prisutan. Tome se nisu čudili ni Falina ni djeca.

Nikome nije bilo teško da se pokori Bambijevim nalozima. Svi su se osjećali da su već takve stvari čuli od oca. Samo Nelo i Membo čuli su to po prvi put; bili su ispunjeni odanošću.

Geno je preuzeo vodstvo kao da se to razumije samo po sebi. Čak se i Falina podvrgla bez pogovora. Na Genov znak vraćali su

se jutrom u logove na spavanje; uvečer su čekali, dok im Geno nije dao znak da mogu izići.

I doista, nakon dva dana prasne prvi hitac. Još dosta rano, u snenosivom svitanju.

Nešto malo kasnije dojuri Peri.

— Jedan pristali srndačić — javi vjeverica — oborila ga je vatrena ruka! Ja ga ne poznajem! Vjerojatno ga ne bi mogao nitko prepoznati u stanju, u kojem se sada nalazi!

— O kakvom to stanju govoriš? — raspita se Guri. — Je li mrtav?

— Oh, strašno! — blagoglagoljivo je pričala Peri. — Kako bi mogao biti živ, taj jadnik? Tijelo mu je rasporeno! On mu je izvadio drob! Oči su mu zamrle... jezik mu visi iz usta... ja više nisam mogla podnijeti taj prizor!

Svi su se zgrozili.

Mnogo kasnije — bilo se već dobro razdanilo — dođe im u pohode Ate. — Zdravo! — nazove veselo — htio sam samo vidjeti, jeste li zdravi.

— Sada, u to vrijeme, prelaziš ti preko livada i proplanaka? — prepala se Guri.

— Zašto ne? — smiješio se Ate — vatrena je ruka bila daleko...

— Nikad ne možeš znati gdje On vreba! — opomene ga Guri.

— Ne smiješ tako, Ate — reče Geno vrlo ozbiljno.

No Ate odgovori veselo: — Ostavi se pouka, mali...

Dogodilo se prvi put da se Ate pozvao na svoju stariju dob.

Geno ostade ozbiljan: — Nisu to moje pouke, već pouke mog oca. Moraš im se pokoravati!

— Svako poštovanje tvom ocu — zadrži Ate svoje dobro raspoloženje — oprosti... uvjeren sam da me On štedi! Još sam Mu premlad!

— Usprkos tome, Ate, obećaj mi... — zahtijevaše Geno.

No Ate mu ne dopusti da izgovori. — Ništa ne obećajem! Baš ništa! Odviše je lijepo lunjati u jutarnjem suncu! To je divno! Obećaj ti meni, Geno, da ćeš poći sa mnom... ne danas jednom drugom prilikom!

— Ni danas, ni ikada inače! — Geno potrese mladenačkom glavom — ja poznajem čar jutarnjeg sunca, no sada se toga moramo odreći...

— I ovo je čarobno — doda Guri — ležati ovdje u sigurnosti i gledati, kako jutarnje sunce prodire kroz lišće, kako ondje na zemlji tke zlatnu rešetku...

Smijući se odgovori Ate: — Spavajte slatko svi zajedno! — Vedro i gizdavo iziđe on napolje u slobodu. Geno je gledao za njim zabrinuto; Guri milo. Jer njezine se brige rasplinuše na veselom biću Atinom, kao rosa na sunčanim zrakama.

Uto prsne nedaleko drugi hitac; glasno, s nekim tihim fijukavim zviždukom. Fijuk metka.

Ate se pouzdavao u svoju mladost; izbjegao je sudbini ovoga puta, jer se našao u zaklonu, kad je pao hitac, koji je bio namijenjen nekom drugom. Pa ipak se Ati dalo na zlo to njegovo samopouzdanje. Nije, naime, ništa znao o onom mladom čovjeku, koji je napolju vrebao i palio pušku na sve što mu je bilo nalik na srnjaka; bez obzira na to, da li je to srnjak za odstrijel ili tek nejaki srndaćić.

Ovaj put se srndaćić zvao Boso. Njega je okrznula kugla sprijeda na prsima. Iznenađen i potresen udarom proletjelog metka, posrne Boso tako jako, da je njuškom zario u travu. Pribrao se i podigao, upropanj odjurio u grmlje i primijetio kako mu niz prsa teče krv. Srljao je bez cilja i razmišljanja naokolo, izbezumljen od straha i zaprepaštenja, jer je počeo osjećati žestoku bol od rane. Crvene su kapljice označavale njegov put po lišću grmlja i po tlu. Koliko je god trčao, ostao je uz rub čistine, gdje ga je malone ubio metak. Nije stigao daleko.

Već se htio predati nemoći, koja ga je pomalo svladavala, zaželi da legne i upravo htjede potražiti neko mjesto, gdje će prebóljeti ranu, kadli se nađe sučelice Bambiju.

— Nemoj leći, Boso! — oslovi ga Bambi — bit ćeš izgubljen, ako sada smalakšeš! To nije uopće ni potrebno. Pođi sa mnom, jadno dijete, pođi samo!

Boso je nasumce tapao za Bambijem. Blage riječi Bambija upravljene njemu, pružile su mu utjehu, koja ga je ohrabrila, pridigla i razbudila u njemu nove nade.

Bambi je pažljivo koracao vraćajući se krvavim tragom.

— Tako je mene nekoć vodio Stari — mislio je putem, i idući promatrao na tlu trave, pokazao jednu i zapovjedio: — Jedi!

No Boso odmah ispljune zalogaj. — Oh! Zaudara, strašan okus. A čemu to?

— Jedi — ponovno zapovjedi Bambi — jedi! Prestat će krvarenje!

Dok je Boso s mukom gutao travku, pregleda Bambi znalačkim pogledom ranu. — To je zaista samo ogrebotina... — ocijeni on. — Prava sramota, ispaliti pušku na ovakvo dijete — mišljaše zatim — mali Boso jedva ima zametak krune. — On to ne izreče glasno da ne bi povrijedio Bosa.

— Dalje! Dalje! — požurivao je.

Boso izjavi stenjući: — Umoran sam... strašno umoran... smijem li... samo malo...?

— Ne! — začuje strogi odgovor.

Nakon kraćeg vremena uzdahne Boso: — Boli me...!

— Neće trajati dugo... — progovori Bambi blago. — Boljet će te jednako, budeš li hodao ili ako legneš...

I po treći put plašljivo zamoli Boso: — Spava mi se... ne mogu dalje...

— Čekaj još samo malo! Misli sada na svoj život, dijete! Rana ti nije opasna! Nije nikako! Samo da te On ne nađe! Razumiješ li? Misli na svoj mladi život!

Dobrostive i brižne riječi obodriše Bosa.

Bambi ga pusti da ide pred njim. Kad je vidio da više nijedna kap krvi ne odaje put, raspita se: — Kako je? Boli li još jako?

Boso odgovori nešto bodrije: — Vrlo malo... Gotovo ništa.

Na kraju se Bambi zaustavi. — Tako, dragi moj, sada, što brže možeš, kući, k majci! Čuješ li? Da ne bi putem legao i zaspao? Bilo bi sve uzalud! Kad budeš kod svoje majke, možeš počivati, koliko god hoćeš! Ja ću, uostalom, paziti, jesi li poslušao moj savjet!

Bambi nestane prije no što je Boso uzmogao da samo dahne.

Nekoliko dana kasnije zateče Ata njegova kob. Opet je sunčano jutro blistalo i mamilo. Kos je završio svoju pjesmu; vuga je kliktala, zeba pjevala, žuna bubnjala, a kukavica dozivala. Ate

je uživao u svom drugom pohodu, veselio se travi, koja je bila osvježena rosom, a da nije bila vlažna okusa. Opojno ga je proživao radostan životni osjećaj; nije se obazirao na opomene svrakina kreveljenja, prečuo je prodirno kriještanje šojke. Činilo mu se još, kao da Peri govori nekom drugom, kad je viknula: — Opasnost! Opasnost! — Mislio je: — Pah! Opasnost! Ona zacijelo ne prijeti meni! — Kad nije ništa pomoglo, zovne ga Peri imenom: — Ate! Ate! Opasnost! — On digne glavu i nasmije se. — Šta ti pada na pamet, Peri? — htjede odgovoriti.

U taj čas prasne hitac. Ate se zakoleba — nije mogao istisnuti ni jednu riječ. Mlazom krvi ispune mu se razderana pluća, grlo i usta. Krv mu je tekla s obje strane prostrijeljena tijela. Gubeći svijest srne on s nekoliko skokova u guštaru. Onda se sroza, trzne i ispruži.

Bambi, koji je, spreman da pomogne, stajao kraj njega, čuo je još posljednju Atovu, tek nejasno prošaptanu riječ: — ... Guri! ... !

— Svršeno! — reče Bambi, okrene se i udalji ožalošćen.

Dotrčao je mladi čovjek; bio je u groznici od uzbuđenja; nije mogao naći Ata pa je, nestrpljivo tapkajući nogama, čekao lovca.

Kad je ovaj došao, razmakne vještom rukom krvlju poškropljeno granje i reče: — Tu leži! Upravo pred tvojim nosom!

Prignuo se i segnuo rukom za rogovlje pogođenog Ata.

— Rašljan! Šteta! Šteta! Hitac je dobar, srnjak loš!

— Početak ... — promuca mladić.

— Ah šta, početak ... — prekori ga lovac — ... tvoj je početak morao biti bolji! Ne smiješ raspaliti po svemu, na čemu strši bilo kakva sitnica! Ja sam ti utuvljivao: tek kad imaš pred sobom šesterca, tek onda ... inače ne!

Dok je izvlačio nož, da srndaću izvadi drob, promrmlja: — Kukavna šeprtljo ...

S prividnim kajanjem pusti mladić da preko njega prijeđu prigovori; u sebi je osjećao živo zadovoljstvo zbog dobrog pogotka njegove kugle, smatrao sebe savršenim strijelcem, a slabo rašljasto rogovlje bijednoga Ata trofejom, kojega je vrijedno vidjeti.

Peri je bila svjedokom Atove smrti, nakon što su njezine opomene ostale uzaludne. Ona pobjegne s površnim očajavanjem. Nije imala srca da žalosnu vijest saopći Genu i Guri, no ipak je teško odolijevala želji da taj glas proširi.

Nemirno je naokolo lutala na jasenu iznad mrtvog Ata, penjala se visoko i opet se u vrtlozima spuštala duboko dolje, da bi se ponovo uzverala do vrška.

Gonjena potrebom da priča, sprečavana osjećajem, da mora ostale poštedjeti, često je ponavljala ovo vitlanje gore i dolje. Njezin je nemir izazvao žagor pokrenutog granja i šuštanje lišća.

— Jesi li ti tamo gore, Peri? — zovne je Geno.

Užurbano jurne Peri dolje. — Da ... ja sam to!

— Je li Ate zdrav i čitav? — upita Guri od straha prigušenim glasom.

— A odakle to uopće znaš? — čudila se Peri.

— Od svrake ... — odgovori Geno.

A Guri dometne: — Ona je vidjela samo kako je On ispalio pušku i kako je Ate skočio u guštaru ...

— Prema tome je svraki bio prišteđen najgori prizor ... — odgovori Peri, koja je sada napustila svaku suzdržljivost.

— Ate je mrtav! — krikne Guri.

Peri ispripovjedi sve. Na kraju reče: — S njim je bilo gotovo, čim je stigao u guštaru. Legao je i uginuo.

Guri je tiho plakala: — Jadni! Dobri Ate! Tako veseo ... tako mlad ... siromah! Dobri ... nesretni prijatelju ...

I Genu se ovlažiše oči. — Ate, dragi Ate! Nije htio slušati! Nije vjerovao u smrt ... ! Bezbrižno je pošao u susret opasnosti!

— Ja sam ga glasno dozivala — uvjeravala je Peri, pritisnuvši obje prednje šapice žalosno na bijele prsne malje — glasno sam ga zvala! Prekasno!

Geno je stajao pognute glave: — Čak ni očeve pouke nisu djelovale na Ata, da bude oprezniji ... Koliko sam ja njega opominjao!

— Vaš je otac bio kod njega — izvijesti Peri.

Falina prekine svoju šutnju: — Bambi ...?

Nelo i Membo, koji od ganuća nisu mogli progovoriti ni slova, osluškivali su sada napeto.

— Sigurno! Ta ja poznajem Bambija! Tko bi se drugi bio odvažio, da nakon groma iz vatrene ruke priđe Atu, koji je ležao na zemlji. On je htio pomoći Atu kao što je pomogao Bosu...

— Bosu? — prekide je Geno — je li to zaista bio Boso...

Peri dovrši svoju obavijest: — No za Atu nije bilo više pomoći... — Zatim odgovori Genu: — Da je to bio Boso, znam vrlo dobro! Dakako, ja nisam sama vidjela Bosa. Čula sam to od svojih rođaka. Oni poznaju Bosa tako dobro, kao što se upravo poznaje netko, tko nije voljen. Ja sam sasvim zaboravila da o tome pričam — tek mi je sada palo na pamet...

— Uvijek — mišljaše Falina — uvijek bude spašen onaj, koji to nikako ne zavređuje...

— Da li to Boso zavređuje ili ne — reče Geno — meni je drago da živi.

Guri izjavi: — Ja svima želim spasenje, svima! Bez izuzetka!

Ata su od srca i bolno oplakivali. Kad su Geno i Guri govorili o njemu, što su u prvo vrijeme vrlo često činili, nazivala ga je Guri: »naš izgubljeni prijatelj!« Geno ga je nazivao: »moj nezaboravni drug!«

Prolazili su dani i noći. Kiša je pljuštala. Ljetnu su žegu ublažile kratke oluje sa sijevanjem munja i gromovima.

Falina je ostala na okupu s djecom. Ma koliko ih kiša kvasila, nikad nisu izlazili da se osuše na suncu. Bojali su se vatrene ruke, koja se vrlo često čula, naročito kad bi sunce nakon oluje zamamljivo dozivalo.

Jednog jutra dohramlje Rola do Falinina loga; ušla je s hukom. Za njom je ušla vrlo plaho Lana. Pokazao se, doduše, i Boso, kao posljednji, ali je oklijevao, neodlučan, bi li se približio.

— Falina — započne Rola živahno — Falina... moram ti zahvaliti... tebi... zapravo Bambiju... ali njega nikad ne vidim...!

— Zdravo, Rola... — Falina se digla, a djeca su već bila ustala.

Rola nastavi brbljavo i nadušak: — Već sam ti se odavna morala zahvaliti... odavna sam te morala zamoliti da svom mužu isporučiš našu zahvalnost... Bojala sam se da ću biti loše

primljena... Ljutiš li se još uvijek na mene? Ta reci mi bar jednu lijepu riječ...

— Stara moja Rola — Falina je mogla izgovoriti samo toliko.

— Ti više ne misliš da je na meni krivica zbog Genova progona?

Falina potrese glavom. — Ne.

— Kako si došla na to? Kako si mogla povjerovati da bih ja bila sposobna za takvu podlost?

— Ne govorimo više o tome — uspije Falini da dođe do riječi — smeo me je strah za Gena...

— Učinila si mi gorku nepravdu, Falina, bolnu nepravdu...

— Zatim je nastala svađa među našim sinovima, ali, Rola, zaboravimo sve to! — završi Falina.

— Naši sinovi! I to treba izgladiti! Tvoj je Geno bio uvijek prijazan prema Bosu! Pa i nakon borbe! Pričala mi je Lana! Ja bih bila već prije... već bih te prije bila posjetila... ali Boso nije nikako htio! Oh, nipošto iz prkosa! Više nije prkošljiv, otkad ga je On ranio, a Bambi spasio! Boso se tako stidi da ti se ne usuđuje na oči... — Rola se okrene Bosu, koji je stajao po strani u teškoj neprilici: — Ta priđi bliže! Dođi odmah!

No kad je Geno pošao plašljivom Bosu u susret i kad ga je pozdravio, napeto se raspoloženje u času pretvorilo u prijazni susret.

— Mi se veselimo, Boso, što te opet vidimo među nama!

Boso mu samo kratko kimne glavom, poskoči mimo njega i postavi se kraj majke pred Falinom. — Teta! — promuca stegnuta grla — teta, možeš li mi oprostiti...?

Falina ga podraga po leđima: — Ja sam ti već oprostila...

— Glupo sam i drsko brbljao o našem starješini... — izgovori teškom mukom Boso — ...o onome, koji je bio moj spasitelj! Moj spasitelj...!

— Ah, to je zaboravljeno — nasmiješi se Falina — pođi k djeci...

Guri je već bila srdačno dočekala Lanu i upoznala je s Nelom i Membom; Geno je doveo Bosa, koji je, još uvijek u nepri-

lici, pristupio krugu. Njegovo je držanje i njegov pogled pokazivao kako željno iščekuje ohrabrenje.

Svi ga dočekaše kao dobra prijatelja; osobito mu je Geno iskazivao srdačnost, i Boso je doskora postao u svom ponašanju tako slobodan da je i Nelu i Membu rekao: — Ta mi se već odavna poznajemo.

— Poznajemo se tek površno — odgovori Nelo.

Membo promuca: — J... j... ja... s... s... se... je... je... jedva sjećam...

Svi su strpljivo čekali, dok Membo završi, a onda reče Nelo: — Tek sada ćemo se dobro upoznati...

— I... i... i... p... p... po... po... postati pri... pri ...prijatelji — upadne s mukom Membo.

Boso osjeti olakšanje.

— Gdje si bio ranjen? — htjela je znati Guri.

— Ovdje! — Boso pokaže bradom na prsa.

— To je bilo gadno... — prizna Geno.

— Nije bilo baš tako teško... — branio se skromno Boso.

— Ipak imaš široki ožiljak... — ustanovi Geno odlučno.

Boso nastavi i dalje skromno: — Tja... rana je brzo zarasla.

— A... a... a... ali b... bo... boljelo...

Nelo objasni bratove riječi: — Ali boljelo je svakako jako...

— Nešto malo... — prizna Boso.

— No ti si ipak mogao bez ičije pomoći pobjeći! — vikne Guri.

— O ne — usprotivi se Boso — od toga ne bi bilo ništa.. Bez pomoći vašeg oca bio bih morao umrijeti...

— Divno je što si živ! — reče Geno.

— Svakako! — Boso prvi put uzmogne da se nasmiješi — svakako, to je mnogo ugodnije...

— Živjeti — izjavi Guri ponešto ozbiljno, ali u isti čas i vedro — živjeti, to će zauvijek ostati najljepše! — No ona je to rekla već tako često, da su svi bili čvrsto uvjereni u jednostavnu istinitost ovih riječi; stoga su one proizvele neznatan dojam, i jedva da su im posvetili neku pažnju.

Jedan im je događaj donio nikad nedoživljeno uzbuđenje, nečuveno pobjedničko pouzdanje. Svi stanovnici šume, od najmanjeg palčića pa sve do vrana, od najsitnijeg miša do lisice, razmetali su se u razgovorima, u kojima su ukrašavali i uveličavali jedinstven događaj. Samo jeleni nisu sudjelovali u tim razgovorima. Nikome nije bilo jasno da li njima možda nije doprlo do ušiju to junačko djelo, jesu li oni u svom dostojanstvu s prezirom odbili, da se o tome izjasne, ili su čitavu stvar smatrali bezvrijednom, jer kao da je i neka bajka govorila o tome, da se na takvo nešto odvažio nekoć, u davna vremena, jedan jelen.

Veliki se događaj zbio prije rose i dana. Trajao je tek jednu kratku minutu. Na livadi.

Falina i Rola išetale bi, nakon svog pomirenja, svakog dana kao i nekoć napolje na livadu, tu bi se srele, a šestoro je djece poigravalo oko njih i zbijalo šale.

Četiri mlada srndaćića, dva mlada laneta i k tome obje majke — prilično stado.

— Ja sam tako sretna, Falina, što se sada slažemo — reče Rola na rastanku, nakon prvih sati zajednički provedenih na livadi.

— Ako želimo da se prošlost zaboravi — odgovori Falina — ne smijemo više govoriti o tome.

Rola je bila drugog mišljenja. — Zašto, draga, da se češće ne sjetimo, kakve smo sve budalaštine preživjeli...

I Guri je više puta šalama otklonila razgovore kojih se Lana nije mogla nikako okaniti. — Ta budi vesela! Mi zaista imamo razloga da budemo veseli!

Nato će Lana: — Ja se od same radosti ne mogu radovati!

— Smiješna stvar! — dobaci Guri.

— Tebi je lako, ti si uvijek izlazila na livadu — primijeti Lana — ali ja! Kako je meni moralo biti teško bez livade! Bez livade, bez tebe, bez Gena i tete Faline! Vi ste se brzo utješili.

— Misliš na Nela i Memba?

— Bila sam ljubomorna, Guri...

— Zar nisu možda dragi?

— Dražesni su! Ali da su vam oni mogli poslužiti kao zamjena...

— A šta smo mogli učiniti? Ta vama nije bilo do pomirenja...

— Bolno je to, kad netko bude drugim zamijenjen, Guri, vrlo bolno!

— A sada prestani, Lana! Ti mi dosađuješ!

Lana se prepadne; trudila se da pokaže dobro raspoloženje.

— Znaš li — prizna Boso Genu — znaš li, ja žarko želim da vidim tvog oca, pa ipak se bojim toga trenutka.

— Ja to razumijem! — pridruži se Nelo.

— N... n... ne... s... s... sa... sasvim... — reče Membo.

— Zašto me ne razumiješ sasvim? — upita Boso.

Geno ne dopusti nikome da dođe do riječi. — Ja shvaćam da želiš vidjeti oca. Htio bi da mu se zahvališ, zar ne?

— Oh, da...! — uzdahne Boso.

— Neka te ne bude strah moga oca! On je silno dobar...

— On je silno moćan — upadne Nelo.

— To je baš ono! — vikne Boso — ja pred njim ne bih smogao ni jedne riječi! Zato se plašim da stanem pred njega...

Geno ga umiri: — Ti ćeš brzo osjetiti povjerenje prema njemu.

Zatim se javi Membo, i nitko ga nije prekidao:

— J... j... ja... o... o... osjećam p... p... pre... prema... nje... nje... njemu t... t... ta... takvo... po... po... povjerenje... j... ja... s... s... se... s... s... sti... stidim m... m... mo... mog... t... t... teškog... go... go ...govora... ma... manje... p... p... pred njim n... n... nego pred vama!

Nelo, koji htjede prekinuti daljnju blagorječivost bratovu, brzo se odluči da izjavi: — Sad znaš, Boso, zašto te moj brat nije sasvim razumio...

Drugom prilikom započne Rola razgovor o Nelu i Membu:

— Kako su sretni što su s vama...

— Možda — dopusti Falina — oni znače i za nas sreću.

— Zar nije to malo pretjerano, Falina?

— Nije zaista! Oni su tako dobri, tako privrženi...

— Membo muca na žalost... — ustanovi Rola.

— Na žalost? Nama to ne smeta! Mi ga zbog toga još više volimo! — Time učini Falina kraj kritici.

Obje su obitelji preuzele kao naviku ono što je određivao Geno. Naganjali su se livadom sve do prvog blijedog svjetlucanja jutarnjeg svitanja. Čim bi izblijedjela pomrčina noći, krenuli bi kući.

Često su čuli pucanj dok su tonuli u san, no oni su već bili u sigurnosti. Katkad bi im Peri donijela vijesti o onom, što se dogodilo, a katkad im je to javila i svraka.

Koji put bi Geno, kad bi lijegao na počinak, uzdahnuo: — Da je Ate u pravi čas pošao kući... — Gotovo uvijek bi Guri dometnula žalosno: — Ah, Ate...

A evo kako se zbio onaj znameniti događaj.

Sve od hica koji je uništio život mladog Ata, Bambi je neprestano držao na oku strijelca. Bio je uvijek tik iza njega čim bi se pokazao u šumi. Nije ga puštao iz vida, sumnjičavo je u stopu pratio njegov lov.

Mladić se osjećao kao opsjednut, otkad je oborio svoga prvog srndaća. Njim je ovladala grozničavo pojačana lovačka strast. Pojavljivao bi se jutrom sve ranije, sve kasnije uveče napuštao šumu.

Kadikad bi Bambiju uspjelo da prepriječi mladićeve ispade. Poslao bi svraku da se što više približi ugroženom i da ga opomene. Zapovjedio bi vjeverici da odvuče nekog nesmotrenjaka sa solila. Sve su namjere mladićeve pošle po zlu na neki neobjašnjiv način. Tim zagriženije se borio da postigne uspjeh.

Mladi lovac došao je prije rose i dana i zauzeo svoje vrebalište na rubu livade. Opazio je čitavo stado srna. Jakim dogledom prodirao je kroz blijedi mrak.

Bambi je iza njega budno stražario. Tamo napolju bila su njegova djeca, bila je Falina! Nije ni pomišljao da bi On mogao podići pušku u takvom mraku; pa ipak, imao je pred sobom mlada čovjeka. Bambi je pazio na njega sumnjičavo i pun briga...

Mladić je promatrao srne, razabrao Genovu krunicu i zaključio da je preslaba. Sama laneta. Ali bile su tu i dvije velike srne, snažne srne, dva prekrasna primjerka. Mislio je, ništa ne sluteći, da bi s njima morao biti i srndać. Morao bi biti! Lovačka groznica i sumrak dočaravali su mu snažno rogovlje. On pusti

da mu dogled, privezan o remen, padne na prsa i posegne za puškom.

Bambi se obazirao i tražio. Nema svraka, nema vjeverice, nikoga nema! Svi su još spavali! Sova, u ovom času jedina Bambijeva nada, pjevala je negdje daleko svoju tugaljivu lijepu pjesmu.

Ako je trebalo otkloniti nesreću, nije bilo mjesta oklijevanju. Svom svojom silom baci se Bambi prema mladiću i udari ga oštrom krunom u leđa. Iznenađeni mladić posrne naglavce. Začuje se glasni krik, nešto nečuveno, ljudski krik straha, pun boli. U padu prasne hitac, metak prošiša visoko u zrak. Bambi preskoči preko zaprepaštenog lovca, odjuri komad puta napolje prema livadi i opet odmah nestane u grmlju. Raspršene srne jurnu kao lude u zaklon. Čule su kako je Guri viknula: — Otac! — Za nekoliko trenutaka probudi se sva šuma. Sve je probudio ljudski krik, kakva ovdje nije još nitko čuo, i hitac je također poslužio kao znak uzbune, no u nešto manjoj mjeri. U prvi se čas nitko nije mogao snaći. Tek malo-pomalo shvatiše što se dogodilo.

Guri je opazila oca kao kroza san, kao neki blijesak. No glas o tome pronio se na neki tajanstveni način. Ovom događaju nije bilo ništa nalik! Svemoćni On pobijeđen je od Bambija! Bambi se odvažio na napad, na besprimjerni, luđački smioni napad! A On mu se nije mogao oduprijeti!

Peri, koja je preplašena izletjela iz svog gnijezda, natisne se za mladićem, vrati se natrag i ispriča živo, kako je On poguren napustio šumu. Svrake, kosovi i šojke vidjele su Ga na njegovu sramotnom uzmaku, potvrdile su Perinu vijest, i znale su suglasno ispričati, da se On, uz jasne znakove straha, odšuljao putem.

Stoglasni oduševljeni zbor sjati se oko Faline i njezine djece i obaspe ih cvrkutom i kriještanjem. Nitko nije bio svjedokom događaja. Upravo zato uveliča se događaj, i naraste podvig Bambijev do fantastičnih razmjera. Bilo je nepobitno, da je On, nagnan u bijeg, uzmakao; svi su o tome pričali, svi su to slavodobitno oglasili.

Drščući od sreće obrati se Falina Guri: — Jesi li prepoznala oca?

— Vidjela sam ga samo za trenutak! — uvjeravala je Guri — ne duže nego što je potrebno da se dahne! Ali otac je to bio!

Rola, koja je u onom metežu također dotrčala sa svojom djecom do njihova ležaja, okomi se na Falinu, prije nego što je išta mogla reći: — Zar sumnjaš?

A Boso reče uvjereno: — Tko bi inače mogao biti? Tko je, osim njega, sposoban za takvo djelo?

Uzbuđeno ponovi Falina: — Tko bi inače mogao biti?

Geno priđe majci: Ta budi vesela, majko...

Falina ga pogleda: — Vesela? Ovo nadilazi svako veselje! Možda ću kasnije moći osjetiti radost...

Guri reče, a pri tom joj se prelomi glas od uzbuđenja: — Eto, nitko ne zna, što se dogodilo... Ali otac je to bio! Otac...! — Nesposobna da dalje govori, ušuti.

Bambi se nije pojavljivao. Tražile su ga svrake i šojke, tražili kosovi i zečevi, pa čak i fazani. Nitko ga nije mogao pronaći.

Čitav tjedan dana mirovala je puška mladoga lovca. Mladić nije mogao da objasni što se s njim dogodilo. Stidio se priznati istinu, o kojoj je znao samo to, da ga je zahvatio strah, da se srušio i bio pregažen. Zato je izmislio priču da se spotakao i naletio na neko drvo, i da od toga ima jake bolove u leđima. I, kako se mogao samo s mukom kretati, morao je po lovčevoj zapovjedi leći u krevet na nekoliko dana, što je on vrlo rado učinio. Njegovao ga je lovac; ali mu je zabranio da noću sam odlazi u lov. Za to vrijeme nije ni sam lovac išao u lovište.

Jednu je čitavu sedmicu uživala šuma u miru.

No zato je tim življe mrmorio razgovor o Bambiju. I nije mu bilo kraja.

Jednooki je pronašao Bambijev trag, i vukao se za njim dugo i uporno, sve dok se jednoga dana Bambi ne pojavi pred njim.

On ga oslovi prijeteći i spuštene krune: — Zašto me progoniš? Od mene ne možeš očekivati ništa dobra!

— Pa ipak! — Lisac podigne i skupi usne u smiješak — ipak očekujem neko dobro od tebe! Ne moraš se ništa bojati...

— Bojati se... tebe? — Bambi mu priđe korak bliže, još uvijek spuštene krune.

Ustuknuvši lisac se nasmiješi još jače: — Čudnovat si! Ta među nama vlada mir! Zar misliš da želim prekinuti taj mir?

— Svakako — progunđa Bambi — to bi tebi bilo slično...

— I ne mislim na to! — uvjeravaše jednooki i htjede pokazati odano lice, ali mu to ne uspije nikako.

— A kakva te onda tjera namjera da se šuljaš za mnom?

— Digni svoju krunu — zamoli lisac — ona me smeta — jako sam osjetljiv na svoje jedino oko! — I kad je Bambi digao krunu malo više, stade mu se lisac ulagivati: — Sva šuma govori o tebi i divi se tvom djelu! Pričaju se stvari, u koje je teško povjerovati! Molim te, pričaj mi, kako se to dogodilo...

— Tu nema što za pričanje...

— Zar si doista jači od Njega?

— Bio sam jači u tom jednom jedinom času.

— A kako ti je to palo na pamet?

— Nije bilo nikakve druge mogućnosti — dade se Bambi navesti na odgovor — mladi On ima mnogo očiju...

— Taj sretnik! — uzdahne zavidno jednooki.

— ...mnogo očiju, kojima On probija mrak. Dohvatio je pušku i nišanio... ne znam u koga... ali napolju je bila Falina, a bila su i moja djeca! Morao sam...

— Divno! — klikne lisac — divno! — A On se tada srušio?

— Sada znaš dosta — odgovori Bambi. Jedan neprimjetni pokret i nestade ga.

Jednooki ga nije slijedio, samo je njuškao za njim.

— Majstor! — čudio se — opasan majstor!

Utonuo je u razmišljanje. — Hoću li ikada i ja imati ženu...? I djecu...? Tada bih i ja postao snažan! Šta bih ja sve mogao učiniti kao muž, kao otac, kad tako pitoma srna...

Bilo je to nekoliko noći kasnije, kadli Geno i Guri susretnu lisca. Ležao je u grmu svibovine i vrebao plijen kad su naišla

braća idući guštarom. Jednooki ušilji uši, onjuši, i lizne jezikom usne. — »To su Bambijeva djeca«, pomisli, »kako bi bilo kad bih mu jedno zaklao?« U njemu se borio nagon da se osveti oholici, sa strahom pred Bambijevom razgnjevljenom snagom i pade mu na um njegova opomena. Kolebao se, dok mu se rep lako micao od uzbuđenja.

Guri uspori korak. Do nosa joj dopre zapah vonja jednookoga. Ona zadršće. U istom času nanjuši i Geno omraženi vonj, ali začudo ostade miran, jer je u sebi sada osjećao čudnovatu čvrstinu.

— Zašto se bojiš? — upita Geno Guri.

— Bježimo, dok nije prekasno! — požurivala je bez daha.

Smiješeći se priđe oprezni Geno, koji je inače uvijek bio spreman na bijeg, do svibova grmlja i vikne: — Iziđi! — Guri se već bila okrenula. Sada je stala kao ukopana, jer je Genov glas zvučao odjednom duboko, čudnovato odlučno i muški. Zapanjena vidje brata kako prijeteći stoji spuštene krune sučelice liscu.

— Ja te poznajem! — prosikće lisac — tvoj otac je Bambi.

— I ja poznajem tebe! — odgovori Geno, koji nije podigao još slabo, ali šiljato okrunjenu glavu — bio sam prisutan kad te je čaplja... no, ta znaš...

Lisac se zgrbi kao pod nekim bolnim udarcem.

Geno je nestrpljivo kopkao prednjim nogama: — Hoćeš li da ti dam jedan savjet...?

Ali jednooki ne dočeka taj savjet. Jedan kratki, otrovni, hlapćući glas izbije mu između iskešenih zuba, zatim se brzo okrene i izgubi.

Kad je Geno prilazio sestri, njegovo držanje podsjećalo je Guri na oca.

— Zašto si se toliko prepala, Guri?

— Ne znam, uvijek mi lisica utjera smrtni strah u kosti.

— Zar i ovaj jadnik?

— Možda — mišljaše Guri, koja je pomalo dolazila k sebi — možda zato, što nosim na leđima ožiljak...

— Ne moramo uvijek — reče Geno — ne moramo uvijek pobjeći! Mi smo bez obrane, dakako, i mi moramo iz opravdanih razloga biti spremni na bijeg i opreznost! No katkada je spas u tome da otvoreno pogledamo opasnosti u oči!

Guri je šutjela. U Genu se sada naknadno pojavi radosno čuđenje nad samim sobom. Divan, radostan osjećaj, da je samostalan, da je odrastao, opijao ga je sve jače i jače. I on je također šutio.

S Bambijevom djecom zbivale su se mnoge promjene; isprva polako, jedva primjetno, a onda sve brže i očiglednije. O tome još nije nitko govorio, ni Falina ni Geno ni Guri. Nitko nije spominjao novi odnos između majke i djece. Uzbuđivala ih je novost njihova stanja. No još ne sasvim jasno. To je klizilo kraj njih, i oni su se tom podvrgli, kao što su se uvijek podvrgavali svemu, što je prirodno.

Samo se Genu pokrenulo nešto življe i snažnije, poslije onog sukoba s jednookim i otkad je naknadno u sebi osjetio neslućene promjene. Bilo mu je jasno samo to da mu je teško podnositi položaj mamine maze. Nije htio da se štogod primijeti, jer je i sam jedva bio svjestan započetog dozrijevanja koje se ipak primjećivalo.

Falina je opažala ove promjene i nastojala da to sama pred sobom sakrije. Braća su osjetila da se Geno izmijenio, ali nisu mogla shvatiti značenje te promjene. No Bambi je primijetio i shvatio sve.

Događalo se često da su Geno i Guri nekuda noću lutali, da nisu više redovito susretali majku na livadi; kadikad ih nije bilo na zajedničkom spavanju. I Nelo je išao svojim putovima, a od njih odvojeno Membo. Ali je oboje ostalo vjerno Falini. I nije im više trebalo upućivati nikakve riječi opomene.

Jednog dana Falina je bila legla na počinak bez djece, kadli se pred njom pojavi Bambi. Nije ostao skriven u grmlju kao inače, nije govorio zaklonjen lišćem, kao što je često činio ranije. Odjednom se pojavio otvoreno i jasno. Falina je odmah ustala.

— Zar si sama? — oslovi je Bambi veselo, blago i mirno.

— Sama sam... — odgovori Falina — ...slučajno... događa se koji put... — I ona je također govorila mirno, trudeći se da ostane vedra.

To joj uspije tek napola; ali je svladala tihu sjetu svoga srca da se ne bi primijetila.

— Došlo je vrijeme, Falina! — Njegov je glas zvučao za sjenku ozbiljnije.

— Da... znam da je vrijeme...

Bambi je sućutno zapita: — Što misliš o tome?

— Ono što moram... — odgovori ona odlučno.

— To sam i očekivao... — potvrdi on glavom — stoji li te tvoje odricanje mnogo boli?

— Ne toliko, koliko misliš, Bambi! Ne toliko, koliko sam isprva osjećala! Ono što mora biti, mora biti! Tko bi to smio ili mogao spriječiti?

— Dobro je tako, Falina! To je zahtjev prirode!

U glasu Faline probije se sada jedva primjetljiv prizvuk boli: — Da sam rodila djecu, bio je to zahtjev prirode... Što sam ih odgajala, čuvala — uzvišen zahtjev... ali svi zakoni prirode ne donose sa sobom sreću. Kadikad to i boli.

— Hoćeš li im reći...?

Falina je oklijevala: — Reci im radije ti...

— Ti si majka, bliža si im...

— Ah, Bambi, kraj tebe... tko bi im mogao biti bliži...?

— Ne... to je krivo.... u tim stvarima majka ostaje najbliža, ostaje jedina, koja nalazi pravu riječ! Hoćeš li im reći?

— Daj mi vremena — molila je Falina — još mi je teško... još oklijevam...

— Ne oklijevaj ni časa! Mogla bi inače djeca progovoriti sama!

— Bambi! — prepade se Falina.

— Vidiš li? — smješkao se Bambi. — Ono što majka kaže blago i milo, s usana dječjih zvuči gorko, gorko i tvrdo!

— To se nikad ne smije dogoditi! — reče Falina odlučno.

On kimne glavom: — Uvijek si se pokazala valjanom...

— Ne ostavljaj me samu... — moljakala je.

— Budi mirna, Falina, doći ću k tebi doskora! Pomoći ću ti, koliko god budem mogao!

Smjerno primi Falina poljubac.

Ovaj put se Bambi oprosti. — Zbogom... do viđenja...

Falina samo prošapće: — Zbogom...

Ovom prilikom nije nestao kao inače: otišao je odmjerena koraka, visoko podignute glave. Gledala je za njim spokojno.

Potrajalo je nekoliko noći i dana, dok nisu opet bila sva djeca na okupu. Falina se uto već smirila; osjećala se sada sposobnom da sve iznese na način, koji neće nikoga povrijediti.

— Dobro je — započne ona — da ste opet jednom kraj mene... hvala slučaju.

— Je li to neki prijekor, majko? — javi se Geno plaho.

— Nije prijekor, dragi moj Geno — odgovori Falina. — Nijedno od vas nije zavrijedilo ni najmanji prijekor...

Geno se nježno priljubi uz majku: — Ti si sama dobrota, majko...

— Vi mi olakšavate da vam budem dobra! Kakva bih inače mogla i biti spram vas?

— Mi te volimo, majko! — uvjeravaše Nelo.

Oduševljeno promuca Membo: — O... o... o... od srca!

— Počujte me, djeco, vi ste sada odrasli! Vi nećete i ne želite da uvijek ovisite o meni! Odijelite se od mene! Ja ne tražim nipošto da ostanete uza me kao dosad!

— Znao sam da će takvo nešto doći... — reče Geno ganuto.

— Moralo je doći — odgovori Falina — ta vi ste već pošli svojim putem...

— Šta ima tu za opraštanje? Zar ono što se razumije samo po sebi? — nasmiješi se Falina — što se služite svojim pravom? Oprostite vi meni, što vas tek danas oslobađam i što vam tek danas kažem, idite svojim putem...

— Ti nas šalješ od sebe? — pogleda Guri žalosno majci u oči.

— Ja vam dajem ono što biste i sami uzeli. Vi ste se sami po sebi udaljili, već ste se na to pripremili, da poživite vlastitim životom, kao što i mora biti. Ako vas sada oslobodim osjećaja

krivnje, ako vam izjavim, da mi niste nizašto obvezni, zaista nizašto, ispunjavam samo svoju dužnost...

Geno se približi: — Mi ti mnogo, mnogo zahvaljujemo, majko — govorio je vrlo bojažljivo.

Tako i Falina: — Ja zahvaljujem tebi, sine. Bio si dobar, više nego dobar. Tvoj će mi doživljaj ostati u sjećanju. Tvoje ponašanje prema Bosu bilo je dostojno tvoga oca...

— Ta mi se valjda ne rastajemo? — upita Guri tiho.

— Ne — reče Geno — od majke se zaista ne rastajemo. Ali od našeg djetinjstva! Njemu je došao kraj!

— O moja mala Guri — obrati joj se Falina — ti ćeš dopustiti, da te, i ovako odraslu, nazovem svojom malom Guri...

— To ću za tebe i ostati, kao što ti ostaješ moja majka.

— Guri, dijete, ti si mnogo zla doživjela, mnogo si strašnih stvari, mnogo bolnih gubitaka pretrpjela...

— Ate...! — dahne Guri.

— Za tebe me nije strah! Tebi je podaren dar da primaš mirno i vedro sve što ti je u životu suđeno. Drži se svog brata...

— A mi? — zamoli Nelo.

Membo, nemoćan da izgovori i jednu riječ, samo je klimnuo usrdno glavom.

— Vas dvoje — progovori im Falina — vi ste mi, kao da sam vas ja donijela na svijet. Vi osjećate kako pripadate meni, a ja vama...

Na čudo svima ona se okrene i učini pokret kao da će otići. Nitko se nije odvažio da progovori i jedno slovo.

— Kuda ćeš, majko? — vikne Guri. Ona se prva prenula.

— Hvala ti... — poviče Geno.

Falina se zaustavi načas. — Hvala? Ako mislite, da ste mi dužni zahvalnost, učinit ćete najbolje ako je razvijete kod svoje djece.

S tim pođe.

— Na našu djecu...? — Guri se nasmije; nije mogla drukčije.

Raspoloženje je više naginjalo blagoj veselosti, nego žalosti zbog rastanka.

— Sjajna je mama! — izjavi Nelo s priznanjem.

— Di... di... div... divna! — potvrdi Membo.

— Naša djeca...? — Guri je u tim riječima vidjela nešto smiješno, kao u nekoj veseloj priči.

— Pokazala se u pravom svjetlu i mudra, naša majka — zaključi Geno — ono nužno izrekla je u pravi čas! — On odahne: — Mi smo zapravo već bili slobodni, no sad smo sasvim oslobođeni!

Nakon što je uz veselo kliktanje rekla: — Mi ćemo često vidjeti majku! — Guri odskače prva. Geno se udalji zamišljen. Nelo i Membo ostadoše još časak, a zatim se i oni požure da ostave stari dom.

Guri susretne Lanu u jednoj hrastovoj branjevini.

— Zdravo! — reče Lana — zar sasvim sama?

— Ta i ti si sama — odgovori Guri.

— Oh, ja sam sada mnogo sama — odvrati Lana — ja i ne slutim gdje mi je majka, a gdje se skiće Boso, da i ne govorim.

Guri ispripovjedi sasvim potanko što se dogodilo.

Čudeći se prizna Lana: — To je kod nas bilo sasvim suvišno! Ja i moj brat oslobodili smo se sami. Mi smo naprosto otišli... mi nismo čekali dozvolu...

— Ni nama nije bila potrebna dozvola — htjede razložiti Guri — ali bilo je ipak lijepo, bilo nam je drago, da je majka...

— Ti govoriš koješta — reče Lana oholo — ja ne razumijem takvo prenemaganje!

Nelo i Membo dugo nisu znali što bi započeli sa svojom slobodom. Oni su u posljednje vrijeme češće samostalno obilazili šumom, ali su ponajviše bili u društvu Guri i Gena. Sada su odjednom imali pred sobom svoj vlastiti život i gledali su u njega bespomoćno.

— Nema ništa bez Gena — mislio je Nelo malodušno.

Membo pridoda: — I... i... b... b... bez... Gu... Guri!

Nisu se usuđivali potražiti Gena ili Guri. Bilo im je dosadno. Oslobodi ih Boso. Već mu je Lana bila ispripovjedila o maloj svečanosti rastanka, i sve je razumio, da i divio se Falini. On se sada rado zauze za dvoje braće.

Geno obilažaše sam. On je na trenutak vidio Bosa, ali mu nije ništa rekao. Od sviju bio je on prvi i jedini, koji je pro-

boravio kratko vrijeme kod majke, otpočinuo kraj nje i bio s njom nježan. Sada je tražio mjesto za spavanje, birao ga brižljivo, sve dok nije pronašao i bio s njim zadovoljan. Držao je, da je to mjesto prikladno. Bio je to uski prostor, skriven duboko u guštari, a pružao je jedva toliko mjesta, koliko je bilo dovoljno za njega, ali mu je zato davao neophodnu sigurnost. Kad se i treći ili četvrti put uputio onamo, stajao je tamo otac i gledao ga s ljubavlju.

— Dobro si odabrao, sine — reče Bambi — ti uopće obavljaš vrlo dobro svoje poslove!

— Tvoja mi je pohvala...

Bambi ga prekine: — Dođi, sine sa mnom... — A kad je primijetio kratko Genovo oklijevanje, nasmiješi se: — Sviđa mi se tvoje oklijevanje. Još je rano! No meni možeš vjerovati! Ja ću te voditi!

Geno rado pođe za njim.

Od oca je učio kako se treba šuljati kroz grmlje, učio je kako će preći preko lišća, bez i najmanjeg šuma.

— Htio bih naučiti kako se neprimjetno nestane — molio je Geno — tvoje čarobno iščezavanje!

— Sve ću ti pokazati — reče Bambi — sve! Samo moraš biti strpljiv! Jer stvar nije laka! Bile su mi potrebne godine dok sam naučio svladavati to i još koješta drugo!

— Strpljenje?... Strpljenja mi, oče, neće nedostajati nikad.

— Nas obojica volimo osamljenost!

— Da, oče...

— Čekaj, dakle... ja ću od vremena do vremena doći po tebe...

Još prije nego što se Geno mogao obazreti, već ga je Bambi ostavio sama.

I Falina je bila sama. Osjećala je u srcu neki čudnovati vedri mir. Jer ona je vidjela Bambija češće nego inače; dolazila su joj u posjete i djeca, iako sve rjeđe. Razgovori s njima bili su bezazleni, prijazni i veseli. Jednog dana, u cik zore, prolazila je kraj nekog stabla.

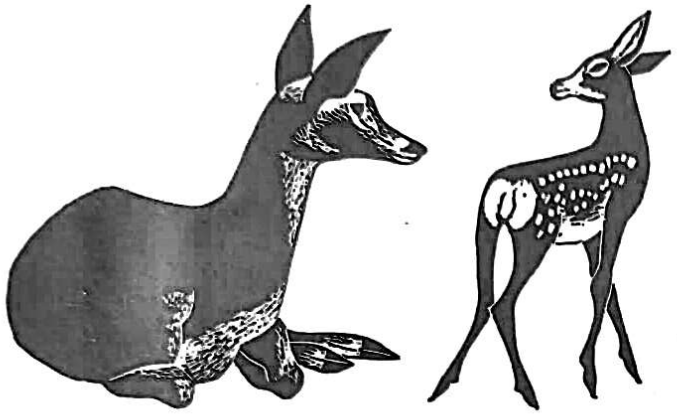

— On neće doći! — On neće doći! — kukao je tanki ptičji glas. — Sad znam, on neće doći!

— Budi samo mirna! Čekaj strpljivo! — odgovori joj druga ptica.

Falina pogleda uvis.

Ondje gore sjedio je par zeba, jedno kraj drugoga.

— Naš sin! — plakala je zeba — ostavio nas je sin!

Ženka je objašnjavala: — Moj muž ne vjeruje da će nam se vratiti sin! Ali ja se još uvijek nadam!

— Ne nadaj se! — odvraćao je mužjak — on je otišao! Ah, kakav je to bio divan sin! Mnogo veći nego nas oboje zajedno! Najznamenitija zeba od sviju koje su ikad živjele...

— Mi se oboje ponosimo njime... — primijetila je ženka.

— Ponosni smo, dakako! Ali mi ga i ljubimo, a ljubav je jača od ponosa. Ja tako čeznem za njim! — Bilo je očito da je mužjak sav izvan sebe.

— Odjednom je nestao... — rasplakala se zeba.

— On mora opet doći, mora! — uzviknuo je mužjak.

Falina reče: — Jedni dolaze, drugi ne... Djeca nas ostavljaju. Tako je uvijek i svagdje!

— Ostavljaju! Ja ne želim biti ostavljena — jecala je zeba.

— Moramo se pomiriti s tim... — odgovori Falina — roditeljska sudbina! Niste vi jedini! Roditeljska sudbina!

Brzo se udaljila.

Nekoliko tjedana kasnije mogla se opet vidjeti Falina na livadi s malim sinčićem — novorođenčetom.

Mali se Ferto još klatio u hodu, na njegovu tijelu mogle su se vidjeti svijetle pjegice rane mladosti.

Bambi je zastrt lišćem gledao mladunče kao nekada.

Opet sin.

Falina nije više mislila na budalasti par zeba. Ona se pomirila sa sudbinom i opet će se miriti s njom.

Niz se nastavljao. Život je tekao dalje.

Šumom se orio zov nezahvalne mlade kukavice.

BILJEŠKA O PISCU

Pisac knjiga »Bambi« i »Bambijeva djeca« Felix (Feliks) Salten zvao se zapravo Siegmund Salzmann (Zigmund Zalcman). Felix Salten mu je književno ime. Rođen je 1869. u Budimpešti. Još kao dijete odselio je s roditeljima u Beč gdje je završio gimnaziju. Poslije toga morao se zaposliti pa je radio kao novinar i književnik u raznim bečkim listovima. Svoj književni rad započeo je pišući i objavljujući pripovijetke, a kasnije i dramske radove i eseje. Objavio je čitav niz djela — jedna je njegova knjiga prevedena i kod nas još prije prvog svjetskog rata i izdana u Zagrebu.

Najveću popularnost kao pisac postigao je Salten svojim knjigama iz životinjskog svijeta. Njegova knjiga »Bambi« objavljena je prvi put 1923. godine. Ubrzo poslije toga prevedena je na mnoge jezike u svijetu i dostigla veliku popularnost, kod djece i kod odraslih čitalaca. I djeca i odrasli uživali su i u filmu Walta Disneyja (Volta Diznija) koji je snimljen po pripovijesti »Bambi«.

Potaknut velikim uspjehom »Bambija« Salten je nastavio da piše pripovijesti o prirodi i životinjama. Objavio je još knjige »Bambijeva djeca«, »Petnaest zečeva«, »Dobro društvo«, »Prijatelji odasvudat« i »Fabijan, carev konj«.

Pred priključenje Austrije Hitlerovoj Njemačkoj Felix Salten je napustio Beč i otišao u Švicarsku, jer nije htio da čeka dolazak fašizma. U Švicarskoj je umro 1945. godine.

DO SADA IZAŠLO U BIBLIOTECI VJEVERICA

Anton Ingolič
Dječak sa dva imena

Anđelka Martić
Pirgo

Herminia zur Mühlen
Šta pričaju Petrovi prijatelji

Fran Levstik
Najdihojca

N. Veretennikov
Voloda Uljanov

Johanna Spyri
Heidi

Angel Karalijčev
U svijetu priča

Erich Kästner
Don Quichotte

Nathaniel Hawthorne
Čudesna knjiga

Kornej Čukovski
Doktor Jojboli

Vladimir Colin
Bajke

Kornej Čukovski
Bajke

Marija Majerova
Robinzonka

Makedonski pisci djeci

Josip Vandot
Kekec nad samotnim ponorom

Charles Perrault
Bajke

Mato Lovrak
Devetorica hrabrih

Krišan Čandar
Preokrenuto drvo

Mihail Zoščenko
Priče za djecu

William Saroyan
Tata, ti si lud

William Saroyan
Mama, volim te

Perzijske bajke

Braća Grimm
Bajke

Milan Šega
Čarobni ključić

Vesna Parun
Tuga i radost šume

Knjiga radosti

Danko Oblak
Modri prozori

Josip Vandot
Kekec na vučjem tragu

Erich Kästner
Emil i detektivi

Lewis Carroll
Alica u Zemlji čudesa

Gabro Vidović
Kurir sa Psunja

Miroslav Hirtz
Priče iz prirode

Vojin Jelić
Psiću, a kako je tebi ime

Grigor Vitez
Kad bi drveće hodalo

Erich Kästner
Tonček i Točkica

Ivana Brlić-Mažuranić
Priče iz davnine

Gianni Rodari
Čipolino

Anđelka Martić
Dječak i šuma

Knjiga radosti II

Ivana Brlić-Mažuranić
Čudnovate zgode šegrta Hlapića

Astrid Lindgren
Razmo u skitnji

Milivoj Matošec
Tiki traži Neznanca

Gianni Rodari
Putovanje Plave strijele

Mato Lovrak
Zeleni otok

Vjekoslav Majer
Žuna na telefonu

Nusret Idrizović
Mrav i aždaja

France Bevk
Mali buntovnik

Braća Grimm
Priče

Felix Salten
Bambi

H. C. Andersen
Priče

H. C. Andersen
Bajke

Lewis Carroll
Alica s onu stranu ogledala

Jens Sigsgaard
Robin Hud

Vladimir Nazor
Kurir Loda

Ferenc Molnár
Junaci Pavlove ulice

Stevan Bulajić
Nebeski mornar

Aleksa Mikić
Priče o malim borcima

Oton Župančič
Ciciban

Aleksandar Popović
Tvrdoglave priče

Mato Lovrak
Vlak u snijegu

Ezopove basne

Karel Čapek
Bajke

Branka Jurca
Kućica kraj mora

Gabro Vidović
Trojica iz Male ulice

Marcel Aymé
Priče mačke na grani

Pavel Bažov
Kameni cvijet

Arkadij Gajdar
Timur i njegova četa

Milivoj Matošec
Admiralov otok

C. Collodi
Pinokio

Gianni Rodari
Đelsomino u Zemlji lažljivaca

A. Volkov
Čarobnjak iz Oza

Slavko Kolar
Na leđima delfina

W. M. Thackeray
Ruža i prsten

Desanka Maksimović
Ptice na česmi

France Bevk
Crna braća

J. Broszkiewicz
Velika, veća i najveća

Palma Katalinić
Djetinjstvo Vjetra kapetana

Loeff-Basenau
Lavine bjesne

Aleksej Tolstoj
Zlatni ključić

Gabro Vidović
Zatočenici Pernatog otoka

Erich Kästner
35. maj

Tone Seliškar
Družina Sinjega galeba

Fran Levstik
Pjesme za djecu

Ernest Thompson Seton
Vinipeški vuk

Ivan Cankar
Moj život

Grigor Vitez
Gdje priče rastu

Branko Ćopić
Sin Brkate čete

Vojin Jelić
Hrabriji nego igračka

Ivan Kušan
Domaća zadaća

Marcel Aymé
Druge priče mačke na grani

Ivan Kušan
Uzbuna na Zelenom vrhu

Gustav Krklec
Majmun i naočale

Ela Peroci
Djeco, laku noć

Gianni Rodari
Telefonske priče

Grigor Vitez
Igra se nastavlja

Ratko Zvrko
Grga Čvarak

Erich Kästner
Čovječuljak

G. Parca — M. Argilli
Čavlićevi doživljaji

Felix Salten
Bambijeva djeca

Mato Lovrak
Družba Pere Kvržice

Stanislav Femenić
Puž na ljetovanju

Milivoj Matošec
Strah u Ulici lipa

Eva Maria Aab
Vjetropirka Eva

Nada Iveljić
Konjić sa zlatnim sedlom

Višnja Stahuljak
Začarani putovi

Pjesme četiri vjetra
(Izbor i prijevod Grigor Vitez)

Hans Peterson
Matija i vjeverica

Henry Winterfeld
Djevojčica iz svemira

Palma Katalinić
Pričanje Cvrčka moreplovca

Zdenka Jušić-Seunik
Vode su pjevale

Stjepan Jakševac
Vesela godina

Erich Kästner
Emil i tri blizanca

Erich Kästner
Čovječuljak i Malena

Erich Kästner
Blizanke

Jagoda Truhelka
Zlatni danci

Zvonimir Balog
Nevidljiva Iva

Dragan Lukić
Neboder C 17

M. Bjažić —
Z. Furtinger
Ništa bez Božene

Sunčana Škrinjarić
Kaktus bajke

Ivan Kušan
Koko i duhovi

Blanka Dovjak Matković
Neobična ulica

Gianni Rodari
Planeta ispunjenih želja

Mladen Kušec
Dobar dan!

Viola Wahlstedt
Aslak dječak sa Sjevera

Anđelka Martić
Vuk na Voćinskoj cesti

Mato Lovrak
Neprijatelj br. 1

H. C. Andersen
Bajke i priče

Dubravka Ugrešić
Mali plamen

Zlata Kolarić-Kišur
Moja zlatna dolina

Ivan Kušan
Koko u Parizu

Milivoj Matošec
Veliki skitač

Zdenka Jušić-Seunik
Kupi mi vilovita konja

Antoine de Saint-Exupéry
Mali princ

Vlatko Šarić
Miško

Sunčana Škrinjarić
Dva smijeha

Gabro Vidović
Bjelkan

Astrid Lindgren
Pipi Duga Čarapa

Zvonimir Balog
Ja magarac

Gernet — Jagdfeljd
Katja i krokodil

Stanislav Femenić
Krijesnice

Mladen Kušec
Volim te

Božena Loborec
Četiri dječaka i jedan pas

Luko Paljetak
Miševi i mačke naglavačke

Drago Ivanišević
Mali, ne maline

Korektori

Marija Molnar, Vera Barić
Sefija Ibrahimpašić

*

Grafički referent

Marijan Bašić

*

Izdavačko knjižarsko poduzeće
Mladost
Zagreb, Ilica 30

*

Za izdavača

Branko Juričević

Na temelju mišljenja Republičkog sekretarijata za prosvjetu, kulturu i fizičku kulturu SR Hrvatske br. 1630/1-1973. od 19. 4. 1973. ovo izdanje oslobođeno je plaćanja poreza na promet.

mladost